School of Theology at Claremont
1001 1410715

MAX L. MARGOLIS

A MANUAL OF THE ARAMAIC LANGUAGE

PJ
5213
M3
1910

The Library

SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT

WEST FOOTHILL AT COLLEGE AVENUE
CLAREMONT, CALIFORNIA

CLAVIS

LINGUARUM SEMITICARUM

EDIDIT

HERMANN L. STRACK

PARS III

THE ARAMAIC LANGUAGE OF THE BABYLONIAN TALMUD

BY

MAX L. MARGOLIS

I. GRAMMAR
II. CHRESTOMATHY AND GLOSSARIES

ENGLISH EDITION

MÜNCHEN
C. H. BECK'SCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG
OSKAR BECK
1910.

ENGLAND: DAVID NUTT, LONDON.
AMERICA: G. E. STECHERT & Co., NEW YORK.

PJ
5213
M3
1910

A MANUAL

OF THE

ARAMAIC LANGUAGE

OF THE

BABYLONIAN TALMUD

GRAMMAR
CHRESTOMATHY AND GLOSSARIES

BY

MAX L. MARGOLIS, PH. D.
PROFESSOR OF BIBLICAL PHILOLOGY IN THE DROPSIE COLLEGE
PHILADELPHIA, PA.

MÜNCHEN
C. H. BECK'SCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG
OSKAR BECK
1910.

ENGLAND:
DAVID NUTT, LONDON.

AMERICA:
G. E. STECHERT & Co., NEW YORK.

Theology Library
SCHOOL OF THEOLOGY
AT CLAREMONT
California

Printed by Fischer & Wittig in Leipzig.

TO MY WIFE

IN LOVE AND GRATITUDE

PREFACE

As far back as 1894, Professor Hermann L. Strack, of the University of Berlin, who had favorably noticed my first two publications, both dealing with the textual criticism of the Talmud, suggested to me the writing of a work to all intents and purposes similar to the present one. The plan was elaborated in detail, and I actually commenced work on a number of larger texts. Soon, however, I realized that with the means at my disposal it was impossible for me to arrive at a satisfactory form of the text. Moreover, my professional work lying in other directions, I was forced to abandon for the time being all thought of prosecuting this plan. When in the autumn of 1907 I visited Germany, Prof. Strack urged me to let go for a while my Septuagint studies and to resume that long neglected piece of Talmudic work.

With the aid of Judah Seni's יהודה יעלה, Israel Michelstädt's טלין דרבנן, Moïse Schuhl's *Sentences et proverbes du Talmud,* and Moses Lewin's *Aramäische Sprichwörter und Volkssprüche,* and a manuscript collection of a similar character compiled by my sainted father, I transcribed a large number of short and pithy Aramaic sentences from the Talmud, noting the variants from Rabbinovicz' work. I then copied a large number of connected Aramaic texts from all parts of the Talmud, with the variants belonging thereto. I once more realized that unless I secured manuscript evidence at first hand, my texts as well as the grammar that I had constructed from them would be unreliable. I therefore proceeded to Munich where,

beside the famous cod. Hebr. 95, I was privileged to collate the manuscripts and early prints enumerated on p. XV.

Only when the grammar, as far as based on my own texts, had been completely worked up, did I proceed to an examination of the grammatical works of my predecessors (see p. 98). I found that there were two points which placed my work on a footing entirely its own. In the first place, my own examples were marked by that certainty which comes only from a personal perusal of the sources, the otherwise scholarly work of the author of the *Variae Lectiones* being entirely unreliable in the province of grammar. Then again my linguistic point of view differed from that of my predecessors in a number of vital questions. I say all this with no intent to criticize the labors of others. I merely wish to point out the independent character of my own work. In the Syntax I had no predecessors at all. I therefore followed the guidance of NÖLDEKE in his excellent Mandaic and Syriac Grammars as closely as feasible. The examples, of course, are my own.

In the first part of the Chrestomathy, the sources of each form, phrase, or sentence, were indicated in my manuscript. But in order to reduce the bulk and cost of the volume, it was deemed advisable to drop them in all but a few cases. As for the Connected Texts, not only are the sources noted, but also a certain amount of variants. Here again economy was imperative. I therefore chose for each piece that witness of the text, which seemed to merit distinction because of its correctness or originality, giving the authority for all deviations therefrom in the margin, where are likewise registered not only important variants bearing on grammar, lexicon, or meaning, but also scribal errors of the codex chosen (for silence would have led to a false impression as to the actual contents of the manuscript).

Both in the Grammar and in the Chrestomathy I refrained from adding vowel points. Only in the Connected Texts did I here and there deviate from this rule;

the reasons in each case will be found to be obvious. The first part of the Chrestomathy, the "Forms and Sentences", being arranged according to a graded system, with references to the paragraphs of the Grammar, the student, with the aid of §§ 2—5 and a moderate knowledge of Hebrew and Biblical Aramaic, will be able to accurately vocalize every form occurring in the Grammar and in the corresponding portions of the Chrestomathy. Moreover, he may look up every form in the Glossary under the proper root, where he will find the forms occurring in Grammar and Chrestomathy recorded, defined, and vocalized. There is also another reason why the vocalization was on the whole sedulously kept out of Grammar and Chrestomathy. The orthography of the sources being adjusted to unpointed texts, the introduction of vowel-points would have created naught but confusion, since the latter presupposes an entirely different system of orthography (such as we find in Biblical Aramaic). With the method adopted by me, each system is allowed to exhibit its own characteristics without confusion. Moreover, whatever subjective features may attend the vocalization are thus kept out of the texts themselves which are presented with utmost fidelity and accuracy exactly in the form in which they have come down.

As for the choice of material, the texts naturally come largely from the Haggadah. But the Halakah also is not only represented by a few specimens which, I believe, meet the requirements of beginners, but also in the first part of the Chrestomathy by phrases and sentences judiciously culled from the large frame-work and thus exhibiting the methodological terminology of the halakic discussions, concisely explained in the Glossary. Additional information is to be found in Mielziner's *Introduction* and in Bacher's *Terminologie* (see p. 97. 98).

In writing the Glossary, I naturally availed myself of the great Talmudic lexica and of the lexicographical

works concerned with the cognate Aramaic dialects. My aim was not so much to discover new identifications, as to give that which was tenable and most adequately supported. I have followed tradition as far as it is embodied in the ʿAruk, in Hananel, Rashi, and others, both with a conservative bias and with criticism. The discerning critic will find that the lexicographical material has been thoroughly consulted and just as accurately weighed. The student may confidently feel that he is everywhere treading upon safe ground.

It is a pleasant duty for me to acknowledge my indebtedness to the directors of the Libraries of Göttingen, Hamburg, Karlsruhe, for the readiness with which they conveyed their Talmudic manuscripts to Munich for my use; but above all to Dr. von Laubmann, the director of the Royal State and Court Library at Munich (whose recent demise is a source of deep regret), and his able assistant, Dr. Leidinger, for the uniform courtesy extended to me for five full months. I am also beholden to the National Library at Florence for the permission to have certain pages of its Talmudic manuscripts photographed, and to Chief Rabbi Dr. S. H. Margulies for securing and forwarding those photographs. Above all others, my sincere gratitude is herewith expressed to Professor Strack who not only suggested this work but also read a number of proofs and was untiring in his efforts, in which he was aided by his wide experience, to enhance the accuracy of the contents, the economic arrangement of the details, and the appearance of the whole. Nor would I be derelict in acknowledging the kindness of Commercial Councillor Herr Oscar Beck, head of the publishing firm of C. H. Beck in Munich, who most readily consented to undertake the publication of this work.

Philadelphia, Pa., February 1910.

Max L. Margolis.

TABLE OF CONTENTS

Grammar.

Introduction (§ 1—3).

Page

§ 1. The Aramaic Idiom of the Babylonian Talmud. Its Place in General Aramaic 1
§ 2. Script and Orthography 3
§ 3. Means of Fixing the Vocalization 7

I. Phonology (§ 4—7).

§ 4. The Consonants and their Changes 8
§ 5. The Vowels and their Changes 10
§ 6. Syllabic Loss. Loss of Sounds through Collocation of Words in the Sentence 15
§ 7. The Accent 15

II. Morphology (§ 8—41).

A. The Pronoun (§ 8—11).

§ 8. Personal Pronoun 16
§ 9. Demonstrative Pronoun 17
§ 10. Relative Pronoun 18
§ 11. Interrogative Pronoun 18

B. The Noun (§ 12—23).

(a). The Nominal Stems (§ 12—18).

§ 12. Preliminary Remarks 19
§ 13. Nouns with Shortened Stem 19

Page

§ 14. Triconsonantal Nominal Stems with Vowel Gradation 22
§ 15. With the Middle Radical Geminate 22
§ 16. With Prefixes 25
§ 17. Pluriconsonantal Stems 25
§ 18. Denominatives formed by means of Afformatives . 26

(b). Inflection (§ 19—22).

§ 19. Inflectional Endings 27
§ 20. Modification in the Stem occasioned by the Inflection 29
§ 21. Pl. fem. from Masculines and conversely 30
§ 22. The Noun with Pronominal Suffixes 32
§ 23. Numerals 32

C. Particles (§ 24—26).

§ 24. Adverb 34
§ 25. Prepositions 34
§ 26. Conjunctions 35

D. The Verb (§ 27—41).

§ 27. The Modification of the Stem 35
§ 28. Inflectional Elements 36
§ 29. Perfect 37
§ 30. Imperfect, Imperative, and Infinitive 38
§ 31. The Participles 40
§ 32. Itpeʿel 41
§ 33. Paʿʿel 43
§ 34. Itpaʿʿal 45
§ 35. Afʿel 46
§ 36. Ittafʿal 47
§ 37. Verbs ע״ע 48
§ 38. Verbs ע״ו 50
§ 39. Verbs ל״ה 56
§ 40. Pluriconsonantals 56
§ 41. The Verb with Objective Suffixes 57

III. Syntax (§ 42—74).

A. The Noun (§ 42—54).

Page

§ 42. The Neuter 62
§ 43. St. absol. and determ. 62
§ 44. St. constr. and Periphrastic Genitive 63
§ 45. Coordination 65
§ 46. Construction of כל 66
§ 47. The Joining together of several Nouns. Distributive Repetition 67

Pronoun (§ 48—52)

§ 48. Personal Pronoun 68
§ 49. Demonstrative Pronoun 70
§ 50. Interrogative Pronouns 71
§ 51. Relative Pronoun 72

§ 52. Numerals 73
§ 53. Adverbial Expression 74
§ 54. Prepositions 74

B. The Verb (§ 55—62).

§ 55. Person and Gender 75
§ 56. The Perfect 76
§ 57. The Imperfect 77
§ 58. The Participle 79
§ 59. The Imperative 82
§ 60. The Infinitive 83
§ 61. Government of the Verb 84
§ 62. את 86

C. The Simple Sentence (§ 63—68).

§ 63. The Copula 87
§ 64. The Casus Pendens 88
§ 65. Concord of the Parts of Speech 89
§ 66. The Order of Words 89
§ 67. Negative Sentences 90
§ 68. Interrogative Sentences 91

D. Compound Sentences (§ 69—73)

Page
§ 69. Copulative Sentences 92
§ 70. Attributive Relative Sentences 94
§ 71. Conjunctional Relative Sentences 95
§ 72. Indirect Interrogative Sentences 96
§ 73. Conditional Sentences 96

Literature 97

Chrestomathy and Glossaries.

Chrestomathy.

I. Forms and Sentences 1*
II. Connected Texts 34*
A. Earlier Language 34*
B. Later Language 37*

(From the "Chapter of the Saints" p. 58*. — Wonder-stories p. 70*. — Halakic texts p. 74*.)

Glossaries.

A. Aramaic Glossary 84*
B. Hebrew Glossary 180*

Abbreviations and Signs.

1. F = Florenz (Florence), Biblioteca Nazionale codd. II, 1, 7—9.
G = Göttingen, Universitäts-Bibliothek cod. hebr. 3 (init. saec. XIII).
H = Hamburg, Stadtbibliothek, cod. hebr. 165 (1184 p. Chr.).
K = Karlsruhe, Hof- und Landes-Bibliothek cod. orient. 9 (1400—1450).
M = München (Munich), Hof- und Staats-Bibliothek, cod. hebr. 95 (1343 p. Chr.).
M_1 = München, codd. hebr. 6. 140. 141.
ℬ = ed. Bomberg. 1, Venetiae 1520—23.
Ar^M = ʿAruk cod. hebr. 142 München (1285 p. Chr.) *contains only the second part, not made use of by Kohut* || $Ar^{V\mathfrak{P}\mathfrak{V}}$ = ʿAruk cod. Wien (Vienna), ed. Pesaro, ed. Veneta (cf Kohut).
Han^M = Ḥanan'el cod. hebr. 227, München.
Ra^M = Raši; $RŠbM^M$ = RŠemu'el ben Meir. Cod. hebr. 216, München.
En = ʿEn Ja'aḳob, ed. princ. (Saloniki c. 1516).
Hal-ged = Halakot gedolot, Ven. 1548.
Teš-geon = Tešubot ha-ge'onim, Ed. Harkavy, Berlin 1887.
2. Ar = ʿArakin || A.z. = ʿAboda zara.
Ba, ba = Biblisch-Aramäisch (Biblical Aramaic). || B.b. = Baba batra || Ber(akot) || Beṣ(a). || B. ḳ = Baba ḳamma || B. m. = Baba meṣi'a.

Chr. = Chronik *(Chronicles)*.
Dal(man), cf. p. 98. 99. || De(uteronomium).
Erub = ʿErubin. || Ex(odus) || Ez(echiel).
Ge(nesis). || Gerš(om)^{ms} (MS apud Kohut) || Giṭ(ṭin).
Ḥag(iga). || Ḥul(lin).
Jb = Hiob *(Job)*. || Je(remias) || Ḫeb(amot). || Jo(sua). || Is(aias).
Ker(itot). || Ket(ubot). || Ḳid(dusin).
Meg(illa). || Men(aḥot). || mend(um), mend(osum) || Miel(zincr), cf. p. 97. || M. K. = Moʿed Ḳaṭon ||
Ne(hemias). || Ned(arim). || Nö(ldeke), cf. p. 99. || Nu(meri).
p(luralis). || Pes(aḥim). || Pr(overbia). || prm = praemittit, praemittunt. || Ps(almus).
Reg(um liber) = Könige, *Kings*. || rell = reliqui || R. h. = Roš ha-šana.
Šab(bat), Sanh(edriṅ) || st. a. = status absolutus || st. d. = status determinatus. || Str(ack), cf. p. 97 || Suk(ka).
Taan = Taʿanit || tr = transfert.
$\overline{*}$ = prima manus || > = omittit, omittunt.
$\overline{c}$ = corrector. || $\overline{mg}$ = margo || $\overline{t}$ = textus.
$\overline{h}$ = hebraice. || $\overline{p}$ = nomen proprium.

Grammar.

Introduction (§ 1—3).

1. The Aramaic Idiom of the Babylonian Talmud. Its Place in General Aramaic. 1.

a By Talmud (Gemara) we understand the interpretation of the Mishna, which usually takes the form of discussion; hence, the large framework. The language of this framework is throughout Aramaic. Whatever there is of Hebrew in the Talmud is confined to quotations from Hebrew sources, or to certain expressions which had become part of the spoken language and certainly of the scholastic speech. But even within the framework there is a considerable amount of Aramaic consisting of sayings of scholars whose vernacular was Aramaic, or of the conversation of the common people, or of the mass of popular proverbs, stories, legends, and the like, some of which are even of a non-Jewish origin.

b This framework, which belongs to the editors (redactors) of the Talmud, is on the whole uniform and did not vary greatly from the vernacular employed by the Babylonian teachers (Āmōrā'ē, Sābōrā'ē) in their daily life. This language had as its area Upper

Babylonia, the seat of Babylonian Jewry, with the towns Nehardeʿa, Sora, Pumbeditha and others in which scholastic institutions were found; it was spoken during the 4th, 5th, and 6th post-Christian centuries, during which period the accumulated Talmudic material was subjected to frequent redaction, until it reached its final form.

c The language did not really die out until the ninth century when it was supplanted by Arabic. Its nearest relative is Mandaic, the language of Lower Babylonia. There certainly existed between the two dialectal differences; but it may be doubted whether there was a noticeable Jewish coloring to the popular speech of Upper Babylonia as handled by the Jews. Whatever there may be of Hebrew influence, should be looked for rather in the syntax. The phonetic decay characteristic of Mandaic may be witnessed on Talmudic ground only in its beginnings; at any rate the spelling of the Talmudic Aramaic is more archaic. Both dialects are closely related to Syriac; compare for instance the form of the st. d. of the masc. pl. in the noun and the prefix of the 3. person masc. of the imperf. in the verb.

d Much more ancient is the Aramaic which we find in certain tractates (Nedarim, Nazir, Temura, Keritot, Meʿila, Tamid) apparently belonging to an earlier redactional stratum. Elsewhere we find remnants of the earlier language in (*a*) quotations from the Targum, usually in the name of R. Joseph, and paraphrastic expositions of biblical passages after the fashion of the Targum, cf. Ber 38ᵃ; Sanh 95ᵃ a. e.; (*b*) fragments of *Megillat Taʿanit;* (*c*) the pastoral letter of Gamaliel II.,

Sanh 11^{b}; (*d*) fragments of formulas for public documents (contracts, deeds, etc.); (*e*) the sayings of the older Palestinian scholars (Hillel, Samuel the Little, Meir, Ḥiyya, Bar Ḳappara, Joḥanan, etc.); (*f*) old popular texts, particularly incantations. Of course, there exist also mixed texts combining elements of the earlier and the later language. It is interesting to note that in M there is a tendency towards reducing the earlier language to the level of the later and common speech.

e In the present work the earlier language, no less than the later, is the subject of grammatical treatment; ancient and modern forms, however, are clearly distinguished. Thus in the grammar, the archaic forms have a † prefixed; in the chrestomathy A designates the essentially earlier and B the essentially later or common speech.

2. Script and Orthography. 2.

a The letters are the same as in biblical and targumic Aramaic. Vowel signs as well as diacritic points are wanting in the printed editions and, barring sporadic cases, also in the manuscripts.

b In contrast with BA., it is to be noted that שׂ has been replaced by ס in סגי, סים, סיטרא, אסתכל. שׂ is kept in עשבא, שבע, שמאלא, שיפתא, שק. The two are used indiscriminately in the fllg. instances: בשרא and ביסרא; עשר, עשרה, עשרין but חד סר, etc.; שהדי and סהדי; שטנא and סטנא; סיב and בשיבותיה; סני and אישתניו; שערתא and סערתא.

c ה als a vowel letter is the rule exactly as in BA. after א: מאה, חקלאה, גינאה, ארמאה, etc. In the absol.

st. of the f. sg. ה is rare: מִלָּה (but also מִלְּא), ארבעה, חמשה, עשרה; more frequently it occurs in 3 sg. f. of the perf. (סברה, שקלה, שמעה, ילדה, רקה, קמה, שדרה, שיולה, אחתה, אפיקה, אושלה, אוקינה) and in the pt. sg. f. (מנסבה, מזבנה) and pl. f. (שִׁבה); but even there א will be met with ordinarily. In verbs לו״י we find ה only in הוה (occasionally also הוא). ה is extremely rare in the st. d. m. sg.: גברא רבה, ארעה, אורחה.

d Occasionally א represents a quiescent ה (§4*m*): כולָא; רישָׁה = רישׁא; גבַרָה = גברא, etc.

e In the middle of a word a radical א, though quiescent, is always expressed in the words מאתן, סאוי, שמאלא. Elsewhere א may and may not be written; thus we find מסאנא and מסנא, מאני and מני, עאניה and ענא, צוו(ו)אריה and צוורא. The same holds good of א taking the place of ע (§4*e*): תולאנא and תולנא.

f א as a vowel letter in the middle of a word for *ā* (after the fashion of Arabic) is only occasionally found in Occidental prints and MSS.; thus universally: אוריאן; 𐡀: קאקי, מסרגאן, עליאתא, גביאת; G: אחאתא; H: בוטאשי (r. בוטאטי), בנאתא, ארעאתא, אילואתא, כודניאתא; M: סאבי, כנישאתא, חראתא, קרנאתא, ריבואן, מלכאתא, שארו; M_1: תולאנא, שדיאן, גאנו. Universally for *a* in מאן „who?“ (rarely מן); there is, on the other hand, no fixed rule when the vowel is followed by ר (and preceded by ו or י: שוואר, but שוור H; משואר H, but שוור ת(י)שואר; 𐡀 סיאר, but סייר HM; 𐡀 מידואר, דיירנא; otherwise אגר, סתר, etc., where the absence of י, as in גרים, שביק, etc., sufficiently indicates the pronunciation); cf. also 𐡀 פאחא, 𐡀 כאווי M, כאוי M, אָתאן ib. The common and incorrect pronunciation

with *ḳames* is indicated by א in טאבי H, טאשי M_1, תאנא G = טַבִי, טַשִי, תַּנָא.

ו and י designate universally the long vowels (whether *g* of Semitic or Aramaic origin) *ū*, *ō*, *ē*, *ī*. In contrast with BA., it is worthy of note that the historical orthography has been replaced by the phonetic in cases like רישא, ייתר, etc. (BA. רֵאשָׁא, יִתַּר, etc.). Cf. also תהוי, etc., for BA. תְּהֵוֵא. Note, however, יהא (also יהי), תהא = יְהֵא, תְּהֵא; יבכה = יְבַכֶּה cf. BA. אֶתֵּה, etc.

Consonantal ו und י are written וו, יי; e. g., גוואו, *h* נַיָח, זַוָדִין, דַיֵנָא = גַּוָּא, גייסא, רווחא, נייח, זוודין, דיינא, רַוְחָא, גַיְסָא. Before or after א as vowel letter the repetition is unnecessary (cf. §*f*). Defective writing in general is the rule in the older MSS. (GHM_1) and frequently also in ב (particularly in Ber); e. g., קים, גוא, כותא, כוי, מניכו, קַם, גַּוָּא, כּוּתָא, כַּוֵי, מַנַיְכוּ, נַיָח, חַוְיָה. When ו is immediately preceded or followed by י, only one of the two is written twice; thus גוייתא, לוויך, לשוויה, גַּוְיָתָא, לָוְיָךְ, לְשַׁוְיֵה = ליתויה, וָי. (Less frequently: גווייתא.) Similarly, ו is expressed but once after י as a vowel letter (§*gj*): חיותא, חיור = חַיְוָתָא, חִוַּר.

At the end of certain forms of לו״י roots (nominal *i* formation *fa‘āl*, §15*b*; 1 sg. and 3 sg. f. perf. and imptv. sg. f., §39) as well as in the pronominal suffix of the 1 sg. with the noun (§22*b*) *-aį* is expressed by אי, e. g., בנאי = בְּנַי, חדאי = חַדַי, חואי = חַוַי, בנאי = בְּנַי, שמאי = שְׁמַי; but occasionally also by יי, e. g. בעיי (MM$_1$) = בְּעַי, צלאי = צְלַי, בנתאי = בְּנָתַי. Observe that B. ḳ. 17^b H vocalizes שְׁנָאי; very likely, however, the word was pronounced שְׁנַאי. In the *fa‘āl* formations א appears to have crept in from the plural; cf. §20*j*.

j ו resp. י for the short vowels *u*, *i* (*e*) is employed with utmost economy by ב in Ber, and on the other hand with utmost extravagance by M throughout. Examples of extreme cases: כלהו = כְּלְהוֹ (unless כָּלָהוֹ was intended), כלי = כְּלֵהּ — חידווא, חילמא apparently = חֶדְוָא, חֶלְמָא. In GHM$_1$ *u* may be said to be expressed almost universally; e. g., חומרא, גומרי = חֻמְרָא, גֻּמְרֵי; defective writing is rare: דחקא, חלייתא, perhaps to be read דְּחֻקָּא, חֲלִיתָא. Before a geminated consonant the vowel letter is predominantly expressed, e. g., G: איגרא = אִגְּרָא, אינגיד = אִנְגֵּד, איתנח = אִתְּנַח (but מיבעי, לִבְּהּ = ליביה, אִתְּעַר = איתער, מתנחת = מַתַּנְחָת), ריבוניה, מִלְּתָא = מילתא (by the side of מִלְתָא), מִבְּעֵי, etc.; H: חיורא = חִוָּרָא, עייא, מַנְיָהוֹ = מיניהו, מַנְּהּ = מיניה, מִבְסְמֵי = מיבסמי (by the side of שִׁתִּין = שחין), etc.; M$_1$: ריבועא, עִגּוּלָא = עיגולא, מְלֵי = מילי, לְיִתְבּוֹן = ליתבון, רְבוּעָא = רִבּוּעָא, etc. After the preposition מ we find as a rule no vowel letter (even in M); note, however, מיגו = מִגּוֹ, מיכדי apparently = מִכְּדֵי (for מִכְּדֵי), etc. Elsewhere (in closed syllables not formed through gemination) defective writing is favored in particular by H, e. g., גשרי, בוּעָא = בועא, אִשְׁתַּעוֹ = אשתעו (and גִּשְׁרֵי = גישרי); מְשָׁחָא = משחא, זְמָנָא = זמנא (and זימנא), לִישָׁנָא = לישנא, בִּרְכֵיהּ = ברכיה, אִתְהֲפֵךְ = איתהפיך, etc. On the other hand, defective writing is met with occasionally also in ב (in other parts than Ber), even in M. By means of vowel letters the fixing of grammatical forms is facilitated. Hence the unique value of MS. M.

k The long vowels *o*, *e* originating in certain

accentual and syllabic conditions are, with the exception of אב in Ber, almost universally expressed by ו resp. י.

l י very frequently indicates a reduced vowel. After א it may represent ֶ (or ֵ): אינש = אֱנָשׁ (אֱנָשׁ), איניש = אֱנַשׁ, איוילו = אֱוִלוּ. Once I find in M_1: לִיבּוֹן, i. e. with artificial gemination (§5*o*), = לִבּוֹן. I doubt whether the same kind of gemination is to be presupposed in all other cases, e. g. in עיבִיד for עֲבֵד, עִיבִידוּ for עֲבַדוּ. Perhaps the vowel letter merely indicates ֵ, in other words the reduced vowel. Of course, defective writing is also met with: אנש, עבידו.

m Word-division. The compound numerals for 11—19 are written indifferently as one or two words; cf. §23. קא (§38) is very frequently joined to the next following word (א then drops out), so esp. in M.

n Abbreviations, particularly frequent in אבM, are indicated by a stroke (׳). In the older MSS., a point over the last letter of the abbreviated word serves the same purpose: אׄ = אומר; גמלׄ = גמליאל. ׳׳, represents the *tetragrammaton.*

3. Means for Fixing the Vocalization. 3.

In addition to the vowel letters (§2*c*—*k*), the vocalized texts of BA. and the Targums, esp. those supplied with superlinear signs, furnish means for fixing the vocalization. To be sure, even the superlinear vocalization must be used with caution (cf. Dal, 79 f.); the same holds good of the vowels sporadically inserted in the MSS. of the Talmud. The traditional pronunciation is of subordinate value and may lead,

when uncritically used, to the worst aberrations. For it is not uniform, and, moreover, it rests itself on the vowel letters. Criticism everywhere aims at the better and older form of tradition. Mandaic with its less ambiguous orthography (Nö §12) and Syriac with its fixed Masora offer invaluable aid, occasionally also the other Semitic languages. Many doubts naturally remain.

I. Phonology (§ 4—7).

4. **4. The Consonants and their Changes.**

a 1. (*a*) Laryngeals: א ʾ, ה *h*, ח *ḥ*, ע ʿ.

b (*b*) The other consonants: ג *g*, כ *k* (Palatals); ק *ḳ* (Velar); ד *d*, ת *t*, ט *ṭ* (Dentals); ס(שׂ) *s*, שׁ *š*, צ *ṣ*, ז *z* (Lingual Fricatives); ב *b*, פ *p* (Labials); מ *m*, נ *n*, ל *l*, ר *r* (Sonorous Sounds); ו *u̯*, י *i̯* (Non-syllabic Vowels).

c 2. ח, ע(ק), ה(ז), ת, ט correspond each to two distinct Semitic sounds.

d א replaces ו resp. י in קאים and the like in Earliest Aramaic. A late change is חקלאה from *חקליא.

e The laryngeals are still kept distinct in Talmud. Aram. Nevertheless, a tendency in the direction of reducing ח to ה and ע to א is discernible; e. g., הדדי, בהדי, הדר, etc.; אָבא, אודדי, אטמא, אמד „dive", א = על (§ *j*), אד = עד, etc.

f Intervocalic א (ע) appears as י: שיילו = שַׁיִלוּ, שיירת = שַׁיְרַתְ, סיאר = סַיַר, סיים = סָיֵם, etc., for *שַׁאִלוּ, *שַׁאַרְתְ, *סַעַר, *סָאֵם.

g ב may become ו, e. g., צוותא by the side of צבתא (cf. also §*h*).

תרין (orig. *תנין) and כוכבא (orig. *כבכבא, §*g*) are *h* early examples of dissimilation. Other exx. in Talmud. Aram.: נהמא by the side of לחמא; the reduplicated formations דעדקין and דרדקי by the side of דקדקתא; לוליבא, דידבא (for דודבא) orig. *לבלבא, *דבדבא; שושמנא by the side of שומשמנא (§5*h*); שושילתא for שלשילתא, קיקילתא by the side of קילקילתא. The simplification may take place at the end: קילקתא, ירקרתי.

Metathesis takes place in the *Itpe.* and *Itpa.* in the *i* groups *תש, *תס, *תצ, *תז, which are transformed to שת, סת, צט, זד (in the last two examples at the same time partial assimilation).

Exx. of total assimilation: (*a*) progressive: מישב *j* = מְשַׁב for מְשַׁאב (but מְשַׁאל), איתחיד = אִתַּחַד, איתמר = אִתְּמַר for *אִתְאַמַּר, *אִתְאַחַד (but מִתְאַמְּרָא), קִנְיָה = קִנְיָה for קִנְאֵה, בִּוֵי for בִּוְיוֵי but ביותא = בִּוְתָא, פִּקָּא = פִּיקָא by the side of פִּקְעָא, מַסְחוֹתָא for מַסְחוּתָא; as in the other Aramaic dialects יִסַּק = יַסַּק for יְסַלַּק and in the *Ittaf.*, e. g., מִתּוֹנַר for *מִתְאוֹנַר, מִתְּקִים for *מִתְאֲקִים; (*b*) regressive: אִטְּרַד for *אִתְרַד, *מתדבק, אתטרד = מִדְּבָק, מידביק = אִמְּלֵךְ but אִימְלִיךְ; מִתְּמַלְכִין, יִסְּבוֹן = תִּסַּב but תִּנְסַב; עַלְּבָב for אַבָּב (§*e*); נַפָּא, בַּפָּא by the side of גַּדָּפָא, בַּתָּפָא; טוּנָא = טָנָא for טוּעְנָא, מַבְּרָא for מְעַבְּרָא, אוּנָא = אָנָא by the side of אוּדְנָא, etc.

Contraction: איתקיל = אִתְּקַל and the like for *אִתְתְּקַל, *k* חֲדַתִּי for *חדתתי, כְּפִנַן (כפינן) for *כפננן (§29); אַדֵּי for אַדְּדֵי, etc.

א (ע), when preceded by a reduced vowel or by a *l* vowelless consonant, may be ignored in pronunciation: בִּישׁ for *בְּאִישׁ, מַלְפָּה for מַאלְפָּה, מַיִן for מַאיִן, מַיְצְנוּ for מַאֲיְצְנוּ, שׁוּתָא for שְׁעוּתָא, מְסָנָא for מְסַ(א)נָא (but מַלְאָכָא),

תּוֹלָעְנָא by the side of תּוֹלָ(א)נָא. Loss of א at the end of a syllable is old in עָ(א)נָא, מָ(א)נִי, רֵישָׁא, כֵּיבָא, מֵיכְלָא, מֵימַר and the like. A secondary development is כְּאֵבָא = כְּאִיבָא for כֵּאבָא (cf. Hebr. שְׂאֵת by the side of לָשֵׂאת). Intervocalic א was lost in early times in קָרָאוּ and the like (§5*d*). א is always lost at the end of a word: סַגִּי pl. סַגִּיאִין.

m ה at the end of a word may be left unpronounced; רֵישָׁא, (כולי) כֻּלֵּי for כֻּלֵּהּ, רֵישַׁהּ.

n חינגי = חִנְגֵּי (for *חִגֵּי = חַגֵּי) may serve as an example of a consonantal insertion for the purpose of resolving gemination.

o Closing consonants have disappeared in גָּשָׁא, אֵיטָא, אֵזָא for אֵימַר, אֶזַל, נְשַׁב, סְגַד; comp. also תּוּב = תּוֹב and the forms of the verb קוּם: נְקוּ, תְּקוּ, אוֹקִי.

p ב, ג, ד, כ, פ, ת are spirantized after full or reduced vowels, e. g. אַלְפֵי, בַּתְפָא, etc.

5. 5. The Vowels and their Changes.

a 1. ו $\bar{u}$, *u*, $\bar{o}$, *o*; ֹ *o*; י $\bar{\imath}$, *i*, $\bar{e}$, *e*, *e*; (א) ָ $\mathring{a}$; ַ *a*; ְ *ə*.

b These vowels proceed from the Semitic vowels $\bar{u}$, $\bar{\imath}$, $\bar{a}$; *u*, *i*, *a* and the diphthongs *au*, *ai*. $\bar{a}$ appears sporadically as $\bar{o}$, e. g. מזונא, but commonly as $\mathring{a}$.

c 2. The production of the orig. short vowel in עָ(א)נָא, מָ(א)נִי (= *מַאנָא, *מַאנִי) which in consequence of the loss of the א at the end of the syllable (§4*l*) comes to stand in an *opened* syllable, belongs to Early Aram.; of somewhat later date (observe the assimilated vowel, §*i*) are רֵישָׁא, תֵּיכוֹל, מֵיכְלָא, מֵימַר for *רַאשָׁא, etc.; כֵּיבָא for *כְּאֵבָא is of course perfectly regular.

d In consequence of the loss of an intervocalic א (§4*l*) there arises a (falling) diphthong, e. g. *kəraʾū* for *kəraʾū*.

Diphthongs, both coming from Early Aram. and those originating later, may be monophthongized: *aw* becomes *ō*, *aj* — *ē* (*ī*), e. g., דֵּידְבָא, תֵּנִינָא, חֵילָא, קָרוֹ, יוֹמָא. But the monophthongization need not take place, e. g. רווחא = רַוְחָא, גייסא = גַּיְסָא, תניינא = תְּנִיְנָא; the diphthong always remains when the non-syllabic vowel is situated on the border-line between two syllables, in other words, when it is geminated, e. g., בגוויהו = בְּגַוַּיְהוּ, but מיגו = מִגּוֹ.

e The monophthongization of *aj* may take place also in such a manner that the non-syllabic vowel is completely lost, so esp. before *n*, e. g. בְּעַן for *בְּעַיִן, סָגֵן for *סַגָיִן, גְּלַן for *גַּלָיִן (in the two last exx. *ain* represents a contraction from *aiān*); בְּנָתַן, רַבָּנַן, אֲבֶהַתָּנָא for *יְנָא_ֵ, *יְן_ֵ (and accordingly אַרְחַין, דַּעְתַּין, §22); before הָ *a* becomes *e*: מָנֶהָא (cf. §*k*). Elsewhere *aj* is also found contracted to *å*: בְּנָתְהּ, יוֹמְהּ, כַּבְיְהּ for יְהּ_ֵ (and accordingly אֲרָעְהּ, אֲחָתְהּ).

f *(u?) i*, when followed by the laryngeals ה, ח, ע or ר, is sounded as *a*; thus in primitive times in forms like נימשח, תיורע, at a later period in forms like שמע, שמעה, ייטר, בָּלַע, נָבַח, סָתַר, איתעקרו, שדר, שדרו, מוֹדַע, מוֹקַר, etc. At the same time we find ריעיא, ריחיא, שיחנא, סתיר, דאירנא (by the side of דיירנא), etc.

g The same effect appears to be produced by other consonants (emphatic and sonorous sounds), cf., e. g., אידבקי = אִדְבַּקִי by the side of מידביק.

h When followed by a labial, *a* or *i* becomes *u*: e. g., גוברין, גנובתא, דובשא; גופנא; שומשמנא, etc. שום is an early example of this transformation.

i When preceded by a laryngeal, *i* becomes *e*: e. g., חֶלְמָא, אֶשקול, etc. The full writing with a vowel letter, e. g., חילמא, אישקול, need not necessarily point to a

pronunciation חִלְמָא, אִשְׁקוֹל (§2*j*). In front of a laryngeal (cf. §*f*) · לִיהדַר = לֶהְדַּר (cf. also §*c*).

j When followed by a geminate consonant, though preceded by a laryngeal, *i* remains; thus אִשָּׁא, אִשָּׁתָא, etc.

k So-called compensative production takes place for the purpose of making up for the loss of gemination in front of laryngeals and the sonorous sound ר, *i* (over *e*) becoming *ẹ* and *a* — *å*. The rule is by no means a fixed one; but in general the possibility of compensative production rises in the order ה, ח, ע, א, ר. Hence point בְּפֵרוּשׁ, יֶרְתוּן (בפירוש), לֶעֹל (ליעול), תֶּחֱתוּ (תיחתו), but מָעוּטָא (מיעוטא), etc.; פֶּרָשָׁא, בָּרֵכִי (בריכי), אֶחָרֵךְ (איחרך), אֶצָּטָעַר; but צְעוֹרֵי, נַתַּחַל, יַהִּיר, etc. Before הָ, *a* is transformed into *e* (at least according to the Tiberian system; cf. §*e*): פֵּחָרָא. Note יְהוֹךְ.

l The following table illustrates the modification of the vowels in as far as it is effected by accentual and syllabic conditions:

Tab. I.

	In closed		In open			In opened syllable
	unaccented syllable	accented syllable	unaccented syllable		accented syllable	
			after other consonants	after laryngeals		
$\bar{u}, \bar{o}, \bar{\imath}, \bar{e}, \mathring{a}$	with *meteg* $^{\alpha}$	unchanged	unchanged; with *meteg* $^{\beta}$		unchanged	
u, o	$\underset{\cdot}{u}^{\gamma}, \underset{\cdot}{o}^{\delta}$	$\underset{\cdot}{o}^{\varepsilon}$	$\underset{\cdot}{\partial}^{\zeta}$	$\underset{\cdot}{\breve{o}}^{\eta}$	$\underset{\cdot}{u}^{\vartheta}$	$\underset{\cdot}{o}^{\iota}, \underset{\cdot}{o}^{\varkappa}$
i, e	$\underset{\cdot}{i}^{\vartheta}, \underset{\cdot}{e}^{\delta}$	$\underset{\cdot}{e}^{\varepsilon}$	$\underset{\cdot}{\partial}^{\zeta}$	$\underset{\cdot}{\breve{a}}, \underset{\cdot}{\breve{e}}^{\eta}$	$\underset{\cdot}{i}^{\vartheta}$	$\underset{\cdot}{e}^{\iota}, \underset{\cdot}{e}^{\varkappa}$
a	a^{γ}	*a*	$\underset{\cdot}{\partial}^{\zeta}$	$\underset{\cdot}{\breve{a}}^{\eta}$	$\underset{\cdot}{a}^{\vartheta}$	$\underset{\cdot}{a}^{\iota}, \underset{\cdot}{e}^{\varkappa}$

Explanations and exx.: *m*

[a] קָטַלְתִּין. The *meteg* stroke means: *„so!“* Otherwise the vowel might be shortened. ‖ [β] When not in the syllable immediately preceding the accented syllable. Otherwise the vowel might be reduced after the manner of short vowels. ‖ [γ] עָצְבָּא (עוצבא), בָּלְחוּ (כולחו); תִּקְטֹל (תיקטול), לִבְאִי (לביאי); מַלְכָּא, גַּפָּא. ‖ [δ] אָרְחָן, קָבְלְתּוּן (קבילתון); חֶלְמָא (שאילתא). Note שְׁאֵלְתָּא, בָּלְחוּ; the *meteg* signifies: *„so, against expectation“*. ‖ [ε] חָרֹב (חרוב), רְחָבְתָּ, (אירביד), אֶעְבֹּד, (חריב); חָרֵב (כולו); תִּקְטֹל (תיקטול), (יחיבת); שָׁבַק (שביק), קַבִּלְתָּ, (אירהפיך), אִתְחֲפַךְ (קבילת), (עילא). ‖ [ζ] כָּתְבוּ, שָׁלְמָא, כְּלִילָא, לְבוּשָׁא (כחובו), עֲבִדוּ, חֲמַר, הֲוָתָא. ‖ [η] שְׁלָמָא. With א, ֵ may take the place of ֶ; it is just as correct to read אֵזְלוּ. Cf. also שַׁבְּרָתָא. After emphatic consonants and sonorous sounds we find occasionally semi-reduced vowels: נְנֶקְטוּ, (לירפורקינן) לְפַרְקִנַּן, (נינקוטו). I write ֶ in deference to the system; very likely, however, the words were pronounced *lifrŭḳinnan*, *ninḳŭṭū*. ‖ [θ] כְּתוּבוּ (כתובו); עֲבִדוּ (עבירו), אִפְלִגוּ (אירפלגו), פַּקִּדָא, (פקירא), תִּיעִירוֹק) חֶצֶר; or *tī'īroḳ*), דַּהֲבָא. ‖ [ι] אַסְהִידוּ (אסהידו). ‖ [κ] מֶלֶךְ; טֶהֳרָא (טיהרא), עֶסֶק; אֹרַח (אורח).

Note 1. In the place of *a* we find frequently in Aram. *n*
i in unaccented closed syllables, e. g. דִּיקנָא (Hebr. דִּירמָא, דִּירכָא by the side of תִּיקטוֹל, גִּינתָא, דִּרכָא for **taḳṭul*, etc.; in the case of the nouns we are perhaps dealing with ancient by-forms. In the Talmud. idiom note Af'el forms like אִיפסִיק by the side of אִיפרוּכִי, אִיצלַן, אפסיק, etc.

Note 2. By means of artificial gemination a vowel in an *o*
open unaccented syllable may escape reduction, e. g., לִשָּׁנָא (לישנא) (Arab. *lisān*), חִלָּקָא (חולקא), לִכָּוֹן (ליכון), etc. Artificial production is found in מְמוֹנָא, מֵחוֹנָא, etc., and in the imperf. and infin. Pe'al of ע"י verbs (cf. § 38).

Note 3. In using the table for words of more than two *p*
syllables, the following should be had in mind. The vowel of the open syllable next preceding the accented syllable suffers reduction. When then further back an open syllable with a long vowel precedes, a closed syllable is the result, in which the long

vowel is protected by a *meteg:* גְּבִירְתָּהּ. On the other hand, when a closed syllable with a short vowel precedes, two consonants come to stand together: then either *allegro*-pronunciation or *lento*-pronunciation with an inserted parasitic vowel is possible: מַדְנָתָא and מַדְנָתָא (מדינתא), אַרְעָכוֹן, מַצַּרְבָּא. The *meteg* stroke serves to protect the vowel now in an opened syllable. Still the vowel may succumb to the pressure exerted by the accented syllable in the front; hence forms like אַרְעָכוֹן, שְׁלִיחָתָא, רְשׁוּתָא by the side of שִׁלְיְחָתָא (שילייחא), מְשַׁכְלְתָא (משרכלתא). When an open syllable with a short vowel precedes, a closed syllable results: בְּחָתָא. When two open syllables with short vowels precede, double forms are possible: צְדַקְתָא and צָדַקְתָא. When two syllables precede, of which the one immediately adjoining is open with a short vowel, while the other is closed with a short vowel or open with a long vowel, there is but one possibility: מַתְנִיתָא, מַתַּנְיָתָא, תַּצַּנִיתָא, מַטְלַלְתָא, אֲשִׁירְתָא, שׁוּשְׁלַתָא, קִרְקְלָתָא.

q Note 4. *aiˀn* at the end of a word becomes through the insertion of a parasitic *i*: *aiiˀn*, provided of course the diphthong has not been removed through monophthongization (§*e*); so בְּנַיִן, בְּנַרְ (בניך), מְלַיִן (מליין).

r Note 5. Two consonants without an intervening vowel are also possible at the beginning of a word: סְתָמָא *stâmâ* for **sətâmâ*. In such a case very frequently a vowel is placed in front of the first consonant: thus אִשְׁתִּיק (אישתיק) for **štîḳ* by the side of שְׁתִיק (שתיק), אִשְׁתּוֹ by the side of שְׁתּוֹ. All three examples show the same consonantal combination; cf., however, also אִמְצִי (אמצי) and אִיחֲבֵּת (איחבת), אִיתֵּב (איתיב) by the side of יְתֵב, יְחֵבַּת.

s Even long vowels may be completely lost in an unaccented syllable at the end of a word. Thus אַ(נְ)תְּ for *ʾantā, ʾantī,* בְּנָיְךְ (§*q*) by the side of the older form בְּנָיְכִי, אֲנָן (at the same time the laryngeal disappears) for אֲנַחְנָא. From קְטָלוּ resulted the form *קְטָלְ, which, however, in the Talmud. idiom has been transformed into

קְטוֹל (vocalic epenthesis). Forms like בֵּר (בִּיר), אַח, etc. for **bérī*, **'áhī* are to be explained as due to the recession of the accent to the penultimate.

6. Syllabic Loss. Loss of Sounds through Collocation of Words in the Sentence. 6.

Syllabic loss is to be registered in חד for *אחד. *a*

In consequence of the collocation of words in the sentence contractions (loss of sounds, syllabic ellipses) arise through the force of the sentence-accent. Thus לֵית (§5*d*) for לָא אִית, אִיבָּא, לֵיבָּא (לֶבָּא) for לית, אית כא, כא, מַי (מאי) for מָא דֵן; בר נש by the side of בר אנש; especially in the combination of an adjective or participle with the personal pronoun forming a complete sentence, a sort of a new inflectional form arising thereby (cf. §8*a*). But elsewhere, likewise, a pronoun pleonastically joined to a verb may coalesce with the latter so as to constitute one form; thus לַעֲיֵנַן אֲנַן (ליעיינן) for לַעֲיֵן אֲנַן and in all probability תִּסְבְּרָא by the side of תִּסְבַּר אַתְּ.

7. The Accent. 7.

There is no reason whatsoever why different rules from those in force in BA. (which are here presupposed) should be formulated for the accentuation of Talmud. Aram. It is quite possible that a shifting of the accent did take place; but it has exercised no influence on the vocalization which is wholly rooted in the older system.

II. Morphology (§ 8—41).

A. The Pronoun (§ 8—11).

8. **8. Personal Pronoun.**

a The personal pronoun appears either as an independent subject-form or as a suffixed form indicating possession (with nouns) or the object (with verbs). But even the subject-form coalesces in the 1. and 2. person with the adjectival or participial predicate to such an extent that the pronoun may assume the form of a mere suffix.

b Table: Tab. II.

	in casu recto		in casu obliquo
	separatum	suffixum	
1 s.	אנא	־נא	־ י; as objective suffix †־ני, ־ן
1 p.	†אנחנא; אנן[α]	־נן	†־נא; ־ן; as objective suffix ־נן
2 s. m.	†אנת[α]; את[γ]	־ת	־ך
2 f. s.	†אנת[α]; את[γ]	־ת	†־כי; ־ך
2 p. m.	†אנתו(ן)[β]; אתו(ן)[γ]	־תו(ן)	†־כון; ־כו
2 p. f.			־כי
3 s. m.	†הוא[δ], ארהו[ε], נרהו[ϑ]		†־הי; ־ה, ־הּ
3 s. f.	†היא[δ], ארהי[ε], נרהי[ϑ]		†־הא; ־ה, ־הּ
3 p. m.	†אינון[ζ], אינהו[η], נרנהו[ϑ]		†־הון; ־הו
3 p. f.	אינהי[η], נרנהי[ϑ]		־הי

[α] § 5 *s*. || [β] For אנתון no reference is available. || [γ] § 4 *j*. || [δ] As a resumptive form (§§ 48 *b*; 63 *c*) also in the later language. || [ε] אִיתַּוּ (in Targumic) may be meant for אֲחוּ; opinions are divided on the explanation of the form. || [ζ] = חון + אין (§ 4 *j*); אין probably a deictic element. || [η] With unassimilated ת and loss of ן. || [θ] Copula-forms (§63*a*); the נ in front has been explained as a pronominal deictic element.

Pronominal suffixes joined to adjectival predicates: קריבנא, *c* זוטרינך, מכיכת חכימת, חכימיתו; to participial predicates cf. the Verb (§§ 31—40).

For the manner in which the possessive and objective suf- *d* fixes are joined to nouns and verbs cf. §§ 22; 41.

9. Demonstrative Pronoun. 9.

1. For the designation of the proximate („this"):

Early forms: sg. m. דין (דנן), f. דא, pl. אילין; with pre- *a* fixed deictic element (א)ה: sg. m. הדין, f. הדא, pl. הלין.

Sporadic forms: sg. m. עדי, f. עדא (עדה), pl. עדי. *b* These forms still requiring explanation are specifically Babylonian.

Late (common) forms: sg. m. (incorrectly also f.) *c* האי, f. (esp. in a neuter sense) הא, pl. הני.

These forms are contracted from הדין, הדא, הלין; in *d* the last instance, ל has been transformed into נ. Through combination of הדין and הוא arise in the same manner (but with retention of נ) הינו (היינו) *ecce eum (id)*, „that is"; f. היני.

אידי, formed from דין with אי (§8*b*[ε]?) in front, is *e* found only in the expression אידי ואידי with correlative force, „this and that", „both".

2. For the designation of the distant („that") two *f* series of forms are employed, of which one results

from the addition cf. כי or ך to the demonstr. forms just mentioned, while the second = the pers. pron. of the 3. person plus a prefixed (א)ה. Hence: (1) sporadically sg. m. דיכי, pl. אילך, commonly sg. m. האיך, f. הך, pl. הנך; (2) sg. m. ההוא, f. ההיא, pl. הנהו.

g From *דך (= דיך m. and דך f.), through prefixing אי (§*e*), arise sg. m. אידך, f. אידך, „that", „the other". In a similar manner (at the same time with transition of ל into נ) the plural אינך „those", „the others", is formed.

10. 10. Relative Pronoun.

a †די, usually shortened to ד.

b By combining the relative pronoun †די with the preposition ל, in the common language with the noun יד, an independent possessive pronoun is formed, †דילי, דידי, etc.

11. 11. Interrogative Pronoun.

a 1. In a substantive function: מאן of persons, †מה, †מא, מאי (§6*b*) of things.

b מנו (§4*j*) by side of מאן הוא; מני = מאן היא. †מה דין (whence מאי), cf. Hebr. מה זה.

c 2. In an adjectival function: הי (but also in a subst. function), †אידין (cf. Hebr. אי זה).

d For the employment of the pers. pron. מאן, מא in front of the relat. pron. as an indefinite pron. cf. the Syntax (§51*b*).

B. The Noun (§ 12—23).

(a). The Nominal Stems (§ 12—18).

12. Preliminary Remarks. 12.

There are but few *compound* nouns, i. e. nouns *a* standing to one another in the genitive relation and forming a unit. In addition to the compound numerals for 11—19 (§23*a*) cf.: בעיל דבבא, סגי נהור, pl. סגי נהורי; בי תרי (בתרי); ביורא (= *בר זרעא), pl. ביורני.

In the case of the *simple* nouns we distinguish between *b* the nominal stem and the inflectional endings. The nominal stems are of Semitic origin or formed after the pattern of Semitic types. The genetic origin of the Aram. nominal stems must hence be looked for in the parent language; at all events the original status has been so obscured in historical Aram. through semasiological development as well as by the forces of analogy that only sporadically may we succeed in cleanly dividing the nominal *forms* according to functional categories (nouns of the agent and adjectives, nouns of action and abstract nouns, etc.); in all probability such a clear distinction was felt by the speaker only in a few particularly specific types. Even the formal classification is capable of being carried out only with triconsonantal stems; and even there it breaks down in part in ע״י and ל״י roots. The following survey of the most important nominal formations subserves in the main practical ends.

13. I. Nouns with Shortened Stem. 13.

Some of the nouns mentioned here may have been *a* orig. biconsonantal.

בר, דם, זנא pl. זני, יד, pl. מרא, פום, שום. With feminine *b* ending: אמתא, ברַתא, קשתא, שׁיפתא, שנא. ‖ (חי) אבו, (ה) אחו, (ה) חמו; with feminine ending חמת(ך), אח(א)תא. ‖ מ(א)ח „city“ comes probably from the Assyrian.

14. **14.** a. With vowel gradation: Tab. III.

		I stirpis sanae	II פ"א	III med. ע sive א	IV ult. ע sive א	V ע"ג
b	1. fa^{i}al, fi^{i}al	דיקנא, כפנא[α] שיכרא[β] ברכתא[β] עינבתא	חד		פקתא	
	2. fa^{i}il	חברא[γ] לבינתא				
	3. fa^{i}ul	חשוכא סעודתא				
c	4. fa^{i}l	מלכא[δ], דירכא[α] מלכתא		רישא, ע(א)נא תאינתא	קרא	אפ(אר), אנפ(יר)†
	5. fi^{i}l	גירסא[ε]		כאיבא, כיבא	קינ(יה), פיקא ביזתא	עיזא אי(נ)תא
	6. fu^{i}l	שופרא[ζ] חוכמתא		בונא		
d	7. fā^{i}al, fā^{i}il	עלמא ספרא כהנתא			מ(א)ריי מרתא	
e	8. fa^{i}āl, fi^{i}āl, fu^{i}āl	שלמא לישנא[η] חולקא[η] שיבבתא[θ] שערתא			קריי(ך), קרא	
	9. f$^{a}/_{i}^{i}$īl	זריז ספינתא		ביש		
	10. fu^{i}ūl	לבושא גבורתא				
f	11. fā^{i}ūl	ינוקא ינוקתא				
	12. fu^{i}aḷl	אוזילא[η]				

14. a. With vowel gradation: Tab. III.

VI פ"ר	VII ע"ע	VIII ע"ו	IX ע"ר	X ל"ו	XI ל"ר
					קניא ר(י)חיא עניא
דעתא	רב		VII.d.חיריא$^{\alpha}$		pl. שמיא$^{\alpha}$
	דנא$^{\alpha}$ כלתא$^{\alpha}$	רומא,רווחא$^{\beta}$ חובתא VII. כווחא$^{\alpha}$	חילא ,גיסא אימתא X. חיוחא	רעוא רעותא$^{\beta}$	כריא אליתא קרתא$^{\alpha}$
	ליבא מילתא		דינא דירתא	חידווא רשותא$^{\beta}$ III. שותא$^{\beta}$	צירירא שלייתא ,שלייתא$^{\beta}$ סילתא$^{\alpha}$
	טולא דוכתא	גופא			pl. כולייתא
					רעיא אשיתא$^{\beta}$
	גללא	נייח ,זווד(ין)			
	כלילא	עויר			

II. Triconsonantal Nominal Stems (§ 14—16).

14. 14. a. With vowel gradation (s. Tab. III, p. 20. 21).

a The nouns adduced under 3. are not quite certain. The forms 7. (act. partic.) and 9. (pass. partic.) will be treated at length under the Verb. To the eleventh formation belong several denominatives (nouns indicating an occupation or trade).

g I. [α] It is questionable whether the *i* originates in a parallel form or is to be explained on a phonetic basis (§5*n*). || [β] דובשא and גנובתא after §5*h*. || [γ] By the side of כחפא also כפא (§4*j*). || [δ] גפא by the side of גרפא (§4*j*); גופנא (§5*h*). || [ε] ריחטא (5*m*[x]). || [ζ] אונא by the side of אודנא (§4*j*). || [η] §5*o*. || [ϑ] §5*m*[η].

II. Cf. §6*a*.

III. Cf. §4*jl*; 5*c*.

IV. Cf. 4*jl*. Note the transition into the לו״י class.

V. Cf. §4*j*.

VI. A form of the infin. שינחא with geminate *n*; brought into conformity with column VII.

VII. [α] With *i* גינחא (§5*n*); in addition with the gemination resolved pl. חינגי (§4*n*).

VIII—IX. [α] §5*d*. || [β] סיפא has replaced סופא (which is met with occasionally in the MSS.) almost entirely; through analogy with its opposite ריש. In the table are wanting צו״י forms like דרא, f. עקתא (1. or 8.) and ריחא; קים (pass. part.) corresponds to the 9. form.

X. XI. [α] With shortened stem. || [β] Cf. §5*p*.

15. 15. b. With the middle radical geminate (s. Tab. IV, p. 23).

a 14. seems to come from the Hebrew. 15. forms denominatives. Some nouns of this formation betray an affinity with the Intensive Stem (מקים = קים; תקנתא *nomen actionis*); the same holds good of 20. (for the most part *nomina actionis*; from the Hebr.?). 16.—18. form adjectives; 16. and 17. adjectives of color. In 18. and prob. also in 19., the gemination seems to be unorganic.

Continued on p. 25.

15. b. With the middle radical geminate.

	I	II med. laryng.	III ל״א	IV ע״ע	V ע״ו	VI ע״י	VII ל״י
b 13. $fa^{a}/_{i}$‴al	ככרי pl., אימר אימרתא[a]						
14. fi‴il	חגרא						
15. fa‴āl	חמרא תקנתא	פרשא, פחרא		צללא	קים[a], גווזא	דיינא	תנא[a], בנאי
16. fi‴āl		ירוק			חיור[β]		
17. fu‴āl	אוכם	יורק					
18. fa‴īl	ימין	חריף, יחיר	סגי pl. סגיאין	קליל II. קריר			
19. fa‴ūl	pl. עמודי	חרובא					
20. fi‴ūl	ארסורא זיבורתא	מיעוטא					

	I	II prim. ע sive א	III ע״א	IV פ״נ	V פ״ו	VI ע״ע	VII עו״י	VIII ל״ו	IX ל״י
b 21. $m^a/_if^{i}al$	מדברא [a] משכלחא [a]	מברא, מיכלא		מגלא מתנא	מותב	ממשא pl. מטללי מטללאתא	מזונא [a]		מישתיא II. מיתי(יך)
22. $maf^{i}il$	מכתבא				מתיבתא [a]				מתניתא
23. $maf^{i}ul$								מסותא [a]	
24. $m^a/_if^{i}\bar{a}l$	מדרשא, מתקלא		מסאנא		מודעא [β]				
25. $taf^{i}il$									תעניתא
26. $taf^{i}\bar{i}l$	תלמידא								
27. $taf^{i}\bar{u}l$	תלמודא								
28. $^{j}af^{i}\bar{a}l$	אסמכתא			אגדתא [a]					V. אורייתא
29. $^{j}af^{i}\bar{u}l$				אבוב					

c I. [a] מדינחא, משיכלא according to §5*p*; משיכלחא is formed from משיכלא.

II. Cf. §4*jl*; 5*c*.

III. Cf. §4*l*.

IV. Cf. §4*j*; 5*p*. || [a] Also הגדתא, borrowed from the Hebrew.

V. Cf. §5*d*. || [a] Metaplastically from the root תוב (after the manner of ע״ו roots), prob. through the influence of Hebr. ישיבה. || [β] Belongs to the Causative Stem.

VI. By the side of the contracted forms also uncontracted ones after the manner of column I.

VII. [a] Borrowed from the Hebr. or more prob. from a dialect in which, as in Hebr., $\bar{a}$ became $\bar{o}$.

VIII. [a] = מסחותא, cf. §4*j*.

I. α The fem. of צִיפּוֹר is צִיפּוֹרֶת. *c*

II. Cf. §5*k*.

III. Cf. §4*l*.

V. α גִּיּוֹר after the manner of Hebrew. || β Belongs perhaps originally to 17.

VII. α Probably a re-formate from the st. d. (cf. §4*d*).

16. c. With prefixes 16.

(s. Tab. V, p. 24).

21.—24. ***nomina actionis, loci*** and ***instrumenti;*** 25. ***nomen actionis*** of the Intensive Stem and its Reflexive; 26. and 27. come from the Hebrew; 28. is formed from the Causative Stem. 21. (mif'al) is the form of the infin. of the Simple Stem. *a*

17. III. Pluriconsonantal Stems. 17.

a. *f^{e}ll:* שִׁבְרִיר, טִרְטוּט, שִׁמְנוֹן. *a*

b. *flfl:* גַּלְגַּלָּא, גִּילְגַּלָּא, גּוֹלְגַּלָּא; גַּרְגִּירָא; f. דַּקְדַּקְתָּא, קִילְקִילְתָּא. With dissimilation (§4*h*): דַּעְדְּקִין and דַּרְדְּקִי, קִיקִילְתָּא and שׁוּשִׁילְתָּא (§5*dp*); the simplification may also take place at the end in front of the fem. ending: קִילְקְתָּא. From stems with ב as second radical (according to §4*h;* 5*d*): כּוֹכְבָא, לוֹלִיבָא, דִּידְבָא. An old form of this category is לִילְיָא. *b*

c. *f^{e}l^{e}l:* f. (with simplification at the end) יִרְקְרָתִי. *c*

d. With *l* at the end: שִׁמְאלָא, פִּרְוֹלָא, עַרְפִּילָא; f. אַרְמַלְתָּא. *d*

e. Other nouns: שׁוּתְפָּא, עַכְבְּרָא, צוֹאֲרָא (Assyrian loan-word); f. כַּרְכּוֹשְׁתָּא, etc.; also the adjective זוּטַר, in shortened form זוּטָא. *e*

18. 18. IV. Denominatives formed by means of Afformatives.

a The afformative serves to form abstract nouns from adjectives and participles, and adjectives from abstract nouns; or it is added pleonastically, without effecting a change in the meaning.

b *-ūn (-ēn, -īn):* 1.—2. שלמנא, f. (with the addition of an *-ī* the nature of which has been differently explained) גמלניתא; 4. סדנא (VII.), מותנא (VIII.); 5. עידן (VII.), אילן (IX.), בנינא (XI.); 6. אחרינא, שולטן f. אחריתי (§4*j*), פלן (IV.) d. פלניא f. פלניתא, בוצינא (VIII.); 8. f. גללניתא; 21. מפקנא (IV.), מסקנא (סלק ע), מעלנא (VI.); from תולע: תולענא (תולאנא, תולנא, §4*l*); from a pluriconsonantal stem: שו(ט)שמנא (§5*h;* 4*h*); from the partic. of the Intensive (§33) מדברנא and, with loss of the prefix, רחמנא. From fem. nouns: 5. זיותן (IX. and X.); ריחתנא; with loss of the fem. ending: 23. מצויינא (V. + VIII.).

c *-āi (-ai):* 1. עילאי (XI. with shortened stem); 2. בראי (VII.); 4. חקלאה, קדמאה, קמא (§4*j;* 15*c*$^{VII a}$), תתאי for תחתאי (§4*j*), סדאה (VII.), f. pl. גוייתא (VIII. + VII.); 5. גיראה (VII.); 6. נוכראה; pleonastically after the afformative *-īn:* 4. ירחינאה; from the fem. with loss of the fem. ending: 4. גינאה (VII.); חנואה (and חנונאה, with a double afformative) from חנותא (§*d*). Gentilic nouns: גלילאה, ארמאה, etc.

d *-ūt* (properly **uat*) (for the dropping of the *t* in the absol. st. cf. §44*c*): 2. חברותא, מלכותא (with spirantic *k;* hence from the original *malik-*, not *malk-*), חירו (VII.; the underlying *חיר has probably been transformed from חר pl. חרי in conformity with עו״י formations like ריק and the like), עניותא (XI.); 4. טיבו (IX.), סיבותא (by the side

of סבותא, from סב); 7. ינקותא, אסו (X.), similarly זכות, חנותא, מטותא, שטותא; the *ē* in שירותא has not been satisfactorily explained; 8. שיבבות(י); 9. גריעותא; from מית: מיתותא, similarly from זיל (analogical formation from זלל): זילותא; 18. עתירות(י). From pluriconsonantals: היטנותא (§40), שותפותא. From the pass. partic. of the Intensive (§33): מפנקותא, מעליותא. From a noun with the afformative *-ān:* ליצנותא. The foreign word ליסטאה (with the afform. *-āz*) furnishes ליסטיותא.

-az (-ē): 10. חבוליא, כנופיא; סוסיא (from סוס); כודניא, etc. *e*

(b) Inflection (§ 19—22).

19. Inflectional Endings. 19.

1. Preliminary Remarks. We distinguish in the *a* Aramaic noun two genders (masculine and feminine), two numbers (singular and plural) and three states (the absolute, construct, and determined).

The gender of a noun is properly recognizable *b* through the construction in the sentence. Feminine are not only nouns designating female beings (אימא, רחילא, etc.), but also certain other categories, as the names of the members of the body (ידא, אודנא, כרעא, etc.), of instruments and utensils, the words „earth" (ארעא) „sun" (שימשא), etc.; though not always uniformly. In the morphology, all nouns without a fem. ending are regarded as masc.

Remnants of the dual are the numerals תרי(ן) f. *c* תרתי(ן) and מאתן (§23*a*); but traces may also be found in forms like בירכיה, etc., where the third radical is not spirantized.

d 2. Table of inflectional endings:

Tab. VI.

	Masculine		Feminine	
	sing.	plur.	sing.	plur.
absol.[α]	†—[γ]	†ין—, ־י[δ]	†ת—(א—)[ζ]	†ו—
constr.[β]	†—[γ]	†י—	†ת—	†ת—
determ.	א—	†יא—, ־י[ε]	†תא—, תי—[η]	תא—

e Explanations.

[α] Barring the shortened form in the pl. masc., the forms are found only in the earlier language. In the common language the st. d. takes the place of the absol. Cf. §43*b*.

[β] Exclusively a part of the earlier language. In the common language the genitive relation is expressed by means of circumlocutions. Cf. §44*e*.

[γ] Coincides with the bare stem, since the case vowels in which the forms terminated in Semitic have been lost in Aram. both in the st. a. (which is properly a pausal form) and in the st. c.

[δ] Only with adjectives and participles.

[ε] With substantives and substantivized adjectives and participles. Reduced in meaning so as to replace the st. a. Cf. §43*b*.

[ζ] = **-ah*, pausal form from **-at*.

[η] In certain adjectives: 1. חדתי (§4*k*); 2. רבתי (VII.); 16. ירוקתי (II.), חיורתי (V.); 17. אוכמיתי; also ירקרתי (§17*c*) and אחריתי (§18*b*).

20. Modification in the Stem occasioned by the Inflection. 20.

The stem is shortened in the sg. d. אבא and pl. אחי *a* (§13*c*); the artificial gemination (in the latter instance, owing to the ח, it is only virtual (§5*k*)) serves as compensation.

The stem may furthermore be shortened in לו״י forma- *b* tions of the types 1—6 (§14*bc*); thus pl. טבי (sg. d. טביא), קני (sg. d. קניא), שמיא; f. sg. d. קרתא (pl. קר[י]רייתא), סילתא by the side of שילייתא (שליתא).

נ as last radical may be assimilated to the ת of the *c* st. d. fem. sg. (§4*j*); hence שתא (abs. שנא, §13*b*).

The plural endings in the forms 4—6 (§14*c*) are *d* joined to the expanded stems of the type *fa'al-*, *fi'al-*, *fu'al-*. Hence, in the place of the explosive, we find in the third radical the corresponding spirant (§4*p*). E. g., משבי, אלפי, חסדין, מלכאתא.

The plural of אחתא (§13*c*) is אחוותא; i. e., the *e* plural ending is affixed to the form *'aḥau-*, language identifying therewith the stem *'aḥā-* underlying the sing. Similarly, a. sing. *נפתא is presupposed by the pl. נפוותא.

The shortened nouns אמתא and שיפתא (§13*b*) form *f* a plural derived from a stem expanded by means of ה or ו and assuming the type $f^a/_i{}'al$-: אמהתא, שיפוותא. The pl. אמהתא from אמתא (4VII.) rests on analogy.

The stem as it appears in the shortened sg. d. אבא *g* is expanded in the pl. by means of ה (type: *fi'āl-*): אבהתא (note the fem. ending). The pl. אימהתא from אימא (5VII.) rests on analogy.

ל״י (orig. ל״ו) stems of the form 7. may resume *h* the ו-sound in the pl.; thus אסוותא from ל״א stems may

be raised to the same level: thus מרוותא from the sg. מ(א)רי, סנוותא from the sg. סני. חתנוותא (from חתנא 1.) is properly a double plural presupposing the intermediate *חתנותא.

i Similarly the pl. of ליליא (§17*b*) is לילותא (לילו); of סוסיא (§18*e*) — סוסותא; on the other hand כודניא — כודניאתא.

j The pl. of stems of the type 11. are expanded by means of א: אמודאי, ספונאי.

k Stems of the types 4—6 may receive in the pl. a pleonastic -*ān* (itself an afformative with pluralic function); thus צלמניא, סמני(ן), ביורני (from ביורא, §12*a*). But also רברבנוהי from רברב (§17*b*).

l The inflectional ending may be pleonastically repeated; thus sg. d. שמעתתא; pl. abs. צניעתן, d. שמעתתא. The simple forms, however, are met with as textual variants.

21. 21. Pl. fem. from Masculines and conversely.

a In §20*gh* we have met with plurals possessing femin. endings, from masculines.

b Of a different character are fem. plurals of nouns which, though lacking a fem. ending, are nevertheless syntactically construed as feminine (§19*b*); thus ארחן from אורח. קרנא forms both קרנתא and קרני(ן), the former being used in a metaphorical sense, the latter (prop. a dual) in its proper sense.

c Masc. plurals go with fem. nouns in the sg. serving as *nomina unitatis*. Thus ליבני, גומרי, דמעי, כלמי, שני(ן),

d שערי, פתילי.

The pl. of איתתא is נשי(א). The underlying form is *nišaʾ-* (in itself a plural) which is then shortened (cf. §14*g*^{XIa}).

b

	I. ending in a long vowel	II. in a diphthong				III. orig. in ă short vowel	
		a. pl. m.	b. pl. f.	c. sg. m.	d. sg. f.	a. sg. m. et f.	b. pl. f.
1 s.		בנאי, בניר α	בנתיי, שיבבתאי	שמאי	דעתאי	אחתי† ברי† ברית† α ברי† α	אבהתי†
1 p.	אבון†, אבונא	רבנן β	בנתין α	אורחין α	דעתין α	אינא†, דעתן אורחן	אבהתנא†
2 s. m.	אבוך	יומך β, ככיך γ		אריך α	אחתיך α	איתתך ברך	בנתך
2 s. f.	אבוך	בנוך, בנויכי† δ כשורך β				ריפתיך בריך	
2 p. m.	אבוכין†	בתיכון† β, בנויכי ε	אבהתיכו β	נפשיכו β	רשותיכו β	ארעכון†	
2 p. f.		גבריכי ε		פומיכי β			
3 s. m.	אבוהי†, אבוה	בנוהי† β, בניה, אפויי†				כולי β, בריה אחתיה	בנתיה
3 s. f.	אבוה, אבוהא†	מנחא† β	שיבבתהא†			גברא β, שמה ברתה	
3 p. m.	אבוהון†	רגליהון† ε, בנוייהו	אבהתיהו β	מתיהו β	גזרתייהו	כולהו, כולהון†	אבהתהון†
3 p. f.		קתיהי ζ				כולהי	

22. **22. The Noun with Pronominal Suffixes** (s. Tab. VII, p. 31).

a For the form of the suffixes cf. §8*b*.

c Explanations. I. Cf. §13*c*. The suff. of the 1 sg. is joined to the shortened stem (§20*a*): *אחי shortened to אח. „My father" is אבא = st. d.

IIa. α An orthographic variant. ‖ β The diphthong monophthongized (§5*de*). ‖ γ The same pronunciation as in יומך. ‖ δ §5*q*. ‖ ε The diphthong remains. ‖ ζ Defective writing.

IIb. Analogical form after the pl. m. ‖ α The י is mute. ‖ β Defective writing.

IIcd. The st. d. appears to be the basis. ‖ α The י only graphic. ‖ β Defective writing.

III. α Shortened form. ‖ β The ה quiesces; י and א graphic means.

23. **23. Numerals.**

a Cardinal numbers:

1 חד (חדא); f. חדא (§6*a*).

2 †תרין, תרי; f. †תרתין, תרתי (תלתי) (§19*c*); תרוינן, תרווייהו, תרווייכו

3 תלת; f. תלתא

4 ארבע; f. ארבעה

5 חמש; f. חמשא

6 שית; f. שיתא

7 †שבע, שב; f. שבעה

8 תמני; f. תמניא

9 תשע; f. תשעה

10 עשר; f. עשרה

11 חד סר, חדיסר; f. חד סרי

12 תרי סרי, תרתי סרי; f. תריסר, תרי עשר†

13 תלת†, תלת עשרי†, תלת עשרה†; f. תליסר, תלת עשר† תליסרי, סרי

14 ארב(י)סר; f.† ארבע עשרה, ארב(י)סרי

15 חמ(י)סר; f.† חמש עשרה, חמש סרי† חמ(י)סרי

16 שית סר, שית עשרה†; f. שיתסר (שתיסר)

17 ש(י)בסר, שב(ע) עשרה†; f. שביסר (ש(י)בסר)

18 תמניסר; f.† תמני עשרה, תמני סרי

19 תשסר; f.† תשע עשרה, תשע סרי† תישסרי, תשיסרי

20 עשרין | 30 תלתין | 40 ארבעי, ארבעין† | 50 חמשין | [90 תשעין] | 70 שבעין | 80 תמנ(י)ן | שיתי, ש(י)תין† 60

100 מאה | 200 מאתן | 300 תלת מאה | 400 ארבע מאה | 700 שבע מאה | 800 תמני מאה

1000 אלפא | 2000 תרי אלפי | 6000 שיתא אלפי | 10 000 ר(י)בוותא, ריבוון, ריבואן pl.; רבבתא, רבותא.

Ordinal numbers: *b*

1 קמא; f.† קדמאה, קדמיתא†, קמייתא

2 תניין†; f.† תנינא, תנייתא, תנייתא

3 תליתאי (also in a multiplicative sense)

8 תמינאה

„Last“ בתרא; f. בתרייתא.

Fractions: *c*

$\frac{1}{2}$ פלגא, פלגו | $\frac{1}{3}$ תילתא, תולתא | $\frac{1}{4}$ ריבעא | $\frac{1}{5}$ חומשא | $\frac{1}{6}$ שתיתא, שתותא.

תלתא (תילתא, תולתא) multiplicative.

C. Particles (§ 24—26).

24. Adverb (s. Glossary).

a 1. Adjectives in the adverbial case; thus שפיר, קליל, ריקן, ערטיל, טפי, etc.

b 2. Feminines in *-ūt* (§18*d*): בישות, טייעות.

c 3. Nouns in the adverbial case; e. g. טובא.

d 4. Preposition + Noun (Adjective) (the st. a. very frequently preserved): לחוד, כחדא, מריש, לעגל, לשלם (with suffixes לחודך, לחודיה, (לחודי(י)הו, אבראי, מעילאי, מתתאי; בשלמא, מעיקרא, etc.

e 5. תו shortened from תוב (Imptv.).

f 6. The petrified Imptv. הדר.

g 7. Compositions like השתא (= הא שעתא), האידנא (= הא עידנא), מְנא (for מַנָּא = מַן־אָן cf. Hebr. מֵאַיִן; for an explanation cf. §5*e; 4jo*), לאו (for לא הוא) by the side of לא, etc.

h 8. Other adverbs originating in pronominal roots, as הכא, היכא, etc.

25. Prepositions.

a Prepositions are properly nouns in the st. c., either in the adverbial case simply or in conjunction with other prepositions (ב, כ, ל, מן). Note אמטול with the closing consonant dropped: אמטו by the side of אטו = *אטון = אטעון. Some of these nouns were originally plurals (or duals); hence the endings ־י *ē* (*aį*), ־ת *āt;* in the case of others, the same endings are due to analogy. In עלי, *aį (ē)* is naturally part of the stem; but in the expanded form עילוי it is a late increment. In כוות, לוות, ־ָת is to be regarded as the final part of the stem, *å* + femin. ending *t.*

Prepositions with Suffixes. Tab. VIII.

	orig. in a short vowel	in *-āt*	in *-aṯ*	*b*
1 sg.	לי, †מיני, †מין, מינאי	†כוותי, כוותאי	עילוואי	
1 pl.	†לנא, לן		עילוון	
2 sg.m.	לך, ליך	כוותיך, כוותך	עילו(י)ך	
2 sg.f.	ליך		†בגוויך, בגוויכי	
2 pl.m.	†לכו, לכון, מינייכו	כוותייכו	†גבייכו, קדמיכון	
3 sg.m.	מיניה, ליה	אמטולתיה, כותיה	†עילויה, קדמוהי	
3 sg.f.	מינה, לה		עילווה	
3 pl.m.	†בהו, להון, מינייהו, †מינהון	כוותייהו	†אבתריהון, עילוויהו	
3 pl.f.	†לחי			

c The preposition ל may take on in Talm. Aram. before suffixes also the form ניהל; hence ניהלי, ניהליה, ניהלה, ניהליהו.

26. Conjunctions (s. Glossary). 26.

D. The Verb (§ 27–41).

27. The Modifications of the Stem. 27.

a (1) Simple stem *(Peʿal);* (2) Reflexive-passive thereof *(Itpeʿel,* abbreviated *Itpe.);* (3) Intensive *(Paʿʿel,* abbr. *Pa.);* (4) The Reflexive-passive thereof *(Itpaʿʿal,* abbr. *Itpa.);* (5) Causative *(Afʿel,* abbr. *Af.);* (6) the Reflexive-passive thereof *(Ittafʿal,* abbr. *Ittaf.).*

b In the remnants of the earlier language, the initial consonants of the Causative, and also of the Reflexive-passives, is ה. Exx.: הודעת, הקרבת, התנסבא.

c היתין is borrowed from the Hebrew (as in Syriac).

d Rarer stems (esp. from roots ע"ע and ע"ו): *Pā(ʿ)el* and *Itpā(ʿ)al*; *Palp(el)* and *Itpalp(al)*; *Šafʿel*.

28. **28. Inflectional Elements.**

a 1. Perfect. Tab. IX.

1 sg. †ת–, †יתי–, י–	1 pl. †נא–, †נן–, ן–
2 sg. m. ת–	2 pl. m. †תון–, תו–
2 sg. f. ת–	
3 sg. m. –	3 pl. m. †ו–
3 sg. f. †ת–, ה–(א–)	3 pl. f. †ן–, א–

b Note 1. In the common form of the 3 pl. m. the ending is dropped and a new form is created by the insertion of *ū* in front of the last radical, which thus takes the place of the stem vowel (§5*s*).

c Note 2. In front of the endings (תו, נן) we find occasionally the vowel *ī* which appears to have been imported from the participial inflection (§31), e. g., דרינן by the side of קמנן, שביקיתו (but שבקתון), אשגחיתו. The forms are to be regarded as less correct.

d 2. Imperfect. Tab. X.

1 sg. –א	1 pl. –נ
2 sg. m. –ת	2 pl. m. †ת–ון, ת–ו
2 sg. f. †ת–ין, ת–י	
3 sg. m. –י†, –נ, –ל	3 pl. m. †י–ון, ל–ון, נ–ו, ל–ו
3 sg. f. –ת	3 pl. f. ל–ן

e In a few examples, we find in the 1 pl. –ל for –נ, incorrectly (by false analogy) imported from the 3 person.

f 3. Imperative. The same endings as in the 2 person of the imperf., but without the prefixes.

g 4. Participle + Personal Pronoun (vgl. §8).

For the Tables of the Peʿal s. § 29—31.

		stirpis sanae			סלק	פ"י	
		fa'al-	fa'il-	fa'ul-		fa'al-	fa'il-
a	1 sg.	†זבני, †שמעית, †אמרת	†שפילית[a] שפילי	שחוקי			
	1 pl.	†סברנא, †סבריגן[β], †שכחן	†שאילנא, †שכיבנן[β], שכיבן				
	2 sg. m.	זבנת	נסיבת				(א)יתיבת[γ]
	2 sg. f.	שבקת					
	2 pl. m.	†שבקתון					
	3 sg. m.	שקל	באיש, שתיק[γ](אי), קדיש	חריב			(א)יתיב[γ]
	3 sg. f.	†שקלת, †איכפת, שקלה	שכיבא				
	3 pl. m.	†שקלו, סבור	†קריבי, †רחוט, †אישתיקו[γ]		†סליקו[δ], סלוק	†יחבו[ε]	†יתיבו
	3 pl. f.	†נתרן					

b [a] אזלאר after the analogy of לו"ר. || [β] Sporadically we find forms like עברינן (§28*c*); the נ of the stem and the נ of the ending contracted in כפרנן, i. e. כְּפַּנַּן (§4*k*). || [γ] §5*r*. || [δ] Once סקו! || [ε] Also חבו.

30. **30. Imperfect, Imperative, and Infinitive.** Tab. XII.

		stirpis sanae			פ״א §4*l*; 5*c*		
		u	i	a	u	i	a
a Imperfect	1 sg.	א(ו)שקול	איעביד	אטרח		ארזל	ארמר
	1 pl.	ניקטול	נ(ו)עביד			נירזל	
	2 sg. m.	תיקטול	תעב(ו)ד	תקרב	תיכול		תימר
	2 sg. f.	†תעבדי, ת(ו)דחלין					
	2 pl. m.	†תזבנו, תיזבנון			†תימרו, תיכלון		
	2 pl. f.						
	3 sg. m.	†יספוד, ל(ו)שקול	לירזבון, נעביד	†ליקרב, רלבש, נימשח	ליכול	†יירזל, ל(ו)לירזל	†יימר
	3 sg. f.	תיע(ו)רוק				תירזל	
	3 pl. m.	†ל(ו)גרסו, יספדון	ליהדור		ניכלו, לימרו		
	3 pl. f.				†לילפן		
b Imperative	sg. m.	קטול	עיביד	קרב	[כול) אכול	זיל	
	sg. f.	שבקי, שקולי[a]				זילי	א(ו)מרי[a]
	pl. m.	כתובו, כ(ו)חבו[a]	עבידו	פתחו	אכלו[a]	(אי)זילו	א(ו)מרו[a]
	pl. f.	קטלן[a]					
c Infinitive		מיחטף, מיזבן			מימרא, מיכל		ע״א §4*j* מישאל, מישב

d [a] The accent shifted to the inflectional element is the cause of the reduction of the second stem vowel, cf. the corresponding forms of the imperf.

30. Imperfect, Imperative, and Infinitive.

פ״נ (סלק) §4*j*			פ״י		
u	i	a	u	i	a
אינקוט ניפוק	אתן ζ נ(י)תיב תינסיב	א(י)סק נ(י)סק תיסב		תיתיב δ	
תינקטו, תיח(ו)תו β			תיתבו, תירתון† ε		
ניפוק		יסק†	תירות	ל(י)תיב	
ניקוט, נ(י)נקוטו, ל(י)פקו(ן), רסבון† β			לידעו, ירתון†		
פוק, נקוט	נסיב	נ(אי)טר, γ סק		תיב (אי)תיבו	חב
מיסק, מ(י)חבא ζ, מיתב ζ, מיפק			מיתב, מידע		מיחב ε

β §5*m*. ‖ γ §5*r*. ‖ δ תְּחֵב, the gemination for the purpose of artificially increasing the volume of the form. ‖ ε With compensative production (§5*k*). ‖ ζ A mixed form from נתן and יחב.

31. 31. The Participles.

Tab. XIII.

		active	ע״א	passive
a separatum	sg. m.	ידע, שביק	שייב	ידיע, אכיל, קטיל
	f.	יהבא, אזלא		עציבא, כסיפא
	pl. m.	†אבדין, טחנין†, גנבי, יהבו, יחבי[α]	שייבי	†עבידי, גלידין
	f.	†רחטן, אזלן†	שיבה	תמיהא, שקילן†
b cum suff.	1 sg.	קטילנא[β], טרחנא[γ]		חשיבנא, גמירנא
	1 pl.	יחבינן, קטלינן		עסיקינן
	2 sg.	יהבת, קטלת[ε]		חשיבת[ε]
	2 pl.	†אמריתון, אמריתו[γ]		†בדיקיתו[δ]

c

[α] The ending imported from the perf.

[β] By its side the form קטלינא, which however is not so well attested and is met with only sporadically.

[γ] Sporadically אזילחו.

[δ] Forms like צריכתו are not well attested.

[ε] Femin. forms עברת, אסירת.

		cf. §4*j*	prim. ש, ס §4*i*	prim. ז, צ §4*i*	prim. ד, ט, ת §4*jk*	פ״א §4*j*	ע״א (after פ״א)	פ״י
a Perf.	1 sg.	†אינסיבי, אירקלעית, אירקלעי		א(ר)צטרריכי	אידבקי		איתשלי	
	1 pl.	†אירקלען, אירקלע(ר)נן			†אירבקנא			
	2 sg.m.					איתנחת		
	2 pl.	איפט(ר)ריתו			†אדכרתון			
	3 sg.m.	†אירעקר, איתהפיך, איבלע, איגניב	אשתפ(ר)ך	איזדריק, איזריק	†איטריד, אחבר	†איתחיד, איתמר	איתשיל	איתידע
	f.	†אינטילת, †איתנסבת, איפשיטא, אימרדא (איכנעאר)		אצטריכא	איתקילא	איתריצא		א(ר)תיחיבת†
	3 pl.m.	†א(ר)תחפיכו, †איפליגו, †איתעקרו, איפטור, איעקרו†						
	f.	†איקרען						אתיילידא
b Imperf.	1 sg.	אימליך				איתסר		
	2 pl.	†תיכספו, תתקטלון			תשרדו			
	3 sg.m.	†ליתעבד, ליתמסר, נמסר, ליכסיף	לישתבע	יזדחר†	ל(ר)תבר	ליתסר	נ(ר)תשיל	
	f.	תתעביד				תיתסר		
	pl. m.	ליכספו						
	f.		†לישתמען					

32. Itpe'el. Tab. XIV b.

		cf. §4*j*	prim. ש, ס §4*i*	prim. ז, צ §4*i*	prim. ד, ט, ת §4*j*,*k*	פ״א §4*j*	ע״א (after פ״א)	פ״ר
c Imptv.	sg. m.	אפרע, איתפרע			איטמר			
	pl. m.				†איטמרו, איטמיר			
d Inf.		†אא׳התנסבא, אינסובי	אסתמורי	איזדהורי	איטרודי	אתנוחי	א(ר)תשולי	
e Part.	sg. m.	מיגניב, מתרחיש, מיקלע		מצטריך	מיטריד	מיתביד, מתנח	מ(ר)חשיל	
	f.	מימסרא, מתעבדא	מ(ר)שתמטא			מתאמרא		
	pl. m.	†מקלעין, מתמלכין, מימנעי, מתרחשי	†משתכחין					
	f.	†מינטרא, מנסבן	†משתקלן, מישתמטא					
f Part. c. suff.	1 sg.	מינסיבנא			מיטרידנא			
	1 pl.	מינסבינן						
	2 sg.	מ(ר)נסבת			מתפסת	מ(ר)תנחת		

33. Pa‴el.

Tab. XV a. 33.

		med. laryng. §5k	פ״א §4l	ע״א §4f	
1 sg.	†שדרי, זבינו, קבילית	†קריבית, בריכי		†שיירית	a Perf.
1 pl.	†נקיר(י)נא	†בריכנא, †ברכינן			
2 sg. m.	קבילת			שיירת	
2 pl. m.	†פטרתון, †קב(י)לתון				
3 sg. m.	שדר, קביל	בריך, שער			
f.	שדרה, פקידא			שיירלה	
3 pl. m.	†קדום, שבחו			†שיירלו	
1 sg.	אזבין, אישלם, א(י)שדר	אי(י)בר(י)ך, אפריש			b Imperf.
1 pl.	נשדר, נקדים	נ(י)בריך			
2 sg. m.	תעקר, תשפיץ				
3 sg. m.	†יקבר, לישדר, ניחליט	נ(י)בריך, ליתריך			
f.	תשדר				
3 pl. m.	†ליקבלו, †יקבירון, ליכנפי			לישי(י)לו	
f.	†ליעכבן				
sg. m.	שדר, זבין				c Imptv.
f.	בשילי				
pl. m.	זבינו	בעיירו, קריבו			

			med. laryng. §5*k*	פ״א §4*l*	ע״א §4*f*
d Inf.		קדומי	ברוכי, צעורי		שיולי
e Part. act.	sg. m.	מטבע, מזבין	מחריך		משאיל
	f.	מיקרא, מזבנת			
	pl. m.	מגנבו, משדרי, מבטלין †	מצעריך †, מקרבין †, מצערי		משיילין †
	f.	מרמזן †			
f c. suff.	1 sg.	משדרנא, מזבינ(נ)א			
	1 pl.	מבדחינן			
	2 sg.	מזבנת	מצערת		
	2 pl.	מקבליתו, משלמתון	מגרשיתו		
g Part. pass.	sg. m.	מחקן	מקרב		
	f.	מחקנא	מקרבא	מלפא	
	pl. m.	מרחתו, מיבשי	מפרשי		
	f.	מבדרן †	מסרגאן †, מרחקא, מקרבא		
h c. suff.	1 sg.	משמתנא	מקרבנא		
	1 pl.		מרחקינן		
	2 sg.	מפקדת			
	2 pl.	מרחקיתון †			

34. Itpa"al. Tab. XVI. 34.

		med. laryng. et ר §5*k*	prim. ס, ש §4*i*	prim. צ, ז §4*i*	prim. ת §4*k*	ע"א §4*f*	
1 sg.	איתרי		אשתטחי				*a* Perf.
2 sg. m.	איתסקת, איסקת						
3 sg. m.	איקר	איחרך		אזדבן, איצטער		אשתייר	
f.	איתקדשת†, אינגעאי, איקשטא			איזדמנא			
3 pl. m.	איתור, איתרו†		אשתבוש				
1 sg.	איכב			אצטער			*b* Imperf.
1 pl.				נצטער			
2 sg. m.		תתחרט	ת(י)סתכל	תצטער			
2 pl. m	תיתתרו						
3 sg. m.	לכפר		ניסתכל	ליצטער, ליצטרף			
f.	תיקבל, תתקבל						
3 pl. m.	ייתסקון†, ליבטלון†, ניבדחי, ליעתרו			ליזדבנו, ליצטרפי			
f.			ליסתכלן†				
sg. m.			איסתכל				*c* Imptv.
f.	איקשטי						
Inf.	איתי(ו)קורי, איבסומי		איסתכלא†, איסתכולי				*d*
sg.	מיקבל, מיכפר		משתלם	מצטער			*e* Part.
f.	מתעו(ו)רא		מסתברא	מצטברא			
pl. m.	מיבסמי			מזדבני, מיצטרפי	מיתקפי		
f.			מסתכלא				
1 sg.			משתלמנא				*f* Part. c. suff.
1 pl.				מיזדבנינן			
2 sg.			משתלמת	מזדבנת			
2 pl.			[מיסתליקיתו				

			פ"א like פו"י	ע"א (after פ"א)	פ"נ (סלק) §4*j*	פו"י §5*d*
a Perf.	1 sg.	†אחדרי, אשלימי, ארגשית			†אפיקית	אותיבי
	1 pl.	†אשכתינן				
	2 sg.	אחדרת, אשלימת			אפיקת	†אוזפת, חודעת
	2 pl.	†אשגחיתו, אתריסתון				
	3 sg.m.	אהדר, א(י)פסיק	אוגר, אוריך		אסיק, אפיק	איימין, אותיב
	f.	†אהדרא, אזקינה, אשגחת, חקרבת		אושלה	אחתה, אפיקה	
	3 pl.	†אשכוח, אצרוך, אשכחו, אדליקו			†אסיקו, †אחיתו, †אפיקו	
b Impf.	1 sg.	אחזיק, אשמע				
	1 pl.	נחזיק, נשכח			נחית	
	2 sg.m.	תשכח	תוריך		תפיק	תולידי
	2 pl.	תחזקו	תורכו			
	3 sg.m.	ניחדר, לשבע				נוכח
	f.				תפיש	
	3 pl.	†ירחסנון, †לרגשון, לזקדמו			†יפקון	
c Imptv.	sg.m.	אפקר, אקדים	אוביד		אפיק	
	pl.m.	אשלימו			אפיקו	אוקירו
	f.	†אשמען				
d Inf.		אירפוכי, אגמורי	אוכולי	אושולי	אסוקי, אזוקי	אוסופי

Part. act. *e*	sg. m.	מיתמה, מדליק	מוגר, מאכיל	מושיל	מנקיט, מחית, מזיק, מסיק	מודיע, מוחיב, מוק(י)ר
	f.	מ(י)תחלא, מפסקא			מנקטא, מפלא	מוקרא
	pl. m.	מדלקי		מושלי	מפקי, מפקין†	מוזפי, מובלין†
	f.	מפסדן†			מבען†	מובלן†
c. suff. *f*	1 sg.	משכחנא			מפיקנא	מודענא
	1 pl.	מחחלינן			מפקינן	מוחבינן
	2 sg.	משכחת				מוקרת
	2 pl.	מגבהיתו				
Part. pass. *g*	sg. m.				מחת	
	f.					מוכחא
	pl. m.				מחתי	
	f.				מחתן†	

36.

36. Ittafʿal (cf. §4*j*).

Exx.: Perf. 1 sg. א(י)תזקי; 2 sg. m. איתזקת; 3 sg. m. איתזק; f. איתוספא; 3 pl. m. †א(י)תוספו. || Impf. 3 sg. m. ניתזק; 3 pl. m. †יתותבון, ליתוספו. || Part. sg. m. מיתזק, מתוגר, מיתותב; f. מיתוגרא; pl. m. מיתזקי; cum suff. 2 s. מ(י)תצלת.

37. **37. Verbs ע״ע.**

a Forms without prefixes (Perf., Imptv. *Pe.*) are made by geminating the second radical (before consonantal afformatives we find occasionally for the sake of protecting the gemination the vowel -*ē* imported from verbs ל״י: מציתּ, חפיתו; otherwise the gemination must naturally be given up: מצתּ, etc.); on the other hand, in forms lacking a prefix, the first radical is geminated.

b Forms occur which are made exactly as in the strong verb: קשישנא, תנזזו, לתתי.

c Through analogical force, ע״י formations have penetrated into the participles of the *Pe.* and into the *Pa. (Itpa.)*.

d—j s. Table p. 49.

k *Itpe.:* Perf. 1 pl. †איזדקקינן; Infin. איזדקוקי; Part. cum suff. 1 sg. מ(י)זדקיקנא, 1 pl. מ(י)זדקיקינן, hence after the manner of strong verbs.

l *Paʿʿel:* strong forms: Perf. 3 sg. עליל; Imptv. sg. m. חדד; Infin. צנוני; Part. act. pl. m. מחללי, מרנני; Part. pass. sg. m. מעפף, pl. f. †מחדדן. After the fashion of ע״י: Perf. 2 sg. m. עיילת; 3 sg. m. עייל; f. עי(י)לא; 3 pl. m. †עיילו, עייול; Impf. 2 sg. m. תעייל; 3 sg. m. ליעייל; 3 pl. m. ניעילו, ליעיילו; Imptv. sg. m. עייל; Part. act. sg. m. מחייט; pl. m. †מעיילין; cum suff. 1 pl. מעי(י)לינן ‖ *Itpa.:* Perf. 3 sg. f. איחננא.

m *Pāʿel:* Part. act. sg. m. מחטט. *Itpā.:* Perf. 3 pl. m. איתקצצו (the form may however be *Itpe.*).

n *Palp.:* Perf. 3 sg. m. הרהר; Infin. זלזולי; Part. act. c. suff. 1 sg. מולוילנא. *Itpalp.:* Impf. 3 sg. m. לישתלשל, ל(י)בלבל; Part. sg. f. מיקלקלא.

Table: Tab. XVIII.

	Pe'al	Af'el	
1 sg.	חשאי, חשי, עלית†		d Perf.
1 pl.	קשינן†, קשישנא†, קשינא†		
2 sg.	מצית, מצת [קשישון	אקלת	
2 pl.	תפיתו		
3 sg. m.	גרר, ע(א)ל, קש	ארע	
f.	רקח, עלא, עלת†, רקקה		
3 p.	עול, עלו†	אחילו†	
1 sg.	איקוץ, איעול		e Imperf.
1 pl.	נ(י)חוש		
2 sg. m.	תירול, תקוץ		
2 pl.	תגזזו		
3 sg. m.	ליצול, ליעול, ניקוץ	ניקיר, לקיל	
f.	תירוק		
3 pl. m.	ליגזזו, ליג(ו)זו, ניקצו, ליעלון†		
sg. m.	דוק	אקיל	f Imptv.
pl. m.	קוצו		
	מיגרר, מיעל, מיחם, מיקר	אחווי, אורועי, אקורי	g Inf.
sg. m.	צריר, צייר, גייז, קאיץ	מחים (מיקל), מקיל	h Part. act.
f.	עיילא	מגנא	
pl. m.	עלין†a, עיילי, עיילו, לחתי, צריל	מגנו	
f.	עיילן†		
1 sg.	עיילנא		i c. suff.
1 pl.	חי(י)שינן		
2 sg.	עיילת		
2 pl.	עיילתון†, גניתו	מגנית,מרעת	
sg. m.	צליל, זיג, זירג		j Part. pass.
f.	רעיעא, צילא		
pl. m.	צילי		
f.	כיפן†		

a = עֲלַלִין.

o *Ittaf.:* Perf. 3 sg. m. איתקיל, איתרע (after the fashion of עו"י); Impf. 3 sg. m. ליתחל (and after the manner of עו"י: ליתחיל), נתחל, ליתרע; 3 pl. m. לתולו; Part. sg. m. מתחל, f. מ(י)תחלא.

38. Verbs צו"י.

a In the *Af'el* the forms, as a rule, are conformed to פו"י verbs.

b The parallel forms in the pass. partic. of the *Pe.* proceed from the same basic form. In the one case **ḳaı̯īm* appears as *ḳīm*; in the second, the same form has been turned into **ḳaı̯m* (cf. §5*e*) which of course became *ḳaı̯im* (§5*g*).

c Forms like לימתון, etc., are due to the analogical force of verbs ע"ע.

d The verb קום loses occasionally its closing consonant; thus איקו, ניקו, תיקו, קאי (whence קא, ק, §58*f*), אוקי by the side of resp. for איקום, ניקום, תיקום, קאים, אוקים.

e—k Table p. 51.

l *Pa. (Itpa.)* as a rule with י as middle radical: Perf. 1 sg. †קיימית, נייתי, 1 pl. †עיינינן; Impf. 1 sg. אקיים, etc.; *Itpa.:* Perf. 3 sg. m. איתחייב, איחייב, etc. — With ו as middle radical from the root כון: Impf. 3 sg. m. ליכון; Part. pass. sg. f. מכו(ו)נן; *Itpa.* Perf. 1 sg. איכווני.

m *Palp.:* Inf. טלטולי; Part. act. sg. m. מנמנם; pass. pl. m. מטלטלי; *Itpalp.:* Perf. 3 sg. m. א(י)ודעוא.

n *Ittaf. (Itpe.):* Perf. 3 sg. m. איתעב, איתער; f. איתנחא; 3 pl. m. †אתשעו, א(י)תדון; Impf. 3 sg. m. ליתער, 3 pl. m. ליתצדה, f. ניתוני; Infin. א(י)תצודי; Part. sg. m. מתקים, מ(י)תוקם, f. מיתדנא, pl. m. מ(י)תצדי.

Tab. XIX.

	Pe.	*Af.*	
1 sg.		אנחי	*e*
1 pl.	†תבנא, †קמנן, †דרינן	†אנחנא, †אותיבנא	
2 sg.m.	קמת	†אחיכת	
2 pl. m.		†אוקימתון	
3 sg.m.	סיב, מית, קם		
f.	†קמת, †מיתת, קמה, מיתא	אוקים, אחיך	
3 pl. m.	†קמו, †מיתו, קום, ביתו		
f.	פשא		
1 sg.	איקום	אוקים	*f*
1 pl.	ניקום		
2 sg.m.	†תדור		
2 pl. m.	†תקומו, †תלישו	†תחיכו	
3 sg.m.	†יקום, לניקום, נסים, לינח	ננח, לוקים	
f.	†תמות, תיקום, תינח		
3 pl. m.	†ימותו, †לימתון, †לימותון, לניקומו, ליקמו		
sg.m.	קום	†אצית	*g*
f.	קום, תובי		
pl. m.	לישו, דונו		
	†מבת, מידר	אנוחי, אוקומי, אחוכי	*h*
sg.m.	דיר, נר(י)ח, נרים, קאים	†מוקים, †מטיב, מנח, מורח	*i*
f.	נדיא, קי(י)מא [a]		
pl. m.	†תרן, שאפו, קימו, קי(י)מי, מי(י)תי	†מחכו, מוקמי, מתיבי	
f.	†קיימן		
1 sg.	קאימנא, זירנא, דאירנא, דיירנא	מיקימנא	*j*
1 pl.	מייתינן	מוקמינן	
2 sg.	קיימת	מוקמת	
2 pl.	צייתיתו	מוקמיתו	
sg.m.	קיים, קים	מנח	*k*
f.	קיימא, דיקא	מנחא	
pl. m.	שיפי, שיפי		

Perf. Impf. Imptv. Inf. Part. act. cum suff. Prt. pass.

[a] After the analogy of לו״י.

Table: Tab. XX[a].

		Pe'al	Itpe'el
e Perf.	1 sg.	†בניתי, חזית†, בעאי, בעיר	אנשאי
	1 pl.	†בעינא, גלינן†, חוירן, בעין	אישתלי(ר)ן
	2 sg. m.	קנית	א(ר)תחנית
	f.	אתית	
	2 pl.	†גליתון, אתיתו	
	3 sg. m.	אימצי, שתי, חוה, גלא	איבעי, איתרמי
	f.	מטיא, סגאי, בנת†	איגלאי, איתרמאי, איבעיא, אישתגיא איבריא
	3 pl. m.	†בעו, אתון†, מלאו	†אישת:רו†, א(ר)תחמיאו איברו
	f.	†אתאן, שדיין†, שדיאן	†איגליין†, א(ר)שתביין
f Impf.	1 sg.	איתי, איחזי, א(ר)גלי	אתחני
	1 pl.	ניתי, נ(ר)בעי	ניתחני
	2 sg. m.	תהא, ת(ר)חזי, תיגני	תיסתפי
	f.	†ת(ר)צביירין	
	2 pl.	†תחוו, תיתלו, תיחזון	†תישתרו, תיפנון
	3 sg. m.	†ייתי†, יחי†, יחוי†, יחדי, ליתי, נחי, ליחוי, :יחני	†ליתחני, יתקרי
	f.	תיתי, תהא, ת(ר)חוי, ת(ר)מלי	תיבעי
	3 pl. m.	†יבכון†, ליבעון†, לבעו, ל(ר)בעי, ליתו, נייחו	†ליפני, יפני

Table: Tab. XX[a].

Pa"el	Itpa"al	Af'el	Ittaf'al
צליר, צליתי† שנינא†, שנינן†, שנית	א(ו)תסאי	אתניו, אתאי איתינן†, אתריגן† אירחית, אמטית	
שני	אירצי, אירכסי, א(ו)תסר, א(ו)שתעי	אורי, אייתי, אשרי	א(ו)תחזי
דליא, מחאי	אישלית†, אישתסיאת†, איעליא	אתלאי, אתיאת†, אייתיא	
מחו	א(ו)שתעו	אתו, אמטו, אייתיו†	
אישני נישתי תקנא, תבזי, תיגרי	תיגרי	אייתי, אתוי	
ת(ו)גלו			תתחזו
לניצלי, ילוחו†	לתסי	לי(ו)תי	
תרבי	לישתחי	תיחני, תשרי ייתי, לייתו:	

Table: Tab. XX b.

		Pe'al	Itpe'el
g Imptv.	sg. m.	תא, חוי, אישתי, שתי, בעי	איקרי
	f.	תאי, חזאי	
	pl. m.	(א)תו, א(י)שתו, שתו, חזו	
h Inf.		מיתא, מיחזי, מיחדא, מיבעי, מיבעא	א(י)תרמויי
i Part. act.	sg.	חזי, חוי, בני	מיקרי, מיתבעי
	f.	חויא, בעיא, בכיא	מיבעיא, מינצי(י)א
	pl. m.	בעיין†, בעי רעי, סגן†, אתאן, בכי, בכו	מיתבעין†, מינצי, מינצו
	f.	מליא, חויין†, מלי(י)ן†	מתקריין†, מקריין
j cum suff.	1 sg.	אמינא, חיינא, בנינא	מבעינא, מתבעינא
	1 pl.	חזינן	מקלינן
	2 sg.	חיית, חויית, בעית	מינצית, מתבריית
	2 pl.	בעיתו, בעיתון†	מסתפיתו
k Part. pass.	sg. m.	מצי, שדי	
	f.	תניא	
	pl. m.	מלו, מלירן†	
	f.	שדיין†, רמייאן†	
l c. suff.	1 sg.	מצינא	
	1 pl.		
	2 sg.	מצית	
	2 pl.		

Table: Tab. XX b.

Pa‘el	Itpa‘al	Af‘el	Ittaf‘al
דל, דלי דלו	אשתעי	אירתי, אגני אירתא אירתיאו †, אמטיו †, אירתו, אקרו	
אסויר, אסאה †	מגניא †, אירתכסאה †	א(ר)תויר, אגנויר	אירתחזויר
מצלי מכליא מגלי, מסירין †, מסו משניירן †, משניא	מ(ר)שתעי, מרצי מיגניא	מירתי, מחיר, מקשר, מודי מחיא, מגניא מירתין †, מסגן †, מירתו, מגנו, מורן † מירתין †, מחניאן †	
מגלינא, מסינא משוינן		מי(ר)תינא, מגנינא מדינן, מגבינן	
מעלי מעלו מדמיין †			
מעלינן מכסיית			

39. **39. Verbs לו"י.**

a Forms like מכסיית, רמייאן, תיצבייין, אישתביין, etc. resemble to all intents and purposes the strong verb. In the other forms, the non-syllabic character of *u̯* resp. *i̯* appears clearly. The diphthongs are treated according to §5*de*.

b According to §5*s*, דל is easily explained (by-form of דלי, Imptv. *Pa.*).

c In the imperf. of the verb הוה we find by the side of the regular forms יהוי, ליהוי, etc., shortened forms like יהי, נהי, etc.

d In the table, forms from doubly weak verbs are included, since with the aid of the rules given in the strong verb they admit of easy explanation.

e—l s. Table p. 52—55.

40. **40. Pluriconsonantals.**

Exx. of pluriconsonantal verbal forms (including the *Šafʿel* and the verb הימין §27*cd*): Perf. 1 sg. היטני; 3 sg. m. משכ(י)ן; 3 pl. † תרגימו; Impf. 3 sg. m. ניגנדר; Inf. שעבודי, כברויי; Part. act. sg. m. משעביד; c. suff. 1 pl. מתרגמינן; pass. sg. m. מהיטן, משלהי; c. suff. 1 sg. מהימנא (מהימננא).

Reflexive forms: Perf. 3 sg. m. אישתרבב, אימרטט, איוועטר; Inf. אישתרבובי, א(י)מרטוטי; Part. sg. m. מיגנדר, f. מ(י)ודוטרא.

41. The Verb with Objective Suffixes. 41.

For the form of the suffixes cf. §8*b*. *a*

In the 1 sg. the suffixes may be joined to the shortened form, e. g., שאילינהו; such forms, however, are less frequent. *b*

The ending נא־ in the 1 pl. appears as נו־ in the remnants of the older language. *c*

The stem of the imperf. may be expanded by means of ין־ *-inn-*; this element intrudes itself then also into the perf. *d*

Concerning לו״י stems s. the Table. Occasionally we meet with transitions into the לו״י class also in other verbal classes. *e*

אית is treated as an imperf. *f*

The suffixes ־ינון, ־ינהו, ־ינהי coalesce with the verbal forms to a less degree than the other suffixes. Hence we find them occasionally written as separate words (so esp. אינון). They also influence to a less extent the vocalic modification of the verbal form. *g*

Table s. p. 58—61.

Table: Tab. XXI[a].

Perf.

	1 sg.	1 pl.	2 sg.	2 pl.
1 sg.	—	—	m. פרעתיך, f. גרשתיך	בהרתינכו, אשבעתיכו
לו״ר	—	—	חזיתך	חזתינכו, שו(ו)רנכו
1 pl.	—	—	קב(ר)לנך	
לו״ר	—	—	חזינך	...
2 sg.	קב(ר)לתן	חשדתינן	—	—
לו״ר	אקריתן	חזיתינן	—	—
2 pl.	סבינתין	...	—	—
לו״ר	...	...	—	—
3 sg. m.	דנן, נקטן	אשבען, אשמעינן	נשק(ר)ך	אוקמינכו
לו״ר	כסיין, מחייאן	דלינן	לויך	...
f.	קרצתן			
לו״ר	...	...	...	...
3 pl.	שבקין, צערון	שבקינן	קהמוך	...
לו״ר	אקריון	...	שויוך	...

Table: Tab. XXI[a].

3 sg. m.	3 sg. f.	3 pl. m.	3 pl. f.
קטלתיה, אזמינתיה, אשכחיתיה	זבנתה, זבניתה	שאילתינהו, שאילנהו	אשכחיתינהי
רביתיה, חזיתיה	אי(י)תיתה	שוינהו, חזיתינהו	
אשקינה, אקרינוהי†	...	שינינהו, חזנהו	תננהי, חזננהי
שתלתיה	אוקימתא, אמריתה	קטלתינהו, פטרתינון†	
א(י)שתיתיה, חזיתיה	אי(י)תיתה	אייתיתינהו	
תפס(י)תוה	תניתוה		
קטליה, גזיה, גזריה, דצריה	זבנה, שמעא	קטלינהו, טעימינון†	אנהרינהי
אקריה, חזיה, אגביה	חזיה	חזינהו, חזנהו דלינהו	בננהי
שבקתיה	רצתא, אסרתה	לבישתינהו,	כבשתנהי
שדיתיה, רביתיה	רמתא	איכס[י]תינהו	
קטלוה, אדהוהי†	אזמנוהא†, אותבוה, שפיוה	שבקונהו, קטלינון†, כרכינהו	גזוהי
דליוה, מחיוה	שריוהא†	חזונהו, אי(י)תינון†, מלינהו, חזנהו, סמונהו	שרונהי, חזינהי

Table: Tab. XXI[b].

		1 sg.	1 pl.	2 sg.	2 pl.
i Impf.	sine aff.	נינסבן	נשמעינן	m. אגמרך, †רדכרינך, אגזיריך f. אוכליך	א(ו)בדקינכו
	לו״ר	לימטיין	...	לישוויך	...
	c. aff.		נינגמרינן	ליקטלוך	
	לו״ר	...	...	...	...
j Imptv.	sg. m.	†ארחיטני, ש(ו)בקן			
	לו״ר	אגניין	...	...	...
	sg. f.	אסקין			
	pl.	אותיבון			
	לו״ר	...	...	...	...
k	Inf.	לצעורן	לאשמועינן	לאותובך	
	לו״ר	...	...	...	...
l	Part.	מצערן		מלפך	
	לו״ר	...	...	...	...
m	Part. c. aff.	פרעתין			
n	אית		אית׳נן		אית(ו)נכו

Table: Tab. XXI[b].

3 sg. m.	3 sg. f.	3 pl. m.	3 pl. f.
א(ר)שבקיה, אלטייה, אלבישיניה	א(ר)קבלה לשבקינה	†איקטלינון, איקטלינהו	
א(ר)חמ(ר)ניה ליקליה, א(ר)בנייה	לחלייה	לישדינהו	...
ריקבוניה, נידחקוה ילווניה, לשדיוה	תחלונה ...	ניזבנינהו, תקטלונהו ...	ניכלינהי ...
תיפשיה, שקליה ...	קטלה דלייה	שבקינהו כסינהו	רמינהי
שבקיה			
תפסוה אמטיוה	אחרוה ...	אמטונהו	
לזבוניה, למ(ר)קטליה מילטייה, מיקצייה בזוייה, מסנייה מסניה	למיכבשה, לזבונה איתויה	למינקטינהו, לזבונינהו עשויינהו, למימנינהו	למינקטינהי, זבונהי למבנינהי
מזמינתיה, פסליה ...	ממליה, בנייה	דבריהו, s. תבריהו, pl. ...	
	מזבינתה		
איתיה	ליתה	איתנהו	איתנהי

III. Syntax (§ 42—74).

A. The Noun (§ 42—54).

42. **42. The Neuter.**

a With adjectives used as nouns, both the masc. and the fem. may be employed in order to express the neuter. Thus בין טב לביש „between good and evil"; עביד ביש „a doer of evil"; עתיקתא „the old", חדתא „the new". The fem. of the demonstr. pron. may be equally used for the neuter: דדא ביה כולא ביה „in whom *this* is, everything is"; דלא הא ולא הא „where neither this nor that is".

b Frequently the speaker may have in mind the noun מילתא (cf. §55*d*) to which then a pronom. suffix may be made to refer; thus שמע מינה „learn therefrom"; דון מינה „conclude therefrom"; מאי נפקא לן מינה „what follows for us therefrom?"

43. **43. St. absol. and determ.**

a There is a clear distinction between the two in the earlier language; thus הוא גבר בכולא „he is a man in everything"; באתר דלית גבר תמן הוי גבר „where there is no man, there be a man"; but גוזליא רכיכין ואימריא דעדקין „the pigeons are tender, and the lambs small".

b In the common language of the Talm. this distinction falls to the ground, the st. a. being almost entirely replaced by the st. d. As a textual variant, the st. d. penetrates even into archaic texts; thus in the second of the examples cited in §*a*, M reads באתר דלית גברא,

but characteristically תמן הוי גבר (after הוה as a predicate noun).

Elsewhere the st. a. is retained in: פלן „a certain one“ (thus דוכתא פלן B. b. 73^{b} אH [פלניתא M] and דוך פלן Ber 18^{b}; Šab 66^{b} א reads בר פלנית, but the abbreviation mark merely appears to be missing, read with M בר פלניתא; פלניא precedes), אינש „a man“, „some one“ (hence in a worn signification), and in certain compositions with prepositions constituting an adverbial phrase: לשלם „in peace“, מלרע „below“, מלעיל „above“, לעגל „soon“, למחר „to-morrow“, מריש „at first“, לסוף „finally, at last“, etc.; the st. d. may, however, likewise be used: בניחותא „gently“, בדינא „rightly“, בעלמא „merely“, מעיקרא „at first (opp.: לבסוף in the end)“, etc. After כל we find usually the st. d.: כל יומא „every day“, כל שעתא ושעתא (ב)כל „at every hour“, כל עבדא „every slave“, etc.; but כל חד וחד „every single one“. *c*

The st. a. is of course indispensable as a predicative adjective: חילמא בישא עדיף מחילמא טבא „an evil dream is better than a good dream“; בוצינא טב מקרא Suk 56^{b} MM$_{1}$ Ar (טבא א is therefore an incorrect reading) „a young gourd is better than an old one“; אחתי דשפירא מנאי „my sister who is more beautiful than I“, etc. A seeming exception: טבא הוא וטבא להוי; but supply חילמא and render: „a good dream it is, and a good dream it shall be“. *d*

44. St. constr. and Periphrastic Genitive. 44.

The st. c. for expressing the genitive relation is frequent in the older language and in proverbs; thus אבב חנותא „at the door of the shop“, קל חבריה „the *a*

voice of his neighbor"; בשמי שמיא „in the heavens of heaven"; איתת אחוה „his brother's wife"; בנת ישראל „daughters of Israel".

b But also in the common language the st. c. is preserved not only in proper names like טור מלכא, נהר מלכא, etc., but also in certain combinations which have become quasi-compounds, as: עמר גופנא „cotton", רישׁ ירחא „new moon", רישׁ שתא „new year", מרי ביתא „housemaster, landlord", אורח ארעא „custom". Cf. also §12*a*. Esp. in combinations with בר, בת, which are very numerous.

c Exx. of a partic. in the st. c.: עביד ביש (§42*a*), אשיד דמא „shedder of blood", מפשר חלמי „interpreter of dreams", etc. The fem. end. ת is dropped in צבו ביתיה Ioma 87ª ש „the needs of his house", פלגו נוקא B. k. 13ᵇ H „half the damage".

d The st. c. is also maintained in nouns turned into prepositions. Thus לפום „according to", חלף „instead of", משום and אגב „on account of", כעין, כגון „after the manner of, like", בתר „behind, after", בגו „within, in", תחות(י) „under", עילוי „on, over", קמי „before", אחורי „behind", etc.

e In all other cases, two constructions are used to express the genitive relation: (*1*) the governing noun is put in the st. d.; (*2*) it is given a pronominal suffix which agrees with the noun governed in number and gender; in both cases the noun governed is introduced by the relative ד. Exx.: (*1*) אתרא דשמואל „Samuel's place"; גלימי דאינשי „people's garments"; מלכותא דשמיא „the kingdom of Heaven; אימהתא דינוקי „the mothers of the little children"; similarly after a demonstr.

pron.: אבוה (2) „that of R. Hamnuna; הא דרב המנונא „Samuel's father"; דשמואל „a man's money"; זוזיה דאיניש „the fathers of the little children"; אבהתהון דינוקי „R. Ḥisda's daughter"; ברתיה דרב חסדא etc. Instances נפשה דרביתא of the latter construction are exceedingly frequent.

The genitive designated by means of ד may stand *f* by itself, without an antecedent noun. Of course, the noun is easily supplied from the context, thus שותא „a child's talk in the דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה market-place is either that of its father or that of its mother"; אמצעי דיתמי „the middle belongs to the orphans". But also: דאבא עדיפא מדברא „that of the father is better than that of the son"; טבא דנפחא מדבר נפחא „that of the smith is better than that of the smith's son".

45. Coordination. 45.

The attributive adjective agrees with its noun in *a* gender and number, and accordingly is placed either in the st. a. or in the st. d.: מא(י)גר רם לבירא עמיקתא Ḥag 5^{b} „from a high roof to the deepest pit"; גברא רבה „a great man"; אתתא אחריתי Ber 56^{a} ב (אחרינא M incorrect) „another woman"; מילתא קטייתא „the former status"; סכינא חריפתא „a sharp knife"; גרמי קטיני „small bones"; חמרי חיורתא „white she-asses". || עינא עוירא „a blind eye", עינא בישא „an evil eye", לישנא בתרא „the latter (last) expression" are no exception to the rule, since עינא is used both as a masc. and as a fem., while לישנא is always masc. But note איניש גוצא Meg 27^{b} „a small man", איניש מעלי B. m. 101^{b} בH „an excellent man". — Ex. of an attributive participle: מלכותא קטיעתא „a curtailed kingdom".

b As may be seen from the above exx., the attributive adj. follows its noun. Ordinal numbers may however precede: עשיראה ביר „my tenth son".

c In אינשי בדוחי „cheerers", גברי נגרי „carpenters", the second noun is an appositive; the first noun is best omitted in the translation (cf. Hebr. אנשים אחים).

d The object measured is as a rule construed as an apposition; nevertheless textual variants are found presenting the more common genitive expression. Thus תרי קבי תמרי קבא קשייתא וסרח Ioma 79^{b}MM$_{1}$ (א reads דתמרי, דקשייתא) „two *ḳabs* of dates are equal to one *ḳab* of kernels and something over"; תלת מאה גרבי משחא B. b. 73^{b} אH (but דמישח M) „300 pitchers of oil"; תרי מוגי מיא ib. H, מוגי חמרא (sic) תרתי ib. M (א reads דחמרא) „two cups of wine".

46. 46. Construction of כל.

a The independent st. d. כולא „all, everything" is found only in the older language (cf. the ex. §43*a*); but also in a saying by Rab Judah (Str. 103; Mielz. 46).

b כל (st. c.) followed by a noun in the sg. means „every"; thus כל חד וחד „every single one", כל עבדא „every slave", כל מילתא „every thing", כל יומא דשבתא „every sabbath". כל ד „every one who". When followed by a noun in the pl., כל = „every" (in a distributive sense): כל תלתין יומין „every thirty days". כל may be followed by a preposition (cf. BA. כל קבל, Hebr. כל עמת; it is not necessary to emend it into כלקבל, כלעמת): כי הנך שני Ber 18^{b} M „exactly the same number of years"; כל כי הני מילי מעלייתא Bes 28^{a} „just like these excellent things".

כל followed by a pl. usually means „all“: כל מילי *c* „all things“. כל ד „all who“.

כל with the suffix of the 3 sg. = „whole, entire“, *d* with that of the 3 pl. = „all“. Its relation to the noun is appositional, and it usually precedes the noun: כוליה קרא „the whole Scriptural verse“, לכולי תלמודא Šab 63ª M „the whole Talmud“, כולי עלמא (§4*m*) *tout le monde;* כולה מתא „the entire city“; כולא אורחא „the whole way“; כולהו נכסיך „all thy goods“. כוליה האי Ber 7ᵇ ʁʁ (M reads כולי) „so much“. It may, however, follow the noun: לא חלמא טבא מקיים כוליה ולא חלמא בישא מקיים כוליה „neither a good dream nor a bad dream is wholly fulfilled“.

In independent position, without a noun: על כולהון *e* „on account of all of them“, כולהי „all of them“.

47. The Joining together of several Nouns. Distributive Repetition. 47.

When more than two nouns are joined together, *a* the ו is usually omitted in front of the middle nouns; thus תרביה משכיה ואליתיה „its fat, its skin, and its fat tail“; תרנוגלא חמרא ושרגא „a cock, an ass, and a candle“. In enumerations, the nouns may all be placed in juxtaposition without a conjunction (asyndetically): בהני תלת מילי . . . במסכתא בפוריא באושפיזא „concerning the following three things . . . their treatise, couch, and lodgings“ (note however the variant ובאושפיזא).

When the connection is a close one, the governing *b* part of speech referring to all is put only once: לכל דהבא וכספא „all gold and silver“. The objective pronoun

in the sg.: שדיתיה „she threw it“, which follows, proves that both nouns are conceived as a unit. Similarly a preposition is put only once: מטמה ושיתין ריבוון „than Moses and the 600 000“. On the other hand: בשוקי ובברייתא „in the market-places and streets“; so also in a negative sentence: דאבריה ואברתיה לא חס „who spared neither his son nor his daughter“. The sign of the genit. ד may equally be placed but once: בי דינא דר' אמי ור' אסי „the court of justice of R. Ami and (or) that of R. Asi“; but it is repeated when both nouns are separated from each other by a word and in addition form opposites of one another, e. g. דוכתא דגברי לחודיהו ודנשי לחודיהו „a separate place for men and women“.

c Distributive repetition: לבינתא לבינתא „one brick after the other“; ביועי ביועי „all sorts of holes“; דיקולי דיקולי דתרבא „one basket of fat after the other“.

Pronoun (§ 48—51).

48. **48. Personal Pronoun.**

a The independent pron. of the 1. or 2. person, by the side of a verb or a partic. with a subjective suffix, signifies emphasis: אנא במיא דביתו אמרי „*I* meant: water that has remained over night“; אנן . . . לא מצינן „*we* . . . cannot become like you, but *you* circumcise yourselves and be like unto us“.

b On cases like אנת הוא, אנא הוא דאפיקית יתכון דשתלתיה, etc., cf. §63*c*. Of a different character is the

„enclitic“ הוא for the purpose of strengthening individual parts of speech; thus arise the compounds מהו, לאו.

c A determined noun is frequently anticipated by means of a pronom. suffix. Such is the case (1) with the genitive relation (§44*e*, 2); || (2) with prepositions, *(a)* as in the case of the genitive, by means of ד: לגויה דביתא „into the house“; עליה דאיניש „on a man“ (איניש is determined by itself); קמיה דשכיח קמי רבנן „before one who associates with scholars“; מיניה דמר „from you“; *(b)* by repeating the preposition: ביה בחיויא „in the snake“; ליה לקשישא „to the elder“; ליה לקיסר „to Caesar“; לה להך איתתא „to that woman = to me“; להו לצדיקי „for the righteous“; להו לתרין בנוהי „his two sons“; בהו ברבנן „in the scholars“; לא תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי „do not provoke death against us“; || (3) with the objective relation, by means of objective suffixes joined to the verb (§61*c*).

d The independent possessive pronoun דידי, דילי† (§10*b*) is found (1) by itself: דידך „is thine, belongs to thee“; בדידך קיימא „it stands in thine (= thy book)“; רבה דידך ועלמא דידך „Rabba is thine, and the world is thine“; || (2) in conjunction with nouns in the place of the personal suffix: כספא ודהבא דיליה „his gold and silver“; אפדנא דידי „my mansion“, etc., esp. after a Hebrew phrase: בין השמשות דידך „thy twilight“. || (3) after prepositions with suffixes to add emphasis: עלי דידי „over me“; בהדאי דידי „with me“; || (4) in the place of a suffix, with prepositions: אי צאית לדילי „if he listens to me“; לדידי חזי לי „I saw“; לדידן „for us“, לדידהו „for them“; בדידכו „with you“; so also לדידי, etc., as objective pronouns (cf. §61*b*).

e The reflexive pronoun is expressed by means of נפשא „soul, person“ + personal suffix: בנפש (בנפשאי) „in myself“, בנפשין „in ourselves“; לנפשה „for herself“; על נפשיה „for the sake of himself“; נפשיה „himself“.

f The ethical dative (ל with a personal suffix which according to the sense is reflexive) is exceedingly frequent.

49. Demonstrative Pronoun.

a The forms denoting that which is distant, in consequence of a shifting of the meaning which is easily explained, are employed also as indefinite pronouns. Thus ההוא גברא *vir quidam*, ההיא איתתא *femina quaedam*, ההוא סבא „a certain old man“, ההוא אתרא „a certain place“, ההוא יומא „upon a certain day“, הנך עיזי „goats“ (the pronoun is best left untranslated). In a peculiar manner, these pronouns are used in a mysterious sense in connection with the nouns גברא, איתתא, אינשי to indicate the person of the speaker or the person addressed. Exx.: קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא „God wishes to destroy His house, and would then wipe His hands with *me!*“ פוק מאתרין ולא תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי „go forth from our place, lest thou provoke death against *us*“; מכדי ההוא גברא בעיל דביה דההוא גברא הוא מאי בעית הכא „since *thou* art *my* enemy, what doest thou here?“ אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא עשרה בני אית לה להך איתתא ולית לה מגברה אלא חד? „why art *thou* not secretive in sin? *I* have ten sons, and only one from *my* husband“.

b All demonstr. pronouns may be employed attributively with a noun, or by themselves without a noun. Exx. for the latter: כדין ... בר אינש „a man ... like

this one"; אידך „the other one"; אינסיבי ליה להאי „I married this one"; האי בר עלמא דאתי „this one is a son of the world to come"; הני נמי בני עלמא דאתי נינהו „these also are sons, etc."; כולהו נכסי דהאי „the whole property belongs to this one". In a neuter sense: מאי לבר מיהא „what is this?" כולי האי „all this"; האי „except this"; על דא „on account of this". So esp. at the beginning of a sentence as predicate: דין עסק דין גרמא דעשיראה ביר „this is a bad business"; ביש „this is the bone of my tenth son"; האי הוא „that is he". The demonstr. pronouns are used also nominally as the antecedent of a relative pronoun: להא דאמר ר' יוחנן „that which R. Johanan said".

When serving as an adjectival attribute, the demonstr. pron. may either precede or follow its noun: (*a*) הדין ביתא „this house"; הדא מילתא „this word"; אילן מלאכייא „these angels"; בהלין עשרה יומין „in these ten days"; האי אינש „this man"; הא איתתא „this woman"; הני מילי „these words"; הך זויתא „that corner"; הנך אינשי „those men"; לאידך מית „for another dead person"; (*b*) שטרא דנן „this document"; עמא הדין „this people"; ארעא (ה)דא „this land; שניא אילין „these years". On the whole, the pronoun more frequently precedes the noun; I do not know of an example where האי follows the noun. *c*

50. Interrogative Pronouns. 50.

מאן is used of persons, מה, מאי of things; thus מה שמך, מאי שמך „what is thy name?" *a*

מאן is used nominally. It may therefore be dependent upon a preposition: בהדי מאן נשדר „through *b*

whom shall we send?“ In the ex. חוי מאן גברא רבא מסהיד עליה „see, what a great man testifies for him“, מאן apparently has adjectival force.

c מאן is not inflected; number and gender are, however, indicated in the construction. Thus מאן הואי האידנא בבית מדרשא Ket 65ª M „who (which woman) was *d* to-day in the academy?“

מאי may be accompanied by a noun in apposition: מאי טיבותא עבדי בהו R. h. 20ª ג „what favor they have conferred upon them“; מאי טעמא „for what reason?“

51. 51. Relative Pronoun.

a The relative pronoun may be inclusive of its antecedent: דאקרייך קהלת לא אקרייך משלי „whosoever (= he who) taught thee Ecclesiastes, did not teach thee Proverbs“; מי איכא דמטרח קמי שמיא כולי האי „is there one who molests God so much?“ דעלך סני „whatsoever is hateful to thee“. So also after כל: כל דצריך „every one who is needy“.

b Just as frequently the antecedent is expressed by a demonstr. or interrog. pron. (or מידי): האי דקא מחיל יומא טבא „he who desecrates the holiday“; מאן דיזיף שבתא „he who lends the sabbath“; מה דכתיב בספר אורייתא „that which is written in the Book of the Law“; כל מה דאית לכון למישאל „whatsoever you have to ask“; ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא „and concerning that which first came to our mind“; מי איכא מידי דאנן לא ידעינן „is there anything that we do not know?“ A double antecedent: האי מאן דיהיר „he who is arrogant“.

52. Numerals. 52.

a The cardinal numbers may stand nominally by themselves: חד דמשתין וריז „one (a single one), who is more capable than sixty"; טבא תרתי מתלת „two are better than three". Of course, the numbered objects are easily supplied from the context.

b חד, חדא as an adjectival attribute (§45*b*) properly follows the object numbered: עמא חד „one people", יומא חד(א) „one day", זימנא חדא „once". But the numeral may just as well precede the noun: חד זוזא „one zūz; בחד מחטרא „with one beating"; אחד כתפיה „on the one shoulder"; חדא ברכתא „one benediction". The other numerals almost without exception precede the noun, e. g., תרי קבי „two ḳabs"; תרתי נשי „two women"; שב בנתיך „thy seven daughters"; תרתי סרי שני „twelve years".

c The numerals from 3—10 are still construed in accordance with the well known Semitic rule, i. e. masc. forms go with fem. objects and conversely. The numeral is put either in the st. a. appositionally, or in the st. c. Exx. of the latter construction: שבעת יומין ושבעת ליליא „7 days and 7 nights"; שבעת אלפי דינרי „7000 *denarii*". The circumstance that, where the numbered object is not specifically mentioned (§*a*), the numeral nevertheless appears in the correct form, proves that the Semitic (Early Aram.) principle is still alive. Thus באפי תלתא „before three (sc. men)"; תשע להאי גיסא „9 (cubits) on the one side". To be sure, incorrect readings occur, but they are proportionately infrequent.

d On the other hand, the fem. form seems to be on the wane in the numerals from 11—19. As far as my observation goes, we have no right to speak of a promiscuous use. It is also to be observed that, where the numbers are used absolutely, even when the numbered object is easily supplied from the context, the numeral may be taken in a neuter sense; in which case of course both the masc. and fem. are proper (§42).

e Beginning with 2, the numerals are followed by the pl. of the numbered object; after the numbers 21, 31, etc., the sg. may likewise be used: מאתן ועשרין וחד לוגי „201 logs“ (variant לוגא); עשרין וחד שתא „21 years“.

f Ordinals may be replaced by cardinals: חד בשבא, תרי בשבא, etc., „first, second day in the week“, etc. Cardinals are of course indispensable for those numbers which possess no ordinals of their own.

g על חד תרין has a multiplicative force: „twice as large“.

h הדדי signifies „one another“; with prepositions אהדדי, בהדי הדדי. „To one another“ may also be expressed by the phrase חד לחבריה.

53. 53. Adverbial Expression.

a The adverbial accusative in specifications of place and time is uncommonly frequent.

b An adverb modifying an adj. precedes it: כמה נפיש גברא „how great is the man!“

54. 54. Prepositions.

a ל to introduce a point of time: למחר „to-morrow“, לעגל „soon“, לסוף „at last“. Also in general adverbial expressions: לשלם „in peace“, לחוד „separately“.

ל to introduce the logical subject with passives: *b* cf. §58*i*.

מן (*1*) in a causal sense: מעוצבא דלבך „because of *c* grief"; מחדוא דלבך „because of joy"; (*2*) partitively, cf. אכל מן; (*3*) comparatively, e. g., חילמא בישא עדיף מחילמא טבא „an evil dream is better than a good dream"; frequently with טפי superadded, cf. סומק טפי „is redder (מדמא דחברך than the blood of thy fellow-man)".

מן pleonastically in מקמי, מחותי and the like. *d*

בגו and בהדי take the place of ב both in a local *e* and in an instrumental sense. ב has orig. a local force in מתפסת בגנבי „thou wilt be caught into the thieves (among the thieves, as a thief)".

B. The Verb (§ 55—62).

55. Person and Gender. 55.

With a finite verb, the personal pronoun is ex- *a* pressed solely for the purpose of emphasis (§48*a*). Nevertheless, even in the latter case, the pronoun of the 3. person may be wanting: איתקיל ואיתקילא ביה גמליה „he stumbled, and his camel stumbled over him" (so HM*; M^{superscr} adds איהו).

The 3. person is often omitted with the participle *b* serving as predicate, both when the subject is indefinite („they", „one") and when the definite subject is easily supplied from the context. Exx.: (*a*) גמירי „they say"; כולי עלמא כיילי ליה בקבא זוטא „to everybody else they measure with a small measure"; מיהב יהבין משקל לא שקלין „they give, but they do not take back";

(*b*) מי שביק לי מידי מיניה „does he (sc. the tenant) leave aught thereof for me?“

c An indefinite personal subject may remain unexpressed with the finite verb as predicate; thus אקרינן „it was recited to me (by God or by an angel)“; לא אהני לך „they have not benefited thee“. When the subject is a human person, אינש or אינשי is usually added.

d On the other hand, when the indefinite subject is to be conceived as an impersonal, neutral one, the mere verbal (or participial) form is sufficient, the fem. and masc. being equally permissible (§42): לא איכפת ליה אממונא דחבריה „his fellow-man's property does not concern him“; אי הואי לי „if I had it (= means)“; מאי קהויא עליה „how does he fare (how fares it with him)?“ לא שמיעא לי „I have heard nothing“; ניחא ליה למר דליהוי ריש מתיבתא (with the epexegetical infin.) „is it acceptable to you, that you become the head of the college?“ איחשיך „it grew dark“; מידי שמיע לך בהא (מידי in the accus.!) „hast thou heard aught in this matter?“ The indefinite neutral subject may, however, also be expressed by means of מילתא, עלמא and the like; thus טריחא לי דחיקא להו מילתא „it is troublesome for me“; מילתא „it was straitened about them, they were in straitened circumstances“; דחיק ליה עלמא „it is straitened about him.“ Incorrect readings: איבראי ליה עלמא „he became well“; דחיקא ליה עלמא.

56. 56. The Perfect.

a As historical tense; exx. uncommonly frequent (though the participle is used likewise, §58*f*).

As a perfect proper: מחייאן רבאי „my master has struck me“; סליק למתיבתא דרקיעא „he is gone up to the heavenly college“. *b*

Occasionally in a subordinate clause to express coincidence in the past (the partic., however, is more frequent, §58*b*); the main clause, of course, has the perfect likewise: בהדי דחזינך בריכינן עלך תרתי „when we saw thee, we pronounced over thee two benedictions“. To designate the pluperfect: עד דאתא שמואל מבי רב נח נפשיה דאבוה „before S. had come from school, his father died“; חזאי אפדנא דנפל „I saw, that the house had fallen in“. So also after the conjunction כי (§71*d*). *c*

In conditional clauses to designate unreality (§73*c*). So also שויאי נפשאי כמאן דשקלי מיניה „I acted as if I had taken from him“. *d*

In cases like שרא ליה מריה לפלניא the perf. designates a fact (not a wish). *e*

57. The Imperfect. 57.

For the future proper only few exx. are available קוץ דידך והדר איקוץ אנא „cut off thine, then I shall cut off mine“; † ווי לדין כד יקום דין „woe to the one, when the other will arise“. *a*

Usually a modal force attaches to the impf.; we then use the auxiliaries „be able, may, shall“: מאי אעביד „what shall I do?“ איזיל ואימליך באינשי ביתאי „let me go and take counsel with my family“; ליהוי כולן לעמא חד „let us all be one people“; תיזרע ולא תיחצד „thou shalt sow, but not reap“; רחמנא ידכרינך לשלם „God remember thee for peace“. So also in *b*

indirect questions: לא ידעיתו היכי תעבדו „you do not know what you are to do“ (it continues then epexegetically תקטלונהו כולהו . . . תקטלונהו להנך „if you are to slay them all . . ., if on the other hand you are to slay only those“).

c The impf. has a modal force in subordinate clauses after the conjunction אי „when“ and esp. after final conjunctions like כי היכי ד, ד: אי חקלאה מלכא ליהוי „when a rustic becomes king“; לא מצינא דאטרח „I do not like to trouble myself (prop. „I have not the strength that I should trouble myself“); במטותא מינייכו דלא תהוו קמאי לא ביומי ניסן ולא ביומי תשרי דלא תטרדו במזונייכו כולה שתא „I pray you that you be not with me either in Nisan or in Tishri, in order that you may not be concerned about your sustenance the entire year“; אוקירו נשיכו כי היכי דתיתעתרו „honor your wives, in order that you may become rich“.

d On a line with the Hebr. perf. with ו consecutive or the voluntative with weak ו, we find in Talmud. Aram. the imperf. with ו continuing an imperf. (imptv.) (or a partic. replacing an impf.) with modal force: ליכנפי ליה למר עשרה וליצלי „let them assemble for my lord ten persons, that he may pray“; אוקמן נמי לדידי ואצלי „cause me to arise likewise, in order that I may pray“; שלח מדך ואנא אלבשיה „take off thy garment, in order that I may put it on“; אגמרו לבנייכו תורה ונגרסו בה „teach your sons the Torah, that they may study therein“; השתא אתו יומי ונינום . . . „soon days are coming . . ., when we shall sleep“; מאן יהיב לן נגרי דפרזלא ונשמעינך „would that we had feet of iron, that we might be able to hear thee“.

58. The Participle. 58.

I. As in Hebrew, the partic. denotes: (*1*) duration in the present, but also the simple or real present: בדובר קיטת קמי מרך „dost thou stand with hy back in the presence of thy Lord?“ ידע אבון בהאי צערא „does our father know of this grief?“ ורחמנא היכא יתיב „and where does God dwell?“ *a*

(*2*) a continuous state in the past, esp. in subordinate clauses: חוייה ללוי דיתיב אבראי „he saw Levi sitting outside“; אשכח ביה חויא דפסיק ושדי בתרתי גובי „he found therein a snake which was cut through and lay in two pieces“. So also after the conjunctions אדיתבי אול ואתא :בהדי ד, אד „while they were sitting there, he went and returned“; בהדי דמחוורי להו נפל בהו ריחא „while they were cleaning them (the fish), an odor arose in them“. *b*

(*3*) imminent or certain futurity: „you say that you are wise; tell me then, מאי חוינא בחלמאי what I am going to see in my dream“; חוית „thou wilt see“; בידא דפלניתא בת פלניתא דאתיא למחר „by the hand of N. N. who is coming to morrow“; השתא אתו יומי „soon days are coming“; בריך גנבא הוי „thy son will (is destined to) be a thief“; תרויכו רבנן הויתו „both of you will be scholars“. *c*

II. The partic. is met with very frequently (as in Hebrew) in gnomic sentences. It is furthermore used to designate a habitual action in the present as well as in the past: למאן מברכינן „whom are we in the habit of blessing?“; מאן דיהיב ליה ווא מפשר ליה חלמא *d*

לטיבו „whoever gave him a zūz, he would interpret his dream favorably".

e The partic. denotes a future action after the conjunctions כד, כי, בתר ד, עד ד; thus כד מפיקנא לכו עבידנא לכו מלתא „when I cause you to go forth, I shall do for you a miracle"; עד דגניתון לי גננא איזיל ואשמע מילתא „until you prepare for me the bridal chamber, I will go and hear something". The partic. has replaced the impf. even in conditional and final clauses: מאן דילמא מתבעינא (מי יתן); יהיב לן „would that we had" (Hebr.); „lest I am sought"; דידעיתו (כי היכי) „in order that ye may know". We find ומצלינא as a variant for ואצלי in the ex. §57*d*. The partic. shares likewise in the modal nuances of the impf.: הוא אכיל ואנא משינא „he is eating, and I am to wash myself!" The partic. is particularly employed in the sense of the imptv.: אתון מהליתו והוו כוותן „rather you circumcise yourselves and be like unto us".

f The partic. is frequently used in the narrative as historical present in continuation of a perf. Through this device, the style ceases to be monotonous, and the narrative becomes more vivid, description taking the place of mere narration. The retarding tempo serves in particular to describe concomitant conditions, or to emphasize a marked event with which the narrative is rounded off at a certain point: למחר איתבר מוונא דמלכא ואתו ותפסין לרבא (l. בויונא) „on the following day the royal customs house was broken into, — then they came and arrested Raba"; שקלי כולי עלמא . . . דרשה חצביהו ואתו לגביה „he discoursed on it . . ., then everybody took his pitcher and came to him"; לא

ידעי מאי קאמר אתו לקמיה דרבי בנאה „they did not know what he meant; so they came to R. Banna'a".

g The partic. is frequently strengthened by a prefixed קא (ק): אמאי קבכית „why art thou weeping?"; שמע דקאמר לה חד רשע לדביתהו „he heard a godless person say to his wife"; בהדי דקא סליק נפל ספרא מיניה „as he was departing, he dropped a book"; אידמי להון כאינשא וקא קרי אבבא „he appeared to them in the guise of a man, and called at the door"; אתת לאתחואה ליה קא מדחן לה רבנן „she came to show herself to him; but the disciples pushed her away"; יתיב אההוא מעיינא קא אכיל נהמא „he seated himself beside a spring and ate bread". In a conative sense: קא קטלי ליה „they were about to kill him"; וקא בלעה לספינתא „and it was about to swallow the ship".

h Very frequently the idea of duration in the past conveyed by the partic. is made more precise by the addition of the verb הוה. | Occasionally הוה also is inflected, e. g., הויתי דייר = *habitabam;* כי הוות אתיא ליה איתתא הוה מלביש לה „whenever a woman came to him, he would have her put on". Almost universally, when the partic. is placed in the pl.: הוו יתבי = *sedebant,* הוו קאולי = *ibant.* As a rule, however, הוה remains uninflected: הוה קאימנא Suk 44^b M_1 (M, however, reads הואי) = *stabam;* הוה יתבא = *sedebat*, etc. The partic. with הוה and the simple partic. are frequently found by the side of each other, e. g., הוה קא מצטער רבי למסמכיה ולא קא מסתייעא מילתא „Rabbi endeavored (on various occasions) to ordain him, but he never succeeded in bringing it about". For the use of the partic. with הוה in conditional clauses cf. §73*c*.

i Just as the act. partic. succeeds to the functions of the impf., the pass. partic. takes the place of the perf., e. g., כתיב „it is written"; מידע ידיע „it is well known"; שקילן טופריה „its claws have been taken away"; שכיב חד מיניהו „one of them died"; שכיבא ליה ברתיה „his daughter died". The pass. partic. with הוה takes on the sense of a pluperf., e. g., חוא תוב דהוה כתיב „he saw again that it was written"; לא הוו ידעי היכא הוה שכיב „they did not know where he had died".

j Quite popular is the construction: Pass. partic. with ל introducing the agent, with the connotation of an active perf., e. g., שמיע לי „I have heard"; לא שמיעא לי „I have never heard it"; חואי = לדידי חוי לי. With a logical object: לדידי חוי לי אוויא „I saw a gazelle"; with no attempt at concord: מאן דשמיע ליה מילתא „any one who has heard anything"; לדידי חוי לי ההיא אקרוקתא „I saw a frog".

k The (pass.) partic. of the form פעיל in an active sense occurs with doubly transitive verbs and elsewhere, e. g., טעין „(laden with,) bearing"; לביש „(clothed in,) having on"; גמירי „they say"; דכירנא „I remember"; נקיטינן „we hold"; עסקינן and עסקינן „we are occupied".

59. 59. The Imperative.

The imptv. is really the 2. person of the impf. minus the prefix. With a negative, the impf. is used; hence קטול „kill", לא תיקטול „do not kill, thou shalt not kill".

60. The Infinitive. 60.

The infin., when corresponding to the infin. constr. in Hebrew, is usually preceded by the preposition ל, particularly when an aim or a purpose is to be expressed: חמר למירכב „an ass for riding"; קריבו יומך למטת „thy days are drawn nigh that thou must die"; דהוטו . . . למעבד רעותא דמריכו „be alert to do the will of your Lord". This function goes over into the objective one, so esp. after verbs like „wish, be able to, permit": בעא למיעבד קרבא בהדיהו „he wished to wage war with them"; לבר מיהא דלא מצינא למיעבד „barring that which I am not able to do"; ההיא מדינתא דלא מצו למיכבשה „a certain province which they were not able to conquer"; ולא שבקא ליה למיפק לבי מדרשא „she would not permit him to go to the academy", etc. The infin. with ל may epexegetically also represent the subject, e. g., לאו אורח ארעא למעבד הכי „it is not customary, to act thus". Exx. without ל: לא בעי מר מינם „does not my lord wish to sleep?" לא מצינן מיהוי כוותייכו „we cannot be like unto you"; לא שבקתיה גלויי רישיה „she did not permit him to uncover his head". *a*

In the place of the infin. with ל, the finite verb with ד may be found to express the functions referred to, e. g., בעינא דאיזיל „I wish to go"; אי רגיל את דדרית במאתיך „if thou art accustomed to carry in thy city" (cf. אי רגיליתו לקדומי „if you are accustomed to dine early"); עתידה דשדיא B. b. 74[b] גז (M on the other hand reads למישד) „she is destined to throw". *b*

With איכא, הוה, איבעי, the infin. denotes obligation, necessity, or ability: מאי איכא למימר „what shall (may) *c*

one say?"; הוה לך למיהב „thou shouldst have given"; איבעי ליה (ל)עיוני ומיזל „he should have taken heed".

d I find a subject by the side of the infin. in the ex. למבעא רחמי ומיתא מטרא „that you may pray and that rain may come".

e For the infin. absol. cf. §61*g*.

61. 61. Government of the Verb.

a In the older language we meet with the independent objective particle ית, but only with suffixes, hence in the place of objective suffixes. Cf. אפיקית יתכון Ber 38ª וו = אפיקתנכו M.

b In the later language, the pronominal object is expressed either by means of objective suffixes or by means of ל (or לדיד §48*d*) with its (nominal) suffixes. In the case of the partic., the latter mode of expression predominates; but even there the simpler method of appending suffixes directly to the verbal stem is met with. — ‖ Exx.: אפסיל ליה „he rendered him unfit"; אשמעָן לי „cause (f.) me to hear"; חזי לדידי „look at me". — With the partic.: מצערן „who vexes me"; מלפך „teaches thee"; מודעיה „he informs him"; מומינתיה „she invites him"; בנייה „he rebuilds it"; ממלייה „he fills it"; פרעתין „thou payest me"; מודעתן „thou informest me". Much more frequent, however, are exx. like קטיל ליה „he slays him", קטלת לן „thou slayest us".

c Where the object is particularly emphasized, the pronominal object is pleonastically expressed by means of an objective suffix plus לדיד with its suffix: שדיוה לדידיה „they cast *him*"; שיילית דידיה „ask *him*".

d The nominal object when (syntactically) undetermined, requires no specific designation: בניתי ביתא „I have built a house"; הבו לי מספרא „give me a pair of scissors"; אפיק גליטי דתכלתא „take out purple garments"; חזא גברא „he saw a man" (accordingly also חזא ההוא גברא). On the other hand, when the nominal object is determined, the following modes of expression are possible: (1) בעינא אבא „I am looking for my father". So esp. when the verb and the object constitute as it were a compound, as in the case of אהדרת מסרנא נפשי, אפך. || (2) חבוטו לקבריה דאבוכון „beat the grave of your father"; אי קטלי להההוא גברא „if they slay me"; מאן שתיל להאי חרובא „who planted this carob-tree?" The object may precede: לבני אחוה שוי „his brother's sons he has appointed"; למאן מברכינן „whom are we in the habit of blessing?" || (3) אחרביה לעלמא „I shall destroy the world"; שמעא לדביתהו „he heard his wife"; לאיתויינהו איתיתינהו לבניהו „thou hast brought their sons"; למאניה „to fetch his garments". This is the most usual construction. The object may again precede: לאחוה שויה „his brother he has appointed". || (4) קרעוה ליה קטלונהו להו לכולהו; לכריסיה „they cut open his belly"; דיוראי „they slew all of the villagers".

e Exx. of the construction of doubly transitive verbs: אחזי אגמ(י)רו (ל)בנייכו תורה „teach your sons the Torah"; לי רבנן צדיקי „permit me to see the righteous scholars"; שווייה גברא רבא „he made of him a great man".

f Exx. of the transitive construction of the passive of a doubly transitive verb: איכסיתינהו „she covered herself therewith (with the garments)"; פארי איפרע „be paid with bran"; מיחייבת תרי קטלי „thou art worthy of

two deaths". The verbs לבשׁ, מלא and the like are similarly construed: לבישתינהו „she clothed herself therewith"; מלא דוכתא דמא „the spot was filled with blood". אדכר and אשתמיט are equally construed as transitives: אי אדכרתון ומניה דשטרא „if you remember the date of the document"; אשתמיטתן „it escaped us". Note also: אבדן „it was lost to me".

g Very frequent is the absolute object (the infin. absol.). Usually it precedes, e. g. מיחשב חשיבנא „I am esteemed"; מימר שפיר קא אמרת „thou speakest well"; מילט קא מימחא נמי מחית „thou strikest in addition"; לייטת להו מידע ידיע „thou art cursing them"; „it is well known". Rarely it follows: דמצלו אצלויי „as they bent (their body)".

62. 62. איתּ.

a איתּ (negatively לא איתּ, ליתּ) is properly a noun in the st. c. signifying „existence". Gradually, however, it becomes independent so that it may be separated from its noun and assume verbal force („is, are, there is, there are"). Thus it coalesces with כא into איכא (ליכא). Exx.: באתר דליתּ גבר „where there is no man"; איתּ לן בגויכו חולקא „have we a share in you?"; מי איכא מידי „is there anything?" In accordance with §44*e*: איכא דאמרי „there are those who say"; וליכא דשמעיה „and there was none who heard him". The noun may even precede איכא: אבא טובא איכא הכא „there are many Abbas here". Of course, the interrog. pronoun always comes first: מאן איכא „who is there?"

b The noun in the genit. may, of course, be replaced by a personal pronoun (pronominal suffix): בריה ליתיה

בר בריה איתיה „his son no longer lives, but his grandson does"; ליתה הכא „she is not here". — The suffixes are originally posessives, but, as the forms become independent (§*a*), objective suffixes may be appended exactly as in the case of the verb: איתינן „we are"; ליתנהו „they are"; איתנהי, איתנהו „you are"; איתינכו „they are not". Even the independent pronoun is met with: איתי אנן (read thus for איתו) Pes 50ª ב.

c Conformably to the construction with objective suffixes, the noun may be conceived as an object and thus be introduced by means of ל: לבריה ליתיה לבר בריה איתיה Taan 23ª M. The pronominal object may likewise be introduced by means of ל: איתּ לכו כמה שני גבן „you have been with us these many years" Pes 87ᵇ M.

d As a mere copula: ליתּ הוא עביד (var. ליתיה עביד) „he does not do".

e Although in itself איתּ possesses no temporal connotation, it may, when referring to the past, be strengthened by הוה: הוה איכא חד מינן „there was one among us".

C. The Simple Sentence (§ 63—68).

63. The Copula. 63.

a The function of a copula is assumed not only by איתּ (§62*d*), but much more frequently by the independent pronoun of the 3 person, originally being nothing more than an emphatic resumptive of the subject. Whereas, however, the forms הוא†, היא†, איהו, איהי, אינון†, אינהו, אינהי are used both as subject and as copula, Talm.

Aram. possesses the distinctive resumptive forms ניהו, ניהי, נינהו, נינהי.

b The copula lends emphasis to the part of speech which precedes it; hence it drops out when no emphasis is intended, e.g., טור תלג „the mountain is (covered with) snow"; so esp. with an adjectival predicate: אורחן רחיקא וצוותין בסימא „our road was long, but our society pleasant". Contrast, on the other hand: עדי סוראה הוא „this man comes from Sora"; הכא אתרא דשמואל הוא „here is the place of Samuel"; רב (var. הוא) מר ניהו „you are master"; כולהי חדא ברכתא ננהי „all of these (benedictions) are one".

c הוא may be resumptive of a pronoun of the 1. person serving as subject: דאנא הוא דאפיקית „that it is I who brought out". But the pronominal subject may be resumed by the corresponding person: אנא קאימנא ומרמינא „I will rise and throw together".

64. 64. The Casus Pendens.

A noun which is to be emphasized is very frequently taken out of the sentence and placed at the beginning as a *casus pendens*. It is then resumed in the sentence by a corresponding personal pronoun, and its syntactical relation to the sentence is thus indicated, e. g., כולי עלמא כיילי ליה בקבא זוטא האי מרבנן כיילי ליה בקבא רבא „to *everybody* they deal out with a small measure, but to *this disciple* with a large measure"; ינוקי מאי אעביד להו „what shall I do with the *children*?" אנא הא דרב המנונא לא שמיע לי „*I* was not acquainted with the saying of R. Hamnuna".

65. Concord of the Parts of Speech. 65.

Exx. of the masc. form gradually becoming predominant at the expense of the fem. have been met with in the preceding sections (§§45*a*; 50*c*; 52; 55*d*; 57*i*). In the verb and in the partic. (or adj.) with subjective suffixes, the specific forms of the fem. in the 2 and 3 pl. are found but rarely; for the most part they are not used at all. With an adj. or partic. serving as predicate, concord is imperative. *a*

Incorrect readings are easily removed in the face of the evidence of the older MSS.

Constructio ad sensum: בעדנא דמצלו צבורא Ber 7^{b} M^{mg} (א B M מצלי) „when the congregation prays"; ודייני כולי עלמא „and everybody concludes"; on the other hand, כולי עלמא כיילי ליה (§64). When מלכותא is subject, the predicate may be placed either in the sg. (masc. or fem.) or in the pl. *b*

For the construction of מאן cf. §50*c*. *c*

מידי construed as a fem.: מידי סריא „something that stinks". *d*

When two or more nouns are joined by means of ו, the predicate is put in the pl. and agrees so far as the gender is concerned with the subject next preceding or following: בנך ובנתן מסירן Ber 56^{a}M, but ואתו בניה ובנתיה ibid. *e*

66. The Order of Words. 66.

Normally the predicate follows the subject whether in the verbal or in the nominal clause. The least emphasis suffices to reverse the order. Exx.: קריבית *a*

דרב אידי שכיב „a relative of R. Ide died"; שימשא חוצפא מלכותא „the sun sets of itself"; ממילא ערבא קידרא דבי „impudence is uncrowned royalty"; דלא תאגא שותפי לא חמימא ולא קרירא „a pot belonging to partners is neither hot nor cold"; on the other hand: נבח בה כלבא „a dog barked at her"; ייזיל נחום איש גם זו קמחללי רבנן שבתא „let Nahum of Gimzo go"; „the disciples are desecrating the sabbath"; כפין עניא ולא ידע „a poor man is hungry, and knows it not".

b The object follows normally the verb, but it may also precede it, e. g., הב לי ידך „give me thy hand"; לכנפי למר עשרה „let them assemble for you ten persons"; on the other hand: אגרא הוה לך למיהב „thou shouldst have paid the reward"; רחמנא לבא בעי „God demands the heart".

c Exx. illustrative of the position of adverbs and adverbial specifications: הרהר כולי יומא „he mused over it the whole day"; שפיר קאמרת „thou speakest well"; ביומי ניסן וביומי תשרי לא תתחזו קמאי „do not appear before me either in Nisan or in Tischri". || נמי is with preference given the second place in the sentence. מימחא נמי מחית „thou strikest in addition".

67. 67. Negative Sentences.

a לא is in the main used to negative a verb which it then immediately precedes, e. g.: אפילו גברא כוותיך לא חניפי ליה „I have not flattered even a man like thyself"; אהדורי לא אשגח בה „he paid no attention to her"; אפיתחא לא מהדר „he does not go about begging". — When the predicate is a noun or when a single word

is negatived, לאו is used, which is placed immediately before the negatived word: לאו בר הכי הוא „he is not capable thereof"; לאו אורח ארעא למעבד הכי „it is not customary to act thus"; לאו עכברא גנב אלא חורא גנב „not the mouse, but the hole stole"; לאו הא דרבא בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר „this opinion of Raba was not said expressly, but is only inferred"; לאו כל יומא מתרחיש ניסא „a miracle does not happen every day".

b לא, however, is used (*1*) in בלא (e. g., בלא מתאי „outside of my home"; בלא שניה „prematurely"), דלא (e. g., דלא תאגא „uncrowned"), לא „nobody", לא אניש „nothing". ‖ (*2*) in repetitions: לא דינא ולא דיינא „there is neither law nor judge". — Note double negation: לא מחוו ליה לאניש לא דיקלא . . . ולא פילא „they show a man neither a palm-tree . . . nor an elephant . . ."; לא אמר ליה ולא מידי „he said to him nothing"; ‖ (*3*) elliptically: לא „no"; ואי לא „and if not".

68. Interrogative Sentences. 68.

a A direct question concerning the predicate is introduced by מי or אטו, which is always placed at the beginning of the sentence: מי קא שביק לי מידי מיניה „does he leave ought thereof for me?"; מי איכא מידי דאנן לא ידעינן וספרי ידעי „is there anything that we do not know, but the scribes know?" — A *casus pendens*, however, may precede: רישא מי אמרינן דפליגא אמתניתין „shall we say that the first case is at variance with our Mishnah?"

b Much more frequently the interrogative particle is dispensed with: ידע אבון בהאי צערא „does our father know of this grief?"; תרנגולתא אפיקת מביתך „has thou taken out of thy house a hen?" אית לכו ארעא „have you land?"

c With a negative: לא לישדר ליה מר שלמא לילתה „does not my lord wish to send greetings to Jaltha?" לא בעי מר מינם פורתא „does not my lord wish to sleep a little?" — Together with מי: מי לא מכתפינן קמיה „should we not carry before him?"

d The interrogative pronouns and adverbs are for the most part placed at the head of the sentence, e. g., מאן איכא בהאי שוקא „who is in this market-place?" עד אמאי יתבת אבראי „why dost thou sit outside?" אימת עבדיתו הכי „how long will ye act thus?" Frequently also after the word to which the question refers, e. g.: ווזיי היכא „where is my money?" ורחמנא אנא אמאי היכא יתיב „and where does God dwell?" „and why I?"

e The phrase מהו דתימא is to be taken interrogatively = *quid est, quod dicas?*

f Interrogative sentences often assume the meaning of exclamatory ones: ... כמה נפיש גברא מ „how greater is this man than . . .!"

D. Compound Sentences (§ 64—73).

69. 69. Copulative Sentences.

a Two verbs designating actions closely following each other, or congruous, or one of which expresses a modification of the other, are very frequently joined by

means of ו, but may frequently enough be placed beside each other without ו, e. g.: איזיל ואשמע „I will go and hear“, but איזיל איחזי „I will go and see“; ניפוק וניתהני „let him go forth and enjoy himself“, but פוק חזי „go forth and see“; איקום ואגלי „I will arise and go into exile“, but קם גלא; ניקום ניזיל נעביד עיסקא „come, let us go and do business“. || Very frequently one of the two verbs is best rendered adverbially, e. g.: קדום סלוק ענני מהך זויתא דדביתהו „the clouds rose first at the corner where his wife was“; חשיך תקין נפשך וקדים תקין נפשך „set thyself aright (ease thyself) early and late“; אחריפו עולו אחריפו פוקו „enter early and go out early“; הדרת שקלתינהו „thou tookest them again“. || In the same manner מצי „be able“ is construed: לא מצינא מקיימנא „I am not able to fulfill“; לא מצית אמרת „thou art not able to say“.

b Circumstantial ו: והוה טריד כולי . . . בפניא אתא עניא עלמא . . . וליכא דשמעיה „in the evening a poor man came, while everyone was busy and there was none to hear him (= Hebr. וְאֵין שֹׁמֵעַ)“; with the perf. in the sense of a pluperf.: נח נפשה דרביתא ולא פקידא „the girl died, having left no will“. || ו = „nevertheless“: בדידך קיימא וצערתן כולי האי „it is written in thy book, nevertheless thou hast vexed me so much“. Cf. also § 57 *d*.

c או serves to introduce the second alternative in a double question: לדריה הוא דתקין או דילמא לדרי עלמא נמי דתקין „did he ordain it only for his generation, or perhaps also for all the generations of the world?“

70. **70. Attributive Relative Sentences.**

a . דִּי†, ד, orig. a demonstrative, has been reduced to a relative particle. The precise specification of the relation is expressed in the relative clause by means of a personal pronoun.

b This pronoun is usually dispensed with in the case of the subject even in nominal clauses: יומי דאריכי וקטיני „days which are (at the same time) long and short". Nor is it always necessary to indicate the object; contrast גברא דקא בעינא ליה „the man whom I am seeking" and שקלתיה לדסתנא דיהבת לי „I took the portion which thou gavest me"; מהני מילי מעליתא דהוה עביד רב הונא „of the excellent things which R. Huna was wont to do".

c On the other hand, the pronoun is indispensable in the genitive relation and with prepositions: ההוא אתרא דקושטא שמיה „a place the name of which was Truth-town"; ההוא גוי דהוה נפישי נכסיה טובא „a certain Gentile who had great wealth"; מתא דלית בה מקרי דרדקי „a city in which there is no teacher"; הנך דמלכיתו עילויהו „those over whom you are ruling".

d The pronoun is usually wanting, when the antecedent is an expression denoting place or time: באתר דלית גבר „in the place where there is no man"; מהא זויתא דהות קימא דביתהו „at the corner in which his wife stood"; ההוא יומא דעיילא „on the day on which she enters"; מן יומא דמיתת שרה „from the day that Sarah died"; כל כי הנך שני דלא עיילת „all the years during which thou didst not go in". | So always after certain adverbs: כל אימת דהוה עייל לבי מדרשא „as often as he entered the house of study".

The pronoun may be found occasionally in a second relative clause: ההוא חסידא דהוה רגיל אליהו דהוה משתעי בהדיה „a certain saint with whom Elijah was wont to associate“. *e*

When a relative sentence refers to the 1. or 2. person, the resumptive pronoun will be placed in the corresponding person; esp. is this true of the 1. person: אנא הוא דאפיקית „it is I who brought out“; שואי נפשאי כמאן דשקלי „I acted as (one who had taken) if I had taken“. *f*

71. Conjunctional Relative Sentences. 71.

ד as a conjunction transforms a whole clause into a noun; it may then serve as subj. or obj. or be found in the genitive relation or in dependence upon a preposition. *a*

Exx. of subjective sentences: ניחא ליה לטר דליהוי ריש מתיבתא „is it acceptable to my lord that he become the head of the college?“ ווי לן דמייתינן „woe unto us that we must die!“ A pronominal antecedent may precede: האי דלא אכלוה „the circumstance that they did not eat him“. *b*

Exx. of objective clauses: אמריתו דחכ[י]מיתו „you say that you are wise“; מידע ידענא דגברא . . . הכא ניהו „I know that the man . . . is here“. *c*

The most important of the prepositional compounds is כד „while, as, when“ which occurs only in the older language: כד נפיק ואתי „as he went away“; כד הוינן זוטרי „when we were small“; כד יקום דין „when this one will arise“; כד מפיקנא לכו „when I bring you out“. ‖ In the later language כד is replaced by כי: *d*

כי לא משית ידך „while thou hadst not washed thy hands"; כי מטאי לגביה „when I came to him"; כי אתי עניא „when a poor man comes". — כי is found also in front of an unfinished clause: הוה כי דובא „he was as a bear (is) = like unto a bear". כי may be strengthened by a preceding ל; מכי = „since".

e Other combinations: בהדי ד „while, as"; אמטול ד „because"; עד (אד) ד „while, until"; אף על גב ד „although"; כי היכי ד „in order that, that"; מקמי ד „before"; בתר ד „after"; משום ד „because". In some cases, ד alone suffices; thus it signifies „because", „in order that".

72. 72. Indirect Interrogative Sentences

are treated exactly as the direct ones.

73. 73. Conditional Sentences.

a אי with the partic., אית, or a nominal clause signifies a condition conceived as real or realizable: אי הדרת בך יהיבנא לך אחתי „if thou wilt reform (begin a new life), I shall give thee my sister"; אי גנבי ליגנבו מדידך „if they steal, let them steal of yours"; אי חשיבנא כולי האי ניעיילוה ללוי „if I am esteemed thus much, let them cause Levi to go in"; אי איכא מאן דשמיע ליה מילתא ליימא „if there is any one who has heard anything, let him say it"; אי בר ישראל הוא אויל ואתי „if he is an Israelite, he will return"; אי הכי הכי קאמר „if it is so, he means as follows".

b When the condition is placed in the past, the perf. is used: אי נקטת תרתי נקוט תלת „if thou hast married two, marry three".

Unreality is expressed by means of the pf. both in the *c* protasis and in the apodosis: איכו השתא לא אתאי סכנתון לברי „if I had not come this moment, you would have endangered my son"; השתא איכו לא חויתך ספית לי איסורא „if I had not seen thee this moment, thou wouldst have given me something forbidden to eat". Frequently we find in the apodosis הוה with the partic.: אי איתיב מר וגרים לא מר הוה מליך „if my lord had given himself to study, would he not have become the head of the college?" Note also: אי לאו דנחמני את לא הוה משדרינן ליה ניהלך Giṭ 45ᵃM „if it were not that thou art Naḥmani, we should not have sent it back to you" (the conditional particle is strengthened by ד and the protasis is a nominal clause).

Sometimes the conditional particle is dispensed *d* with entirely: בתר גנבא גנוב וטעמא טעום „when you steal after a thief, you taste thereof"; ריש תורא בדיקולא סק לאיגרא „when the head of the ox is in the basket, go up to the roof".

Literature.

1. Introductions.

HermannLStrack, Einleitung in den Talmud, L. ¹1887, ⁴1908.
MMielziner, Introduction to the Talmud, Cincinnati 1894.
SSchechter, Art. „Talmud" in Hasting's Dictionary of the Bible V (1904), 57—66.
WBacher et alii, Art. „Talmud" in Jewish Encyclopedia XII (1906), 1—37.

2. Dictionaries. Lexicographical Works.

MichaelSachs, Beiträge zur Sprach- u. Alterthumsforschung, B. 1852—54.

JosephPerles, Etymologische Studien zur Kunde der rabbinischen Sprache u. Alterthümer, Breslau 1871.

JacobLevy, Neuhebräisches und chaldäisches Wörterbuch über die Talmudim und Midraschim, 4 volumes, L. 1876—1889.

AlexanderKohut, Aruch Completum, Wien-New York 1878—1892.

MJastrow, Dictionary of the Targumim, the Talmud Babli and Yerushalmi and the Midrashic Literature, New York 1886—1903.

SamuelKrauss, Griechische und Lateinische Lehnwörter im Talmud, Midrasch und Targum, B. 1898—99.

GDalman, Aramäisch-neuhebräisches Handwörterbuch zu Targum, Talmud u. Midrasch, Frkfrt. a. M. 1901.

WBacher, Die exegetische Terminologie der jüdischen Traditionsliteratur, II: Die Bibel- und Traditionsexegetische Terminologie der Amoräer, L. 1905.

3. Grammars and Grammatical Treatises.

SDLuzzatto, Elementi grammaticali del Caldeo Biblico e del dialetto Talmudico Babilonese, Padua 1865. || Grammatik der biblisch-chaldäischen Sprache und des Idioms des Talmud Babli. Deutsch von MSKrüger, Breslau 1873. || Grammar of the Bibl. Chaldaic Language and of the Idiom of the Talmud Babli. Translated by JGoldammer, New York 1876.

IsRosenberg, D. aramäische Verbum im Babyl. Talmud, Marburg 1888.

ArthurLiebermann, Das Pronomen und das Adverbium des babylonisch-talmudischen Dialektes, B. 1895.

CLevias, Grammar of the Aramaic Idiom contained in the Babylonian Talmud, Cincinnati 1900 (= AJSL., XIII—XVI [1897—1900]).

4. Other Linguistic Works.

1. *CBrockelmann,* Grundriß der vergleichenden Grammatik der semitischen Sprachen, I, B. 1908.

WWright, Lectures on the Comparative Grammar of the Semitic Languages, Cambridge 1890.
ThNöldeke, Beiträge zur semitischen Sprachwissenschaft, Straßburg 1904.
JBarth, Sprachwissenschaftliche Untersuchungen zum Semitischen I, L. 1907.
— Etymologische Studien, L. 1893.
— Die Nominalbildung in den semitischen Sprachen, ²L. 1894.
PdeLagarde, Übersicht über die im Aramäischen, Arabischen und Hebräischen übliche Bildung der Nomina, Göttingen 1889. Register und Nachträge, 1891.
2. — Gesammelte Abhandlungen, L. 1866.
— Armenische Studien, Gött. 1877.
SFraenkel, Die aramäischen Fremdwörter im Arabischen. Leiden 1886.
ImmLöw, Aramäische Pflanzennamen, L. 1881.
— Aramäische Fischnamen, in: Orientalische Studien, Th. Noeldeke zum siebzigsten Geburtstage gewidmet, Gießen I (1906), 549—570.
3. *MLidzbarski*, Handbuch der nordsemitischen Epigraphik, Weimar 1898.
4. *EKautzsch*, Grammatik des Biblisch-Aramäischen, L. 1884.
HLStrack, Grammatik des Biblisch-Aramäischen mit den nach Handschriften berichtigten Texten und einem Wörterbuch, ⁴L. 1905.
KMarti, Kurzgefaßte Grammatik der biblisch-aramäischen Sprache, B. 1896.
HHPowell, The Supposed Hebraisms in the Grammar of the Biblical Aramaic, Berkeley 1907.
5. *GDalman*, Grammatik des jüdisch-palästinischen Aramäisch, ²L. 1905.
6. *ThNöldeke*, Über den christlich-palästinischen Dialekt, ZDMG 1868, 443—527.
7. — Kurzgefaßte syrische Grammatik, ²L. 1898.
8. — Mandäische Grammatik, Halle 1875.
9. *AJMaclean*, Grammar of the Dialects of Vernacular Syriac, Cambridge 1895.

I. Formen und Sätze.

Forms and Sentences.

13. 14*c* A. כסף, חמר, עמר, אנש, אינש, עסק, עיסק | עמר גופנא,
(43*a*; 44*ab*). ריש ירחא; אורח ארעא, טור מלכא | טור תלג[1]. דעל[2] סום טלך.
(43*b*; 44*c*). בריש כל מותא אנא דם[3]. B. הוא גבר בכולא. || קטלא, גדפא,
גפא, דירכא, טעמא, ועפא, ענא, רישא, קרא, דנא דחלא, רווחא,
יומא ופלגא, סופא, סיפא, גייסא, חילא, רעוא, כריא; גירסא, חילמא,
פיקעא, פיקא, כיבא, כאיבא, עיוא, חולשא דליבא, דינא, חידווא,
ריעיא; שופרא, אודנא, אונא, טונא, טולא, גופא, חולי | אגרא
דפירקא ריהטא[4]. נו״ן סט״ך עי״ן, נונא סמא לעינא[5].

14*b*. A. נהר מלכא, באתר דלית גבר. || B. כפנא, כווא חדתא,
דיקנא דכלבא, שיכרא; חברא, כתפא, כפא, גברא רבה[6]; קניא,
ריחיא, רחיא; ארעא דחשוכא, אתרא חשוכא | לפום גמלא שחנא.
מגמלא אונא. צנא דדובשא בווא. שימשא דבתר מיטרא כמיטרא[7].
ווי מברא, ווי מביתא.

14*df*. A. אשיד דמא, מרי ביתא. || B. בר עלמא, ספרא דחמה[h],
רעיא דפבן כלבא שבוע[p], ינוקא | כשורא במתא בווא, כשורא
בדברא בווא[8].

14*e*. A. זמר, חמר, בר אנש, בר אינש, בר נש. || B. שלמא, לישנא,
חולקא, גופא דעובדא, גלגלא.

14*ef*. A. זריז, עביד ביש, ביש גדא. || B. חמירא, לישנא בישא,
כלילא דוורדא, עינא עוירא, סימא בביתא; לבושא; אווילא | שיקרא
שכיח[9], קושטא לא שכיח[10].

---

[1] §63*b*. || [2] §§10*a*; 51*a*. || [3] B. b. 58[a] HM. || [4] Ber 6[b]. || [5] Ned 54[b] M. ||
[6] §45*a*. || [7] Taan 3[b] M. || [8] B. ḳ. 11[a] M. || [9] §43*d*. || [10] Šab 104[a].

14*g* VIII—IX *β*. A. כיף ימא; שלם טב לרב טב. || B. דרא, מלא חוטא דחלא, כסא, שקא, ריחא דבישרא | חילמא בישא עדיף[1] מחילמא טבא[2]. סבא בביתא פאחא בביתא[3].

19—20 *abjk*. A. בנין, גוברין, גברין, גמל חסדין, יומין, זמנין, זיקין דנור ובעורין דאישא | ביומי תמוז, בני חרי, כל חללי עלמא | כווא דמיא, ארויא, כרמיא, זיתיא; פוריא; חבריא, בשמי שמיא; חשוכיא; פריטיא; רויא | סמנין, צלמניא | בראש כל חיין אנא חמר[4]. בריש כל מרעין אנא דם[5]. || B. בני אחי, גוברי, גברי, חיי, יומי; ביזעי, בזי, חינני; אודני; זוזי דיתמי; ספרי; אינשי בתוחי, בוטטי דנורא; טבי, קני | סמני, ביזרני | בר אמודאי, ספונאי | תעלי בני תעלי. נפישי גמלי ס(א)בי דטעינו משכי דהוגני[6].

22. A. 1 sg. אסוירוס^{p} ברי, ביר, אח, יד, נפש, נפש, רישי, טרי, טר | 1 pl. אבונא, ארעא, מרנא | 2 sg. f. בעייכי | 2 pl. m. אבוכון, בתיכון, ארעכון | 3 sg. m. אבוהי, בנוהי, רגלוהי, ריגלוהי, ענפוהי, שנאוהי, דווהי | 3 sg. f. אבוהא, אחהא, מנהא, מצרנהא | 3 pl. m. אבוהון, רגליהון, שנאיהון, מנייהון, כולהון | כלבוהי לא נבחין, טחנוהי לא טחנין[7]. || B. 1 sg. בעי, בנאי, סמנאי; בראי, ידאי, נפשאי, רישיי, ליבאי, מוחאי, פורייאי, פוריי, רבאי, שטראי | 1 pl. אבון, רבנן | אורחן, גמלן, איסדן; חילטין, אורחין, אתרין, איסדין | 2 sg. m. אבוך, מיך, נכסיך, נגריך, כנפיך, כרעיך, כפיך; יומך | בר ברך, דמך, ידך, מביתך, עיסקך, מרך, פתורך, קרייך; ארעך, ליטעמיך, רישיך, שקיך, כיסיך, ארחיך, מריך, בעיל דבביך, קראיך | 2 sg. f. אבוך, בנוך, כשוריך; כשורך; בריך, לחמיך, אימיך, עפריך | 2 pl. m. בנייכו; מנייכו, נפשיכו, עובדייכו | 2 pl. f. גברייכי; פומיכי | 3 sg. m. אבוה דשמואל, בניה, טגרמיה, מאניה, חוביה דדרא, בעיניה דחויו(י)א, בירכיה, מילה, אודניה, טופריה, חבריה, במעיה, כעובדיה, מעיניה | בריה, בשמיה דאבוהי, אאנשי ביתיה, קיניה, כוליה יומא, כולי עלמא, באורייה, אתריה דרב^{p} ושמואל^{p}, בישריה,

---

[1] § 43*d*. || [2] Ber 55^{a} M. || [3] Ar 19^{a} Bb. || [4] B. b. 58^{b} Bb. || [5] ib. HM. || [6] Sanh 52^{a}. || [7] Šab 152^{a}.

בעיל דבביה, גלימיה, אֲסַייה דרבי, בָּביה | 3 sg. f. שמַה, מְגברה, גברָא, במתא דרישה (דרישא) אסיא, לכולה מתא, לְמָרה | 3 pl. m. בנַיְיהו, ידייהו, מייהו, גדפַּיהו, מנייהו, כרעייהו, גלימייהו; טעמייהו, שמניהו, שומניהו, מְמרייהו, מן מריהו, מָתיהו; כולהו | 3 pl. f. קתַיְיהי; שמיהי; כולהי | כחיש לי חילאי. חברך חברא אית ליה, וחברא דחברך חברא אית ליה. עשיק לגביך ושוי לכר(י)סיך[1]. נהרא נהרא ופשטיה.

A. שְׁנא, מלה; צבו | בת קלא, בת יומא, איתת אחוה, איתת 13. 14. 19.
חבריה, ברעות נפשיה, צבו[2] ביתיה, ספינת ציודין. || B. אַמתא, 20*bcl.*
בַּרתא וברא, קשתא, שיפתא, ירחי שַׁתא, אתָתא; מלכתא, תאינתא, חתנא וכלתא, גינתא, בַּוְתא, חוֹבתא, אימתא דשמיא, חיותא, רעותא דמָרייכו, אלְיתא, קַרְתָא; ביותא, אינתתא, איתתא, מילתא, דירתא, שיעתא דדנא, רשותא, שילייתא, שְׁלִיתא, סילתא; חוכמתא, דוכתא; ברכתא; הילכתא, צדקתא, עינבתא, ענבתא, מְדיבתא לעצרתא, פדעתא, שמעתא, שמעָתתא; לבינתא, גוירתא, אדעתא דרבנן, סמא דשינתא; סעודתא; כהנתא, אשיתא, זויתא, חביתא דעפרא; ינוקתא; שׁערתא, שיבבתא, חמרתא; מציעתא, בי כנישתא, ספינתא, צפירתא, שכינתא, עבידתא, עיבידתא; גבורתא; דָרתא, עקתא; שתא חדתי, הילכתא רבתי | שׁוּתָא דינוקא בשוקא או דאבוה[3] או דאימיה. אגרא דשמעתא סברא[4]. דאבא[3] עדיפא מִדְּברא[5]. סָבתא בביתא סימא בביתא[6].

A. בְּנָן | בנת ישראל*p*. || B. בְּנָתָן, צניעָתָן | בנתא; מלכתא, 19. 20*d—gl.*
חיוָתא, בני ק(י)רייתא; אילואתא, חַיֵי דברייתא; מיא דכולייתא; ברכתא, חדתתא, קַשייתא, קשיאתא; שכינתא; שמעתתא; אַמהתא דבי רבי, אמהתא, אימהתא דינוקי, נפוותא | יהודה*p* וחזקיה*p* אחי, פוי*p* וטוי*p* אחוותא.

A. ארחן דָּתקנן, קרנין, בר אבהן, שְׁנין, כבשני חוני*p*, מילין. || 20*gh.* 21.
B. קרני, קרנתא; אסוותא, מרוותא, חתנוותא, אבהתא דינוקי;

---

[1] B. m. 52[a] ℵB H. || [2] §44*c*. || [3] ib.*f*. || [4] Ber 6[b]. || [5] B. b. 90[b] H. || [6] Ar 19[a] ℵB.

שני דחזני^{p}, סאוי; כלמי, תאני, יוני, ניוי, כאווי, כאוי, כוי, ביעי; דמעי, חישי, מילי דשמיא, מילי דעלמא; כסא דגומרי, חמרא חדתא בעינבי; ליבני; נהמא דשערי; פתילי, פתילתא; נשי דמחווא | אבב[1] חוטרא מילי.

22. 1 sg. A. ברתי, ברת, אחתי; סנוותי, אבהתי | 1 pl. אבהתנא | 3 sg. f. שיבבתהא | 3 pl. m. אבהתהון דינוקי. || B. 1 sg. אחתאי, ס(י)לתאי, דעתאי, אשיתאי; בנתי, שיבבתאי | 1 pl. דעתן, דעתין; בנתין, אבהתין, שמעתתין | 2 sg. m. ברתך, אימתך, איתתך, אשיתך, בר אחתיך, איתתיך, סעודתיך, יוניך; בנתך | 2 sg. f. ריפתיך | 2 pl. m. ברשותיתי(י)כו, עיבידתיכו; אבהתיכו | 3 sg. m. ברתיה דרב חסדא^{p}, ^{p}אימא שלום^{p} אחתיה דרבן גמליאל^{p}, אמתיה, אליתיה, לא(י)נתיה, איתתיה, אומתיה; בנתיה, אחוותיה, שיפוותיה, אבהתיה, שמעתתיה | 3 sg. f. ברתה | 3 pl. m. גזירתייהו; אבהתיהו | תורא אריכא גנובתיה.

8. A. אנחנא שהדי, אנת אנתתי, אנתו גופיכו. || B. אנא אלכסנדרוס^{p}. אתו גופיכו. אינשי בדוחי אנן. וכן את. מאן את (f.)? אנא הוא. אינהי כהנתא. אנא ניהו. הוא ניהו. (63*a*.)

9 (49). A. שטרא דנן, מן יומא דנן ולעלם, ארעא דא, מילתא דא, שניא אילן, שניא אלין, הדין ביתא, הדין לישנא, הדין פסוקא, עמא הדין, הדין מילתא, בארעא הדא, הדא מילתא, מרי דיכי | דין עסק ביש. דין כבר לקישא?[2] דין גירא בעיניה דסטנא[3]. עדי סוראה הוא. עדי גוברין ונהרדעי גוברין. || B. האי אנישׁ, הא איתתא, האי מילתא, הני מילי; דמא דהאיך, הך וויתא, הנך אינשי, הנך שני, הני בהנך והנך בהני; ההוא גברא, ההיא איתתא, הנהו ביתרי, הנהו צפרי, אידך, איך, אינך, אידי ואידי | האי ניהי. היני הא. הנהו גומרי ריתמא.

15. A. איתר, שריר וקים, בנאי, זנאי, תנא | איגר שורא, עיבר ימינ[א], סגי נהור, שיעור ווזי, ברחוק מילא | אימריא, קצביא, רשיעיא | יהיר(א)ן, עקן סגיאן | מאיגר רם לבירא עמיקתא. נכסוהי

[1] = עַל־בָּב. || [2] §68*b*. || [3] Suk 38[a] ꞵB.

דבר איניש אינון ערבין ביה. וודין קלילין ואורחא רחיקא. ‖ B. ציפרא, צפורתא, צפרי, ככרי, חגרא, עיקרא, טפשאי, בר חמרא, תגרא, פחרא, פרשא, גונדא דפרשי, ברחא קרחא, צללא, גווזא, דיינא, דייני, זייפא, טייעא, תקנתא, שבשתא, חיור, זווא חיורא, חיורתי לחיורתי, חמרי חיורת[א], ירוק, ירוקתי, ירוקי, מעיקרא; פתיא אוכמא, שילייתא דשונרתא אוכמתא, אוכמתי לאוכמתי, יורק, יורקא, ברוא סומקא, חביתא דאודדי; גובתא דחמרא עתיקא, יבישא לרטיבא ורטיבא ליבישא, עתירתא דירושלם, יהיר, סכינא חריפתא, סגי נהורי; חרובא; איסורא, מיעוטא, זיבורא, זיבורתא, זיבורי, זיבורת[א] | טבא דנפחא מדבר נפחא[1]. ערבא וערבא דערבא. בריה דחוני המעגל^h מי קיים? או גנבא או אומנא או טבחא או מהולא. קבא מארעא ולא כורא מאיגרא[2]. לית דעני מכלבא, ולית דעתיר מחוירא[3]. חמרא אפילו ^{h}בתקופת תמוז^h קריר ליה[4]. רווחא לבסימא שכיח[5]. יציבא בארעא, וגיורא בשמי שמיא![6] אסיא רחיקא עינא עוירא[7]. אורחן רחיקא וצוותין בסימא[8]. נהירי לי שבילי דרקיעא כשבילי דנהרדעא[9]. רישך בקרירי, ורישא דרישך בחמימי[10]. מילתא אלבישייהי יקירא[11]. אגרא דבי הלולי מילי[12].

A. ממון, במותב תלתא, ספר אורייתא, מספריי[א], מחצליא | 16.
בריך מיתייך לשלם. אבוב לחרי זמר. חמרא וחיי לפום רבנן, חמרא וחיי לפום תלמידיהון[13]. דעל חמור^h בר חורין^h, דמנעלין ברגלוהי בר אינש[14]. ‖B. מדבחא, מדברא, מספרא, מספורתא, מדינחא, משיכלא, משיכלי, משכלתא, משיכלתא, מלאכא דמותא, מלאכי, מברא, מחשבתיה, מיכלא, מגלא, מתנתא טמירתא, מפקתיה, ממשא, קופא דמחטא, מיכסא, מטללתא, מטללי, מזוניה, מזוני, מזונייכו, מישתיא, משתייא, מכתבא, מרובא, מרו(י)בי דצפורי, ריש

---

[1] Sanh 96^a. N. = Joḥanan Nappaḥa; Bar N. = Jiṣḥaḳ bar Joḥ. N. ‖ [2] Pes 113^a MM$_1$. ‖ [3] Šab 155^b. ‖ [4] ib. 53^a. ‖ [5] Meg 7^b Ra^M. ‖ [6] Erub 9^a +. ‖ [7] B. ḳ. 85^a; §45a. ‖ [8] Suk 52^a M. (וצבתיך Ar^M). ‖ [9] Ber 58^b M. ‖ [10] Šab. 55^a. ‖ [11] ib. 10^b M. ‖ [12] Ber 6^b B. ‖ [13] Šab 67^b M. ‖ [14] ib. 152^a M.

מתיבתא, מתיבתיה, מתניתא, מתניתין, מתנייתא דמר, מסותא, גובתא דכוחלא ומסרקאי, מתקליה, בי מדרשא, מסאנא דרב מכרעאי, מסאני אוכמי, מודעא, תלמודא, אסמכתא, ספרא דאגדתא | את מלוד ומותבך בנהרדעא. סמא דכולא משתוקא[1]. אגרא דתעניתא צדקתא[2]. במתאי שמאי, בלא[3] מתאי תותבאי[4].

17. A. רברבנוהי | גוזליא רכיכין ואימריא דעדקין. || B. גלגלא (דרקיעא), גילגלא דעיניה, קילקילתא, קילקתא, קיקילתא, קילקלי דמתא מחסיא, קיקלי דמתא, שושילתא, שושילתא דרבן גמליאל, דקדקתא, דרדקי, כוכבא זוטא, סומקא דלוליבא, בליליא, לילותא, לילוי, גרגירא, ירקרתי, שברירי דשימשא, שמנוניתו, בחללא דבי צוארא, מצואריה, צוורא, עקרבי, כרכשתא, כרכשיה, כרכושתא, ערפילא, פרולא, זוטרא, זוטרתי, זוטרי, זוטי | רברבן אודניה וזוטרא גנובתיה. ליח בקא בר יומא, ולית דידבא בת שתא[5]. תוקפא בביתא כי קריא לשומשמא[6]. זנית[א] בביתא כי קריא לשומשמא[7]. ממהדורי מילי וממרטוטי כלמי[8]. קידרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא[9]. עכברא דשכיב אדינרי[10]. כל קיטרי בשמאלא[11]. טבא שתא דטבת ארמלתא[12].

18. 20*ik.* A. שולטן, לדוך פלן, רגון, זיותן, עילאי, תתאי, בישו, טיבו, חירו, אסו דרבי, עידן קריאת שמע, דוכרן פתגמי, זכות אבהתא; אילנייא, רוחצני, ענייתי, בשיבבותי, עתירותי. || B. סדנא, מותנא, בעידניה, חיליה דאילנא, בנינא, קורבנא, שומעניה, חמריה דפלניא בר פלניתא, שלמנא, תרבא דחיפושתא גמלניתא, מילחא גללניתא, ריחתנא, מפקנא, מסקנא, מעלנא, מצויינא, רחמנא, תולענא, שומשמנא, שושמנא, וורדינא, סהד[א] אחרינ[א], אתתא אחריתי, לאחריני, מילי אחרינייתא, חקלאה, גירדאי, תתא, פיקעא תתאה, סדאה, גינאה, גינאי, גונ(י)תא, גיראה, פיקעא עילאה, עמא נוכראה, בשוקי ובברייתא, חנואה, חנונאה, ירחינאה, ליסטאה, שיראי, ארמאה,

---

[1] Meg 18[a] GMM$_1$. || [2] Ber 6[b]. || [3] §67*b*. || [4] Šab 145[b] Ar. || [5] Ḥul 58[b] ℵB. || [6] Soṭa 3[b]. || [7] ib. M (זנויתא ℵB זנרייתא Ar; כי כריא? v. Ar). || [8] Ber 51[b] ℵB (מסמרטוטי M; קלמי Ar). || [9] Erub 3[a] M. || [10] Sanh 29[b]. || [11] Šab 66[b]. || [12] Taan 6[b] M$_1$.

גלילאה, רב יהודה[p] הינדואה, כלדאי, בר ליואי, חטרי לובייתא, הללא מצראה, הלילא דמצראי, פרסאי, רומאי, טיבותך, טיבותיך, בשיבותיה, אסותיה דרבי[p], חנון, מטותא, שטותא, גריעותא, שירותך, דוכתא דצניעותא, זילותא, צילותא, מפנקותא, מעליותא, היטנותא, שותפותא, ליצנותא, ליסטיותיה, חבוליא, כנופיא, סוסיא, סוסותיהו, כודניא, כודניאתא | טובא בטלני איכא בשוקא[1]. כל מנייני בשמא דאמא[2]. רבא דעמיה, מדברנא דאומתיה, בוצינא דנהורא[3]. בוצינא טב מקרא[4]. איהו בי קרי ואיתתיה בי בוציני[5]. חמרא דמריה וטיבותא דשקיא[6]. או חברותא או מיתותא[7]. חוצפא מלכותא דלא תאגא[8]. ינקותא כלילא דוורדא, סבותא כלילא דחילפי[9]. אבב חנותא נפישי אחי ורחמי, אבב בי זיונא לא אחי ולא רחמי[10]. נאה[h] ליהודאי עניותא כברוא סומקא לסוסיא חיורא[11].

25 (54). A. משום לישנא בישא, בדיל הוצא; אגב אורחיה, בגו ביתא, חלא לגו חמרא, מגו מרעיה, בין טב לבישׁ, מן גברא רבא, אטו שבת[h], בתר מרי נ(י)כסי, תחות צינורא, אמטול מטרא, אמטו זווא; קמי רבנן, באנפי חבריי, באפי גבריכי, לגבי דיינא, ביני חילפי, בהדי הוצא, להדי יומא, עילוי קיברי, מעילוי רישיה, אחורי ביתיה, תחותי ההיא אשיתא, תותי כנפיך | 1 sg. בי, לי, ניהלי, מיני, מין, לקיבלי, כוותי, כוות, לותי, לוות | 1 pl. לנא, לקיבלנא, באנפנא, ביננא, קדמנא, לקדמנא | 2 sg. f. בגויכי | 2 pl. m. דילכון, מינכון, קדמיכון | 3 sg. m. באנפוהי, באפויי, עלוהי, מן קדמוהי, אמטולתיה | 3 pl. m. להון, דילהון, עליהון, אבתריהון, מ(י)נהון | לפום חורפא שבשתא. מלכותא דארעא כעין מלכותא דשמיא. חלף שופרא כיפא. חברותא כלפי שמיא? סחרנוהי גלידין[12]. || 1 sg. B. מינאי, כוותאי, לאפאי, לגבאי, בהדאי, עלי, עלאי, עילואי,

---

[1] Pes 51[b] M$_1$. || [2] Šab 66[b] M. || [3] Sanh 14[a] (דברנא K; דנור M). || [4] Suk 56[b] MM$_1$ Ar. || [5] Meg 12[ab] GAr^M. || [6] B. k. 92[b] M. || [7] Taan 23[a] ^{MB}. || [8] Sanh 105[a] KM. || [9] Šab 152[a]. || [10] ib. 32[a] Ar. [בי זיונא sic l. pro בזזיונא, בי זיינא; cf Ber 56[a] F. || [11] Ḥag 9[b] G. || [12] Šab 152[a] (סחרניהי Ra^M).

עילוואי | 1 pl. בן, לן, דילן, ניהלן, מינן, גבן, עילוון | 2 sg. m. בך, ביך, לך, ליך, ניהלך, מינך, בתרך, כוותך, כוותיך, לוותך, לותיך, קמך, באפך, עליך, עלך, עילווך, עילויך | 2 sg. f. לך, בגוויך | 2 pl. m. בכו, לכו, מינייכו, כוותייכו, גבייכו, בגביכו, בהדייכו | 3 sg. m. ביה בחיויא, ליה, ניהליה, הוא ניהלי, לגויה דביתא, מיניה וביה, לאחוריה, כותיה דרבᵖ, לגביה, גבי דאבוכון, בהדיה, עליה דאינש, עילויה, מתותיה | 3 sg. f. בה, לה, לה ניהלה, מינה, בתרה, אבתרה, עילווה | 3 pl. m. בהו, ניהלייהו, מינייהו, מיניהו, בתרייהו, כוותייהו, קמייהו, באנפיהו, באפיהו, בגוייהו, ביניהו, עלייהו, עילוויהו, עילויהו, בהדיהו, מתותיהו | 3 pl. f. בהי, להי, מיניהי, בהדייהי | משח אודניה, וחוטרא אבתריה. קמי[ה] דשתי חמרא חמרא, קמי[ה] דרפוקא גרוויא דיבלי[1]. בהדי כיבשי דרחמנא למה לך[2]?

23. (52.) A. בתרין, על חד תרין, תרתין שנין, תלת שנין, שבע שנין, בהלין עשרה יומין דבי ריש שתא ליומא דכיפורי, באילך עשרה יומי דבי ריש שתא ליומא דכפורי, תרי עשר ירחי שתא, תרתי סרי שנין אחרנייתא, תלת עשר תכטקי, תלת עשרה תַּעֲנִיתָא, תלת עשרי אפי הילכתא, תלת סרי, תליסרי שנין, ארבע עשרה שנין, חמש עשרה, חמש סרי, כבר שית עשרה וכבר שב עשרה, מאתן ושבע עשרה ביעין, תמני עשרה, תשע עשרה, תשע סרי, מאתן ועשרין וחד לוגא, עשרין וחד שתא, עשרין ותלת דᵖאויל מרודכᵖ, תלתין יומין, תלתין ושבע, ארבעין וחמש, חמשין, ש(י)תין ותלת, בר שבעין וארבע, תמנין, בתמנן ווזי, בר תמנן נכי תרתין, עשרין וארבעה אלפין דינרין; כי ענינא קדמאה, תומנתא קדמיתא, תלת שעין קדמָתָא, תניין, ארבא תנייני[א] דגישרא, אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירח תליתאי[3], לישן תליתאי קטיל תלתא[4] ‖ B. חד דמשתין זריז, חד זווא, בחד מחטרא, עמא חד, יומא חד, וימנא חדא, אחד כתפיה, אכתפיה חד, ולא

[1] Soṭa 10ᵃ M. (גרי חיא גרריוויא M!). ‖ [2] Ber 10ᵃ H.; §68*d*. ‖ [3] Šab 88ᵃ ℵB (בירח Mmg). ‖ [4] Ar 16ᵇ M.

חדא ביה, בחדא ידיה, כל חד וחד, חד לחבריה, בהדי הדדי, חד בשבא, כחדא, חד כרעא לחוד וחד כרעא לחוד, לחודך, לחודיה, דוכתא דגברי לחודי(י)הו ודנשי לחודי(י)הו; תרי אודי יבישי וחד רטיבא, תרי בנך, תרתי נשי, אתלתי חבייתא, מתרוינן, תרווייכו, תרוייהו; אתלת שיני, תלת סאוי, בהני תלת מילי, הנהו תלתא עתירי, באפי תלתא, בארבע שעי, ארבעא זוזי, חמש [ביניתא], חמשה חומשי לחמשה ינוקי, שית דליליא ותרתי דיממא, שיתא סידרי לשיתא ינוקי, שב שני, שב שמעתתא, שבעא זמני, שבעה יומי, לך ולשב בנתיך ולתמני כלתך; עשרה, תמניא, שיתא, ארבעה [כסי], תשע אמהתא להאי גיסא ותשע להאי גיסא, עשרה דרי, בחד סר בתשרי[p], בחדיסר, תריסר, תרתי סרי, תרתי סרי שני, תרי סרי שני אחריני, תליסר, בתליסרי עליאתא דדינרי, ארבסר וחמסר, ארבסר וחמיסר, בארביסר ובחמיסר, ארביסרי, ארבסרי, חמסרי סעודות[h], חמיסרי, שיתסר כסי, שיתסר ושיבסר, שבסר זוזי, בר שית סרי, כבר שיבסרי וכבר תמני סרי, שבסרי ביעין, שבסרי, תמניסר, תשסר, תישסרי, תשיסרי; ארבעי גריוי חרדלא, פוריא בר שיתי גרמידי; מאה ושית סר, תלת מאה ספסלי, ארבע מאה ספסלי, שבע מאה ספסלי, תמני מאה חמשין ותרתי; אלפא משמאליה ורבותא מימיניה, אלפא פרסי, תרי אלפי וחמש מאה גרמידי, שיתא אלפי פרסי, שבעת אלפי דינרי, תריסר אלפי גברי, שית מאה אלפי, תלת מאה ריבוותא, בתריסר רבוותא, בחד סרי ריבוותא; קמא קמא, קמייתא, קמאי קמאי, תלת שעי קמייתא, יומא תמינאה, בתרייתא, מיא בתראי, כרעיה בתרייתא; תרי ופלגא, פלגו נוקא; תילתא שמעתא, תילתא אגדתא, תילתא מתלי[1]; תמני מאה ותלתין ותלתא ותילתא, תרי תילתי, עגלא תלתא, אישתא תילתא, שיבסר נכי חומשא, שתיתא, שתותא | חדא שמה זיבורתא, וחדא שמה כרכושתא. טבא חדא פלפלתא חריפתא ממלא צנא דקרי[2]. כולהי חדא ברכתא ננהי. מתנייתא קשיין אהדדי. תרי קבי תמרי[3] קבא קשיתא וסרח. וחד מינייהו

[1] Sanh 38[b] ʁB. || [2] Meg 7[a] M. || [3] §45*d*.

עדיף כתרי מינן. מולא דבי תרי עדיף. טבא תרתי מתלת. ארבעה לצלא, ארבעה לצללא[1]. בר שית למקרא[h], בר עשר למשנה[h], בר תריסר לתעניתא[2]. שב בירי לשלמנא, וחדא לעביד בישׁ[3]. בצירן חד סרי. ארבסרי, תרי שבועי. משב ועד תמני סרי, חד סרי. משב ועד תשסרי, תרתי סרי. תמני ותלתין ושבע הא ארבעין וחמש. מאה פפי[p], ולא חדא רבינא[4p]. מאה זוזי בע(י)סקא בישרא וחמרא, מאה זוזי בארעא מילחא וחפורא[5]. כמה נפיש גברא ממשה[p] ושיתין ריבוון[6]. יומא קמא דריש שתא אי חמים כולה שתא חמימא, ואי קריר כולה שתא קרירא. והלכתא כלישנא בתרא ד[p]ריש לקיש[p]. תשעה מתלתין ושיתא ריבעא. כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא[7].

29 (56). A. שקלת, שמעית, אפכית, שפילית, שאילית, יכילית | סברנא, פתחנא, סברנן, אגרנן, הבנן, שכיבנן | שבקתון | בלעת, שבקת, שקלת, אזלת, ילדת, עריקת | בדקו, מלחו, מרדו, שקלו, אזלו, אכלו, אמרו, נפלו, יהבו, הבו, קריבו, שכיבו, אישתיקו, שאילו, נחיתו, סליקו, סקו, יתיבו | נתרן, שלחן | אנא אמרית ניהליה, ומשמיה דרבא[p] אמרת ניהליה. יהבנא לך שלמא. ולעניין שאילתא דשאילנא קדמיכון. ההיא שעתא לא עברינן ירדנא. אנן לשום אמהותא פרקינן לה ניהלה. אזלת ועברת על דעתיה. אף היא עבדת ווודתא לנפשה. האי הוא, דלא איכפת ליה אממונא דחבריה. כרכושתא ושונרא עבדו הלולא מחרבא דביש גדא. || B. זבני, סברי, סמכי, שמעי, שתלי, אזלי, אמרי, אפכי, עבדי, עברי, נדרי, שפילי, שאלי, נסיבי, יכולי | שכחן, הדרן, שכיבן | זבנת, סברת, שבקת, שקלת, הדרת, עברת, נקטת, יהבת, נסיבת, סלקת, יתיבת, איתיבת | שבקת, עבדת | עבדיתו | בחש, בטש, טרק, מלך, שקל, תפס, אזל, חטף, נפל, נפק, שתיק, אישתיק, טעים, קדיש, רהיט, רהט, באיש, שמע, יתיב, איתיב, איתב | טרפא, סברה, שקלה, אזלא, שכיבא, שמעה, ילדה | סבור, אזול, אכול,

---

[1] B. b. 5[a]. || [2] Ket 50[a] ℬ. || [3] Sanh 7[a]. || [4] Pes 89[b] (חד M_1). || [5] Jeb 63[a] MM_1 (והפירא M_1). || [6] Ḥul 7[a] ℬ. || [7] Suk 8[a] MM_1.

אמור, פרוח, נפול, נפוק, נהוג (f.), רהוט, טעון, חרוב, סלוק | אנא לא בעניותי אכלי ירקא, ולא בעתירותי אכלי ירקא[1]. אין, חטפי, ודידי חטפי[2]. תורא שאילי, אריא לא שאילי[3]. אי שתיקי לך כדשתיקו ליה חבריה לרבי יהודה^{p}, נפק מיניה חורבא[4]. אמאי לא טעמת מדי? עמא קטילא קטלת. קימחא טחינא טחנת. דילמא שקלת מידי מינייהו? קטלת ליך תלתא. לאו[5] עכברא גנב, אלא חורא גנב.[6] גור רבי^{p} תעניתא. וכך עמא דבר. ואפלו הכי לא סמך רבי אלעזר^{p} בר שמעון^{p} אנפשיה. תבר גויזי דברדא ונחית וטבל. אזל אנקט תרנגלא ואסר כרעיה לפורייה ויתיב קמיה. ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא. אמר מר. מלא חוטא חלא ולית דעבר. נבח בה כלבא. בריך רחמנא דיהב מלכותא דארעא כעין מלכותא דשמיא ויהב ליה שולטן ורחמי בדינא[7]. גחין ולחיש ליה לרבה^{p}. קריביה דרב אידי^{p} בר אבין^{p} שכיב ושבק דקלא ואמר: „האי דקלא לקריבי". צפרא נהור. אמרה לי אם. אסור חד כרעיה לחד ארוא, וחד כרעיה לחד ארוא.

A. ת(י)דחלין | תדרשון, תיובנון, תאמרון, תימרון | ימלוך, יספוד, יאמר, ילבש | יספדון, יסבון, ליפקון (f.), ליתנון | ננטרן, לנטרן, לילפן | במטותא מיניכו, לא תירתון תרתי גיהנם[8]. לא תיכלון נהמא בהדי גברייכי. מאן ייזיל? מי ייתי? אי גדיא יאי, יסק לתמידא! ברא וברתא כחדא ירתון[9]. || B. א(י)שקול, איפוק, אשתיל, איעביד, אשטר, איהדר, איזיל, אימר, אתן, איתיב, אטרח, אסק | ניקטול, ניסק, ניתיב | תיכול, תחליף, תעב(י)ד, תימר, תינסיב, תיתיב | תובנו, תוביגו, תעבדו, תימרו | לשלוט, לישקול, נ(י)שקול, ליחרוק, לשחוט, נישחוט, לישחוק, לימוד, ניפוק, ליזבין, לחליף, ניזיל, ניתיב, נימשח, ליסק | תיערוק, תיעירוק | ליגנבו, ליגרסו, נגרסו, ניפלגי, ניכלו, ליכלי, ליפקו, נינקוטו, ניקוט, ליעבדו, לימרו, ליהדרו, ליהדור, לישמעו, לידעו | איזיל איכול[10] בהו קורצא

30*a* (57).

---

[1] Šab 140^{b}. || [2] B. b. 33^{b}. || [3] B. ḳ. 29^{b}. || [4] Šab 29^{b} M. || [5] §67*a*. || [6] Giṭ 45^{a}. || [7] Ber 58^{a} M. || [8] Ḳoma 72^{b} ℵB. || [9] Šab 116^{b} ℵB. || [10] §69*a*.

בי מלכא. איזל ואשמע מ(י)לתא מבי מדרשא. אימר דאמור רבנן היכא דאיכא סכנה^{h}, היכא דליכא סכנה^{h} מי אמור? אינקוט שטרא בידי כל דהוא. ניפוק ונעביד שלמא בהדי(י)הו. ניזיל נעביד עיסקא. הכא אתרא דשמואל^{p} הוא, ניעביד כותיה דרב^{p}? לא תיקטול. לא תינסיב גיורתא. לכרמא לא תקרב. ת(י)זרע (ו)לא ת(י)חצד. לא ת(י)רתח. לא תשוור ניגרא. לא תיסק לפוריא בלא ^{h}קריית שמע^{h}. לא תעבדי הכי. לא תידחלי מינאי. לא תיתבו בשוקי ובברייתא ותכתבו ליה. לא תינקטו בדעתייכו. לא תיחותו הכא. אטו תנא כי רוכלא ליחשוב וליזיל[1]? ת(י)כחוש ארעא, ולא ליכחוש מרה[2]. ליטעום מר מידי. בר בי רב לא ליכול ירקא. ליגמר איניש והדר ליסבר[3]. ל(י)חרוב בית(י)ך וליתיב אושפיזך. נהרא כפשטיה ליזיל. ניתיב מר אפוריא. מאן דאית ליה דינא, ליקרב לגבי דיינא. במקום^{h} ברא, ברתא לא תירות[4]. תיזיל לעיל. ליזלו רבנן בשלמא[5].

30*b* (59). A. כול, קטולן | למת ירקא ירקא שקול[6]. כל מן דין, כל מן דין, סמוכו לנא. אמר לנא „כתובו וחתומו והבו ליה". ||
B. פשוט, קטול, קבוץ, שפוך, שקול, לבוש, רכוב, רהוט, חטוף, אכול, טול, כוס, פוץ, פוק, נשוט, שאיל, שאל, קרב, פתח, סק | שקולי, שבקי, זילי | כרוכו, כתובו, כתבו, פלוגו, רהוטו, אכלו, חותו, טבילו (f.), שקילו, טעימו, עבידו, זילו, איזילו, איתיבו, פתחו | בתר גנבא גנוב וטעמא טעום[7]. פסוק לי פסוק(י)ך. הפוך בנבילתה ולא תיפוך בטילי[8]. לא תנקוט תרתי; ואי נקטת תרתי, נקוט תלת[9]. נחות דרגא ונסיב איתתא, סק דרגא בחר שושבינא. איתת(י)ך גוצא, גחין ותלחוש לה. תעלא בעידניה סגיד ליה. שטיא, שפיל לסיפיה דקרא. הכא אתרא דשמואל^{p} הוא, זיל עיביד לה כרב^{p}. תיב אפוריא. זרע ולא תזבין. נטר עד למחר. סק עילואי לפורייך. הב לי ידך. הב לי ברתך. זילי נהוגי

---

[1] Giṭ 33^{a} M. || [2] B. m. 104^{b} HM (ליכחוש] תכחוש HM; an תכחיש Af'el legendum?). || [3] Šab 63^{a}. || [4] ib. 116^{b}. || [5] Taan 9^{b} ℵB. || [6] Men 85^{a} En. || [7] Ber 5^{b} Ar^{M} vid. || [8] Pes 113^{a} ℵB. || [9] ib. M$_{1}$.

נויפותא חד יומא בנפשיך. ויל אמרי לאימיך. טרוקו גלי. מהולו נפשיכו ועיבידו פסח[h]. לדידיה לא תימרו ליה, לאחריני אימרו להו. אקיקלי דמתא מחסיא[p] תיבו, ולא על אפדני דפומבדיתא[1p].

30c (60). A. עמר למילבש. טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו. שאילו כל מה דאית לכון למישאל. || B. למ(י)זבן, מ(י)צמת, למסעד, למ(י)הדר, מיחטף, למיכל, למילף, למימר, למיטרא, מישב, למיפק, מיתב, מ(י)תבא, למיחת, למיסק, מידע | מיגמר בעתיקתא[2] קשי מבחדתא[3]. לאו אורח ארעא למעבד הכי.

31 (58). A. אבדין, אכלין, בטלין, דחלין, נסבין, עבדין, צלבין, קטלין, קטרין, רהטין, תפסין, אמריתון, ידעיתון | כד רגיז רעיא על אעניה, עביד לנגודא סמיתא[4]. תלת אמרת, תלת את שמע! „לך לך, אמרין, „נזירא! סחור סחור, לכרמא לא תקרב[5]". כלבוהי לא נבחין, טחנוהי לא טחנין. מיהב יהבין, משקל לא שקלין. || B. אחיך, אסר, כפר, מסר, סתר, סתיר, דאיג, שאיל, שייב | יהבא | אסרי, גנבי, טחני, עבדי, שמעי, שי(י)לי, שייבי, נהגי, נפקי, סלקי, יהבי, יהבו, קטלו | עבדן, שקלן, אזלן, יהבן, שיבה | אוילנא, אזלינא, אכילנא, בחישנא, רחימנא[6], יהיבנא, כתיבנא, פשיטנא, נפילנא, סליקנא, עבידנא, עבדינא, קטילנא, טרחנא, טבענא, אוגרנא, אגירנא, סכרנא, סתרנא, אמרנא, הדרנא, אסרנא, מסרנא | שקלינן, קטלינן, שבקינן | אכלת, בלעת, טבחת, יהבת, קטלת | עברת (f.) | אמריתו, ידעיתו, מלכיתו, אוילתו[7], עבידיתו | מי שביק לי מידי מיניה? חמרא מזלא דמ(א)ריה גרים[8]. דכאיב ליה כ(א)יבא, הוא אויל לבי אסיא. חמור[h] מקל[h] יליף, קל[h] מחמור[h] לא יליף. כלבא בלא מ(א)תיה שב שנין לא נבח. כלבא לכפניה גללי בלע. כודניא עקרא, מאי פרע לי? מכתבא גללא בוע, ודגלא בחבריה ידע[9]. כפין ענייא ולא ידע. רטין מגושא ולא ידע מאי אמר[10].

---

[1] Ker 6[a] M. || [2] §42*a*. || [3] J̌oma 29[a]. || [4] B. ḳ. 52[a] H (סמיתא H* Ar[M]). || [5] Šab 13[a] M; Pes 40[b] MM$_1$. || [6] Sanh 89[b] K. || [7] Pes 101[a] 𝔅. || [8] B. b. 98[a]. || [9] A. z. 22[b] Ar[s] v. דגל. || [10] Soṭa 22[a] Ar[M].

חמרא אכתפא דמאריה שוואר[1]. איתתא בהדי שותא פלכא. בתר עניא אולא עניותא. ש(י)משא ממילא ערבא. מאי נפקא לן מינה? למאי נפקא מינה? לא סלקא דעתך. מלא צנא דדובשא בווזא, ובבלאי לא עסקי באוריתא! לא אכלי מינן, ולא נסבי מינן. ווויה דאיניש עבדי ליה ספסרותא. רעיא חגרא ועיזי רהטן, אבב חוטרא מילי, ואבי דרי חושבנא. אי אמר[א] מלכ[ות]א: „עקרנא טורא", עקר[א] ולא הדר[א] בה[2]. סלקת לאיגרא, שירותיך בכנפיך. משה! שפיר קאמרת. מי איכא מידי דאנן לא ידעינן וספרי ידעי? מר סבר: דרשינן וביום^{h}, ומר סבר: לא דרשינן וביום^{h}[3]. במאי עסקינן? בהא סלקינן ובהא נחתינן. והא אמרת „^{h}ולא במרכבה ביחיד"^{h}? אי הדרת בך, יהיבנא לך אחתי דשפירא מנאי. ידעת מאן שתיל להאי חרובא? היכי יכלת להו? דילמא שקלת צדיקי ושבקת רשיעי? שמעת מינה: „^{h}יש ברירה^{h}". אמאי יתבת אבראי? מאי טעמא לא סלקת? ואת (f.) להיכא אזלת? במאי עסקיתו? עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא?

A. גלידין, נפישין | דעל סום מלך, דעל חמור^{h} בר חורין^{h}, דמנעלין ברגלוהי בר אינש; דלא הא ולא הא, דחפיר וקביר טב מיניה. עביד איניש דכל תלתין יומין טריד בשוקא. || B. גמיר, פסיק, קטיל, שליף, אכיל, אנים, ידיע, רויח | כסיפא, עציבא, פשיטא, מלכותא קטיעתא | מתילי, עבידי, נקיטי | מסירן, שקילן, תמיהא, שביקא | גמירנא, חשיבנא | חשיבינן | חשיבת, צניעת (f.), אסירת (f.) | צריכיתו, רגיליתו | גביל לתורא, גביל לתורי. קרא כתיב. דמבי דינא שקיל גלימיה, זָמר ואזיל באורחיה. הוא עסיק בחיי דברייתא, ואת אמרת: „במילי דעלמא"! עביד איניש דנָזים ולא עָביד. עביד איניש דפרע בגו ז(י)מניה. עביד איניש דזבין דיניה. עביד איניש דסיאר ארעיה ולא זבין[4]. מידי שמיע לך בהא? טריחא לי מ(י)לתא. לא שמיעא לי (כלומר^{h}: לא סבירא לי). סיפא ודאי^{h} פליגא אמתניתין; דישא מי אמרינן

---

[1] B. b. 96^{b} אב. || [2] ib. 3^{b} H*M. || [3] Ḳeb 72^{b}. || [4] B. b. 41^{b} אב.

דפליגא אמתניתין? פשיטא! — לא צריכא[1] דהדר ביה. גמירי: „ʰקללת חכם אפילו על תנאי באה“ʰ. הא מיפלג פליגי ביה! אליבא דרבי מאיר כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי אליבא דרבנן. כל מילי דכדי לא דכירי אינשי. בינקותיה לא דכירנא, בסיבותיה דכירנא. בשופטני עסיקינן? מכלל דʰבנותן טעם עסיקינן. הכא במאי עסיקינן. אנן עדיפינן מיניכו. בתיʰ, אמאי עציבת? לא בדיקיתו לי. השתא דחתימי, אמרינן להו: „אמאי חתימיתו“?[2]

32. Perf. 1 sg. A. איקלית | 1 pl. איבדקנא, איקלינן, איקלענן | 3 sg. f. איתנסבת, א(י)תיהיבת, אינטילת | 3 pl. m. Impf. א(י)תהפיכו, איפליגו, איתעקרו, איעקרו | 3 pl. f. איקרען | 3 sg. m. Inf. | יודהר 3 sg. f. | תתעביד 3 p. f. | לישתמען איתנסבא | Pt. pl. m. מקלעין | pl. f. מישתקל[ן], משתמען, מנסבן, מכתבן | כי כתביתון הני תברי, אי אדכרתון[3] זמניה דשטרא, כתובו; ואי לא, כתובו סתמא. זילו חתומו ולא תתקטלון. זילו איטמרו וכתובו ליה. צבתא בצבתא מתעבדא. עבדא בישא, בתר דעבדין מתמלכין? חבל על דאבדין ולא משתכחין. ‖ Perf. 1 sg. B. אישתבעי, א(י)צטריכי, איקלעי, איתשלי | 1 pl. איקלען | 2 sg. m. איתנחת | 2 pl. איפטריתו, איפטיריתו | 3 sg. m. א(י)תהפיך, איתעקר, איתנגיד, איננגיד, איגניב, איעריב, איבלע, אשתפ(י)ך, א(י)שתמע, איודריק, איוריק, א(י)צטריך, אתבר, איתחיד, איתמר, איתנח, איתרע, איתשיל, איתידע | 3 sg. f. איכנעאי, אבלעא, איבליעא, אינסבא, אינסיבא, אצטריכא, איתרעא | 3 pl. m. איפטור | 2 pl. m. איתסר | Impf. 1 sg. | אתיילידא 3 pl. f. תטרדו | 3 sg. m. ליתעבד, ליתמסיר, ליכסיף, ליתמסר, נמסר, לישתבע, ל(י)תבר, ליתסר, נ(י)תשיל | 3 sg. f. תיתסר | 3 pl. m. ליכספו | Imp. sg. m. איטמר | pl. m. איטמו[ר] | Inf. ליפטורי, אישתכוחי, לאסתמורי, לאיזדהורי, לאיטרודי, אתנוחי, א(י)תשולי | Pt. sg. m. מיגניב, מידביק, מיקטיף, מיחלף, מינגד, מיקלע, מצטריך, מיטריד, מיתביד, מתנח, מ(י)תשיל | sg. f. מ(י)שתמטא, מימסרא,

[1] sc. אלא. ‖ [2] Ket 19ᵃM. ‖ [3] §61*e*.

מנסבה | pl. m. מתרחשי, מימנעי, מ(י)נסבי, מ(י)פלגי, מיתכלי | pl. f. מינטרא, מישתמטא | 1 sg. מ(י)טרידנא, מינסיבנא (f.) | 1 pl. מינסבינן | 2 sg. מתפסת, מ(י)תנחת, מ(י)נסבת (f.) | מעיקרא אכלי בתרומה[h] דבי נָשֵׁי; אינסיבי ליה להאי, אכלי בתרומה דגבראי; והשתא הדרי לי למילתא קמייתא. אטו בקבא דקירא אידבקי בכו? אִיתַּרַח ליה, פוץ עמריה. א(י)שתקיל מילוליה. אימסר עלמא בידא דטפשאי. איטריד עלמא. אמאי? והא מינם איתנים! הא דרבא[p] לאו בפירוש איתמר, אלא מכללא איתמר. איתקיל, ואיתקילא ביה גמליה. בעיין איפשיטא; מתנייתא קשיין אהדדי. איזיל וא(י)מליך באינשי ביתאי. רבנותיה דמר וסרבנותיה דמר גרמא ליה דלא תיתמר שמעתא משמיה. מטרי רשות(י)ך פארי אפרע. קרב לגבי דהינא ואידהן. לאו כל יומא מתרחיש ניסא. לאו כל שעתא מתרחיש ניסא. בהדי גברא דמתרחיש ליה ניסא למה לי? כל מילתא דמתאמרא קמי תלתא לית בה משום לישנא בישא[1].

33. Pf. 1 sg. A. קבילית | 1 pl. קבילנא, נקירנא, בריכנא, ברכינן | 2 pl. m. קב(י)לתון, סכ(י)נתון | 3 pl. m. קריבו, שדרו, שבחו, שיילו | pl. m. מפשר ח(י)למי | Pt. act. sg. m. ליעכבן | Impf. 3 pl. f. מבטלין, מחשבין, מצערין, מקרבין, מנגדין, מנסרין, משיילין | 2 pl. משלמתון | pass. pl. f. מבדרן, מסרגאן | 2 pl. מרחקיתון | הא קריבית נפשי קמך. ולא שיירית בוביני אילן קדמאי כלום. פטרתון יתי. איזיל אפריש אינון מאיסורא. יקבר דיקברון יתיה. בבלאי טפשאי, אמטול דיתבי בארעא דחשוכא אמריתון שמעתא דמחשכן. הני נשי דמחווא[p], אף על גב דלא עבדן עיבידתא במעלי שבתא משום דמפנקן, דהא כל יומא נמי לא עבדן[2].

Pf. 1 sg. B. בריכי | 2 sg. m. קבילת, שיירת | 3 sg. m. קביל, שדר, שער, בריך | 3 sg. f. פקידא, שדרה, שיילה | 3 pl. שדור | Impf. 1 sg. אובין, אישלם, א(י)שדר, איבר(י)ך | 1 pl. נשדר | 2 sg. m. תשפיץ | 3 sg. m. ליובין, ניחליט, ליחריך, ניחריך,

[1] B. b. 39[ab] HM. || [2] Pes 50[b] M_1.

נ(י)בריך, לישדר | 3 sg. f. תשדר | 3 pl. ליקבלו, ליכנפי, ליתקני, לישי(י)לו | Imp. sg. f. בשילי | pl. m. ובינו, קדימו, חשיכו, בעירו, קריבו | Inf. קדומי, קדושי, צעורי, ברוכי, נגודי, סלוקי | Pt. act. sg. m. מזבן, מקבל, מחריך, מפרק, מטבע, מידואר | sg. f. מעכבא, מזבנה, מיקרא | pl. m. מדברי, מצלחי, משדרי, משחרי, מצערי, מגנבו, מרחמו | pl. f. מרמון | 1 sg. מובינגא, מובינא, משדרנא | 1 pl. מבדחינן, מסלקינן | 2 sg. מזבנת, מדברת (f.), מצערת (f.) | 2 pl. מקבליתו, מגרשיתו | pass. sg. m. מדבק, מפשר, מתקן, מקרב, מרווח | sg. f. מתקנא, מקרבא, משבשתא, מתרצתא, מחוורתא, מ(י)יתבא | pl. m. מייבשי, מרתחו | pl. f. מקרבא, מרחקא | 1 sg. משמתנא, מקרבנא | 1 pl. מרחקינן | 2 sg. מפקדת | בירא ובירי לך, מיא לא ובירי לך. כי אולינן להההוא עלמא, בדיחא דעתאי דאפילו גברא כוותיך לא חניפי ליה. אנא שדרי ליה חוליא, (ו)איהו שדר לי חורפא. חיתא דקטרי סברת וקבלת. קדומי קדים לגרסיה. קדום סלוק[1] ענני מהך זויתא דדב[י]תהו. אטו ^{h}כל השנה כולה^h מי עבדינן כרבי עקיבא דהשתא נעביד כרבי עקיבא? — כל השנה כולה מאי טעמא לא עבדינן כרבי עקיבא, תמני סרי תקון, תשיסרי לא תקון; הכא נמי שב תקון, תמני לא תקון. נקדים וניזיל בארחא. למחר ליקדים וליזיל באורחא פלן[2]. הב לן ונבריך. הב נבריך. הבו ניבריך. לא תעקר ככא. לישתף אינש נפשיה בהדי צבורא. לא לישדר ליה מר שלמא לילתה? נשדר ליה מר שלמא לילתא! ארחלא אכרעיך, ובינך זבין. חשיך תקין נפשך, וקדים תקין נפשך. שדר להו ק(ו)רבנא. פטומי מילי בעלמא הוא. סכינא דחריפא לפסוקי קראי. אי אמרת בשלמא: חד דקדש^h וחד דתרומה^h, היינו דאצטריכא לשיולי; אלא אי אמרת: אידי ואידי דקדש, למה לי למהדר ולשיולי?[3] כל דמשאיל לי מילתא בדבי רבי חייא ובדבי רבי הושעיה ולא פשיטנא ליה ממתניתין, נפילנא מאיסקריא וטבענא. קאקי חיוורי, משלחי גלימי דאינשי. דמלפא תכלי לא בהתא. כל מנייני דמפרשי כדמפרשי, ודלא מפרשי ארבעין וחד זימנא.

---

[1] §69 *a*. || [2] Suk 52^a M$_1$. || [3] Nid 6^b M.

34. Impf. 3 pl. m. | איעתרו 3 pl. m. | איתקדשת Pf. 3 sg. f. A. ליבטלון | 3 pl. f. ליסתכלן | Inf. לאיסתכלא | יתעסקון ביה עממין. אשתטחי, אסתכלי | 2 sg. m. איתעסקת, איעסקת Pf. 1 sg. B. || 3 sg. f. | 3 sg. m. א(י)צטער, אודבן, איחרך, אשתייר, אייקר | איודמנא, איקשטא, אינגעאי | 3 pl. אישתבוש, אשתכור, איעתור | Impf. 1 sg. אצטער, איעכב | 1 pl. נצטער | 2 sg. m. ת(י)סתכל | 2 pl. m. ת(י)תעתרו | 3 sg. m. לשתתף, ל(י)סתכן, ניסתכל, ליצטרף, לכפר | 3 sg. f. תתקבל, תיקבל | 3 pl. m. ליודבנו, ליעתרו, ליצטרפי, ניבדחי | Imp. sg. m. א(י)סתכל | sg. f. איקשטי | Inf. א(י)שתמושי, לאסתכולי, לאיבסומי, ליבסומי, א(י)חרוכי, איתי(י)קורי | Pt. sg. m. מתכפר, משתלם, מ(י)סתכן, מצטער, מ(י)עטף, מתנדב | sg. f. מתעו(ו)רא | pl. m. מ(י)צטרפי, מודבני, מיבסמי, מיתקפו | pl. f. מסתכלא | 1 sg. משתמישנא, מסתלקנא | 1 pl. מיודבנינן | 2 sg. מודבנת | 2 pl. מסתליקיתו | אי לא נְסיבנא[1] כהנתא, לא איעתרי. בר ברך קירא ליזבין, ואת לא תצטער. כל מילי זבין ותתחרט, בר מחמרא דתזבין ולא תתחרט. לא ל(י)צטער מר. האי מאן דיהיר, אפילו אאינשי ביתיה לא מ(י)קבל. אמא בברתה מצטבתא, ברתא באימא לא מצטבתא[2]. להכי שקלי כספים[h], דאי מיגנבי לא מישתלמנא מינך; להכי שקלת קרקע[h], דאי מיטַרְפא לא מישתלמת מינאי[3].

35. Pf. 1 pl. A. אשכחינן | 2 sg. m. הודעת | 3 sg. f. הקרבת, אשגחת | 3 pl. m. אדליקו, אסהידו, אשכחו, אפיקו, אחיתו, אסיקו Impf. 3 pl. m. | יחסנון, יפקון, לרגשון | Pt. act. pl. m. מפקין, מובלין (f.) | pl. f. מפסדן, מבען, מובלן | pass. pl. f. מחתן | הדא היא קרתא דירושלם דעלה ארגשית כל משרייתי ועלה כבשית כל מדינת[א]? הלא היא ועירא. הלא היא חלשא מכל כרכי עממי[א] דכבשית בתקוף ידי? כד מפיקנא לכו, עבידנא לכו מלתא, כי היכי דידעיתו דאנא הוא דאפיקית יתכון ממצרים. מה דין אתריסתון לקבלי? כגון אתון דיתביתון אציפונא דארעא ישראל[p], אדרומי

[1] §73c. || [2] B. b. 80a Ar. || [3] B. m. 109a H.

אדרימו. קטלן ואשמען לי קלא דסנוותי. ‖ Pf. 1 sg. B. אשלימי, אחויקי, אותיבי | 1 pl. אשכחן | 2 sg. m. אשלימת, אתריסת, אהדרת, אווסת | 2 pl. אשגחיתו | 3 sg. m. אסהיד, אפקיד, אפסיל, אפסיק, איפסיק, אהדר, אוריך, אוגר, אפיק, אניד, אסיק, אותיב | 3 sg. f. אוקינה, אהדרא, אושלה, אפיקה, אחתה | 3 pl. אצרוך | Impf. 1 sg. אחויק, אשמע | 1 pl. נחויק, נשכח, נחית | 2 sg. m. תשכח, תוריך, תפיק, תוליד | 2 pl. תחוקו, תורכו | 3 sg. m. לשבע, להדר, ליהדר, נוכח | 3 sg. f. תפיש | 3 pl. ליקדמו | Imp. sg. m. אקדים (f.), אפקר, אוביד, אפיק | pl. m. אשלימו, אחריפו, אפיקו | Inf. אגמורי, אדכורי, אתמוהי, אתחולי, איפרוכי, לאוכולי, אושולי, אווקי, לאסוקי, אוסופי, אותובי | Pt. act. sg. m. מדליק, מסהיד, משכח, מתמה, מאכיל, מוגר, מושיל, מויק, מחית, מנקיט, מנסיב, מותיב, מוקיר, מודע | sg. f. מ(י)תחלא, מפלא, מפקא, מנקטא, מוקרא | pl. m. מדלקי, מפקדי, מסרחי, מושלי, מפקי, מווסי, מותבי | 1 sg. משכחנא, מהדרנא, מצילנא, מודענא | 1 pl. מתחלינן, מפקינן, מותבינן | 2 sg. m. מאפלת, מחרבת, מוקרת | 2 pl. מגבהיתו, משכחיתו | pass. sg. m. מחת | sg. f. מוכחא, מותבא | pl. m. מחתי | בירא אקדשי, מיא לא אקדשי. הכי אמר לי קודשא בריך הוא, והכי אהדרי ליה. בשלמא לדידי אשכחן דפלגו רבנן בין יממא לליליא..., אלא לדידך ביממא גופיה היכא אשכחן דפלגו רבנן? אשכחן צ(י)בור^{h}, משיח^{h} מנלן? ארבעת לי אריא אמצראי. תרנגולתא אפיקת מביתך? לא אשגח בה. לא אסבר להו אפי. קרא אשכח ודרש. דאיימין ליה סמא דחיי, דלא איימין ליה סמא דמותא[1]. קרא אשכוח ודרוש. דילמא חד מיניכו שקל מידי מיניהו? ניהדר להו! איתתך ילדה שתין, מאי הנאה אית לך? אִיכַּפֵּל ואוליד חד משתין וריז. אקדימו ואחשיכו לבי כנישתא, כי היכי דתורכו חיי. אגמירו בנייכו תורה^{h}, כי היכי דליגרסו בה. אוקירו נשיכו, כי היכי דתיתעתרו. לאפוקי מאי? מתקיף לה רב אשי^{p}: ומי מאים?[2] דפרע קיניה, מחריב ביתיה. אהדורי אפיתחא לא מהדר. מי

[1] Sab 88^{b} M. ‖ [2] A. Z. 68^{b} M.

איכא דמטרח קמי שמיא כולי האי? כל עבדא דמריד האי שעתא מצלח. ב„מוציא"^{h} כולי עלמא לא פליגי ד„אפיק" משמע (דכתיב[1]: „אל מוציאו ממצרים"); כי פליגי ב„המוציא", רבנן סברי: „המוציא" נמי „דאפיק" משמע (שנאמר^{h}:[2] „המוציא לך מים מצור החלמיש"), ורבי נחמיה סבר: „המוציא" „דמפיק" משמע (שנאמר[3]: „המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים")[4]. מאי קמשמע לן? מאן דאית ליה סיסיא, ברחמיה מסיק ליה? סכינא חריפתא מפסקא קראי. בשלמא למאן דאמר: „בששה בסיון"^{h}, משכחת לה (דאמר מר: „^{h}בשבעה באדר נולד משה"^{h}, ומ„^{h}שבעה באדר"^{h} עד „^{h}ששה בסיון"^{h} תלתא ירחי); אלא למאן דאמר: „^{h}בעשרים ואחד בניסן"^{h}, היכי משכחת לה?

36. א(י)תוספו | ארי כמה דמיתותב עולם עם בתולתא, יתותבון בגויכי בניכי. || Pf. 3 pl. m. A. איתוקת | Pf. 2 sg. m. B. 3 sg. m. | אתצל, איתוק | 3 sg. f. איתוספא | 3 pl. m. ניתוק | Impf. 3 sg. m. ליתוספו | Pt. sg. m. מתוגר | sg. f. מיתוגרא | pl. m. מיתוקי | 2 sg. מ(י)תצלת | אנא סמכי וא(י)תוקי.

37. קשישן | 3 sg. f. זלת, עלת, עלת, חשת, רקת | 3 pl. m. גוו, קצו, עלו | עיילן | pl. f. עלין | Pt. act. pl. m. ליעלון | Impf. 3 pl. m. 2 pl. | איודקקינן | Pf. 1 pl. Itpe. || כיפן pass. pl. f. | 2 pl. גניתון || איטלליתון | Pt. act. pl. m. | עיילו | Pf. 3 pl. m. Pa. מעיילין || Pt. act. pl. m. אחילו | Pf. 3 pl. m. Af. || איתקצצו | Pf. 3 pl. m. Itpā. מחליין | באתר דזיקין דנור ובעורין דאישא, מאן מעייל בר נפחא לתמן? 2 sg. m. | חשי, חיי, חאיי, חשאי, קשאי | 1 pl. קשישן | Pf. 1 sg. B. מצת, מצית, חיית | 2 pl. תפיתו | 3 sg. m. חם, חש, על, עאל, צר, קש, גרר | 3 sg. f. זלא, חשא, קשא, עלא, רקה, רקקה | 3 pl. m. עול | Impf. 1 sg. | איעול | 1 pl. נ(י)חוש | 2 sg. m. תקוץ | 2 pl. m. תגוזו | 3 sg. m. ניעול, ליעול, ליציל | 3 sg. f. תירוק | 3 pl. m. ניקצו, ליגזו, ליגזו, ליגזו | Imp. sg. m. כוף, מוך, עול |

[1] Nu 24[6]. || [2] De 8[15]. || [3] Ex 6[7]. || [4] Ber 38[a] M.

Pt. act. sg. m. | מיקר, מיהם, מיעל, מיגרר, מ(י)צרר Inf. | קוצו pl. m. קאיץ, חאים, קאיר, גייז, חייט, חיים, כייף, מייץ, עייף, צייר, צריר, חטיט | sg. f. חייפא, עיילא | pl. m. גייזי, מייכי, עיילי, עיילו, לתחי | 1 sg. עיילנא | 1 pl. חי(י)שינן | 2 sg. עיילת | 2 pl. עייליתו | pass. sg. m. זיג, עיף, עייף, ציל, צליל, צייל, קיל, דייק, חקיק | sg. f. זילא, צילא, d. קילְתא, רעיעא | pl. m. צילי, קילי || Inf. Itpe. איודקוקו | Pt. 1 sg. מ(י)ודקיקנא | 1 pl. מ(י)ודקיקנין || 3 sg. f. עיילא, | 3 sg. m. עייל, עליל | Pf. 2 sg. m. Pa. עיילת | 3 pl. עיילא | Impf. 2 sg. m. תעייל | 3 sg. m. ליעייל | Pt. act. צנוני | Inf. עייל | Imp. sg. m. ניעילו | 3 pl. ליעיילו, pass. sg. m. | מעי(י)לינן | 1 pl. מחללי, מרנני | pl. m. | sg. m. מחייט Pa. || איחננא Pf. 3 sg. f. Itpa. || מחדָן | pl. f. מעפָּף Pt. act. 1 sg. | הרהר Pf. 3 sg. m. Palp. || מחטט Pt. act. sg. m. Pt. sg. f. | לישתלשל, ל(י)בלבל Impf. 3 sg. m. Itpalp. || מזלוילנא Impf. 1 pl. | ארע 3 sg. m. | אקלת Pf. 2 sg. m. Af. || מיקלקלא ניקור[1] | 3 sg. m. לקיל | Imp. | אקיל Inf. | אגוני, אקורי, לאורועי, אחויי | Pt. act. sg. m. | ממיך, מחיל, מחים, מקיל | sg. f. מגנא, מקרא | pl. m. מגנו | 2 sg. מגנית, מרעת | pass. sg. m. | מיקל[2] | sg. f. מ(י)גניא | pl. m. מ(י)גנו | Pf. 3 sg. m. Ittaf. איתרע, איתקיל | sg. m. מתחל | Pt. sg. m. ליתרע | Impf. 3 sg. m. מ(י)תחלא || כפא דחט נגרא, בגויה נ(י)שרוף חרדלא. אדמקיפנא אדרי, א(י)עול בהא. זְבין ולא תידול. ניקוץ מר. ביתא דאית ביה שונרא, לא ניעול בה איניש בלא מסני. (מאי טעמא? משום דשונרא קטיל לחיויא ואכיל ליה, ואית ביה בחיויא גרמי קטיני, ואי יתיב ליה גרמא דחיויא אכרעיה, לא נפיק, ומיסתכן.) ליקיצו עילאי ותתאי, והדר איקוץ אנא. דוק בככי, ותשכח בניגרי. קוץ דידך, והדר איקוץ דידי. אחריפו עולו, אחריפו פוקו; כי היכי דלישטעו בכו אינשי. היכא דעייל ירקא, ליעול בשרא וכוורי. קידרא דבי שותפי

---

[1] Pes 118[b] M (l. ניקיר). || [2] A. z. 66[b] ℵ𝔅 (sic l. pro מיקלא; sequitur א).

לא קיירא ולא חיימא. רבי אמי ורבי אסי מכתפי ועיילי, מכתפי ונפקי, אמרי: „אילו מיקלע לן רבי יוחנן, מי לא מכתפינן קמיה“? לאו אורח ארעא לזלזולי במלכותא. מַן האי? ליתחל גופיה דקא מחיל ליה לשבתא. מאן האי? לתחיל גופיה דמחיל יומא טבא. נתחל גופיה האי דקא מחיל יומא טבא. כי יזיף איניש בצנעה יזיף, כי היכי דלא ליתזלו נכסיה; וכי זבין איניש בפרהסיא זבין, כי היכי דליפוק ליה קלא.

38. 3 pl. m. | קטַן, דרינן 3 sg. f. | Pf. 1 pl. A. קמו, מיתו | תקום, תמות 3 sg. f. | ימות Impf. 3 sg. m. | מבת, ממת Inf. | יתון, לימתון, יתותו | מי(י)תין Pt. act. pl. m. | אתשעו Pf. 3 pl. m. Itpe. = Ittaf. || קיימן pl. f. || מכו(ו)נן Pt. pass. pl. f. | עיינו 3 pl. m. | עיינינן 1 pl. | קיימית אותיבנא, אנחנא | Pf. 1 pl. Af. בעשרין[ן] ותמני[א] | אוקימתון 2 pl. | ביה תבנ[א] לדינ[נא]. אנא במיא דביתו אמרי. לא תדור במתא דרישה אסיא, ולא תדור במתא דלא צניף בה סוסיא. ווי לדין, כד יקום דין. שלם טב לרב טב מריבון טב דמטוביה מטיב לעמיה[1].

Pf. 2 sg. m. B. קטַת 3 sg. m. | גר, חם, פש, קם, מית, נים, סיב 3 sg. f. | קמה, מיתא 3 pl. m. | קום, צוד 3 pl. f. | פשא Impf. 1 sg. | איקום, איקו, אימות 1 pl. | נינום 2 pl. m. | תלושו, תלישו 3 sg. m. | ליקום, ליקו, לידון, לידין, נידון, נינום, ליכיל, ניסים, ניסום 3 sg. f. | תיקום, תיקו 3 pl. m. | ליקומו, ליקמו, לימתו, ליחסו Imp. sg. m. | מוש sg. f. | תובי, קום pl. m. | דונו, לושו, לישו Inf. | מידר, מיזן, מילט, למיתת Pt. act. sg. m. | דאיק, מאית, קאים, קאי, d. לאטא, חייך, ניים, פייש, דייר, ני(י)ח sg. f. | דיירא, נדיא pl. m. | דיירי, חייכי, מייתי, קי(י)מי, קימו, שאפו 1 sg. | דאירנא, דיירנא, זיינא, חייכנא, נייתנא, קאימנא, קאמינא 1 pl. | לישינן 2 sg. | חייכת, לייטת, מיתת, צייתת (f.) | צייתיתו 2 pl. | קים, pass. sg. m. | לוטא d. | איתער Pf. 3 sg. m. Itpe. = Ittaf. || שיפי, שייפי pl. m. | דיקא sg. f.

[1] Taan 24b ב. || [2] Šab 156b בM (sed l. קאימנא).

| ליתער Impf. 3 sg. m. | א(י)תדון 3 pl. | איתנחא 3 sg. f. | איתנוחי, א(י)תצודי Inf. | ליתצדה 3 pl. f. | ניתוני 3 pl. m. | מתקים, מ(י)תדר Pt. sg. m. | מיתדנא sg. f. | מ(י)תצדי pl. m. || כוין, עיין, ציין 3 sg. m. | נייטי Pf. 1 sg. Pa. Impf. 1 sg. | נקיים 1 pl. | ליכַוֵן, ליעיין 3 sg. m. | נעיין 3 pl. m. | מציין Pt. act. sg. m. | סיועי Inf. | עיין Imp. sg. m. | לידי(י)נו | מסייעא sg. f. | מחייכי, מסייטי pl. m. | מקיימנא, מקיֵימנא 1 sg. | מעיינא (f.) | מקיים pass. sg. m. | מקיימא sg. f. | מחייבי pl. m. || איכווני Pf. 1 sg. Itpa. | איתחייב, איחייב, איגייר, 3 sg. m. | תקיים Impf. 3 sg. f. | אקיים Pt. act. | לטלטולי Inf. Palp. || מנמנם sg. m. | מטלטלי pass. pl. m. | Pf. 3 sg. f. Itpalp. || מלטטא Pt. act. sg. d. Pā. || א(י)זדעוע | אנחי Pf. 1 sg. Af. | אוקים Impf. 1 sg. | אחיכת 2 sg. m. | אחיך, אוקי[ם] 3 sg. m. | לוקים, ננח 3 sg. m. | מתיב, מותיב, מוריק, מורח, מנח Pt. act. sg. m. | מוקמי, מוקמי pl. m. | מתיבי 1 sg. | מוקימנא 1 pl. | מוקמינן 2 sg. | מוקמת איתותב Pf. 3 sg. m. Ittaf. || מנח sg. f. | מנח pass. sg. m. | בת דינא, בטל דינא. נפק דק ואשכח. נח נפשיה. נח דעתיה. קם ליה בדרבה מיניה. „חברך מית", אשר; „אי(ת)עתר", לא תאשר. עד אימת אידון ואיזול בהאי דוחקא?[1] ניקום ניזיל נעביד עיסקא! השתא מספיקא ניקו וניקטול? לכי תיכול עלה כורא דמ(י)לחא. בעידנא דבי מדרשא לא תקומו אבראי. ניקום מר ונַמליך. ליתיב מר לינח. מר ניהו רב, נינח מר! תינח נפשיה דההוא גברא, ולא ליתמסר לידא דמלכותא. תינח ʰקרבן אנשים, קרבן נשים ʰ מאי איכא למימר? קום לבוש הני מ(א)ני. שוף כר(י)סך עול, שוף כרסך (ו)פוק. גברא דאבריה ואברתיה לא חס, עלי דידי חיים? שליח ערטיל וסיים מסאניה. תנא היכא קאי...? תנא אקרא קאי. אשיתא פלגא חדתא ופלגא עתיקא לא קי(י)מא. היא ני(י)מא ודיקולא שפיל. כולי עלמא כיילי ליה

[1] Taan 25ª G.

בקבא זוטא, האי מרבנן כיילי ליה בקבא רבא. קים לי בנפשאי דידענא טפי. עבדא בהפקירא ניחא ליה, זילא ליה, שכיחא ליה (ו)פריצא ליה. הניחא למאן דאמר: „עד דמנקיב קרמא תתאה"; אלא למאן דאמר: „אנקיב עילאה אף על גב דלא אינקיב תתאה", ניחוש דלמא עילאה אינקיב, תתאה לא אינקיב? מתניתין נמי דיקא. הא קיימא לן ד^{h}עד צאת הכוכבים^{h} יממא הוא? מכדי קראי לא כמר דייקי ולא כמר דייקי, רב^{p} מאי טעמא לא אמר כשמואל^{p}? ווי לן דמייתינן. אי צייתת, צייתת; ואי לא, מפיקנא לך רב מאוניך. בדובר קיימת קמי מרך?[1] זילו קיימו שטרייכו וחותו לדינא. פתיא אוכמא, מינאי ומינך תסתיים שמעתא. לא חלמא טבא מקיים כוליה, ולא חלמא בישא מקיים כוליה. גברא רבה אמר מ(י)לתא, לא תחיכו עליה! לא תציתו להני כללי דכליל יהודה^{p} אחי משמיה דשמואל^{p}. דון מינה ומינה. דון מינה ואוקי באתרה. אוקי ממונא בחוקת^{h} מריה. מוקים לה כרבי בנימין^{p} בר יפת^{p}. מוקי לה דנגעי כולהו בראשון^{h}. חגא מידע לא ידע מאי קאמרי רבנן, תיובתא קא מותיב? מחכו עלה במערבא. ומדרבי אליעזר קמותבת ליה למר? האי קרא במערבא במאי מוקמיתו ליה? כוליה קרא בפרה^{h} לא מ(י)תוקם.

39. Pf. 1 sg. A. בניתי, חויתי, בני[ת], חוית | 1 pl. בעינא, חוינא, תניינא, אתינן, בענן, גלינן, חוינן, תלינן | 2 pl. הויתון | 3 sg. f. את(א)ת, בנת, הוות, חות, שדת | 3 pl. m. מלאו, אתון | Impf. 2 sg. f. ת(י)צבייין, תיהויין | 2 pl. תשתון (f.), תיחוון | 3 sg. m. יבכה, יחדי, יהוי, יהי, יהא | 3 pl. m. יבכון, יגבון, ליבעון (f.) | Pt. act. pl. m. בָּעַיין, סגיין, סגן, אתאן | 2 pl. בעיתון | pass. pl. m. מְלַיין, גלן, כסן || אנא ^{h}עון גיליון^{h} לא למיפחת מן אורייתא דמשה^{p} אתיתי, אלא לאוסופי על אורייתא דמשה אתיתי. כדו הויתי דייר בארעא הדא ארבעין שנין, ולא חמיתי בר אינש מהלך בארחן דתקנן כדין. במותב תלתא הוינא, וחד ליתוהי. אפשר איתא להא דאמר רבי יוחנן, ולא תנינא לה במתנית[ין]? כד הוינן זוטרי, לגברי; השתא דקשישנא, לדרדקי.

דילמא מפומבדיתא אתית, דמעיילין פילא בקופא דמחטא? מן יומא דגליתון מעל ארעכון אינטילת אורייתא דמשה ואתיהיב[ת] ביה עון גליון. איך פלניא בר פלניתא פטר ותריך ית פלניתא אינתתיה דהות אינתתיה מן קדמת דנא מן יומא דנן ולעלם. עד דגניתון לי גננא, איזל ואשמע מילתא מבי מדרשא ואיתי ואימר לכו. יהא רעוא דאימא מילתא ותתקבל. ייתי ואיזכי דאיתיב בטולא דכפותא דחמריה. ייתון בני עממין לשלם דעבדין עובדא דאהרן, ולא ייתי בר אהרן לשלם דלא עביד עובדא דאהרן. זלת, קפוץ קנֵה מינה; באתר דלית גבר, תמן הוי גבר. דדא ביה, כולא ביה; דלא דא ביה, מה ביה? דא קני, מה חסר? דא לא קני, מה קני? בר אנש דאתי לקיבלנא, הוא יאי וגולתיה יאי. לא ליהוי לך פקר בהדי יהודאי, דכל דבעון מן מריהו עביד להו[1]. דאכיל אליתא טשי בעיליתא, דאכיל בקקולי אקיקלי מתא שכיב. דחַיית נפיש, או דחֵיינא? עד דכפנת, אכיל; עד דצחית, שתי; עד דרתחא קדרך, שפוך.

Pf. 1 sg. B. אתאי, בעיי, בעאי, גלאי, הואי, חואי, מטאי, מצאי, קראי, שדאי, תנאי | 1 pl. הויין, אתן, בען, חזן, תנן | 2 sg. m. חוית, קלית | 2 sg. f. אתית | 2 pl. m. אתיתו, בעיתו | 3 sg. m. בכא, דרא, הוה, סגא, תנא, אימצי, צחי, שתי | 3 sg. f. אתאי, חואי, סגאי, אתיא, הויא, חזיא, מטיא | 3 pl. m. בעו, הוו, חזו, טשו, מטו | 3 pl. f. אתאן, הויין, שדיאן, שדיין | Impf. 1 sg. m. א(י)גלי, איחוי | 1 pl. נ(י)בעי, נישדי, ניתי | 2 sg. m. תיגני, תשדי, ת(י)חוי | 2 pl. m. תחזו | 3 sg. m. ליקלי, ליקני, לישדי, לישרי, ניתני, לתני, ליתי, ניתי, לימא, נהי | 3 sg. f. ת(י)מלי, ת(י)הוי, תהא, תיתי | 3 pl. m. לבעו, (f.) ל(י)בעי, לטעו, ליטעי, נימטו, ליתרו, ליתו, ניתו | Imp. sg. m. בעי, דחי, שתי, אישתי, הוי, בקי (f.), חזאי (m.) | sg. f. חזאי, תאי | pl. m. חזו, שתו, אשתו, אישתו, אתו | Inf. מיבעא, מיגנא, מיחדא, מיטעא, מקרא, משתא, למירמא, למישרא, למיפא, מיתא, למיבעי, למיחוי, למימני, למ(י)רעי, מיתי | Pt. act. sg. m. בכי, בני, ג(א)ני, חוי, שאני, חיי | sg. f. בכיא, מטיא, סניא, שדיא, הויא | pl. m. בכיי, רעיי, רעי, שדי, בכו,

בעו, גנו, דמו, חדו, חזו, מלו, שבו, ש(א)רו, אתו | pl. f. דמיין, מטיין, מליו)ן, מליא, הויין | 1 sg. בנינא, בעינא, בעינא, בעינא (f.), שדינא, שתינא, אמינא, אתינא, חיינא | 1 pl. חוינן, מחינן, קנינן | 2 sg. pass. sg. m. | (f.) דרית, חויה, מטית, הויה, חיית, גבית | sg. f. בעי, לדידי חוי לי, טשי, מצי, שדי, שרי | טפיא, תליא | pl. m. דלו, טשו, מלו, סנו | pl. f. שדיין, רמייאן || ובנת, קנית; זבין, אוביד. אפילו בר בי רב לא קרית. בעא מיניה רב חסדא מרב הונא: מה הוא לקדושי אשיכרא? טוביה^{p} חטא, וויגוד^{p} מינגד! שב שני הוה מותנא, ואיניש בלא שניה לא אוא[1]. ד(י)רמא לך הא, לא חש לקימחיה. תלא לסילתיה, תלא למוזניה. חד סרי ולא גנב, נפשיה בשלמ(א)ני נקט. מסיגני ושליטי הואי איואן^{p} לגברי ניגדי[2]. שיתין מני דפרזלא תלו ליה לבקה בקורנסיה. תנו רבנן. (ו)אימא: „לבו"^{h} . . ., (ו)אימא: „אזנו"^{h} . . .? נימא קסבר: „^{h}נותן טעם לפגם אסור"^{h}? לא תרתח ולא תחטי. לא תרוי ולא תחטי. לא תשתי סמא. וכי תימא: „נילף מיניה", ממונא מאיסורא לא ילפינן; וכי תימא: „נילף מקנסא", ממונא מקנסא לא ילפינן. תהא לוטא ולא ליטא[3]. לא תיתלו בוקי סריקי ברב נחמן. במטותא מינייכו דלא תהוו קמאי לא ביומי ניסן^{h} ולא ביומי תשרי^{h}, דלא תטרדו במוונייכו כולה שתא. לעולם^{h} ליבעי איניש רחמי על נפשיה, ואפילו עד זבילא בתרייתא, לשלמא. בר בי רב דלית ליה משחא, ניתשי במיא דחריצי. מאן נימא לן? תפיש תירום אמתא, בחד מחטרא ל(י)הוי. אי חקלאה מלכא ליהוי, דיקולא מצוואריה לא נחית. קרחא בביתיה, פרדכשא ל(י)הוי. קריינא דאיגרתא, איהו ליהוי פרוונקא. מאה קרי במתא בוזוזא, תותי כנפיך ניהו. מיטרא במ(י)פתח בבא — בר חמרא, מוך שקיך וגני. קום משי ידך. פוק קרי קרייך לברא. כי עיילת לקמיה דרבי אבהו^{p}, רמי ליה. ריש תורא בדיקולא — סק לאיגרא ושדי דרגא מתותך. שרי שקיך ועייל ביה נהמא. שרי שקך ופתח כיסך. פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני; כי היכי

[1] Sanh 29^{a} M. || [2] ib. 106^{a} (איואן] cf. Teš-geon; pro ניגדי l. נגדי). || [3] ib. 49^{a} M (ליטא = לירכא K).

דתקיים ביך ותור[יך]חיי. פוק תני לברא. חוי, מאן גברא רבא מסהיד עליה! לא תימא: „ʰמפני שיכול לאומרה“ʰ, אלא אימא: „ʰהואיל ואומרה על הכוס“ʰ. תא שמע. חדאי, נפש, חדאי, נפש! לך קראי, לך תנאי. אדמגרשיתו גרמי בי אביי, תו אכלו בשרא שמינא בי רבאᵖ. חטוף ואכול, חטוף ואישתי; דעלמא דאולינן מיניה לבי הלולא דמי. בהדי הוצא לקי כרבא. מאן דרחים לי, לבעי עלי רחמי; ומאן דסני לי, לחדי לי. רבי וריקא רמי קראי קמיה דרבי אלעזר (ואמרי לה: אמר רבי זריקא: רבי אלעזר רמי): כתיב[1]: „ולא יכול משה לב(ו)א אל אהל מועד כי שכן עליו הענן“, וכתיב[2]: ויבא משה בתוך הענן“? טוט אסר, (ו)טוט שרי. ʰמעשה לסתורʰ! — חסורי מחסרא והכי קתני. מאי שנא הכא דקתני „ʰשתים שהן ארבע בפנים ושתים שהן ארבע בחוץ“ʰ, ומאי שנא התם קתני „שתים שהן ארבע“ ותו לא? במשלם שערי מכדא, נקיש ואתי תיגרא. אי בר אחתיך דיילא הוי, חוי, בשוקא קמיה לא תחליף. הלכהʰ בעיא צילותא כיומא דאסתנא. טבא תרתי מתלת; ווי לה לחדא דאולא ולא אתיא. בכו ליה למר ולא ידע, חייכי ליה למר ולא ידע; ווי ליה למר דלא ידע בין טב לבישׁ. גופני קנו דיקלי, דיקלי לא קנו גופני. רהיט ונפיל תורא, ושדו לסוסיא באורייה. דרחים רבנן הוו ליה בנין רבנן; דמוק[ר] רבנן הוו ליה חתנוותא רבנן; ddחיל מרבנן, הוא גופיה הוי צורבא מרבנן; ואי לאו בר הכי הוא, משתמען מיליה כצורבא מרבנן. דעלך סני לחברך לא תעב(י)ד. לא נאי להו יוהרא לנשי; תרתי הוין בהי דיהירן, וסני שמיהי; חדא ניבורתא, וחדא כרכושתא. שרי ליה לאיניש לאודועי נפשיה באתרא דלא ידעי ליה. נשוט נבילתא בשוקא ושקול אגרא, ולא תימא: „כהנא אנא וגברא רבה אנא, וסניא בי מילתא“[3]. היכלא קליא קלית. כל מילתא דלא רמיא עליה דאיניש, אמר לה ולאו אדעתיה. שקילא טיבותיך ושדיא אחיורי. כל ליצנותא אסירא, בר מליצנותא דʰעבודה ורהʰ דשריא. מריה דאברהמᵖ,

---

[1] Ex 40[35]. || [2] ib. 24[18]. || [3] Pes 113[a] M_1 (נשוט] Ar).

ת(א)לי תניא בדלא תניא? מסאנא דרב מכרעאי לא בעינא. כולהי מצינא מקיימנא, לבר מיהא דלא מצינא למיעבד. לא מצינא דאטרח. מאי טעמא (קא) בכית? מאי בעית בהאי ארעא? אי דלית, דלינא; ואי לא דלית, לא דלינא. כי מחית לינוקא, לא תמחי אלא בערקתא דמסאני; דקארי, קארי, ודלא קארי, ליהוי צותא בעלמא לחבריה. אי לא אתית, מחינא לך בסילוא דלא מבע דמא. בירא דשתית מיניה מיא, חזי, קלא לא שדית ביה. לא מצית אמרת. בעירו חמירא דבני חילא; דכיון דאילו מיגניב ואילו מיתביד, ברשותייכו קאי ובעיתו שלומי, כדידכו דמי.

Itpe. | Pf. 3 pl. m. A. א(י)תחמיאו, אישתניו | 3 pl. f. א(י)שתביין | Impf. 2 pl. ת(י)פנון | 3 sg. m. יתקרי | 3 pl. m. יפנו | Pt. pl. f. מתקרַן, מקריין, מיקלי(י)ן | אפילו מילי דמיטמרן איגליין להון. רגלוהי דבר אינש אנון ערבין ביה, לאתר דמיתבעי תמן מובלן יתיה. באתר דלית חמר, תמן מתבעין סמנין. || Pf. 1 sg. B. אנשי, אנשאי | 1 pl. אישתליין | 2 sg. m. א(י)תהנית | 3 sg. m. איתרמי, איבעי, איפני, אשתב[י] | 3 sg. f. איתרמאי, איגלאי, אשתבי, אתרמיא, איסתגיא, איברייא | 3 pl. איברו, אימנו, איתלו | Impf. 1 sg. אתהני | 1 pl. ניתהני | 2 sg. תיסתפי (f.) | 3 sg. m. ליתהני | 3 pl. ליפנו | Inf. א(י)תרמויי | Pt. sg. m. מתרמי, מיקרי, מינצי(י)א | pl. m. מתבעו, מתבעי, מינצו, מינצי, מפני | 1 sg. מתבעינא, מיבעינא | 1 pl. מקלינן | 2 sg. מתברית, מינצית | 2 pl. מסתפיתו | אידלי יומא, אידלי קצירא. איבעיא להו. יהא רעוא דתישתרו תרבא. ומאי תיבעי ליה? זבון וזבין, תגרא איקרי. מבעי ליה לאיניש לאסתמורי מעינא בישא. נקיטינן: האי צורבא מרבנן לא מיעני, השתא סיפא דלא קמשבח כלל, אסרי רבנן; רישא מיבעיא? חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא.

Pa. Itpa. Impf. | 1 pl. צליתי | 1 pl. טוינא, שנינא, שנינן | Pf. 1 sg. A. pl. f. מסַיין | Pt. act. pl. m. אסאה | Inf. ילוה | 3 sg. m. משניין | pass. pl. f. מדמיַן | Pf. 3 sg. f. Itpa. איתסיאת, איעלית | Pt. pass. sg. f. מגניא | יהא רעוא כל כי הני מילי מעלייתא תדרשון משמאי. || Pf. 1 sg. B. צליי, מחאי | 2 sg. m.

שנית | 3 sg. m. דלי, שני | 3 sg. f. מחאי, דליא | 3 pl. מחו |
Impf. 1 sg. א(י)מלי, אצלי, אישני | 1 pl. ניתתי | 2 sg. m.
| תיגרי | 2 pl. ת(י)גלו | 3 sg. m. ניצלי, ליתתי | 3 sg. f. תרבי
Pt. act. | גלויי, אסויי | Inf. דלו | Imp. sg. m. כסי, דל | pl. m.
sg. m. מגלי, מצלי, משני | sg. f. מסכיא | pl. m. מגלו, מצלו,
מסו | pl. f. משניא | 1 sg. מגלינא, מצלינא | 1 pl. משוינן |
1 pl. | טענתא מעלייתא f. d. | pass. sg. m. d. איניש מעליא
3 sg. m. | Pf. 1 sg. Itpa. || 2 sg. מכסיית | מעלינן
איכסי, אירצי, א(י)שתעי, א(י)תסי | 3 sg. f. א(י)שתעיא, איעליא |
3 pl. | 3 sg. m. לתסי | Impf. 2 sg. m. תתגרי | 3 pl. א(י)שתעו
לישתהי | Imp. | Pt. sg. m. מרצי | sg. f. מיגניא || אלא
מחוורתא כדשנין מעיקרא. גיורא עד עשרה דרי לא תבוי ארמא[ה]
קמיה. לא תקנא בארמאה. לא תקנא בח(י)ויא. ליכנפי ליה
למר עשרה וליצלי. ניתי מר ונתני. רבי רבי, בר ברתך אנא.
אנא שנאי חדא, ואת שני חדא. דלי כרעיך מקמי גהינם[1]. גלויי
מ(י)לתא בעלמא הוא. אגרא דהספדא דלויי. לא חציף איניש
לשויי שמיה דאבוה סימנא. מיקרי ומיתני במטללתא, ותנויי בר
ממטללתא. חציף עלן מאן דמצלי בפקתא. בר בי רב לא ליתיב
אציפתא חדתא דמכליא מאניה. בהני תלת מילי עבידי רבנן
דמשנו בד(י)בוריהו: במסכתא, בפוריא, (ו)באושפיזא. לכל מילי
עותקא מעלי, לבר מתמרי ושכרא והרסנא. תלתא מוקמי, חמשה
מסו, שבעה אפילו לכשפים[h] מעלו. הב לי לדידי, (ו)אנא מסינא
נפשאי. אִיעֲרַב[2] שימשא ואידכי יומא. ומי מישתעי ריש לקיש
בהדי רבה[p] בר בר חנה[p]? השתא בהדי רבי אלעזר מרה דארעא
דישראל לא מישתעי (דמאן דמשתעי ריש לקיש בהדיה בשוקא,
מווסי ליה ווי בלא סהדי), בהדי רבה בר בר חנה מישתעי?

Af. Ittaf.

Pf. 1 pl. A. אתרינן, איתינן | 3 sg. f. אתיאת | 3 pl. אייתיו |
Imp. pl. m. אמטיו, אייתיאו | Pt. act. pl. m. מסגן, מורן, מיתין |
pl. f. מהניאן, מייתין || Pf. 1 sg. B. אהנאי, אהניי, איתאי
2 sg. m. אמטית, אהנית, אייתית | 3 sg. m. אשרי, אהני, אחוי,
אייתי, אורי | 3 sg. f. איתלאי, אייתיא | 3 pl. m. אמטו, אתנו, אייתי,

אתו | Impf. 1 sg. אחוי, אייתי | 3 sg. m. לייתי, ליתי | 3 sg. f. תיהני | 3 pl. m. לייתו, ניתי | Imp. sg. m. אגני, אשני, אחוי, אייתי, איבראי | sg. f. איתא | pl. m. איתו | Inf. אגנויי, אצלויי, איתויי, אתויי, אודויי | Pt. act. sg. m. מקרי דרדקי, מקשי, מתני, מחיי, מודי | sg. f. מגניא, מרטיא, מתיא | pl. m. מגנו, ממטו, מצלו, משקו, מייתו | 1 sg. מגנינא, מקרינא, מתנינא, מי(י)תינא | 1 pl. מגבינן, מרמינן, מדינן | Pf. 3 sg. m. Ittaf. א(י)תחוי | Inf. איתחוויי || ארמלתא לא תרבי כלבא, תתחוו | Impf. 2 pl. m. ולא תשרי בר בי רב באושפיזה. עד בר שית לא תקביל, ʰמיכן ואילך ʰקביל ואספי ליה כי תורא. עד דהדרנא, אקרו בהדי הדדי ואתנו בהדי הדדי. אשוו ובינו; ואי לא, דרישנא לכו כרבי שמעון ᵖ. „ʰזה הכללʰ", לאיתויי מאי? לאו לאיתויי ʰתענית צבור ותשעה באבʰ? לא מייתי איניש חובתא לנפשיה. לא מחוו ליה לאיניש לא דיקלא דדהבא, ולא פילא דעייל בקופא דמחטא.

40. משלהי ולאי | Pt. pass. sg. m. תרגימו || Perf. 3 pl. m. A. היתני | Perf. 1 sg. B. || משכ(י)ן | 3 sg. m. | Impf. 3 sg. m. כרכושי, שעבודי, כברויי | Inf. | ניגנדר | Pt. act. sg. m. מהימנן | pass. sg. m. | 1 sg. מהימנא, מהימננא || מתרגמינן | 1 pl. אישתרבובי אישתרבב, א(י)מרטוטי אימרטט, | Perf. 3 sg. m. It. מיגנדר | Pt. sg. m. מ(י)ודוטר[א]. | sg. f. איווטר

41. 2 sg. | חכרנוה | Perf. 1 pl. A. אגרנוה, אשתמודענוהי | 3 pl. | אדחוהי | 3 sg. | אומנוהא | קטלינון | פטרתינון | Impf. איקטלינון, נקטלינון | יקברוניה | Inf. | למ(י)דייניה || שטרא דנן דכתבנוהי לא למגבא ביה לא ממשעבדי ולא מבני חרי, אלא כי היכי דתקום ארעא בידיה. שיתין רהוטי רהטין, ולא דוורה לגברא דמצפרא כרך. אבוב לחרי זמר, גירדאי השתא לא קבלוה. רחמנא ידכרינך לשלם. מאן דלביש מדא ילבש מדא; מאן דלא לביש מדא יאמר לגברא דלביש מדא: „שלח מדא ואנא אלבישיניה." במטותא בעינא מינייכו, לא תחלונה. כי מטית להתם, ארהיטני[1].

[1] A. z. 48b.

Perf. 1 sg. B. פרעתיך, סכנתיך, קריבתך, אוזיפתך | גרשתיך | בדרתינכו, אפקיתנכו, אשבעתיכו | קטלתיה, שאילתיה, לָטחיה, שדרתיה, צערתיה, אומינתיה, אשכחיתיה | זבנתה, זבניתה, אכלתה, אטריתה, אמרת[ה], קיימתה, אשכחתה, אנחתה | בדקתינהו, שקלינהו, שאילתינהו, שאילנהו, קב(י)לתינהו, אהדרתינהו, אשכחתינהו, אשכחיתינהו, אסחתינהו, אהדרינהו | אשכחיתינהי | 1 pl. קב(י)לנך, אותיבנך | קרעניה, חכרני[ה], בדקיניה, אוכליניה, אותיבניה, אותיבניה | אוקימנה | שכחנינהו, שקלינהו, אותבינהו | 2 sg. זמנתן, קב(י)לתן, צערתן, אדכרתן, אודעתן, אותיבתן | חשדתינן, כפיפיתינן | שתלתיה, כפיפתיה, קבילתיה, חריבתיה, אמליכתיה, אחלישתיה, אפיקתיה | אמריתה, אדרתה, אוקימתא | קטלתינהו, סיימתינהו, אפסדתינהו | 2 pl. סכינתין | תפסתוה, תפסיתוה | 3 sg. m. נקטן, דנן, אישתמטן, אותבן | אשבען, אשמעינן | נשק(י)ך, זמנך, אבטחך, אומנך | קטליה, גויה, גוייה, גווי[ה], דצייה, קבליה, שי(י)ליה, עייליה, גששיה, אכשליה, אוכליה, אפקיה, אסקיה, אותביה, איתיביה, אתיביה, שובי[ה] | אמרה, שמעא, זבנה, אותבה | קטלינהו, זבנינהו, תרצינהו, אשכחינהו, אחתינהו, אותבינהו | חתכינהי, מלחינהי, שפצינהי, אחתינהי | 3 sg. f. קרצתן, אישתמיטת[ן], אויקתן | שבקתיה, זמינתיה, שדרתיה, אפיקתיה | אסרתה, דצתה, אדרתה | אסרתינהו, תבעתינהו, לבישתינהו | כבשתנהי | 3 pl. שבקין, צערון, ברכון | שבקינן, שדרינן | קדמוך | זקפוה, חבשוה, שחטוה, קבלוה, שדרוה, עיילוה, אטרחוה, אסקוה, המנוה | אכלוה, אמרוה, בטלוה, טייפוה, אותבוה, אוקמוה | שבקונהו, שקלונהו, כרכינהו, עיילונהו, חָרכינהו, אהדרונהו, אטרחונהו | Imperf. נינסבן, למנען, תבדחן, תצערן, ליבָּרכן, ליגמרן, ליצלן, לישובן | נשמעינן | אגוייך, אַגמרך, לישבעך | אוכליך | א(י)בדקינכו | א(י)שבקיה, אלטייה, נגרריה, נשדריה, ליכייפיה, לצייריה, ליהדריה, נודעיה | א(י)קבלה, נ(י)קבלה, לשבקינה, נפרחה, אוקמינ[ה] | איקטלינהו, א(י)שבקינהו, תשבקינהו, לימרינהו, ניהמנינהו, לוקמינהו | 3 pl. ניגמרינן | ליברכוך | נידחקוה, נ(י)עי(י)לוה, נידינוה, נותבוה | sg. m. Imp. תקטלונהו, תיכלינהו, ניזבנינהו, להימנינהו | ניכלינהי | שבקן, שיבקן, פרע(י)ן, צערן, אושלן, אוופן | שקליה, תיפשי[ה],

חדדיה, שיליה | קטלַה, שבקה, אהדרה, אותבה | שבקינהו, שקלינהו, סייעינהו | sg. f. אסקין | שבקיה | pl. אותיבון | שבקוה, תפסוה, שחטוה, אפקוה | תיפסוה, אחרוה, אקדמוה | Inf. לצעורן, לאגמרן | לאשמועינן | לאותובך | למ(י)קטליה, מיקצייה, למילטייה, לזבוניה, לאחוריה, לפרוקיה, לש(י)זביה | למיכבשה, למינסה, לזבונה, אטבולה, אוגורה, משכונה | למינקטינהו, לזבונינהו, לנטורינהו, לאבדינהו, לאקדומינהו, לאשלמינהו, לאנוחינהו, לאנחינהו | למינקטינהי, זבוננהי, חילופינהי, חלופנהי, אווסנהי | Part. מצערן, מלפך, פסליה, מודעיה, תברינהו | מומינתיה | דברינהו | פרעתין, מודעתן | מזבינַתַה || לתקוני שדרתיך ולא לעו(ו)תי. אנא הא דרב המנונא^{p} לא שמיע לי, אלא מדעתאי בריכתינהו לכלהו. אנן אחתיניה, אנן מסקינן ליה; לזילותא דבי דינא לא חיישינן. גרעתיה לארמאה ושפר ליה, אתלי ליה נורא בדיקניה, ולא שבעת חוכא מיניה. לא הדרת שקלתינהו מינאי? אדלא אבדן[1] בחישנא. בריך רחמנא דיהבך ניהלן, ולא יהב(י)ך לעפרא. פַּלָּגא אוקמינכו?[2] כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה. הא מילתא אמר לן רב ששת^{p}, ואנהרינהי לעינין[3]. טוביה דשמע ואדיש, חלפוה בישתא[4] מאה. עבדא הוה לי, קטלוה, פסקוה לרישיה, פשטוה למשכיה, אוקטוה, וקא משקו ביה מיא, לא דמי קא יהבו לי ,ולא אגרא קא יהבו לי. גברא דנשי קטלוה, לא דינא ולא דיינא. על דא אפקוה לרבי ירמיה מבי מדרשא. ועל דא עילוה לרבי ירמיה לבי מדרשא. תרי קיסי יבישי וחד רטיבא, אוקדוה יבישי לרטיבא[5]. מייך אשפלוה[6] לארעיך. גמלא דאול למיבעי קרני, אודני דהוו ליה גוז[נ]הי מיניה. כל כי האי ריתחא לירתח רחמנא עלן ול(י)פרוקינן. מאן יהיב לן נ(י)גרי דפרולא ונשמעינך .דנפיק מינך טעמא נלפך. האי מאן דאית ליה סעודתא ניכלה ביממא. האי צורבא מרבנן דשמע ליה מילתא ולא ידע פירושה, לישיילה קמיה דשכיח קמי רבנן, דלא איפשר דלא שמיע ליה מגברא רבא. ליקטלוך ולא תיקטול. אוקמן נמי לדידי ואצלי. שבקוה לרויא, דמנפשיה נפיל. לא לימא איניש לינוקא: „יהיבנא לך האי מידי", ולא יהיב ליה, דילמא אתי לאגמוריה שקרא.

לו״ר 3 pl. A. שריוהא, אי(י)תינון | א(י)חמ(י)ניה, לייתיהא, ילוניה || איך פלני[תא] בת פלני[תא] הקרבת ית פלן לקדמנא ואישתמודענן[הי] דאחוהי דמיתנא מן האב הוא, ואמרנא ליה: „אי צבית לייבוטה, ייבם; ואי לא, אטלע לה רגלא ימינא", ואיטלע לה רגלא ימיניה ושרת סיניה מעל ריגליה, ורקת באנפוהי רוקא דאיתחזי לנא בבי דינא על ארעא . . . ואקרינוהי מה דכתיב בספר אורייתא דמשה ואשתמודענוהי. || 1 sg. Perf. B. קריתי(י)ך, חתינכו, שו(ו)ינכו | שדיתיה, חויתיה, רביתיה, שויתיה, אגניתיה, אמשיתיה | אי(י)תיתה | חויתינהו, עשיתינהו, שוינהו, אי(י)תינהו | 1 pl. אשקיניה | חונהו, שנינהו | חוננהי, תננהי | 2 sg. אקריתן | א(י)שתיתיה | אי(י)תיתה | אייתיתינהו | 2 pl. תניתוה | 3 sg. m. מחיין, כסיין | דלינן, אקרינן | אתייך | חוייה, שתייה, דליה, כבייה, שוייה, אמשייה, אקרייה, ארמייה, אשקייה, אתנייה, איתיה, אייתיתי[ה], אחייה, אגביה, אסחיה | חוייה, תליה | חונהו, חוינהו, שדנהו, שדינהו, שרנהו, קרנהו, דלינהו, שוינהו, אשקינהו | תלנהי, בננהי | 3 sg. f. שדתיה, שדיתיה, חויתיה, רביתיה, אייתיתיה | רמתא | איכסתינהו | 3 pl. אקריון | שויוך | חויוה, מחיוה, מחוה, תליוה, אינשיוה, דליוה, סמיוה, אשקיוה, איתיוה, אתיוה, מחונהו, שרונהו, קלונהו, חונהו, חזונהו, מלינהו, סמונהו, אמטינהו, אי(י)תינהו | שרונהי, חוינהי | Imperf. לישוייך, אשקייך | א(י)בנייה, ליסחיי[ה], ליתלייה, ליקליה, לימליה | לתליה, למלי̇ה | לישדינהו, לסמינהו, נשהינהו | לשדיוה, נתיוה || sg. Imp. אגניין (f.), אשקיין | שדיה, דלי̇ה | כפינהו, אייתינהו | רמינהי | pl. אמטיוה, אשקיוה | אתיוה | אמטונהו || Inf. מסנייה, מסניה, למימחיה, לבוויה, לשויה, איתויה | למימנינהו, מ(י)טוינהו, ל(י)מפינהו, עשוינהו, לאי(י)תויינהו | למבנינהי || Part. בניה, ממלי̇[יה] || השתא איכו לא חויתך, ספית לי איסורא. בהדי דקא חזינך, ברכינן עליך תרתי. ואנן היכי חויתינן? שב שני אימראי בקת[א] מבקה, דאמרה ליה: „חויתיה לבי מחוו[אה] דסחי מיא ואיכרך בסדיניה ויתיבת עליה ומציית מיניה דמא ולא אודעתן לי." קריתיה לבר עמית(י)ך ולא עני(י)ך, דחי גודא רבה (ו)שדי עילויה. חברך קרייך חמרא, אוכפא מוש לגב(י)ך. נרשאה

נשקיך, מני ככיך; נהר פקודאה לוויך, מגלימא שפירא דחוא עלך; פומבדיתא[ה] לוייך אשני אושפיוך. דאקרייך קהלת^{h}, לא אקרייך משלי^{h}. כי היכי דליטטיין שיבא מכשורא. נתניאן מר ^{h}ספר יוחסין^{h}.

II. Zusammenhangende Lesestücke.

Connected Texts.

A.

1. Ungenaue Aussprache. ***Inaccurate Pronunciation.***

Erub 53^{b} ℬ.

ההוא בר גלילא^{a} דאמר להו: „אמר למאן? אמר למאן?“ אמרו ליה: „גלילאה שוטה^{h}! חמר למירכב, או חמר למישתי? עמר למילבש, או אימר לניכסא^{b}?“

2. Liebenswürdigkeit, die zu spät kommt.

Kindness Coming too late. Šab 63^{b} M.

ההיא איתתא דעלת למיפא בההוא^{a} ביתא, נבח בה כלבא, איתעקר^{b} ולדה. אמר לה מרי דביתא: „לא תדחלין; שקילן ניביה, שקילן טופריה“. אמרה ליה: „שקילא טיבותיך ושדיא אחיזרי! כבר נע ולד“.

3. Übermäßige Trauer. ***Excessive Mourning.*** M. ḳ. 27^{b}M$_{1}$.

ההיא איתתא דהות^{a} בשיבבותיה דרב הונא, הוו לה שבעה בני. שכיב חד מיניהו, והות קא בכיא עליה ביתירתא^{b}. שלח לה רב הונא: „לא תעבדי^{c} הכי“. לא אשגחת. אמר: „אי צייתא, מוטב^{h}; ואי לא, תטוש ^{a}ההיא איתתא^{a} וזודתא לאידך מיתי“. ומיתו כולהו. אף היא עבדת זודתא לנפשה ומיתת.

---

1. ^{a} M. | ^{b} Ra$^{M.}$ || 2. ^{a} cf. ℬ. | ^{b} ℬ. || 3. ^{a} M. | ^{b} ℬ. | ^{c} ℬM.

4. Ein frommer Laie. ***A Pious Layman.*** Suk 44[b] M_1.

אמר איבו: הוה[a] קאימנא קמיה דרבי אלעזר ברבי יצחק ואיתי ההוא גברא ערבה[h] לקמיה. אמר ליה: „קריתא אית לי, כרמיא[b] אית לי, זיתיא אית לי; ואתאן[b] בני קריתא, ומקשקשין בכרמיא, ואכלין בזיתיא; אריך, או לא אריך?“ אמר ליה: „לא אריך“. הוה שביק ליה ואזיל. אמר: „כדו הויתי דייר[c] בארעא הדא ארבעין שנין, לא חויתי בר נש דמהלך בארחן דתקנן כדין.“ הדר אתי[d] אמר ליה: „מאי אעביד?“ אמר ליה: „אפקר זיתיא לחשוכיא[e], ותן פריטיא[f] לקשקושי[g] כרמיא.“

5. Die Gattin des R. Akiba. ***R. Akiba's Spouse.*** Ned 50[a] ℬ.

רבי עקיבא איתקדשת ליה ברתיה דבר כלבא שבוע. שמע[a] בר כלבא שבוע[a], אדרה הנאה[h] מכל ניכסיה. אזלה ואיתנסבת ליה בסיתוא. הוו[a] גנן[b] בי תיבנא, הוה קא מנקיט להּ[a] תיבנא מן מוייה. אמר להּ: „אי הואי לי, רמינא ליך ירושלם דדהבא“. אתא אליהו, אידמי להון כאינשא, וקא קרי אבבא אמר להו: „הבו לי פורתא דתיבנא, דילידת[b] איתתי, ולית לי מידעם לאגנוייה[c]“. אמר להּ רבי עקיבא לאינתתיה: „חוי גברא דאפילו[h] תיבנא לא אית ליה“. אמרה ליה: „וי[a] הוי בבי[a] רב“. אזל הוה[a] תרתי סרי שנין קמי רבי[a] אליעזר ורבי[a] יהושע. למישלם תרתי סרי שנין, קם[a] ואתא[a] לביתיה. שמע מן אחורי ביתיה דקאמר להּ חד רשע[h] לדביתהו: „שפיר עביד ליך אבוך: חדא, דלא דמי ליך; ועוד[h] ארמלות חיות[h] כולהון שנין“. אמרה ליה: „אי צאית לדילי, ליהוי תרתי סרי שנין אחרנייתא[b]“. אמר: הואיל[h] ויהבת לי רשותא, איהדר לאחוריי“. הדר אזל הוה תרתי סרי שנין[a] אחרנייתא, אתא בעשרין וארבעה אלפין ווגין תלמידין[c]. נפק כל עלמא[c] לאפיה,

---

4. [a] הואי M. | [b] M. | [c] דאירי Ra M. | [d] אתא M. | [e] M_1^{mg} ℬ. | [f] ℬ. | [g] ℬM. || 5. [a] M (sed בן pro בר) En. | [b] M. | [c] En.

ואף היא קמת למיפק לאפיה. אמר לה ההוא רשיעא: „ואת להיכא אולת[a]?“ אמרה ליה: „יודע צדיק נפש בהמתו[d]“. אתת לאתחוא[ה][b] ליה, קא מדחן לה רבנן. אמר להון: „[h]הניחו לה, שלי ושלכם שלה הוא[h]“. שמע בר כלבא שבוע ואיתשיל על נידריה, [c]ואישתרי מן ניכסיה[c].

6. Alexander und die Amazonen.

Alexander and the Amazons. Tam 32 F.

אמר להון: „בעינא דאיזיל למדינת אפריקי.“ אמרו ליה: „לא מצית אזלת, דפסקי [h]הרי חושך[h]“. אמר להון: „לא סגי דלא אוילנא; [a]אטו הכי משיילנא[a] לכו; אלא מאי אעביד?“ אמרו ליה: „אייתי חמרי לובאי[b] דפרשי בהברא, ואייתי קיבורי דמתני וקטר בהאי גיסא; וכי אתית, [c]נקטת בגווייהו[c] ואתית[d]“. עבד הכי ואזל. מטא להההוא מחווא דכוליה[e] נשי. בעי[f] למיעבד קרבא בהדיהי. אמרי ליה: „אי קטלת לן, אמרי: ‚נשי קטלי‘; אי קטלינן[g] לך, אמרי דנשי קטלוה“. אמר להי: „אייתו[h] לי נהמא“. אייתו ליה נהמא דההבא[h] אפתורא דההבא[h]. אמר להי: „מי אכלי אינשי נהמא דההבא?“ אמרו ליה: „אלא לא הוה[i] לך נהמא באתרך, דשקלת ואתית להכא?“ כד נפיק ואתי, כתב אבבא דמחווא: ‚אנא אלכסנדרום הויתי שטיא, עד דאתיתי למדינת אפריקי דנשייא ויליפית עצה[h] מן נשייא‘. כי שקיל ואתי, יתיב אההוא מעיינא, קא אכיל נהמא. הוו בהדיה[j] גילדני דמליחי[k]. בהדי[l] דמחוורי להו, נפל בהו ריחא[m]. אמר: ‚שמע מינה, האי מעיינא מ[p]גן עדן[p] קאתי‘. איכא דאמרי: שקא מהנהו מיא וטרא באפיה. איכא דאמרי: אידלי כוליה, עד

---

d Pr 12[10]. ‖ 6. a mg laud lect: דאמטול חכי קא משיראלנא. | b ℬ לובי FM. | c mg. | d נאתית F. | e ℬ. | f = M בעא ℬ. | g M קטילנא ℬF. | h ℬM | i M הו(ו)ה Fℬ. | j בהדי F. | k דמלחי mg מלאי F מילחי M דמלחא ℬ. | l בהדיה F. | m ℬ ריחא Fvid M.

דמטא לפתחא דגן עדן;[n] רמא קלא: „פתחו לי בבא". אמרו ליה: „זה השער לייי צדיקים יבואו בו"[o]. אמר להו: „אנא מלכא, אנא מיחשב חשיבנא; הבו לי מידי". יהבו ליה גולגלתא חדא, אתא תקליה לכוליה כספא ודהבא דיליה בהדיה, ולא הוה תקיל. אמר להו לרבנן: „מאי האי?" אמרו ליה: „גילגלא[p] דבשרא ודמא הוא, דלא קא שבע". אמר להו: „מאי דהכי הוא?" שקלו[q] קליל עפרא[r], אלתר תקל. דכתיב[s]: „שאול ואבדון[t] לא תשבענה, ועיני אדם לא תשבענה".

B.

1. Ein reifer Knabe. *A Ripe Boy.* Ber 48[a] ℵB.

אביי ורבא [a]בריה דרב חנן[a] הוו יתבי קמיה דרבה. אמר להו רבה: „[b]לטאן מברכינן[b]?" אמרו ליה: „לרחמנא". — „ורחמנא היכי יתיב?" — רבא אחוי לשמי טללא; אביי נפק לברא, אחוי כלפי שמיא. אמר להו רבה: „תרויכו רבנן הויתו, מיהו[b], [c]בוצינא מכניה ידיע[c]."

2. Ein strenger Lehrer. *A Strict Teacher.* Ḥul 107[b] M.

אבוה דשמואל אשכחיה לשמואל דהוה קבכי. אמר ליה: „אמאי קבכית?" אמר ליה: „דמחייאן רבאי." אמר ליה: „אמאי מחייך?" אמר ליה: „דאמר לי: [a]ספית לבראי, כי לא משית ידך'." אמר ליה: „אמאי לא משית?" אמר ליה: „איהו אכיל, ואנא משינא?" אמר ליה: „לא מיסתא דלא גמרת, אלא מימחא נמי מחית!"

---

[n] + כי מטא לפתחא דגן עדן Fsuperscr. | [o] Ps 118[20]. | [p] + דעינא ℵBM. | [q] M שקלי FℵB. | [r] + בכסויה (ו) ℵBM. | [s] Pr 27[20]. | [t] + נגדו F, cf Jb 26[6].

1. [a] M. | [b] Hal-ged. | [c] Teš-geon. || 2. [a] ℵB.

3. Ein grausamer Vater. *A Cruel Father.* Erub 22[a] ℬ.

רב אדא בר מתנא הוה קאזיל לבי רב. אמרה ליה דביתהו: „ינוקי מאי אעביד להו?“ אמר לה: „מי שלימו [a]להו קראמי[b] דאגמא[a]?“

4. Ein gleichgiltiger Vater. *An Indifferent Father.* Šab 151[b] M.

רבי חנינא שכיבא ליה ברתיה, ולא הוה קבכי עילווה. אמרה[a] ליה דביתהו: „תרנגולא אפקן[ת] מביתך?“ אמר לה: „תרתי, תכלא ועיורא?“

5. Eine grausaume Schwiegermutter. *A Cruel Mother-in-law.* Šab 26[a] M.

ההיא[a] חמתא דהוה סניא לכלתא, אמרה לה: „זילי איקשטי במשחא דאפרסמא.“ אולא איקשטא. כי אתאי, אמרה לה: „זילי ואתלי אשרגא“. אולא איתלאי אשרגא, אינפח בה נורא ואכלתה.

6. Ein Mißverständnis. *A Misunderstanding.* Pes 42[a] M_1.

אמר רב יהודה: „[h]אשה לא תלוש אלא במים שלנו[h].“ דרשה רב מתנה בפפוניא, שקלי כולי עלמא חצביהו ואתו לגביה. אמר להו: „אנא במיא דביתו[a] אמרי.“

7. Ein rätselhaftes Testament. *An Enigmatic Will.* B. b. 58[a] F.

ההוא דאמר להו: „חביתא דעפרא לחד בראי, חביתא דגרמי לחד בראי, חביתא דאודדי[a] לחד בראי. לא ידעי מאי קאמר. אתו לקמיה דרבי בנאה, אמר להו: „אית לכו ארעא?“ אמרו ליה: „אין.“ — „אית לכו חיותא?“ אמרו ליה: „אין.“ — „אית לכו ביסתרקי?“ אמרו ליה: „אין.“ — „אי הכי, הכי קאמר.“

---

3. ■ Ar^M. | [b] קוראמי Ra^M, קורמי ℬ, קירמי M, קרמי En. || 4. ■ ℬ. || 5. ■ ℬ. || 6. [a] ℬ דביתי MM_1. || 7. [a] דאודדיה F.

8. Ein fleißiger Gelehrter. ***An Industrious Scholar.***

Erub 65a B.

אמרה ליה ברתיה דרב חסדא לרב חסדא: „לא בעי מר מינם פורתא?“ אמר לה: „השתא אתו יומי דאריכי וקטיני, ונינום טובא.“

9. Ein zuvorkommender Lehrer. ***An Obliging Master.***

Sanh 10b B.

אמר ליה אביי לרב יוסף: „עד האידנא מאי טעמא לא פריש לן מר הכי?“ אמר להו: „לא הוה ידענא דצריכיתו; מי בעיתו מנאי מילתא ולא אמרי לכו?“

10. Ein gewissenhafter Richter. ***A Conscientious Judge.***

Ib. 7b—8a M.

אושפיזכניה דרב אתא לקמיה לדינא, אמר ליה: „דינא אית לי.“ אמר ליה: „פסילנא לך לדינא.“ אמר ליה רב לרב כהנא: „פוק דייניה.“ חזייה דהוה קניים ביה, אמר ליה: „אי צייתת, צייתת; ואי לא, מפיקנא לך רב מאוניך.“

11. Ein Weiser, aber kein Rabbi. ***A Sage, but no Rabbi.***

B. m. 85b H.

שמואל ירחנאה אסייה דרבי הוה. חלש רבי בעיניה, אמר ליה: „אימלי לך סמא.“ אמר ליה: „לא יכילנא.“ — „אשטר לך משטר.“ — „לא יכילנא.“ אותיב ליה גובתא דקניא תותי בי סדייה, ואיתסי. הוה קא מצטער רבי למסמכיה, ולא קא מסתייעא מלתא. אמר ליה: „לא ליצטער מר כולי האי. לדידי חזי לי סיפרא דאדם הראשון[h], וכתיב ביה: ‚שמואל ירחינא חכים יהוי, ורבי לא יתקרי; ואסותיה דרבי על ידיה תהא‘.“

12. Das Eigentum des Nächsten.

The Property of one's Fellow-man. B. m. 24a H.

מר זוטרא חסידא אגניב ליה כסא דכספא מאושפיוא[a], חזייה לבר בי רב דמשי ידיה וכפר בגלימא דחבריה. אמר: „האי הוא, דלא איכפת ליה אממונא דחבריה.“ כפתיה ואודי.

13. Du sollst nicht töten. *Thou shalt not kill.*

Pes 25b (= Ioma 82b; Sanh 74a).

ההוא דאתא לקמיה דרבא, אמר ליה: „אמר לי מרי דוראי[ab]: זיל קטליה לפלניא; ואי לא, קטילנא[c] לך!“ אמר ליה: „ניקטלך ולא תקטול! מאי חזית דדמך סומק טפי, דילמא דמא דחברך סומק טפי[d]?“

14. Gib, daß man den Deinen gebe.

Give that they may give to thy Children. Šab 151b ℵB.

אמר לה רבי חייא לדביתהו: „כי אתי עניא, אקדים ליה ריפתא, כי היכי דליקדמו לבניך.“ אמרה ליה: „מילט קא לייטת להו.“ אמר לה[a]: „קרא קא כתיב[b]: כי בגלל הדבר הזה.“

15. Wohltätigkeit erlöset aus dem Tode.

Charity delivereth from Death. Šab 156b ℵB.

רבי עקיבא הויא ליה ברתא, אמרי ליה כלדאי: „ההוא יומא דעיילא לבי גננא, טריק לה חויא ומיתא.“ הוה אזיג[a] אמילתא טובא. ההוא יומא שקלתה למכבנתא, דצתא[b] בגודא, איתרמי איתיב בעיניה דחויא. לצפרא, כי קא שקלא לה, הוה

---

12. a H*: זרח Hc. || 13. a MM1. | b ℵB RaM ḤanM: דודאי MAr? דדדי M1. | c ℵB Ioma. | d M1Ioma. || 14. a M. | b De 15[10]. || 15. a דאיגא מילתא ℵB En mend. | b En.

קא סריך ואתי חויא בתרה. אמר לה אבוה: „מאי עבדת?“ אמרה לה: „בפניא אתא עניא, קרא אבבא, והוה טריד כולי עלמא בסעודתא, וליכא דשמעיה: קאמינא אנא[c] שקלתיה לדסתנא[d] דיהבת לי, יהבתיה ניהליה[b].“ אמר לה: „מצוה עבדת.“ נפק רבי עקיבא ודרש: „וצדקה תציל ממות[e]“, [h]ולא ממיתה משונה, אלא ממיתה עצמה[h].

16. Idem. Ib.

שמואל ואבלט הוו יתבי, והוו קאולי הנך אינשי לאגמא. אמר ליה אבלט לשמואל: „האי גברא אויל ולא אתי, טריק ליה חויא ומיית“. אמר ליה שמואל: „אי בר ישראל הוא, אויל ואתי“. אדיתבי, [a]אול ואתא[a]. קם אבלט[a] שדיה לטוניה[b], אשכח ביה חויא דפסיק ושדי בתרתי גובי. אמר ליה שמואל: „מאי עבדת?“ אמר ליה: „כל יומא הוה מרמינן ריפתא בהדי הדדי ואכלינן. האידנא הוה איכא חד מינן דלא הוה ריפתא בהדיה[c], הוה קמכסיף[c]. אמינא להו: „אנא קאימנא ומרמינא[c]“. כי מטאי לגביה[d], שואי נפשאי כמאן דשקלי[a] מיניה, כי היכי דלא ליכסיף“. אמר ליה: „מצוה[h] עבדת“. נפק שמואל ודרש: „וצדקה תציל ממות, ולא ממיתה משונה, אלא ממיתה עצמה“.

17. Bedecke dein Haupt. *Cover thy Head.* Ib.

אימיה דרב נחמן בר יצחק אמרי לה כלדאי: „בריך גנבא הוי[a]“. לא שבקתיה גלויי רישיה. אמרה ליה: „כסי רישיך, כי היכי דתיהוי עלך אימתא[a] דשמיא, ובעי רחמי“. לא הוה[a] ידע אמאי קאמרה ליה. יומא חד יתיב קא גרים תותי דיקלא, נפל גלימא מעילוי[a] רישיה, דלי עיניה, חזא[b] לדיקלא, אלטיה יצריה, סליק פסקיה לקיבורא[a] בשיניה.

---

[c] M. | [d] Ar. | [e] Pr. 11[4]. || **16.** [a] M. | [b] En לטוני ℵB. | [c] En. | [d] En לגבי ℵB. || **17.** [a] M. | [b] חזאה ℵ En.

18. Die Zerstreuung Israels. ***Israel's Dispersion.*** Pes 86ᵇ M_1.

אמר ליה ההוא מינא לרבי יהודה נשיאה: „אנן עדיפינן מיניכו: בדידכו כתיב[a]: ‚כי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום', ואנן הא כמה שני איתנכו גבן, ולא קא עבדינן לכו מידי". [h]אמר לו: „רצונך יטפל לך תלמיד אחד?" נטפל לו[h] רבי אושעיה, אמר ליה: „משום דלא ידעיתו, היכי תעבדו: תקטלונהו כולהו, לא מלכיתו עילויהו; תקטלונהו להנך דמלכיתו עילויהו, קרו לכו מלכותא קטיעתא". אמר ליה: „[h]גפה שלֿ[h] רומי[p], בה סלקינן ובה נחתינן".

19. Werdet ihr wie wir. ***Be ye like unto us.*** Sanh 39ᵃ B.

אמר ליה קיסר לרבי תנחום: „תא ליהוי כולן לעמא חד". אמר: „לחיי; אנן דמהלינן, לא מצינן מיהוי כוותייכו; אתון מהליתו והוו כוותן". אמר ליה: „מימר שפיר קאמרת[a], מיהו כל דוכי למלכא לשדיוה לביבר". שדיוה לביבר, ולא אכלוה. אמר ליה ההוא מינא: „האי דלא אכלוה[a], משום דלא כפון הוא". שדיוה לדידיה ואכלוה.

20. Der Esel des Messias. ***The Messiah's Ass.*** Ib. 98ᵇ B.

אמר ליה שבור מלכא לשמואל: „[a]אמריתון, משיח[h] על חמרא אתי; אישדר ליה סוסיא ברקא[b] דאית לי". אמר ליה: מי אית לך [a]כאר הור גונא?[ac]"

21. Heute, wenn ihr gehorcht. ***To-day, if ye hearken.*** Ib. 98ᵃ K.

רבי יהושע בן לוי אשכחיה לאליהו ולרבי שמעון בן יוחי דהוו קיימי אפיתחא דגן עדן, אמר להו: „אתינא לעלמא דאתי?"

ח

18. [a] 1 Reg 11 [16]. || 19. [a] MEn. || 20. [a] Ar. | [b] בהרג Ar[lect.] | [c] גו(ו)נג KM.

א[מרו] ליה: „[h]אם ירצה אדון זה[h]“. אמר רבי יהושע בן לוי: [h]שנים ראיתי, וקול שלשה שמעתי[h]“. אמר להו: „לאימת אתי משיח?“ אמרו ליה: „זיל שיילי לדידיה!“ — „היכא יתיב?“ — „אפיתחא דרומי“. — „ומאי סימניה?“ — „יתיב ביני עניי [h]סובלי חלאים[h], וכולהו שרו ואסרי בחד זימנא, ואיהו שרי חד ואסיר חד, אמר: דילמא מתבעינא[a] ולא איעכב“. אזל לגביה, אמר ליה: „[h]שלום עליך, רבי[ab]!“ אמר ליה: שלום עליך, בר ליואי!“ אמר ליה: „לאימת אתי מר?“ אמר ליה: „היום[h]“. אתא לגבי[c] אליהו, אמר ליה: „שקורי שקר בי, דאמר לי היום“. אמר ליה: „היום אם בקולו תשמעו“[d]. אמר ליה: מאי אמר לך?“ אמר ליה: „שלום עליך, בר ליואי“. אמר ליה: „אבטחך לך ולאבוך לעלמא דאתי“.

22. Weder freien noch sich freien lassen.

They neither marry, nor are given in Marriage. B. b. 28[a] F.

רבי בנאה הוה קא מציין מערתא. כי מטא[a] למערתא דאברהם, אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי אבבא. אמר ליה: „מאי קעביד אברהם?“ אמר ליה: „גאני בכנפה דשרה, וקא מעיינא ליה ברישיה“. אמר ליה: „זיל אימא ליה: בנאה קאי אבבא“. אמר ליה: „ליעול וליתי: מידע ידיע[b] ד[h]יצר הרע[h] בהאי עלמא לא שליט“. ציין ונפק.

23. Das Wissen der Toten. *The Knowledge of the Dead.* Ib.

ההוא אמגושא דהוה קא חטיט שכבי, כי מטא למערתא דרב טובי בר מתנה, תפסיה בדיקניה[a]. אתא אביי, בעא במטותא מיניה, שבקיה. הדר אתא, תפסיה בדיקניה[a]. אתא אביי, ולא שבקיה, עד דאיתי מספרא, וגזויה[b] לדיקניה[a].

---

21. ■ ת superscr. | [b] + ומורי superscr. | [c] לגביה K. | [d] Ps 95[7]. || **22.** [a] מתא F | [b] ידע M. || **23.** ■ ℵB. | [b] וגזו F וגיזוה H.

24. Idem. Ber 18b M.

ועירי אפקיד ווי גבי [a]בת אושפיזכניה[a]. עד דאתא מבי רב, נח נפשה דרביתא[b] ולא פקידא. אול בתרה ל[b]חצר מות[b], אמר לה: „ווי היכא?“ — אמרה ליה: „מתותי[c] צינורא דדשא בדוך פלן; זיל שקלינהו; ואימ' לי לאימא, תשדר גובתא דכוחלא ומסרקאי בידה דפלניתא בת פלניתא דאתיא למחר“.

25. Idem. Ber 18b M.

אבוה דשמואל הוו מפקדי ווי דיתמי גביה. עד דאתא שמואל מבי רב, נח נפשיה דאבוה והוו קא קרו ליה בר אכיל[a] ווי דיתמי. אול בתריה[b] לחצר מות. אמר להו: „בעינא אבא“. אמרו ליה: „אבא טובא איכא הכא“. אמר להו: „בעינא אבא בר אבא“. אמרו ליה: „אבא בר אבא[c] טובא איכא הכא“. אמר להו: „בעינא אבא בר אבא אבוה דשמואל“. אמרו ליה: „סליק למתיבתא דרקיעא“. — אדהכי והכי, חזייה ללוי דיתיב אבראי. אמר ליה: „מאי טעמא דיתבת אבראי?“ — „דאמרי לי: כל כי הנך שני דלא עיילת למתיבתא דרב אפס וחלישתיה[d] לדעתיה, לא מעיילינן לך למתיבתא דרקיעא“. — אדהכי והכי, אתא אבוה, [e]חזייה, בכא[e] ואחיך. אמר ליה: „מאי טעמא בכית?“ אמר ליה: „דלעגל אתית, דקריבו יומך למטה“. — „ואמאי חייכת[f]?“ אמר ליה: „דחשיבת טובא בהאי עלמא“. אמר ליה: „אי חשיבנא כולי האי, ניעיילוה ללוי“. — דבריה ללוי ועיילוה. — אמר ליה: „ווי דיתמי היכא יהיבי?“ — „יהיבי באמתא דריחיא, עילאי ותתאי דידך, ואמצעי[g] דיתמי; דאי גנבי, ליגנבו מדידך; ואי אכלא ארעא, תיכול מדידך“.

---

24. [a] אושפיזכתיה B. | [b] superscr. | [c] מתחות Ar. || **25.** [a] prm מאן ד superscr. | [b] superscr.; אבתריה B. | [c] + נמי B. | [d] ואחלישתיה B. | [e] חזייה דהוה קא בכי B. | [f] אחיכת B. | [g] ומיצעי B.

26. Was Gott tut, das ist wohlgetan.
Whatever the Lord doeth, is for the Best. Ber 60b M.

רבי עקיבא הוה קאזיל באורחא, הוה בהדיה תרנוגלא חמרא ושרגא. כי מטא להההוא [ביתא], בעא למבת בלילא, לא יהבו ליה אושפיזא. נפק ובת בדברא; אתא אריא ואכלא לחמרא, אתא תעלא ואכלה לתרנוגלא, אתא זיקא כבייה לשרגא. אמר: „כל דעביד רחמנא לטב". אתא גייסא שבייה[a] לביתא. אמר: „היינו דאמרי לכו: כל דעביד רחמנא לטב'."

27. Heilige den Sabbat. ***Keep the Sabbath Holy.*** Šab 119a ℬ.

יוסף מוקר[a] שבי הוה ההוא גוי[b] בשבבותיה, דהוו[a] נפישי נכסיה טובא. אמרו ליה כלדאי: „כולהו נכסיך[b] יוסף מוקר שבי אכיל להו". אול זבנינהו לכולהו נכסיה[b], וזבן בהו מרגניתא, אותבה בסיניה. בהדי דקא עבר מברא, אפרחיה זיקא שדייה במיא, בלעיה כוורא. אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא, אמרי: „מאן וזין כי השתא?" אמרי להו: „וילו אמטיוה לגבי יוסף מוקר שבי דרגיל דוזין". אמטיוה ניהליה, וזניה, קרעיה, אשכח ביה מרגניתא, וזנה[b] בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא. פגע ביה ההוא סבא, אמר: „מאן דיזיף שבתא, פרעיה שבתא".

28. Wahrheitsstadt. ***Truth-town.*** Sanh. 97a M.

אמר רבינא: מריש הוה אמינא, ליכא קושטא בעלמא. אמר לי ההוא מרבנן ורב טבות שמיה (ואמרי לה: רב טביומי שמיה), דאי הוו יהבי ליה כל חללי עלמא, לא הוה משני בדיבוריה: „כי איקלעי להההוא אתרא דקושטא שמיה, ולא משני בדיבורי[הו], ולא הוה מאית איניש מהתם ולא[a] שניה; נסיבי איתתא מיניהו, והוו לי תרי בני". יומא חד הוה יתבא דביתהו וקא חייפא רישיה, אתיא שבבתא טרפא אדשא. א[מר]: „אמינא

---

26. ▪ ℬ En. ‖ 27. a M. | b Ar. ‖ 28. a בלא rell.

לאו אורח ארעא; אמרי לה: ‚ליתה הכא'." שכיבו לה בני[b]; אתו אינשי לקמי[ה], אמרו: „מאי האי?" „אמינא להו: ‚הכי הוה מעשה[h]'; אמרו לי: ‚במטותא מינך בענן, פוק מאתרין, ולא תיגרי בהו מותנא בהנך אינשי'."

29. Wie man sich als Gast benimmt.

The Etiquette of a Guest. Pes 86[b] M_1.

רב הונא בריה דרב נתן איקלע לבי רב נחמן בר יצחק. אמרי ליה: „מאי שמך?" אמר להו: „‚רב הונא'. אמרי ליה: ‚תיב אפוריא', ואיתיב. יהבו ליה כסא, קבליה בחדא זימנא, שתייה, איפסיק ביה, ולא אהדר אפיה. אמרי ליה: „מאי טעמא קרית נפשך ‚רב הונא'?" אמר להו: „‚[h]בעל השם[h] אנא. — „מאי טעמא קבילת כסא בחדא זימנא?" אמר להו: „‚[h]מסרבין לקטן, ואין מסרבין לגדול'[h]. — „ומאי טעמא כי אמרו לך: ‚תיב אפוריא', איתיבת?" אמר להו: „‚[h]כל שאומר לך בעל הבית עשה[h]'". — „ומאי טעמא אישתיתיה לכסך בתרי[a] זימני?" אמר להו: „דתניא: ‚[h]השותה כוסו בבת אחת, הרי זה גרגרן[h]'." — „ומאי טעמא לא אהדרת אפך?" אמר להו: „‚כלה'[h] תנן".

30. Eine kluge Frau und eine törichte Frau.

A Wise Woman and a Foolish Woman. Sanh 109[b]—110[a] K.

אמר רב: [h]און בן פלת אשתו הצילתו[h]. אמרה ליה: „מאי נפקא לך מינה? אי מר רבה, ואנת תלמידה; ואי מר רבה, אנת תלמידה". אמר לה: „ומאי איעביד? הואי בעיצה[h] ואישתבעי בהדייהו". אמרה ליה: „ידענא[a] דכולה כנישתא[a] קדישי נינהו, (דכתיב[b]: ‚כי כל העדה כולם קדושים')". אמרה ליה: „תיב דאנא מצילנא לך". אשקיתיה חמרא ואורויתיה ואגניתיה גואי, איתיבה[c] על בבא וסתרה למויה; כל דאתי, חוייה, הדר. אדהכי והכי, איבלעו להו. — איתתיה דקרח אמרה

[b] = בניה B En. || 29. [a] BM. || 30. [a] BM. | [b] Nu 16[3]. | [c] En.

ליה: „חזית מאי קא עביד משה? איהו הוה[a] מלכא, לאחוה שויה כהנא רבא, לבני אחוה שוי [h]סגני כהנים[h]; אי אתיא תרומה[h], אמר: תיהוי לכהן[h]; אי אתיא חלה[h], אמר: תיהוי לכהן; [h]מעשר ראשון[h] דשקליתו אתו[d], אמר[e]: הבו חד מעשרא לכהן; ותו, גייז לכו למוייכו ומטליל בכו[f] ככפותא, עייניה[e] יהיב במוייכו[g]". אמר לה: „הא איהו נמי קא עביד!" אמרה ליה: „כיון דכולהו[a] רבותא בהדיה נינהו[g], חמות נפשי עם פלשתים' הוא דקא עביד". ועוד דקאמר לכו: ‚עיבידו תכלת'[h]; אי סלקא דעתך תכלתא [h]חשיבא היא[h] מצוה[h], אפיק [a]גליתי דתכלתא[a] וכסינהו לכולהו מתיבתך". והינו דכתיב[i]: ‚חכמת[j] נשים בנתה ביתה', [h]זו אשתו של און[h]; ‚ואולת בידה[k] תהרסנה', [h]זו אשתו של קרח[h].

31. Die Männer von Sodom. *The Men of Sodom.*

Sanh 109 M (ordo qui in ℵB).

[a]אמרי אנשי סדום[a]: ‚דאית ליה תורא נרעי[b] חד יומא; דלית ליה, נרעי[b] תרי יומי'. ההוא יתמא בר ארמלתא יהבו ליה תורי למרעי, אול שקלינהו וקטלינהו; אמר להו: „דאית ליה תורא[e], נישקול חד משכא; דלית ליה, נישקול תרי". אמרו ליה: „מאי האי?" אמר להו: „סוף דינא כתחלת[h] דינא; מה תחלת דינא דאית ליה תורא נרעי[b] חד יומא, דלית ליה נרעי[b] תרי יומי, אף סוף דינא דאית ליה נישקול חד משכא, דלית ליה נישקול תרי".

‚דעבר במברא, ניתיב זווא; דלא עבר במברא, ניתיב תרי'. דהוה רמי ליבני, אתי כל חד, שקיל חד; אמר ליה: „אנא חדא דשקלי!" דהוה שדי תומי או שמכי, אתי כל חד, שקיל חד; אמר ליה: „אנא חד דשקלי!"

---

[d] אתון K[c]. | [e] superscr. | [f] M. | [g] K[c]. | [h] mg. | [i] Pr 14[1]. | [j] sic; חכמות ℵBM (ut Biblia). | [k] בירדיה En (ut Biblia) || **31.** [a] superscr. | [b] En Ar. | [c] K.

ארבעה[d] דייני הוו בסדום: שקראי ושקרוראי זייפאי[e] ומצלי דין. דמחי ליה לאיתת חבריה ומפלה, אמרי ליה: „[c]הבה ניהליה דמיעברה ניהליך[c]. דפסיק ליה לאודנא דחמרא דחבריה, אמרי ליה: „[c]הבה ניהליה[c] עד דקדחה“[f].

דפדי[g] ליה לחבריה, אמרי ליה: „הב ליה אגרא, דשקיל לך דמא“. מאן דעבר אארבא[h] יהיב[h] ארבעה ווזי; דעבר במיא, יהיב[h] תמניא ווזי. וימנא חדא אתא ההוא כובס[h], איקלע להתם. אמרו ליה: „הב ארבעה ווזי“. אמר להו: „אנא במיא עברי“. אמרו ליה: „[h]אם כן[h], הב תמניא ווזי“. לא יהב. פדיוה[i]. אתא לקמי דיינא, אמר ליה: „זיל הב ליה ארבעה ווזי, דשקיל לך דמא, ותמניא דעברת במיא“. אליעזר עבד[h] אברהם איתרמי להתם, פדיוה[i]. אתא לקמי דיינא, אמר ליה: „הב ליה אגרא, דשקיל לך דמא“. שקל גללתא, פדייה[j] לדיינא. אמר ליה: „מאי האי?“ אמר ליה: „אגרא דנפיק לי מינך, יהביה ניהליה להאי!“ אמר ליה: „ולואי כדקיימי, קיימי!“

הויא להו פורייתא[k] דהוו מגנו עלה[l] אורחי; כי מאריך, גייזי מיניה; דהוה גוץ מתחי ליה. אליעזר עבד אברהם איקלע להתם, אמרו ליה: „קום גני אפוריא!“ אמר להו: „נידרא נדרי, מן יומא דמיתת שרה, לא גנינא אפוריא“.

כי הוה מתרמי להו עניא, יהבי ליה כל חד וחד דינרא, וכתיב שמיה עליה, וריפתא לא הוו ממטו ליה[a]. כי הוה מאית, אתו כל חד וחד שקיל דידיה.

[m]כי הוו עבדי הלולא, והוה אתי אכסניא, ומזמין יתיה חד מנהון, הוה להו איסרא דהוו צלבין ליה. אליעזר עבד אברהם אול אשכח להו הלולא, אול יתיב לגבי סעודתא בעקבא דכולהו.

---

[d] M* = rell; ששה M[c], duo nomina אפשקר קפשקר M[mg] addit. | [e] זרייפא K. | [f] + וכן לאמתא M[superscr.] | [g] M*K[t]F; דפדע M[c] דפרעיה K[mg]. | [h] FK. | [i] M*K*; פדעיה M[c]K[c]. | [j] M*KF; פדעיה M[c]. | [k] כורסייתא M. | [l] rell; עליה M. | [m] mg.

אמר ליה: „מאן ומנך הכא?“ אמר ליה: „את“. שקל גלימיה ורהט. עבד לכולהו הכי, עד דמטא לגבי דיינא. אמר ליה: „מאן ומנך?“ אמר ליה: „את“. שקל גלימיה ורהט. שקלו כולהו גלימיהו ורהוט. יתיב עלויn סעודתא ואכלה[m].

ההיא רביתאo דקא מפקא ריפתא לעניא בחצבא, אינלאיo מילתא; שפיוה דובשא ואוקמוה על איגר שורא, אתו ויבורתאp ואכלוה. והיינו דכתיבq: ‚ויאמר יי ועקת סדום ועמורה כי רבה‘, ואמר רב יהודה אמר רב: ‚על עסקי ריבה‘[h].

32. Sanherib. ***Sennacherib.*** Sanh. 95[b] M.

אמר רבי אבהו: [h]אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו[h], דכתיב[a]: ‚ביום ההוא יגלח יי בתער השכירה‘. אתא קודשא בריך הוא, אידמי ליה כגברא סבא, אמר ליה: „אי אֶזלת לגבי הנך [h]מלכי מזרח ומערב[h] דאיתיתינהו לבניהו וקטלתינהו, מאי אֶמרת להו?“ אמר ליה: „ההוא גברא נמי בההוא פחדא הוא[b] יתיב“. אמר ליה: „היכי נעביד?“ [c]אמר ליה: „ויל שני נפשך, כי היכי דלא לידעון“. — „במאי אשני?“[c] אמר ליה: „ויל אייתי לי מספרא ואיגוייך“. — „מהיכא?“ אמר ליה: „עול להההוא[d] ביתא ואייתי“. אול אשכחינהו למלאכי, אידמו ליה לגברי, והוו קטחני קשייתא. אמר להו: „הבו לי מספרא“. אמרו ליה: טחון[e] חד גריוא דקשייתא[f] [c]וניתן לך“. טחן חד גריווא דקשייתא[c], יהבו ליה מספרא. עד דאת[א][g], איחשיך[b]“. אמר ליה: „ויל אייתי נורא“. [h]אייתי ליה[h]. בהדי דקנפח[i] ליה, איתלי נורא בדקניה. אול גוויה ולרישיה[j]. היינו דכתיב[a]: ‚וגם את הוקן תספה‘. (אמר רב פפא: היינו דאמרי אינשי: ‚גרידת[יה][k] לארמאה שפיר[l], איתלי נורא בדיקניה, לא שבעת

---

n עלויה Mmg. | o rell. | p זבורי(ר)י ℵBF דבורי En. | q Gen 18[20]. || 32. a Is 7[20]. | b K. | c mg. | d ℵB En. | e טחן K. | f ℵB En K. | g דאתי K. | h superscr. | i פח eras. | j לרישיה rell. | k = K גרעתיה Ar. | l + ליה, quod postea deletum. שפר ליה En K ושפר ליה Ar.

חוכא[h] מיניה'.) אול אשכח דפא מתיבותא דנח, אמר: ‚היינו אלהא רבא דשוביו[ה][m] לנח מטופנא; אי אויל ההוא גברא ומצלח, מקרב להו לתרין בנוהי קמ[ך]'. שמעו בנוהי וקטלוה.

33. Eleazar, Sohn des R. Simeon.

Eleazar Son of R. Simeon. B. m. 83[b]—84[b] F.

רבי אלעזר ברבי שמעון אשכחיה לפרהגבנא[a] דמלכא דתפיש גנבי. אמר ליה: ‚היכי יכלת להו? לאו בחיותא[b] מתילי, דכתיב[c] בהו: ‚בו תרמוש כל חיתו יער'?" (איכא דאמרי: מהאי קרא[d] אמר ליה: ‚יארוב במסתר כאריה בסוכו יארב לחטף עני יחטף עני [e]במשכו ברשתו.')[f] אמר ליה: ‚מאי אעביד? הרמנא דמלכא הוא". אמר ליה: ‚תא אגמרך, היכי תעביד: עול בארבע[g] שעי לחנותא וחזי מאן שתי חמרא וקמנמם[h], עיין אבתריה: אי עיבידתיה בליליא הוא, רדודי קא רדיד, ואי לא, גנבא הוא; אי צורבא מרבנן הוא, קדומי קדים לגירסיה; אי פועל[k] הוא, קדומי קדים לעבידתיה[i]; דלא הכי והכי, תפשיה[j]". אישתמעת מילתא בי מלכא, אמ' ל': ‚קרינא דאיגרתא, איהו ליהוי פרוונקא". הוה קא תפיש ואויל. שלח ליה רבי יהושע בן קרחה: ‚[h]חומץ בן יין! עד מתי אתה מוסר בניו של אלהינו להריגה?[h]" שלח ליה: ‚[h]קוצים אני מכלה מן הכרם[h]". שלח[k]: ‚[h]בעל הכרם יכלה את קוציו[h]". פגע[l] ההוא כובס[h], אמר ליה: ‚חומץ בן יין! עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה?" אמר: ‚מדחציף כולי האי, שמע מינה, רשע[h] הוא". אחוי עליה, תפשוה. בתר דעבד, תב מדעתיה, ובָעי

---

[m] דשיזביניה K. || **33.** [a] = M Ar פרה גנבא H פרהגונה א ℵ En. | [b] ב = HM[vid] כ ℵ En. | [c] Ps 104[20]. | [d] Ps. 10[9]. | [e] למשכו ▪ (H א"ל) דילמא (ק)שקלת צדיקי ו(ק)שבקת F. | ברשותו [f] + רשיעי (H רשיעיא) ℵ En HM. | [g] rell. | [h] וקמנמם F. | [i] לעבודתיה F. | [j] תיפשי' M. | [k] + ליה rell. | [l] + ביה rell.

לפרוקיה, ולא הוה קא מסתייעת מילתא. קָרֵי אנפשיה: ,שומר פיו ולשונו שומר מצרה[m] נפשו[n]. אסקוה לוקיפה, קא אזיל ואתי תותיה וקא מצטער. [h]אמ[רו] לו: ,,רבי, אל ירע לך! הוא ובנו בעלו נערה המאורסה[o] ביום הכיפורים". הניח ידו על כריסו, אמר: ,,כרסי ובני מעיי, שישו! ומה ספיקות שלכם כך, והאות על אחת כמה וכמה! מובטחני בכם שאין רימה ותוליעה שולטת בכם[h]". ואפילו הכי, לא מייתבא דעתיה. אשקיוה[p] סטא דשינתה[q], ועילוה לביתא[r] דשישא, וקרעוה[s] לכרסיה, והוו מפקי מיניה דיקולי דיקולי דתרבא, ומותבי בשיטשא בתמוז[p] ואב[p], ולא מסרח[t].

ואפילו הכי לא סָמיך ר' אלעזר בר' שמעון אדעתיה[u]. קביל עליה יסורי. בלִיליא הוו מייכין ליה שיתין נמטי, לצפרא מפקין מיניה שיתין משכלי דמא וכיבא. וכל יומא עָבדא ליה דב[י]תהו שיתין מיני[v] ליפדא דהוה אכיל ובארי[w], ולָא שָׁבקא ליה למיפק לבי מדרשא, סָברא, דילמא חל[י]ש. בליליא אָמר: ,,[h]אחי וריעי, בואו[h]!" לצפרא אָמר: ,,[h]אחיי וריעי, צאו (מפני ביטול תורה[h])! יומא חד שמעתיה דביתהו, אָמרה ליה: ,,[h]כיליתה מטון של בית אבא[h]!" שבקתיה ונפקת לבי[x] נשה. ההוא יומא אתו[y] שיתין[z] ספוני[a], ואייתי ליה שיתין ארנקי, ועבדו ליה שיתין מיני לפדא. אָמרה לה דביתהו לברתא: ,,איולי חוי אבוך מאי קא הָוִיא עליה!" אתאי חואי, אמר לה: ,,[h]שלנו גדולה משלכם[h]". קרי אנפשיה: ,היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה[b].

---

[m] text. masor. מצרות. | [n] Pr 21[23]. | [o] = HM; art. > ℵB En. | [p] = H. | [q] H דשונאתא. | [r] + בי F* (דבי F[c]); confusae sunt duae lectt. | [s] H עיה-F[vid]. | [t] + כל — מסרח? (כל תרבא נמי לא תרבא כי אית ביה סוריקי סומקי מסרח, האי אע"ג דאית ביה שוריקי H שוריקי M = [סוריקי F[mg]; סוריקי סומקי לא מסרח) ℵB En; סוריקי] סוריקי M שוריאקי H שוריקי ℵB En. | [u] rell. | [v] נימי F. | [w] ובוארי F? | [x] inscr. | [y] אייתו F. | [z] > rell. | [a] סיפני F. | [b] Pr 31[14].

ההוא יומא איברי[c] ליה עלמא ונפק[d] לבי מדרשא. איתיי[e] שיתין מיני דמא, טהרינהו. הוו קא מרנני רבנן, אָמרי: סלקא דעתך, לא הוה בהו חד טמא[h]? אמר להו: „[h]אם כמותי הוא, יהו כולם זכרים; ואם לאו, תהא נקבה אחת ביניהן". היו[f] כולם זכרים, והעלו[g] להם אלעזר על שמו. (אמר רבא[h]: [h]כמה פיריה וריביה בטלה אשה[i] זו מישראל[h]!)

כי נח נפשיה, אמר לה לדביתהו: „מידע ידענא דרבנן נָקטי בדעתיהו עילַוַי[j], ולא נהגי בי יקרא כדמַבְעי לי[k]; אסקין אגניין בעיליתא, ולא תיסתפי מינאי". אמר רבי שמואל בר נחמני: אישתעיא לי אימא דמר נתן[l] דאישתעיא לה[m] דביתהו דרבי אלעזר בר' שמעון: לא בציר מתמני סרי[n] ולא טפי מעשרין וארבע[o] דאגניתיה בעיליתא; וכי הוה מעיינא ליה ברישיה, והוה מיתעקר שעריה, מָלא דוכתא דמא. יומא חד חוייה מורנא דקא נפיק מאוניה, חלש דעתה[p]; איתחוי[q]: „לההיא דשמעית בצורבא[r] מרבנן, ולא מחאי[s] כי דימבעי ליה". כי הוו אָתו בתרי[t] לדינא, מר מסדר דיניה ומר מסדר דיניה, נָפקא בת קלא מעיליתא ואמ[רה]: „[h]איש פלוני, אתה זכאי! איש פלוני, אתה חייב![h]" יומא חד הות קא מינצייא שיבבתה[u], אָמרה: „[h]תהי כבעליך שלא ניתן לקבורה[h]". אָמרי רבנן: הא ודאי לאו אורח ארעא. שלחו ליה[v] לבני בירי לאסוקיה[w], סליקו רבנן לאיעסוקי ביה, לא שבקינהו בני בירי, דכל כמה דהוה מנח גביהו, לא שלטא[x] בהו [h]חיה רעה[h]. איתחזי ליה רבי שמעון בן יוחאי אבוה דרבי אלעזר לרבנן בחילמא: „[h]פרידא אחת יש לי ביניכם, ואי אתם מביאין אותה אצלי[h]". יומא חד מעלי יומא דכיפורא הוה,

---

c ראר־F. | d ונפקא F. | e איתיו M אריתו rell. | f יהו F. | g ויעלה F. | h ר' HM. | i cf. Ra; רשעה rell. | j וריה־F; יואי־H. | k להו F. | l יוחנן HM יונתן 𝔅 En. | m ליה F. | n 𝔅 EnM סר FH. | o וארבעה F ותרתין HM ותריך 𝔅 En. | p חיה־F. | q + בחילמא לי | r בזילותא דצורבא Fc. | s 𝔅 EnM א"ל לי?? מידי אלא Fmg. | t בתריה H בתריה F. | u prm בחדי rell. | v l. להו. | w quaedam hic omissa videntur. | x שלטא F. | אמתאי מיחאי H F.

אגב דהוו טרידי, סליקו רבנן ואסקוי, זאול ואמטיה[z] למערתא דאבוה, אשכחו עכנא דאהדרה[a] למערתא דאבוה. אמרו ליה[b]: „עכנא עכנא, [h]פתח[c] פיך, ויכנס בן אצל אביו[h]“. פתחה להו, עיילוה.

34. Die Bedeutung des R. Ḥijja. *The Greatness of R. Ḥiyya.*
Ib. 85[b] H.

כי הוו מינצו רבי חנינה ורבי חייא, אמר ליה רבי חנינא: „בהדאי דידי מינצית? דאי משתכחא תורה[h] מישראל[p], מהדרנא לה מפילפולאי“. אמר ליה רבי חייא: „בהדאי דידי מינצית? אנא עבידנא [h]לתורה שלא תשתכח מישראל[h]: שדינא כיתנא, וגדילנא נשבי, וציידנא טאבי, ועבדינא מגילאי טפי, וכתיבנא חמשא חומשי, וסליקנא למתא דלית בה מקרי דרדקי, ומקרינא חמשה ינוקי בחמשה חומשי, ומתנינא שיתא ינוקי בשיתא סידרי, ואמינא להו: ‚עד דהדרנא, אקרו בהדי הדדי, ואתנו בהדי הדדי‘; ועבדי [h]לתורה[h] דלא משתכחא מישראל“.

35. Idem. Ib.

אמר רב חביבא: אישתעי לי רב חביבא בר סומקי: חזאי להההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה; בפניא הוו שפירן עיניה, לצפרא הוה כדמיקליין עיניה בנורא. אמרי ליה: „מאי האי?“ אמר: „דאמרי לאליהו: ‚אחוי לי רבנן צדיקי כי סלקי ונחתי למתיבתא דרקיעא‘; ואמר לי: ‚בכולהון גוהרקין איסתכל לבר מגוהרקא דרבי חייא דלא תיסתכל‘. — ומאי סימני[a]? — ‚בכולהו גוהרקי עיילי מלאכי, לבר מגוהרקא דרבי חייא, דלא עיילי מלאכי, דמנפשיה סליק ונחית‘. לא מצאי לאוקומי אנפשאי, ואסתכלי ביה“. אתו תרי בוטאטי[b] דנורא, מחו לעיניה וסמיוה. „אזלי ואשתטחי אטערתיה, אמרי ליה: ‚מתניתא דמר תנינא‘. ואיתפאי“.

---

y l. יוה־. | z l. אזול ואמטיוה. | a = רו־F. | b l. לה = rell. | c פתחי rell. |
35. a סימניה F. | b = בוטטי FM Ar בוטאשי H.

36. Idem. Ib. F.

אליהו הוה שכיח במתיבתא[a] דרבי. יומא חד איעכב ולא אתא; כי אתא, אמר ליה: „מאי טעמא איעכב[b]?“ אמר ליה: „אדמוקימנא לאברהם וממשינה ליה ידיה ומצלי ומיגיננא[c] ליה, ואדמוקימנא ליה ליצחק וממשינא ליה ידיה ומצלי[d] ומגיננא, וכן ליעקב“. אמר ליה: „ואוקמינהו להו בהדי הדדי!“ — „דחקי ליה[e] שעתא, ואתי משיח[h] בלא זמניה“. אמר ליה: „[h]יש דוגמתן בעולם הזה[h]?“ אמר: „איכא ר' חייא ובניו[h]“. גור[f] תעניתא, אותבינהו קמי[g] תיבותא[h], אמ[רו] [h]משיב הרוח[h], נשא ויקא; אמ[רו], [h]מוריד הגשם[h], אתא מיטרא; כי מטא, [h]מחייה המתים[h], אמרו ברקיעא: „מאן גלי להא מילתא?“ — „אליהו“. אתיוה ומחיוה שיתין פולסי דנורא. אתיהיב ליה רשותא, הוה כי דובא; על[i] ביניהו וטרדינהו.

37. Die Weisheit des R. Banna'a. *The Wisdom of R. Banna'a.* B. b. 58 H.

ההוא גברא דשמעא לדביתהו דהוה אמרה לברתה: „אמאי לא צניעא הך איתתא באיסורא? עשרה בני אית לה להך איתתא ולית לה מגברה אלא חד“. כי קא שכיב, אמר להו: „כלהו נכסי לחד ברא“. לא ידעי להי מיניהו; אתו לקמיה דרבי בנאה, אמר להו: „וילו חבוטו[a] לקבריה דאבוכון, עד דאמר לכו“. אזול, פש חד מיניהו דלא אול. אמר: „בולהו נכסי דהאי“. אולו ואכלו ביה קורצא [b]בי מלכא[b], אמרו ליה: „איכא חד גברא ביהודאי דמפיק ממונא בלא סהדי ובלא מידי[c]“. אתיוה, חבשוה[d]. אתת דביתהו, אמרה להו: „עבדא הוה לי, קטלוה, פסקוה לרישיה, פשטוה למשכיה; אוקמוה, וקא

---

36. [a] F[c]. | [b] adde מר. | [c] ומגנינא rell. | [d] ומצליה F. | [e] l. לה? | [f] גזור F. | [g] קמיה F. | [h] H תיבתא Fvid. | [i] Fsuperscr. || **37.** ▪ ℵB En F חבטו H. | [b] rell קמיה דשבור מלכא H. | [c] rell ראיה H. | [d] rell > H.

משקו ביה מיא; לא דמי קא יהבו לי, ולא אגרא קא יהבו לי". לא הוו ידעי, מאי קאמרה להו. אֲמרי: „אפקוה לסבא דיהודאי, דילמא ידע". נפק אמר להו: „זדנוקא קאמרה". אֲמרי: „הואיל[h] וחכים כולי האי, ליתיב אבבא ולידין דינא". חוא דכתיב אבבא דאבולא: „כל דיין דמתקרי לדין, לא שמיה דיין". אמר: „[h]אלא מעתה[h], אפלו אתי איניש מעלמא ומקבע ליה ומנא לבי דינא, הכי נמי דאפסיל ליה? אלא [e]הכי כתובו[e]: „כל דיין דמתקרי לדין ויגבון טיניה טמון בדין, לא שמיה דיין". כתבו הכי: „ברם סבא דיהודאי כך אמר: „כל דיין דמתקרי לדין ויגבון מיניה ממון בדין, לא שמיה דיין". חוא תוב דהוה כתיב: „בריש כל מותא אנא דם, ובריש כל חיין[f] אנא חמר". אמר להו: „אלא מעתה, דנפיל מאיגרא ומית, דנפיל טן דקלא ומית, הכי נמי דדם קטיל ליה? ודימטא למטת[g] ואשקיוה חמרא, חיי? אלא כתובו הכי: „בריש כל מרעין אנא דם, בריש כל אסואן אנא חמר". [h]כתבו: „ברם סבא דיהודאי כך אמר: „בריש כל מרעין אנא דם, בריש כל אסואן אנא חמר[h]; באתר[i] דלית חמר, תמן מתבעין סמנין".

38. Die Bekehrung des Reš Laḳiš.

The Conversion of Resh Laḳish. B. m. 84[a] F.

יומא חד הוה קא סחי במיא בירדנא, אתא ריש לקיש [a]דמייה באיתתא[a], דצייה לרומחא, [b]שוור לירדנא[b] אבתריה[c]. אמר ליה: „חילך לאורייתא[d]!" אמר ליה: „שופרך לנשי!" אמר ליה: „אי הֲדרת בך, אית לי אחתא דשפירא מינאי ויהיבנא לך". הדר ביה. בעא[e] למיהדר לאיתוויהו למניה, ולא אמצי. אקרייה ואיתנייה ושויה גברא רבה. יומא חד[f] הוה יתיב[g] בית מדרשא וקאמרי: [h]הסיף והסכין והרומח והפגיון מגל קציר ומגל

---

[e] היכי כתיבי H, sed cf. infra. | [f] חיי M חייא F חיי HEn. | [g] למימת FM לימות En לימות H. | [h] mg. | [i] rell באתרא H ובאתרא Hmg. || 38. ▪ סבר איתתא הוא = M אדמיר' כאיתת' H. | [b] tr F. | [c] אברתיה F. | [d] Fc. | [e] H בעיא F. | [f] > F. | [g] l. יתבי.

יד מאימתי מקבלין טומאה? משעת גמר מלאכה. איהו גמר מלאכתן?[h] ר' יוחנן אמר: [h]משעה שיצרפינו בכבשן[h]; ריש לקיש אמר: [h]משעה שיצחצחינו במים[h]. אמר ליה: „ליסטאה בלסטיותיה[h] ידע". אמר ליה: „מאי אהנית לי? התם קרו ליי רבי, הכא קרו ליי רבי". אמר ליה: „לא אהנאי לך, דקריבתך [h]תחת כנפי השכינה[h]?"

חלש דעתיה דר' יוחנן; איחלש ריש לקיש. אתאי דביתהו אמרה ליה: „חזי לדידי!" לא אשגח בהי. — „חזי לבניהk ולבנתיה[l]!" לא אשגח בהם. קרי עלה: ‚עזבה יתומיך אני אחייה ואלמנותיך עלי תבטחו[m][o]'. נח נפשיה דריש לקיש, הוה קא מצטער ר' יוחנן אבתריה. אמרי רבנן: מאי נעביד ליה דמיתבא[p] דעתיה? ליתי ר' אלעזר בן פדת דמחדדן[q] שמעתתיה, ניעול. עייל לקמיה. כל מילתא דהוה [r]קאמר, הוה[r] אמר ליה: „תניא דמסייעא לך". [s]אמר ליה: „את[s] כבר לקישא? בר לקישא כי הוה אמינא שמעתא, מקשי ליt עשרין וארבעה קושייתא[u], ומפריקנא ליה עשרין וארבעה פירוקי[v], ומתילא[w] רווחא שמעתא; ואת אמרת: ‚תניא דמסייעא[x] לך'! אטו אנא[x] לא ידענא דשפיר קאמינא?" הוה אזיל קא קרע מניה[z] ואמר: „בר לקישא היכא את? בר לקישא היכא את?" עד דשף דעתיה, ובעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה.

39. Der Tod des Rabba b. Naḥmani.

The Death of Rabba b. Naḥmani. Ib. 86[a] F.

אמר רבינא[a]: אישתעי לי חמא בר ברתיה דחסא[b], דרבה בר נחמני בשמדא נח נפשיה. אזלו אכלו ביה קורצא בי מלכא,

---

[h] H 𝔐 En בליסטאיה M בליסטאוחיה F. | [i] ליה F. | [j] H ביה F. | [k] l. לבניי? | [l] נוחיה-F; l. ולבנתיי? | [m] ביה F. | [n] F-חי-חנה-En. | [o] Je 49[11]. | [p] H דליתייבה F. | [q] HM דו-Fvid. | [r] H >F. | [s] Fc. | [t] ליה F. | [u] 𝔅 En H שמעתתא M-יאתא F. | [v] HM פרוקי 𝔐 En פירקי F. | [w] 𝔅 En M ומימלא F. | [x] H. | [y] H אנן F. | [z] מיניה F. || 39. [a] רב כחנא rell. | [b] superscr.

אמרי: „איכא גברא ביהודאי דקמבטל תליסר אלפי גברי ירחא בקיטא וירחא בסיתוא מכרגא". שדרו פריסתקא[c] דמלכא אבתריה, ערק[d] לצריפא דעינא, ומצריפא דעינא לשיחא, ומשיחא לאפדנא דשבח[e], אול פריסתקא דמלכא אבתריה, [f]איקלע להההוא אושפיזא דהוה ביה[f], אשקיוה תרי כסי [g]וחליוה לתכא מקמיה[g], הדר פרצופיה לאחוריה. אתו[h] לגביה אמרו ליה: „מאי נעביד? גברא דמלכא הוא". אמר להו: „הדרו[i] לתכא ויהבו ליה כסא, דהשתא הדר[j] פרצופיה". עבדו ליה הכי ואיתסי. אמר: „מידע ידענא דגברא דקא בעינא ליה הכא ניהו; מיהו, אי קטלי להההוא גברא, לא מודע; אי מצערו ליה, מודע". עיליה[k] לביתיה, אחדא לבבא. איתרחיש ליה ניסא, פרק אשיתא, נפק. אול לאגמא. אשכח גירדא דדיקלא, הוה קא יתיב עליה. קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא: [h]אם בהרת קודמת[l] לשער לבן, טמא; ואם שער לבן קודם לבהרת, טהור; ספק[h] מאי? אמר [h]הקדוש ברוך הוא: טהור[h], מתיבתא דרקיעא אמרי: „טמא[h]. אמרי: מאן נוכח? נוכח רבה בר נחמני, דאמר רבה בר נחמני: [h]„אני יחיד בנגעים ואהילות[h]". אתא שליח אבתריה, לא הוה יכיל למיקרבא ליה, דלא הוה שתיק פומיה מגירסיה. שמע קלא דריגשא[m] באגמא. הוא סבר, פריסתקא דמלכא הוא; אישתיק, יכיל ליה. כי קא ניחא נפשיה, אמר: [h]„טהור, טהור[h]". [h]יצתה בת קול ואמרה: „אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצתה נשמתך[n] בטהרה[h]". נפל פיתקא אריש דאביי: „רבה בר נחמני [h]נתבקש לישיבה של מעלה[h]". לא הוו ידעי, היכא הוה שכיב. חזו ציפרי דהוו קיימי באגמא, וקא עבדו ליה[o] טולא[p]. אולו אשכחו, וספדוה תלתא יומין ותלתא לילותא. נפק להו פיתקא דרקיעא: [h]„כל הפורש יהא בנדוי[h]". ספדוה שבעת יומין ושבעת לילותא. נפק להו פיתקא מרקיעא: [h]„לכו לביתכם[q] לשלום[h]". [r]ההוא יומא דנח

---

[c] prm פירי. | [d] HM. | [e] codd. inter se omnino differunt. | [f] cf. H. | [g] H. | [h] אתא F. | [i] הדורו F. | [j] חדור F. | [k] עילויה F. | [l] rell. | [m] ריגשא F, sed prm דגרסיה, quod deletum est. | [n] rell תיך-F. | [o] H לחו F. | [p] H תולא F. | [q] rell כו-F.

נפשיה, דלי ועפא, דלייה להההוא טייעא כי רכיב אגמלא מחד גיסא דנהר פפא, שדייה באידך גיסא. אמר: „מאי היא?“ אמרי ליה: „נח נפשיה דרבה בר נחמני“. [h]אמר לפניו[h]: „ריבוניה דעלמא! רבה דידך, ועלמא דידך; אמאי פחרבת ליה?[r] מיד נח ונפא.

40. Stücke aus dem „Kapitel der Frommen“.

Stories from the „Chapter of the Saints“.

a) Taan 20[b]—21[a] M_1.

אמר ליה רבא לרפרם בר פפא: „ליטא לן מר מהני מילי מעלייתא דהוה עביד רב הונא“. אמר ליה: „ביומא דעיבא מפקין ליה בגוהרקא דדהבא, וסייר ליה[a] לכולה מתא: כל אשיתא דהוה[b] רעיעא, הוה סתר לה; אי איפשר ליה למרה, בני לה; ואי לא, בני לה איהו מדנפשיה. וכל בהדי פניא דמעלי שבתא משדר שליחא, וכל ירקא דהוה יתיר[c] להו[c] לגינאי, זבין ליה ושדי ליה לנהרא . . . כי הוה כריך ריפתא, הוה פתח לה לדשא, אמר: „כל דצריך ליעול וליתי“. (ואיכא דאמרי: מילתא דשיבתא הוה גמיר, הוה [d]מזמין ליה[d] כווא דמיא ותלי ליה[e], אמר: „כל דצריך, ליעול ליתי[f], דלא ליסתכן.“) אמר ליה: „בולהי מצינא מקייטנא, לבר מיהא, משום דנפישי בני חילא במחווא“.

b) Ib. 21[a] M_1.

אילפא ורבי יוחנן הוה דחיקא להו מילתא טובא, אמרי: „ניקום ניזיל נעביד עיסקא ונקיים[a] בנפשין, אפס כי לא יהיה בך אביון[b]“. אולו איתיבו[c] תחותי ההיא אשיתא רעיעא[d]. הוו קא כרכי ריפתא, שמעיה רבי יוחנן דקאמר ליה [e]מלאך

---

[r] H. ‖ **40a.** [a] לה אב En. | [b] דהוו(ו)ת id. | [c] M_1c. | [d] M_1c מלי ת En. | [e] אב En לה M_1. | [f] + ולירדכי ידיה mg. ‖ **40b.** [a] rell ומקיים M_1. | [b] De 15[4]. | [c] אתיבו M_1. | [d] exspectaveris רציעתא. | [e] M_1c. |

לe־חבריה: „תא נשדיה עליהו ונקטלינהו[f], [h]שמניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה[h]“. אמר ליה אידך: „שבקינהו, דחד מניהו קיימא ליה שעתא“. אמר ליה רבי יוחנן לאילפא: „שמע מר מידי?“ אמר ליה: „לא“. אמר: „שמע מינה, אנא הוא דקיימא לי שעתא. [g]איהדר אַוילּ[g] אנא אקיים בנפש[h], כי לא יחדל אביון מקרב הארץ[i].“ עד דאתא אילפא, מלך רבי יוחנן. כי אתא אילפא, אמרו ליה: „אי איתיב מר וגרים, לא מר הוה מליך?“

c) Ib. M.

ומאי[a] קרו ליה נחום איש גם זו? דכל דהוה סלקא ביה, הוה אמר: [h]„גם זו לטובה[h]“. זימנא חדא שדרו רבנן דורון לקיסר מלכא. אמרי: „בהדי מאן נשדר? אֶמרי: „בהדי נחום איש גם זו, ד[h]מלומד בניסין[h]“. שדרוה בהדיה. אול גנא בההוא דיורא, קמו הני דיוראי שקלו כל מה דהוה בסיפטיהו ומלונהו עפרא. כי מטא להתם, שרינהו[b] לסיפטיהו, חזנהו דמלו עפרא, אמר: „אחוכי קא מחייכי בי[b] יהודאי; פקידו[b] עליה למיקטליה‘. אמר: „גם זו לטובה‘. אתא אליהו, אידמי ליה כחד מיניהו. אמר להו: „דילמא מעפרא דאברהם הוא, דהוו שדו מיניה גילי והוו גירי וחרבי למיקטל שנאוהי (שנאטר[c־h]: „יתן כעפר חרבו)“. [b]הויא ההיא[b] מדינתא דלא מצו למיכבשה; בדקו מיניה[b] עלה, וכבשוה. עיילונהו לבי גנוא, ומלנהו[d] לסיפטייהו[e] [h]אבנים טובות ומרגליות[h]. אמטו לההוא דיורא. אמרו ליה: „מאי אמטית בהדך, דעבדו לך כולי האי?“ אמר להו: „מאי דשקלי[b] מהכא, אמטאי להתם“. קמו אינהו נמי, אמטו מההוא עפרא. קם מלכא, בדקו וקטלונהו לכולהו דיוראי[b].

---

f חי־M_1. | g איהדר אזיל M_1* אי הדר אזיל M_1c. | h בנפשאי M_1c. | i De 15^{11}. || 40c. ■ ואמאי ℵ𝔅 En. | b M_1. | c Is 41^2. | d ומלינהו M_1 ומלונהו En. | e לטיפטייהו mend.

d) Ib. 21b—22a M.

אבא אומנא כל יומא אתי ליה שלמא מתיבתא דרקיעא, לאביי ממעלי שבתא למעלי שבתא, לרבא ממעלי יומא דכפורי למעלי יומא דכפורי. חלשא דעתיה דרבא מדאביי, והוה קחלשא דעתיה דאביי משום דאבא אומנא. אמרו ליה: „לא מצית למעבד כעובדי דאבא אומנא". מאי עובדיה דאבא אומנא? כי הוה עביד מילתא, הוה ליה דוכתא דגברי לחודייהו ודנשי לחודייהו, והוה ליה לבושא adאית ביה ביוזעי ביוזעי, דכי אתיא איתתא, הוה מלביש לה, כי היכי דלא ליסתכל בה. והוה ליה דוכתא דצניעותא מאבראי למרמי ביה פשיטי: דאית ליה, רמי; דלית ליה, עייל ונפיק, אתי אויל, ולא מיכסיף. כי הוה חזי צורבא מרבנן דלא אפשר ליה, אמר ליה: „שקול הנך פריטי בהלואה ואיבראי נפשך". וימנא חדא שדור ווגא דרבנן למיבדקיה, אולו לביתיה, אוכלינהו ואשקינהו ומך להו ביסתרקי. לצפרא כרכינהו ואייתינהו לשוקא. אמרו ליה: „לישייתינהו מר". אמר להו: „הכי והכי שוו". אמרי: „דילמא שוו טפי". אמר להו: „בהכי שקלי להו". אמרו ליה: „במה חשדתינן?" אמר להו: „מילתא דמצוה איודמנא להו לרבנן, וכסיפא להו למיטרא". אמרו ליה: „לישקלינהו מר". אמר להו: „מההיא שעתא אסחתינהו מדעתאי לצדקה". הוה קא חלשא דעתיה דרבא באביי, אמרו ליה: „מסתיך דקא מגנא זכותיך אכולה כרכא".

e) Ib. 22a M_1.

רב ברוקא חוואה הוה קאי בשוקא דבי לפט, אתא אליהו איתחוי ליה. אמר ליה: „מאן איכא בהאי שוקא דאתי לעלמא דאתי?" אמר ליה: „לא אינש". אדהכי, אתא גברא דסיים מסאני אוכמי ולא הוה רמי חוטי, אמר ליה: „האי בר עלמא

40d. a M_1. | b כרכונהו M_1. | c ℬ. || 40e. a + והכי M.

דאתי". קרא ליה ולא אתא לגביה. אולb בתריה. אמר ליה: „מאי עובדך?" אמר ליה: „ונדקנאc אנא, ואסרנא גברי לחודיהו ונשי לחודיהו, ובלילא רמינא פוריי בין גברי לנשי, כי היכי דלא ליתעבד איסורא. כי חזינא hבת ישראלh דיהבי גוים עיניהו עלה, מסרנא נפשי ומצילנא לה. וימנא חדא איתרמאי hנערה המאורסהh, בעו למיסנסהd; איתאי דורדיא דחמרא, שדאיe לה בשיפולהf, אמינא להו: ‚דשתנא היא'." — „מאי שנא דסיימת מסני אוכמי?" — „כי היכי דלא ליהדעו דיהודאה אנא; דכי הוה מילתא דצינעא ובעו למיגזר גזירתא, מגלו לי ואמינא להו לרבנן ובעו רחמי ומבטלין לה". — „מאי טעמא כי קריתך, לא אתית?" — „בההיא שעתא הוו גזרי גזירתא, אמינא: ‚ברישא אשמעה ואשלח להו לרבנן דליבעי רחמי עלה דמילתא'." אדהכיa אתו תרי אחריניg, אמר ליה: „הני נמי בני עלמא דאתי נינהו". אמר להו: „מאי עובדיכו?" אמרו ליה: „אינשי בדוחיf אנן; וכי חזינן איניש דעציבא דעתיה, מבדחינן ליה. אי נמי, בתרי דאית להו תגרא בהדי הדדי, טרחינן ועבדינן להו שלמא".

f) Ib. 23a M_1.

אמר רבי יוחנן: hכל ימיו של אותו צדיק היה מצטער על מקרא והh, ‚שיר המעלות בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים'a. אמר: ‚איפשר hשבעים שנהh כחלמא?' יומא חד הוה קא אויל באורחא, חזא ההוא גברא דקא נטע חרובא, אמר: „מכדי חרובא עד שבעין שנין לא טעין; פשיטא לך דחיית שבעין שנין ואכלת מיניה?" אמר ליה: „ואנא עלמא אשכחתיה: כי היכי דשתליb לי אבהתי, אנא נמי אשתיל לבנאי". איתיב קא כריךc ריפתא, אתיא ליה שינתיה, ניים. אהדריה ליה משינתא, איכפי מעינא, ניים שבעין שנין. כי קמc, חזא גברא דקא מנקיט חרובי

---

b + אירחו M. | c זנדוקא זנדוקנא B En; an leg. est זנדנקא? | d En למינסבה MM_1 mend. | e Ar. | f M. | g אחי M. || 40f. a Ps 126[1]. | b שתילו En שתירלו M. | c rell.

מההוא[d] חרובא. אמר ליה: „יָדְעַת מאן שתיל להאי חרובא?“ אמר ליה: „הכי, אבוה דאבא“. — „ומאן את?“ — „בר בריה דההוא סבא“. אמר: „ודאי[h] שבעין שנין כחלמא. אול לביתיה, אמר להו: „בריה דחוניַ[p] המעגל[h] מי מקַיַם?“ אמרו ליה: „בריה ליתיה, בר בריה איתיה“. אמר להו: „אנא הוא“. לא הֲמנוה[e]. אול לבי מדרשא, שמעינהו לרבנן דקא אמרי, נהירא להו[f] שמעתא כהנך שני דחוני המעגל, כי הוה עייל לבי מדרשא, כל קושיא דהוה להו לרבנן, הוה מפריק. אמר להו: „אנא הוא“. לא המנוה, לא נהגו[g] ביה יקרא כד מבעי ליה. בעי רחמי, נח נפשיה. (אמר רבה[h]: הינו דאמרי אינאשי: „או חברא או מיתותא[i]“.)

g) Ib. 23 M_1.

אבא חלקיה[p] בר בריה דחוני המעגל הוה. זימנא חדא איצטריך עלמא למטרא, שדור רבנן זוגא דרבנן לגביה למבעא רחמי ומיתא מטרא. אוולַ[a] לביתיה, לא אשכחוה. אולו לגביה לדברא, אשכחוה דהוה קא רפיק ריפקא; יהבו ליה שלמא, לא אסבר להו אפי. בפניא הוה קא מנקיט ציבא; כי קא אתא, דרא ציבי אחד כתפיה, וגלימיה אחד כתפיה. כולא אורחא לא סָיים מסאניה; כי מטא למיא, סיים מסאניה. [b]כי מטא היוסי והגי, דלייה ללבושיה[bc]. [b]כי מטא למתא, נפקא דביתהו לאפיה כי מקשטא[b]. כי מטא לביתיה, עילא דביתהו ברישא, והדר עייל איהו אבתרה. איתיב, כרך ריפתא, ולא אמר להו לרבנן: „איתיבו כרוכו ריפתא“. פלג ריפתא לינוקי; יהב ליה לקשישא חדא, ולווטרא תרתי. אמר לה לדביתהו: „יָדְעַנא דרבנן [d]אמטול מטרא[d] אֲתו להו; קום נסלק לאיגרא נבעי רחמי, איפשר דמרצי קודשא בריך הוא ואתי מטרא“. קם איהו בהא וויתא, ודביתהו בהא וויתא; קדים סַליק עננא מוויתא [e]דביתהו. נְחית, אמר

---

[d] En. | [e] + אנא הוא M_1. | [f] לך rell. | [g] נהגוה M_1. | [h] רבא ם En. | [i] מיתתא M_1. || **40g.** ▪ M_1[c]. | [b] M_1[c]; tr ord M_1*. | [c] M. | [d] אמטו ולמטרא M_1. | ▪ ב En.

להו: „מאי[f] אתו רבנן?“ אמרו ליה: „שדרינן לגביה דמר למבעא רחמי ומיתי[g] מטרא“. אמר להו: „ברוך המקום שלא הצריך אתכם לאבא[h] חלקיה“. אמרו ליה: „ידעינן דמטרא מחמת מר הוא דאתא, אלא נימא לן מר הני מילי דתמיהא לן טובא! מאי טעמא כי יהבינן ליה שלמא למר, לא אסבר לן אפי?“ — „אגיר יומא הואי, אֲמינא: ‚לא איפגר‘.“ — „מאי טעמא דרא מר ציבי אכתפיה חד, וגלימיה אחד כתפיה?“ — „טלית שאולה היא[h]: להכי שאילה לי, להכי לא שאילה לי[i].“ — „מאי טעמא כל[j] אורחא לא סיים מר מסאניה, כי מטא מר מייא סיים מסאניה?“ — „כולא אורחא קא חזינא, במיא לא קא חזינא.“ — „מאי טעמא כי מטא מר היזמי והגי, דלייה מר ללבושיה?“ אמר להו: „[h]וה מעלה ארוכה[k], וזה אינו מעלה ארוכה[h].“ — „מאי טעמא נפקא דביתהו דמר לאפיה כי מקשטא?“ — „[h]שלא אתן עיני באשה אחרת[h].“ — „מאי טעמא עילא איהי ברישא, ומר אבתרה?“ אמר להו: „לא בדיקיתו לי.“ — „מאי טעמא לא אמר לן מר: ‚כרוכו ריפתא‘.“ — „לא הוה נפישא רפתא[a], ואמינא: ‚לא אחזיק בהו ברבנן [h]טובת חנם[h]‘.“ — „מאי טעמא יהיב[l] ליה לקשישא חדא, ולווטרא תרתי?“ — „האי קאי בביתא, והאי קאי בבי מדרשא.“ — „מאי טעמא קדים וסליק עננא מההיא וויתא דהות קימא דביתהו דמר?“ — „משום דאיתתא שכיחא בביתא ומקרבה הנייתה.“ [m](אי נמי, „הנך ביריוני דהוו בשיבבותי, אנא בעינא רחמי עליהו דימותו, והיא בעיא רחמי דמהדרי בתיובתא“)[m].

h) Ib. 24[b]—25[a] M_1.

אמר רב יהודה אמר רב: [h]בכל יום ויום בת קול יוצאת ואומרת: ‚כל העולם כולו אינו נזון אלא בשביל חנינא בני, וחנינא בני דיו קב חרובין מערב שבת לערב שבת‘[h]. כל מעלי

---

[f] אמאי rell. | [g] מיתי M_1. | [h] rell. | [i] M ליה M_1. | [j] En M כולא [m] > M_1. | [k] הוא quod sequitur deletum est. | [l] יהב En. | [m] > M.

שבתא הוה רגילא דביתהו דשדיא אקטרתא בתנורא משום כסופא. הות לה ההיא שיבבתא, אמרה: ‚מכדי ידענא דמידי לית לה, אֵויל אחזי, מאי האי'. אולא אשכחתיה לתנורא דמלי ריפתא ואגנה דמליא[a] לישה[b], אמרה לה: ‚פלניתא, איתא[c] מסא, דחריכא[d] ליך ריפתיך[d]." (תנא: [h]אף היא להביא טרדה נכנסת, מפני שמלומדת בניסין[h].)

אמרה ליה[e] דביתהו: ‚מטיבותא דגניזא להו לצדיקי דעלמא דאתי בעי רחמי דליתנון לך מידי." בעא רחמי, שדו ליה כרעא דפתורא דדהבא. חזאי בחילמה[f] דכולי עלמא קא אכיל אפתורא דתלת כרעי, [g]ואינהו[h] על תרתי כרעי[g]. אמרה: ‚בעי רחמי ולשקלוה." בעא רחמי ושקלוה. (תנא: [h]גדול נם האחרון יותר מן הראשון[h], דגמירי: ‚מיהב יהבין, משקל לא שקלין'.)

i) Ib. 25[a] G.

חד יומא דמעלי שבתא חז[ייה] לברתיה דהוה[a] עציבה. אמר לה: ‚בתי[h], אמאי עציבת?" אמרה ליה[b]: ‚אבא, חליף[c] לי כווא דמשחא לכווא דחַלא, ושדיתיה בשרגא." אמר לה: ‚[h]בתי, מי שאטר לשטן והדליק, יאמר לחומץ וידליק[h]." (תנא: [h]היתה דולקת והולכת עד שנטלו מטנה אור להבדלה[h].)

הוו[d] ליה הנך עיוני. אמרו ליה: ‚קא מפסדן עיוך." אמר להו: ‚אי קא מפסדן, ליכלינהי דובי; ואי לא, כל חדא וחדא תיתי דובא בקרנא." לפניא אתיא כל חדא וחדא דובא בקרנא.

הויא ליה ההיא[e] שיבבתא דבנת ביתא, ולא מטו כשורי, אתיא לקמיה, אמרה ליה: ‚רבי, בניתי ביתא, ולא קא מטו כשורי." אמר לה[f]: ‚מה שמך?" אמרה ליה: ‚איכו[g]." אמר לה: ‚איכו[g], איכו[g], נימטו[h] כשורין." (תנא: [h]פליטו[p] אומר:

40h. [a] = En דמלי M. | [b] ליישא M. | [c] איתאי M איתי Ar[M]. | [d] M. | [e] M[1]c. | [f] בחילמיה M[1]. | [g] mg. | [h] ואיהו EnM. ||
40i. ▪ דהוו(ו)ת ℵ EnM. | [b] לה G. | [c] איחליף M[1] איחלף EnM. | [d] הוויין M הויא M[1]. | [e] ℵ En. | [f] rell. | [g] G[vid] ם איבו EnMM[1]. | [h] ℵ MM[1] לימטו En אימטו G.

אני ראיתי את הבית שהיו קורותיו יוצאות אמה לכאן ואמה לכאן, אמרו: ,וה הבית שקירה רבי חנינא בן דוסא בתפלתו'[h]. ואמרי לה: [hi]סניפין עשאום[hi].)

k) Ib.

רבי אלעזר בן פדת הוה דחיק[a] ליה עלמא טובא. אזל ועבד מילתא; אתא לביתיה, ולא אשכח מידי למיכל. אשכח ברה דתומה, שדיה ליה בפומיה. חלש ליביה, אזל גנא לבי מדרשא. אתו רבנן לשיולי ביה, וחזיוה דבכא וחייך ונפק[b] צוציתא דנורא מאפותיה. כי איתער, אמרו ליה: ,,אמאי בכית וחייכת ונפק צוציתא דנורא מאפותיך?" אמר להו: ,,אתא שכינה[h], אמרי קמיה: ,רבוניה דעלמא כולי, עד אימת אידון ואיזיל[c] בהאי דוחקא? אמר לי: ,ניחא לך דאחרביה לעלמא והדר איבריה? איפשר דמתרמי לך שעתא דמוניו! אמרי קמיה: ,,כולי האי, ואיפשר? — שני דחיי נפישי, או דחיינא?' אמר לי: ,דחיית'. — ,אי הכי, לא בעינא. — לעלמא דאתי מאי יהבת לי?' — ,יהיבנא לך תליסר נהרי דמשכי אפרסמא, דמשית בהו ידך ומענגת בהו'. ואמרי קמיה: ,ריבוניה דעלמא! הני, ותו לא?' — אמר לי: ,ולחברך מאי ניתיב להו?' אמרי קמיה: ,ריבוניה דעלמא! ומגברא דלית ליה קא בעינא'. טרק לי באסקוטלא[d] באפותאי ואמר לי: ,אלעזר ברי, גרו[e] בך גירא'."

41. Der Untergang des jüdischen Staates.

The Fall of the Jewish State. Git. 55[b]—57[a] M.

אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב[a] ,אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה'? אקמצא ובר קמצא חריב ירושלם, אתרנגול ואתרנגולתא חריב טור מלכא, אשקא דדייספק[b] חריב ביתר.||

---

[i] סנאפי חוח M_1. || **40 k.** [a] דחיקא G. | [b] ונפיק G. | [c] ואזיל $EnMM_1$ ואיזול G. | [d] Gc. | [e] א(ר)גרו $EnMM_1$. || **41.** [a] Pr 28^{14}. | [b] דדיספק En Ar.

,אקמצא ובר קמצא חריב ירושלם', דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעיל דבביה בר קמצא עבד סעודתא, אמר לשמעיה: „ויל אייתי לי קמצא". אול אייתי ליה בר קמצא. אתא אשכחיה דהוה יתיב, אמר ליה: „מכדי ההוא גברא בעיל דבביה דההוא גברא הוא, מאי בעית הכא?" א״ל: „הואיל[h] ואתאי, שבקן, ויהיבנא לך דמי דאכילנא ושתינא." א״ל: „לא." — „יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך". א״ל: „לא". — „יהיבנא לך דמי כולא סעודתיך". א״ל: „לא". נקטיה בידיה ואפקיה. אמר: ,הואיל והוו יתבי רבנן ולא מחו ביה, איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא'. אול אמר ליה לקיסר: „מרדו בך יהודאי." א״ל: „מי יימר?" א״ל: „שדר להו קרבנא, חויות אי מקרבי ליה." אול שדר בידיה עיגלא תילתא[c]. בהדי דקאתי, שדא ביה מומא בעניב[h] שפתים[h] (ואמרי לה: בדוקין[d] שבעין[h]), דוכתא דלדידן מומא ולדידהו לאו מומא. סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות[h]. אמר להו ר' זכריה בן אבקולם: „יאמרו[h], בעלי מומין קרבין לגבי מובח[h]'." סבור למיקטליה, דלא ליזיל ולימא. א' להו ר' זכריה בן אבקולם: „יאמרו[h], מטיל מום בקדשים יהרג[h]'." א״ר יוחנן: ענותנותו של ר' זכריה בן אבקולם החריבה ביתינו ושרפה את היכלנו, והגלתנו מארצנו[h]. || שדר עילויהו לנירון קיסר. כי אתא, שדא[e] גירא למודח[h], אתא ונפל בירושלם; [f] למערב[h], אתא נפל בירושלם[f]; [h]לארבע רוחות השמים, אתא נפל בירושלם. א״ל לינוקא: „פסוק לי פסוקך." א״ל: ,ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל'[g]. [h](וההוא ינוקא הוה מגמגם בין ,באדום' ובין ,באדם'.) אמר: ,קודשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה, ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא'! ערק ואול איגייר, ונפק מיניה ר' מאיר. || שדריה עילויהו לאספסיינוס, אתא צר עלה תלת שני. הוו בה הנהו תלתא[f] עתירי: נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע ובן ציצ[ת] הכסת ... חד אמר: ,אנא ויננא[i] לכו בדחיטי ושערי';

---

[c] תלתא תולתא Ar. | [d] בחריץ Ar. | [e] שדר M. | [f] Ar. | [g] Ez 25 14. | [h] > Ar. | [i] זיינא Ar.

וחד אמר: בדמשחא ומילחא'; וחד אמר: בדציבי'. ושבחו רבנן לדציבי מכולהו (דרב חסדא כל אקלידיה הוה מסר ליה לשמעיה, בר מציבי; דאמר רב חסדא: אכלבא דחיטי בעיא שיתין אכלבי דציבי). הוה[f] להו מיזן עשרין וחדא שתא. || הוו בהו הנהו בריוני. אמרו להו רבנן: „ניפוק ונעביד שלמא בהדיהו". לא שבקונהו[f]. אמרו להו אינהו: „ניפוק ונעביד קרבא בהדיהו". אמרו להו רבנן: „לא מסתייעא מילתא". קמו קלונהו להנהו אמברי, והוה כפנא. || מָרְתָא בת ביתוס עתירתא דירושלם הואי. שדרה לשלוחה, אמרה: „אייתי לי סמידא". אדאול, אודבן. אמר לה: „סמידא ליכא, חיור[תא] איכא". אמרה ליה: „ויל אייתי". אדאול, אודבן. אתא אמר לה: „חיורת[א] ליכא, גושקרא איכא". אמרה ליה: „ויל אייתי". אדאול, איודבן. אתא אמר לה: „גושקרא ליכא, קמחא דשערי איכא". אמרה ליה: „ויל אייתי". אדאול, אודבן. הוה שליפא מסאנא, אמרה: איפוק ואחוי אי משכחנא מידי למיכל'. איתיב לה פרתא בכרעא, ומתה[h]. קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי: הרכה בך והענוגה וגו'.[k] (ואיכא דאמרי: גרוגרת[h] אכלה מדרבי צדוק, ומתה[h]. דר' צדוק איתיב ארבעין שנין בתעניתא[1]. כי הוה אכיל מידי, הוה מתחוי מאבראי; וכי הוה ברי, מייתו ליה גרוגר[ות], מייץ מיהו ושדי להי.) כי הוה ניחא נפשה, אפיק[ה] לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא. אמרה: האי למאי מבעי לי? והיינו דכתיב[m]: כספם בחוצות ישליכו וגו'". || אבא סקרא ריש בריוני דירושלם בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה. שלח ליה: „תא בצנעא לגבאי". אתא אמר ליה: „עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא?" א"ל: „ומאי אעביד? דאי אמינא להו מידי, קטלי לי." א"ל: „חוי[f] לי תקנתא לדידי; איפוק, איפשר דהוי הצלה[h] פורתא". א"ל: „נקוט נפשך בקציר, וליתו כולי עלמא, ולישיילו בך, ולימרו דנח נפשיה; ואייתי מידי סריא ואנח גבך, וליעסקו בך תלמידך; דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא". עבד הכי. [h]נכנס בו רבי אליעזר מצד

---

[k] De 28[56]. | [1] + דלא ליחרוב ירושלם ℵBEn. | [m] Ez 7[19].

אחד, ורבי יהושע מצד אחד[h]. כי מטו לפיתחא, בעו למידקריה. אמר להו: „[h]יאמרו: ‚רבן דקרו'[h].“ בעו למדחפיה, אמר להו: „[h]יאמרו: ‚רבן דחפו'[h].“ פתחו ליה בבא. כי מטא התם, אמר: „שלמא עלך מלכא, שלמא עלך מלכא“. א״ל: „מיחייבת תרי קטלי: חדא, דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא; ועוד[h], אי מלכא אנא, עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי?“ א״ל: „דקאמרת ‚לאו מלכא אנא', סברא[n] מלכא את; אי לאו מלכא את, לא מימסרא ירושלם בידך, דכתיב[o]: [p]והלבנון ביאדיר יפול', [h]ואין ‚אדיר' אלא מלך[h], שנאמר[q]: ‚והיה אדירו ממנו'[r]; ודקאמרת, אי מלכא אנא, אמאי לא אתית לגבאי?, בריוני[s] דאית בן[s] לא שבקין.“ א״ל: „[h]אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה, לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון[h]?“ (קרי עליה רב יוסף (ואיתימא רבי עקיבא): ‚משיב חכמים אחור ודעתם יסכל[t]'; איבעי ליה למימר: ‚שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה, וחביתא[f] שבקינן להּ.') אדהכי, אתא פריסתקא, א״ל: „קום, דמית קיסר, ואימנו חשיבי דרומאי לאותובך ברישא.“ הוה סיים מסאניה חדא, בעי למסיימיה לאחרינא, לא עייל; בע[א] למישלפיה לאידך, לא נפק. א״ל: „לא תצטער, דכתיב[u]: ‚ושמועה טובה תדשן עצם'.“ א״ל: „מאי תקנתיה?“ — “ליתי איניש דלא מייתבא דעתך מיניה, וליחלוף קמך, דכתיב[v]: ‚ורוח נכאה תיבש גרם'.“ עבד הכי, עייל. — „ומאחר[h] דחכימיתו כולי האי, אמאי לא אתיתו לגבאי?“ א״ל: „ולא אמרי לך?“ — „אנא נמי אמרי לך.“ א״ל: „מיזל אוילנא, ואיניש אחרינא משדרנא.“ א״ל: „בעי מינאי מילתא, ואתן לך.“ א״ל: „[h]תן לי יבנה וחכמיה[h], ושושילתא דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק.“ (קרי עליה רב יוסף (ואיתימא רבי עקיבא): ‚משיב חכמים אחור ודעתם יסכל'; איבעי ליה למימר: ‚שבקינהו האי וימנא'. והוא סבר: ‚דילמא

---

[n] איברא BBEn. | [o] Is 10[34]. | [p] Mc. | [q] Je 30[21]. | [r] + ואין לבנון אלא BBEn. ברית המקדש שנ' ההר הטוב הזה והלבנון | [s] M. דאיבן BBEn | [t] Is 44[25]. | [u] Pr 15[30]. | [v] ib. 17[22].

כולי האי לא יהבו[w], והצלה פורתא נמי לא הויא'. — אסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק מאי היא? — יומא קמא אשקיוה מיא דפארי, למחר מיא דסיפוסקא, למחר מיא דקיטחא, עד דרויח מיעיה פורתא פורתא.) . . .

,אתרנגול ותרנגולתא חריב טור מלכא'. דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגולתא, [h]כלומר: ,פרו ורבו כתרנוגליך[h]'. יומא חד הוה קחליף גונדא דרומאי, שקלונהו מיניהו; נפול עליהו, מחונהו. אתו אמרו ליה לקיסר: ,,מרדו בך יהודאי.'' אתא עליהו. הוה בהו חד בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו. שקליה קיסר לתאניה ואותביה אארעא, אמר: ,רבוני דעלמא כולי! אי ניחא קמך, לא תמסריה להההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידן] דחד גברא.'' אכשליה פומיה להההוא בר דרומא ואמר: ,הלא אתה אלהים ונחתנו פרצתנו ולא תצא בצבאותינו.[x] (דוד נמי אמר הכי? — דוד אתמוהי קמתמה.) על ל[h]בית הכסא[h], אתא דרקונא, שמטיה לכרכשיה. אמר: ,הואיל ואתרחיש לי ניסא, אשבקינהו האי זימנא'. שבקינהו, ואזל[f]. איודקור, אכול ושתו, ואדליקו שרגי עד דאתחזי ביליונא [f] דגושפנקא ברחוק מילא. אמר: ,מיחד[א] קא חדו לי'. הדר אתא עליהו. א״ר יוסי: תלת מאה אלפי שלופי סייפי עיול לטור מלכא, וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא, ובהך גיסא הלולי וחינגי, ולא הוו ידעי הני בהנך והנך בהני . . .

,אשקא דדייספק חריב ביתר'. דהוו נהיגי כי הוה מתייליד ינוקא, שתלי ארוא, ינוקתא תו שתלי תורניתא, וכי הוו מינסבי, קייצי להו ועבדי להו גגנא. יומא חד הוה קחלפה ברתיה דקיסר, איתבר שקא דדייספק. קצו ארוא ועיילו לה. נפול עליהו, מחונהו. אמרו ליה לקיסר: ,,מרדו בך יהודאי.'' אתא עילוייהו.

---

[w] + עביד M; est alt lectio. | = Ps 60[12].

42. Wundererzählungen. *Wonder-stories.*

B. b. 73a—74b H.

אמר רבא: אשתעו לי נחותי ימא: בין גלא לגלא תלת מאה פרסי, ורוטיה[a] דגלא תלת מאה פרסי, ומנא חדא דלינן גלא וחזיתיה בי[b] מרבעתיה דכוכבא, והוה כי מיבוק[c] ארבעי גריוי חרדלא; ואי דלי לן טפי, הוה קלי לן מהבלא. רמא ליה גלא קלא לחבריה: „מי שבקת מידי בעלמא דלא חריבתיה?“ אמר ליה: „תא חזי בגבורתיה דמריך, דאפלו כמלא חוטא דחלא[d] לא עברי; שנאמר[e]: ‚האותי לא תיראו נאם י׳.‘“

ואמר רבא: אשתעו לי נחותי ימא: האי גלא דאתי[f] לטבועי ספינתא אית ליה ברישיה כי ציצתא דנורא חיורא, ואית להו[g] אילואתא דחקיק עליהו, [h]אהיה אשר אהיה י׳, צבאות[h], ומחינן ליה בגויהו[h], ונייח.

ואמר רבא: לדידי חזי לי הורמיז[i] בר לילואתא[k] דהוה קא משואר אקובנאה[l] דמחווא, ורהיט פרשא בי רכבי סוסיא מתתאי ולא יכיל ליה. ומנא חדא סרגי[m] ליה תרתי כודניאתא אתרי גשרי דאגנג[n], ושוור מהאי להאי ומהאי להאי, ונקיט תרי מוגי מיא בידיה, ושפיך מהאי להאי ומהאי להאי, ולא נטף[o] נטופתא[p] מיניהו. וההוא יומא ‚יעלו שמים ירדו תהומות‘[q]. שמע[r] מלכותא עילוה וקטעתיה[s].

אמר רבה בר בר חנה: לדידי חזי לי אווילא[t] בר יומיה דהוה [h]כהר תבור[h] (והר תבור כמה הוי? ארבעין פרסי), משכא דצואריה תלתא פרסי, בי מרבעיה[u] דרישיה פרסא ופלגא; ורמא כפותא וסכריה לירדנא.

---

42. [a] ו pr > H. | [b] l. לבי. | [c] H* = מבוק M cf Ar. | [d] דחרדלא H. | [e] Je 5[22]. | [f] דאתיא H. | [g] l. לן. | [h] בגויה H. | [i] = Ar cf RŠbM, הורמין rell. | [k] לילית׳א M לילאת׳א Ar En. | [l] = Ar. | [m] סרגו Ar. | [n] דריגנג B דרוגנג En דרוגנג M דרוגנג Ar. | [o] נטפא BEnM. | [p] פ superscr. | [q] Ps 107[26]. | [r] שמעת En. | [s] = M. | [t] Hc = M. | [u] + דראימא, sed del.

ואמר רבה בר בר חנה: לדידי חזי לי ההיא[v] אקרוקתא דהויא[v] כי אקרא דהגרוניא (ואקרא דהגרוניא כמה הָוי[w]? שיתין בתי). אתא תנינא בלעה, אתא פשקצא[x] בלעת[y] לתנינא, וסליק ויתיב באילנא. תא חזי חיליה דאילנא כמה הוי. (אמר רב פפא בר שמואל: אי לאו דהואי התם לא הימני.)

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אוילנא בספינתא וחוינא ליה להההוא כוורא דעילא ליה אכלה טינא באוסיה, ומית, ואגדיה[z] מיא ושדייה[a] לגודא: חריבו מיניה שתין מחווי, אכלו מיניה שיתין מחווי[b], מלחו מיניה שתין מחווי, מגולגלא דעיניה עבדי תלת מאה גרבי משחא. לישנא כי הדרינן ואתינן, הוה[c] קא מנסרין מגרמיה קודי למבנְיָה להנך מחווי.

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אוילנא בספינתא וחוינא להההוא כוורא דיתיב[d] חלתא על גביה, וקדח עליה חיורתא. סברינן דיבישתא הוא, וסלקינן לישינן ואפינן. חם גביה[e] דכוורא, ואיתהפיך; ואי לאו דהות ספינתא מקרבא לן, הוה מטבע[f] לן.

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אוילנא בספינתא ואולא ספינתא בין שיצא לשיצא דכורא תלת יומי ותלת לילואתא, איהו בדלא[g] ואנן בשפלא[g]. (ודילמא אמרת לא מסגיא ספינתא טובא? כי אתא רב דימי, אמר: חכי[h] קומקומא, סגיא ספינתא שיתא פרסי. ואיכא דאמרי: שדי[i] גירא פרשא, ולא יכיל להּ[j]. אמר רב אשי: ההוא גולדנא דימא הוא, דאית ליה תרי שיצי.)

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אוילנא בספינתא, וחוינא להההיא צפורתא[k] דהוה קימא עד קרסולה במיא, ורישיה[l] מטי לרקיעא. סברנא דליכא מיא דנפישין[m], בעינא למיחת לצנוני נפשין. נפק בת קלא ואמרה לן: „הכא בעיתו לצנוני

---

v ℬM (האי החוא H En, דחוה H En). | w חויא ℬM. | x = Ar. | y ובלעיה MAr. | z ואדחוהי ℬEn. | a ושדיוה id. | b זא־ H. | c pl. M. | d דיחבא ℬEnM. | e rell גבה H. | f עא־ H. | g = M. | h כמיחם rell. | i cf. ℬEnM שדיא H. | j ליה H. | k צפרתא En. | l sic omn. | m ־שן H.

נפשיכו, דנפל ליה חצינא דבי נגרי שבע[n] שנין ולא מטא ארעא?" ולא משום דעמיקי מיא, אלא משום דרדפי מיא. (אמר רב אשי: ההוא [h]זיז שדי[h] הוה, דכתיב[o]: ‚,וזיז שדי עמדי'.)

ואמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אוילנא במדברא וחזינא להנך אווזי דינתור גדפיהו משומניהו, ונגיד ואתי חוטא דמשחא מיניהו. אמרי להו: „אית לן בגויכו חולקא לעלמא דאתי?" חדא דליא לי אטמא, וחדא דליא לי גדפא. כי אתאי לקמיה דרבי אלעזר, אמר לי: [h]עתידין ישראל ליתן עליהן דין[h]. אמר רבה בר בר חנה: זמנא חדא הוה קא אוילנא במדברא, והוה בהדן ההוא טייעא דהוה מורח בעפרא, אמר: ‚האי אויל לדוכתא פלן, והאי אויל לדוכתא פלן'. הבנן ליה עפרא אמר: „מרחקיתון טטיא תמניא פרסי." הבנן ליה ‚אמר: „מרחקיתון[p] תלתא[q] פרסי. הפכינן ליה עפרא, ולא יכלינן ליה.

אמר לן: „תא אחוי לכו [h]מתי מדבר[h]". אזלאי וחזאי דדמוכי כמאן דמיבסמי וגנו, והוה חד מיניהו גני אפרקיד, וכיפן בירכיה. ועאל טייעא כי רכיב ונקיט רומחא בידיה, ולא נגע ביה[r]. פיסקי ושקלי חוטא דתכלתא מיניהו, ולא איסתגיא גמלן. אמר: „דילמא חד מיניכו שקל מידי מיניהו? ניהדר להו. דגמירי, דמאן דשקיל מידי מיניהו, לא מסתגי ליה." הדרינן ליה וסגינן. כי אתאי לבי מדרשא, אמרי לי: „כל אבא חמור[h] כל בר חנה סיכסא. מכדי הנך חוטין וחלייתא אי [h]כבית שמאי[h] אי [h]כבית הלל[h], הוה מיבעי לך למימנינהו ומיתי ומימר". אמר לן: „תו אחוי לכו [h]הר סיני[h]." אזלאי וחזאי דהדרי עקרבי כחמרי לובייתא. נפק בת קלא ואמרה: [h]‚אוי לי שנשבעתי; ועכשיו שנשבעתי, מי מפר לי[h]?' כי אתאי לבי מדרשא, אמרו: „כל אבא חמור, כל בר חנה סיכסא. הוה לך למימר: [h]‚מופר לך, מופר לך[h]'". ואנא סברי: דילמא שבועה ד[h]דור המבול[h] הוה. (ורבנן? — ‚אוי' לא לימא.)

---

[n] prm הא rell. | [o] Ps 50[11]. | [p] מרחיקיתון H. | [q] M תלת H. | [r] rell ביר H = ביח.

אמר לן: תו אחוי לכו בי בלועי דקרח. אחוי לן [s]ההוא בועא דהוה נפיק מיניה חוטא דקוטרא. איתי גבבא דעמרא, אמשייה[t] במיא, וכרכיה ארומחיה, ודחציה[s]; איקלי ואיחרך. אמר לי: „אציח איזי מאי דשמעת מהכא.“ ושמעית דקאמרי: [h]„משה ותורתו אמת והן בדאין“[h]. אמר לי: „כל תלתין יומין מהדרא להו גיהנם כ[h]בשר בקלחת[h], ואמרי הכי: [h]„משה ותורתו אמת, והן בדאין“[h].“

אמר לן: „תו אחוי לכו, היכא דסחיף[u] רקיעא עילוי ארעא.“ אחוי לן. חואי להההיא כוּתא, שקלתה[v] לסלתאי ואנחתה בגווה. עד דצלי, הדר גילגלא, ולא אשכחתה[w]. אמרי: „דילמא [h]חם ושלום[h] גנבי איכא הכא.“ אמר לי: „אינטר עד למחר כי השתא, הדר גלגילא לדוכתיה ושקלת ליה.“

רבי יוחנן משתעי: זימנא חדא הוה קא אוילנא ב[h]ספינה[h] ודלי ההוא כוורא רישיה, ודמיין עיניה לתרי סיהרי, ונפלו מיא מתרי[x] זימיה[y] כתרי מברי[z] דסורא.

רב ספרא משתעי: זמנא חדא הוה אוילנא בספינתא, ודלי הדוא כוורא רישיה, והוה אית ליה תרי קרני, וחקוק[a] עליהו: [h]„אני בריה קלה שבים“[h], והֲווינא תלת מאה פרסי, ומוּמַן לפומיה ד[h]לויתן[h]. (אמר רב אשי: ההוא עיזא דימא הוא וכחישא[b].)

רבי יונתן משתעי: זמנא חדא הוה אולינן ב[h]ספינה[h], וחוינא להההיא קרטליתא דהוה מְדבק בה [h]אבנים טובות ומרגליות[h], והדר לֵה מינא דכוורא דשמיה כרשי[c]. נחית בר אמודאי לאיתוי[d], בעא למקטליה. סליק, דרא ויקא דחלא ונחית. נפקא בת קלא ואמרה: „מאי עב[י]דתיכו בהרי קרטליתא דדביתהו דרבי חנינא בן דוסא, דאית בה תכלתא דשריא[e] חוטי לצדיקי לעלמא דאתי?

---

[s] cf Ar nomine ספרים אחרים. | [t] ומשמיה Ar. | [u] פא׳ H. | [v] שקלתא ℵBM שקליתה En שקלתיה H. | [w] = M חיה H. | [x] מתרתי M מיכרי ℵBAr ℣ rell. | [y] ℵBMAr קימיה H אוסייה En cf RŠbM. | [z] מכרי En סברי Ar ed. pr. ℣V סכרי Geršms. | [a] ותקיק rell. | [b] דבחישא ℵ rell. | [c] כרישא ℵB כריש Ar M. | [d] לאיתויה M. | [e] l. דשריא.

רבי יהודה הינדואה משתעי: זמנא חדא הוה קא אזילנא בספינתא וחזינא להההוא[f] אבן[h] טבא[g] דהדר לה תנינא, נחית בר אמודאי ואיתי לה, ואתא תנינא וקא בָּלַעַה לספינתא. אתא פשקצא וקטליה, איתהפיכו מיא לדמא. אתא תנינא חבריה, שקלה[h], אתנחתה עילויה, ואחייה. הדר וקא בָּלַע לספינתא, הדר אתא ההוא פשקצא וקטליה, שקלה[h] ופרח. בהדי דקא פרח, נפלה בספינתא עילוי הנך צפורי[i] דהוו מליחי. חַיָּין, שקלוה ופרוח. . . .

אמר רב אשי: אשתעי לי הונא בר נתן: זמנא חדא הוה קא אזילנא במדברא והוה בהדן אטמא. פתחנא ונקירנא, איתנחה עילוי עשבי וחלמה. איתינן ציבי וטוינא. לישנא הדרנא אתאי, הוה קא מלחשן[j] גומרי. כי אתא[ן] לקמיה דאמימר, אמר לי: „עשבי סמתרי הוה, וגומרי דריתמא הוה.“

43. Halachische Stücke. *Halakic Texts.*

a) Ber 2[a]—3[a] M.

תנא היכא קאי, דקתָני ‚מאמתי‘? ותו, מאי שנא דתָני בערבין‘, ניתני ‚בשחרין‘ ברישא? — תנא אקרא קאי, דכתיב[a]: ‚בשכבך ובקומיך‘, והכי קָאָמר: [h]‚ומן קרית שמע[h] ד[h]שכיבה[h] אימת? [h]משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן‘[h]. || ואיבָּעית אימא: תנא יָלִיף מ[h]ברייתו של עולם[h], דכתיב[b]: ‚ויהי ערב ויהי בקר יום אחד‘. || אי הכי, סיפא דקתני: ‚בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה, בָּערב שתים לפניה ושתים לאחריה‘, ניתני ‚בערב‘ ברישא? — תנא[c] תָני ‚ערבית‘ ברישא[c] והדר תני ‚שחרית‘, ואדקאי[d] ב‚שחרית‘ מְפָרֵשׁ כל מילי ד‚שחרית‘, והדר מפרש מילי ד‚ערבית‘.

---

[f] ‘החי M. | [g] ‘טוב M. | [h] MEn ליה- H. | [i] ציפרי rell. | [j] mg מלחינן H לחי M. || 43 a. [a] De 6[7]. | [b] Ge 1[5]. | [c] ordo verborum M[c]. | [d] א pr superscr.

מתני'[e]. משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן] [f]מַכְּדֵי, כָּהֲנֵי מֵאימַת קָאֲכְלִי בתרומה[h]? [h]מִצֵּאת הכוכבים[hf]; ניתני, משעת צאת הככבים[g]! — מִילְּתָא אגב אורחיה קמשמע לַן, דכהני[g] אימת אָכְלִי[h] בתרומתן[h], משעת צאת הככבים. ו[i]הא[i] קמשמע לַן, דכפרה[h] לָא מעכבא להו[i], כְּדְתַנְיָא: ,ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים'[j] ביאת שמשו מעכבתו לאכול בתרומה, ואין כפרתו מעכבתו לאכול בתרומה. || ומאי דהאי ,ובא השמש וטהר'[h]ביאת שמשו[hk] הוא ,ומאי ,וטהר', ,טהר יומא', ו[l]דילמא[h] ביאת אורו[hk] הוא, ומאי ,וטהר', ,טהר גברא'? אמר רבא בר רב שילא: [h]אם כן[h], ליכתוב קרא ,וְיטהר ואחר יאכל מן הקדשים', מאי ,וטהר'? שמע מינה ביאת שמשו הוא, [i]ומאי ,וטהר'? ,טהר יומא'[i], כְּדְאָמְרִי אֵינָשֵׁי: [i]אֵיעָרֵב[m] שימשא ואיתֵי יומא'.

במערבא האי דרבה בר רב שילא לא שמיע להו, וְבָעוֹ לֵה מֵיבָעָא: האי[n] ,ובא השמש וטהר' ביאת שמשו הוא, ומאי ,וטהר', ,טהר יומא', או[n] דילמא ביאת אורו הוא, ומאי ,וטהר', ,טהר גברא'? ופשטו[o] להּ[p] מִבָּרַיְיתָא, מדקתני בברייתא: ,סימן לדבר, עד צאת הכוכבים', שמע מינה, ביאת שמשו הוא, ומאי ,וטהר', ,טהר יומא'.

אמר מר: ,משעה שהכהנים נכנסין לאכול בתרומתן'. ורמינהי: ,מאמתי קורין את שמע בערבין? משעה שעני נכנס לאכול פתו במלח ועד שעה שעומד ליפטר מתוך הסעודה'. סיפא ודאי פליגא אמתניתין, רישא מי אֲמְרִינַן דְּפְלִיגא אמתניתין? — דילמא[i] ,עני', ו,כהן' חד שיעורא הוא. || ו,עני', ו,כהן' חד שיעורא הוא? ורמינהי: ,מאמתי מתחילין לקרות קרית שמע בערבין? משעה שבני אדם נכנסין לאכול פתן בערבי שבתות, דברי רבי מאיר; וחכמים אומרים: משעה שהכהנים וכאין לאכול

---

e sup ras. | f mg. | g Mc דכהנין M*. | h אוכלין Mc M*. | i superscr. | j Le 22[7]. | k tr Ar; lectio Ar.ina laudatur in mg; nostra est Rašiana lectio; ab interpretatione Rašiana abscedunt Tosafot q. v. | l M*. | m sic vocal. instruct. | n Mc. | o ופשיטו M וַפַּשְׁטוּ sic voc. instr. Mc. | p לית לה M.

בתרומתן, וסימן לדבר, עד צאת הכוכבים. ואף על פי שאין ראיה לדבר, זכר לדבר; שנאמר[q]: ,ואנחנו חציים[r] עשים במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים'; ואומר[s]: ,והיה[t] לנו הלילה ל[u]משמר, והיום ל[u]מלאכה'. (מאי ,ואומר'? — וכי תימא ,מעלות השחר' לאו יממא, ומכי איריב שימשא לילא הוא, ומשום [h]בנין בית המקדש[h] אינהו מקדמי ומחשכי; תא שמע ,והיה לנו הלילה למשמר והיום מלאכה'). קַסְלָקא דעתך ד[h],בני אדם בערבי שבתות'[h] היינו ,עניים', ואי סלקא דעתך, ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא, רבנן היינו רבי מאיר! אלא שמע מינה, שיעורא ד,עני' לחוד, ושיעורא ד,כהן' לחוד! — לא לעולם[hi] ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא [f]ו[h]רוב בני אדם[h] לאו היינו עניים[f]. || ו,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא? ורמינהי: ,מאמתי מתחילין לקרות קרית שמע בערבית? משעה שקדש היום בערבי שבתות, דברי רבי אליעזר; רבי יהושע אומר: משעה שהכהנים טהורים[v] לאכול בתרומתן; רבי מאיר אומר: משעה שהכהנים טובלין לאכול בתרומתן. אמר לו רבי יהודה: והלא כהנים מבעוד יום טובלין? רבי חנינא אומר: משעה שעני נכנס לאכול פתו במלח; רבי אחאי (ואמרי לה: רבי אחא) אומר: משעה שבני אדם נכנסין להסב.' ואי סלקא דעתך, ,עני' ו,כהן' חד שיעורא הוא, רבי חנינא היינו רבי יהושע! אלא לאו שיעורא ד,עני' לחוד, ושיעורא ד,כהן' לחוד? || הי מינייהו מאוחר[h]? — אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא ד,עני' מאוחר, דאי סלקא דעתך, ד,עני' מוקדם[h], רבי חנינא היינו רבי אליעזר! אלא שמע מינה, ד,עני' מאוחר, שמע מינה!

אמר מר: ,א"ל רבי יהודה: והלא כהנים מבעוד יום היו טובלין'. שפיר קאמר ליה רבי יהודה לרבי מאיר! — אמר לך רבי מאיר[f]: מי סברת א[h]בין[w] השמשות[h] דידך קאמינא, אבין השמשות דרבי יוסי קאמינא, דאמר: [h]בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא[h]. || במאי קמיפלגי? — בבית השמשות

---

[q] Ne 4[15]. | [r] > text mas. | [s] ib.[16] | [t] והיו text. mas. (cf Norzi). | [u] > text. mas.; cf v. [10] | [v] seq נכנסין. | [w]Mc; אבית M* vid.

קמיפלגי; רבי יהודה סבר: בין השמשות טובא הָוי, ʰהילכך, מבעוד יום טובלין[h]; ורבי מאיר סבר לה כרבי יוסי, דאמר: בין השמשות כהרף עין, זה נכנס וזה יוצא, ואי אפשר לעמוד עליו. || קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר! — תרי תנאי וַאֲלִיבָּא דרבי מאיר. || קשיא דרבי אליעזר אדרבי אליעזר! — איבעית, אימא: סיפא רבי אליעזר הוי, רישא לאו רבי אליעזר; ואיבעית, אימא. תרי תנאי ואליבא דרבי אליעזר.

b) Pes 102[b]—104[a] M_1.

גופה: יום טוב שחל להיות אחר השבת, אמר רב: יְקַנֵּהּ; ושמואל אמר: יְנַהֵּק; ורבה אמר: יְהַנֵּק; ולוי אטר: קַנֵּהּ; [a]ורבנן אמרי: קַיְנֵהּ[a]; מר בריה דרבנא אמר: נְקַיֵּהּ; מרונא משמיה דרבי יהושע בן לוי אמר: נַהֵּק. || שלח ליה אבא אבוה דשמואל לרבי: „ʰילמדנו רבינו, סדר הבדלות היאך?“ʰ שלח ליה[b]: „ʰכך אמר ר' ישמעאל בר' יוסי, שאמר משום אביו, שאמר משום רבי יהושע בן חנניה: נַהֵּק“. || אמר ר' חנינא: ʰמשל למלך יוצא והפרכוס נכנס, מַלַּיִן את המלך, ואחר כך יוצאין לקראת הפרכוס[h]. || היכי דאיכא זמן[h], היכי עָבִיד? אביי אמר: יְקַנֵּהּ; רבא אמר: יְקַנֵּהּ. והילכתא כרבא.

רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא, איתו לקמיה ʰמאור ובשמים[h], שקל וברך אבשמים ברישא. אֲמְרִי ליה: „והא בית שמאי ובית הלל דמודו, ברישא מאור, ʰואחר כך[h] בשמים (דתנן[c]: בית שמאי אומרין: נר ומזון בשמים והבדלה; ובית הלל אומ': נר בשמים מזון והבדלה)“! עָנִי רבא בָּתְרֵיהּ: ʰ„זו דברי רבי מאיר; אבל ר' יהודה אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחלה, ועל הבדלה שהיא בסוף; על מה נחלקו? — על המאור ועל הבשמים, שבית שמאי או': מאור, ואחר כך בשמים; ובית הלל אומ': בשמים, ואחר כך מאור[h]. ו[d]אמר ר' יוחנן: ʰנהגו העם כבית הלל[h], ואליבא דר' יהודה“.

43b. [a] mg. | [b] ℵBM לו M_1. | [c] ℵBM דתניא M_1. | [d] ℵBM.

רב יעקב בר אבא איקלע לבי רבא, בריך רבא אכסא קמא ואכסא דברכתא. אמר ליה: „לְמָה לך? הא בָּרֵיכנא חֲדא זמנא!“ אמר ליה: „כי הוינן בי ריש גָּלוּתא, הכי עבדינן“. אמר ליה: „בי ריש גלותא, ספק[h] מיתו לן, ספק לא מיתו לן; הכא, קַמָּן מנח, ודעתין עילָויה!“ אמר ליה: „אנא דְּעַבַדי כתלמידי דרב: דרב ברונא ורב חננאל תלמידי דרב הוו יָתבי בסעודתא, קאי עליהו רב ייבא סבא; אמרו ליה: ‚הבו[e] נבריך!‘ ולבסוף אמרו ליה: ‚הבו נישתי‘. אמ' להו: „הכי אמר רב: כיון דאמריתו ‚הבו נבריך‘, איתסר לכו למישתי‘.“

אמימר ומר זוטרא ורב אשי הוו יתבי בסעודתא, קאי עליהו רב אחא בריה דרב אשי. אמימר בריך אכל כסא וכסא; מר זוטרא בריך אכסא קמא ואכסא דברכתא; רב אשי בריך אכסא קמא, ותו לא בריך. || אמר רב אחא בריה דרבא: „אנן כמאן נעביד?“ אמימר אמר: „אנא מימלך אנא“. מר זוטרא אמר: „אנא דעבדי כתלמידי דרב“. רב אשי אמר: „לית הילכתא כתלמידי[f] דרב; דהא [h]יום טוב אחר השבת[h], ואמר רב: יְקַנֵּהּ“. — ולא היא, התם לא עקר דעתיה ממשתיא, הכא עקר דעתיה ממשתיא. || כי[g] מטא לאבדולי, קם שמעיה, אדליק אבוקה[h] משרגא. אמ' ליה: „והא מנחא שרגא!“ אמ' ליה: „שמעא דעתא[h] דנפשיה עביד“. אמ' ליה: „אי לאו שמיע ליה מיניה דמר, מי הוה עביד?“ אמ' ליה: „ולא סבר לה מר להא דאמ' רבא: [h]‚אבוקה להבדלה מצוה מן המובחר[h]?“ || פתח ואמר: [h]המבדיל בין קדש לחול בין אור לחשך בין ישראל לגוים[h] וכו'. אמר ליה: „למה לך כולי האי? והא אמ' רב יהודה אמ' שמואל: [h]‚המבדיל בין קדש לחול‘ זו היא הבדלתו של ר' יהודה הנשיא“[h]. אמר ליה: „אנא כי הא סבירא לי, דאמ' ר' אלעזר אמ' ר' הושעיא: [h]הפוחת לא יפחות משלש, והמוסיף לא יוסיף על שבע“[h]. אמר ליה: „והא מר לא תלת אמר, ולא שבע אמר!“ אמ' ליה: [h]„בין יום השביעי לששת

---

[e] M_1*. | [f] M_1[c] = ℵBM. | [g] superscr. | [h] אדעתא M.

ימי המעשה, מעין חתימה היא[h]. דאמ' רב תחליפא בר אבימי אמ' שמואל: [h]המבדיל צריך שיאמר מעין חתימתה סמוך לחתימתה"[h]. ופומבדיתאי אמרי: [h]מעין פתיחתה סמוך לחתימתה[h]. מאי ביניהו? — איכא ביניהו [h]יום טוב שחל להיות אחר השבת'[h] דחתמינן ,המבדיל בין קדש לקדש': מאן דאמר: ,מעין חתימתה סמוך לחתימתה', בעי למימר ,בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הַבְדָּלָתָה'; ומאן דאמ': ,מעין פתיחתה סמוך לחתימתה, לא בעי למימר ,בין קדושת שבת לקדושת יום טוב הבדלתה'.

c) R. h. 2[a]—3[a] M_1.

למלכים] למאי הלכתא? אמר רב חסדא: לשטרות[h]; דתנן: שטרי חוב המוקדמין פסולין, והמאוחרין כשרין.

תנו רבנן: מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, כיון שהגיע אחד בניסן, עלתה לו שנה; ואם לא עמד אלא באחד בניסן, אין מונין לו שנה עד שיגיע ניסן אחר.

אמר מר: ,מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, כיון שהגיע אחד בניסן, עלתה לו שנה.' הא קמשמע לן, דניסן [h]ראש השנה למלכים, ויום אחד בשנה חשוב שנה[h].

,ואם לא עמד אלא באחד בניסן, אין מונין לו שנה עד שיגיע ניסן אחר'. פשיטא! — לא צריכה דאימנו ליה[a] מאדר, ולא אמליך עד חד בניסן, מהו דתימא נמנו ליה תרתין שנין; קמ"ל.

ת"ר: מת באדר ועמד אחר תחתיו באדר, מונין שנה לזה ושנה לזה. מת בניסן ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין שנה לזה ולזה. מת באדר ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין שנה ראשונה לראשון, ושנייה לשני.

אמר מר: ,מת באדר ועמד אחר תחתיו באדר, מונין שנה לזה ולזה.' פשיטא! — מהו דתימא שַׁתא לבתרי לא מְנַיְנַן, קמ"ל. || ,מת בניסן ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין שנה לזה

43c. [a] עליה M^c.

ולוה'. פשיטא! — מהו דתימא כי אמרינן ,יום אחד בשנה חשוב שנה' [h]בסוף[b] שנה, אבל בתחלת שנה[h] לא אמרינן, קמ"ל.‖ ,מת באדר ועמד אחר תחתיו בניסן, מונין ראשונה .לראשון, ושנייה לשני'. פשיטא! — לא צריכא דאימנו ליה[a] מאדר ו[h]מלך בן מלך[h] הוא, מהו דתימא נימנו ליה תרתין שנין, קמ"ל.

אמ' ר' יוחנן: [h]מנין למלכים שאין מונין להם אלא מניסן? שנאמר[c]: ,ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל [d]מארץ מצרים[d] בשנה הרביעית בחדש זיו הוא החדש השני למלוך שלמה על ישראל'. מקיש מלכות שלמה ליציאת מצרים מה יציאת מצרים מניסן, אף מלכות שלמה מניסן[h].

ויציאת מצרים גופה[e] מנא לן דמניסן מנינן, דילמא מתשרי מנינן? — לא ס"ד[f], דכתיב[g]: ,ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ', וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש'. וכתיב[h]: ,ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש'. מדקאי באב וקרי ליה שנת הארבעים, וקאי בשבט וקרי ליה שנת ארבעים מכלל ד[h]ראש השנה[h] לאו תשרי הוא.‖ בשלמא האיך מפרש ליציאת מצרים, אלא האי, ממאי דליציאת מצרים, דילמא [h]להקמת המשכן[h]? כדאמר רב פפא: ,,שנת עשרים[i] [h]לגזירה שוה[h]", הכא נמי ,ארבעים[j] לגזירה שוה: מה התם ליציאת מצרים, אף הכא ליציאת מצרים.‖ ומאי דמעשה[h] ד[d]אב קדים, דילמא מעשה דשבט קדים? — לא ס"ד, דכתיב[k]: ,אחרי הכותו את סיחון מלך האמורי', וכי נח נפשיה דאהרן, אכתי הוה סיחון קיים (דכתיב[l]: ,וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב' [h]מה שמועה שמע? — שמע שמת אהרן, ונסתלקו ענני כבוד מישראל, וכסבורין: נתנה רשות להלחם בישראל. והינו דכתיב[m], ויראו כל העדה כי גוע אהרן', ואטר ר' אבהו: אל תיקרי ,ויראו'

---

[b] prm חני מילי M_1 superscr. | [c] I Reg 6[1]. | [d] superscr. = 𝔅M. | [e] 𝔅 גופיה MM_1. | [f] mg = 𝔅M. | [g] Nu 33[38]. | [h] De 1[3]. | [i] Ne 1[1]. | [j] mg. | [k] De 1[4]. | [l] Nu 21[1]. | [m] ib. 20[29].

אלא ,ויראו[n]', וכדריש לקיש, דאמר ריש לקיש: [h],כי' משמש בארבע לשונות[h]: אי, דילמא, אלא, דהא. || מי דמי? הכא[o] כנען, הכא סיחון! — תאנא: הוא כנען, הוא סיחון, הוא ערד; ,סיחון' שדומה לסייח שבמדבר, ,כנען' על שם מלכותו, ומה שמו? ,ערד' שמו. איכא דאמרי: ,ערד' שדומה לערוד שבמדבר, ,כנען' על שם מלכותו, ומה שמו? סיחון שמו).

ואימא ראש השנה אייר? — לא ס"ד, דכתיב[p]: ,ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן', וכתיב[q]: ויהי בשנה השנית בחדש השני בעשרים בחדש נעלה הענן מעל משכן אהל מועד'; מדקאי בניסן וקרי ליה שנה שנית, [j]וקאי באייר וקרי ליה שנה שניתj, מכלל דאייר לאו ראש השנה הוא.

ואימא ראש השנה סיון? — לא ס"ד, דכתיב[r]: ,בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים'; ואם איתא, ,בחדש השלישי בשנה השנית[s]' מיבעי ליה!

ואימא תמוז? ואימא אב? ואימא אלול? — אלא אמ' ר' אלעזר מהכא: ,ויחל לבנות בחדש השני בשנת ארבע למלכותו[t]'; מאי ,שני'? לאו [h]שני לירח שמונין בו למלכותו[h]'? || מתקיף לה רבינא: ואימא ,שני בחדש'? — [h]אם כן[h], ,שני בחדש' בהדיא הוה[u] כתיב. || ואימא ,שני בשבת'? אמר רב אשי: חדא ד,שני בשבת' לא אשכחן דכתיב; ועוד[h], מקיש ,שני' בתרא ל,שני' קמא, מה ,שני' קמא חדש, אף[h] ,שני' בתראה חדש.

תניא כותיה דר' יוחנן: מנין למלכים שאין מונין להם אלא מניסן, שנאמר: ,ויהי בשמונים שנה; ואומר: ,ויעל אהרן'; ואומ': ,ויהי בארבעים; ואומ': ,אחרי הכותו'; ואומ': ,וישמע הכנעני מלך ערד'; ואומ': ,ויראו כל העדה'; ואומ': ,ויהי בחדש הראשון'; ואומ': ,ויהי בשנה השנית'; ואומ': ,בחדש השלישי'; ואומ': ,ויחל לבנות בחדש השני בשני'.

---

[n] vocalis in cod. | [o] התם ℵBM. | [p] Ex 40^{17}. | [q] Nu 10^{11}. | [r] Ex 19^{1}. | [s] ℵBM השני M_1. | [t] II Chr 3^{2}. | [u] ℵBM $>M_1$.

d) Giṭ 36a—37a M.

והילל הוקן כו'] תנן התם: פרוסבל אינו משמט, ווה אחד מן הדברים שהתקין הילל, שראה את העם שנמנעו מלהלוות זה עם[a] זה, ועברו על מה שכתוב בתורה[b] ,השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך וגו'', התקין פרוסבל. וזהו גופו של פרוסבל: ,מוסרני לכם פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני כל חוב שיש לי אצל פלוני שאגבנו כל זמן שארצה', והדיינין חותמין למטה או העדים. || ומי איכא מידי דמדאורייתא משמט, והתקין[h] הילל דלא משמט? אמר אביי: [h]בשביעית בזמן הזה, ורבי היא; דתניא: רבי אומר: ,וזה דבר השמטה שמוט[c]', בשתי[d] שמיטות הכתוב מדבר, אחת שמטת קרקע, ואחת שמטת כספים: בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים, ובזמן שאין אתה משמט קרקע אי אתה משמט כספים — ותקינו רבנן ד[h]תשמט, וכר לשביעית[h]; ראה הילל שנמנעו העם מלהלוות זה את זה, עמד והתקין פרוסבל. || ומי איכא מידי דמאורייתא לא משמטא[d] שביעית, ותקינו רבנן דתשמט? אמר אביי: [h],שב ואל תעשה'[h] הוא. || רבא אמר: [h]הפקר בית דין הפקר[h]. דאמר רבי יצחק: [h]מניין שהפקר בית דין הפקר? שנאמר[e]: ,כל אשר לא יבא לשלשת היטים בעצת השרים והוקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה'. רבי אלעזר אמר: מהכא: ,אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וראשי האבות וגו'[f]; [h]וכי מה ענין ,ראשים' אצל ,אבות'? אלא לומר לך, מה אבות מנחילין את בניהן כל מה שירצו, אף ראשים מנחילין את העם כל מה שירצו.[h] || איבעיא להו: כי התקין הילל פרוסבל, לדריה הוא דתקין, או דילמא לדרי עלמא נמי דתקין? (למאי נפקא מינה? — לבטוליה; אי אמרת, לדריה תקין, מבטלינן; אלא אי אמרת, לדרי עלמא תקין, הא [h],אין בית דין יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא אם כן גדול הימנו בחכמה ובמניין[h]; מאי?) תא שמע, דאמר שמואל: ,לא כתבינן

---

43 d. [a] את ℵB. | [b] De 15[9]. | [c] ib. [1]. | [d] ℵB. | [e] Ezr 10[8]. | [f] Jos 19[51].

פרוסבל אלא או בבי דינא דסורא או בבי דינא דנהרדעא'. ואי סלקא דעתך, לדרי עלמא נמי תקין, בשאר בי דינא נמי ליכתבו! — דילמא כי תקין הילל לדרי עלמא, כגון בי דינא דר' אמי ור' אסי דאלימי לאפקועי ממונא, אבל שאר דייני, לא. || ת"ש דא' שמואל: הא פרוסבל עולבנא דדייני היא, [h]אם אישר חיל[h], אבטליניה'. — הכי[g] קאמר: אי [h]איישר חייל יותר מהלל[h] אבטליניה. || ורב נחמן אמר: אוקמיניה, אוקמיניה'? הא מיקיים[h] וקאי! אלא אימא ביה מילתא דאע"ג דלא כתוב[h] ככתוב דמי.

איבעיא להו: האי עולבנא לישנא דחוצפא הוא, או לישנא דניחותא הוא? ת"ש דא' עולא: [h]עלובה כלה שוינתה בקרב חופתה'[h]. אמר רב מרי ברה דבת שמואל: מאי קראה? עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו'[i]. אמר רבא: אכתי חביבותא היא גבן, דכתיב נתן', ולא כתיב הסריח'[h]. תנו רבנן: הנעלבין ואינן עולבין, שומעין חרפתן ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין ביסורין[d], עליהן הכתוב אומר[k]: ואהביו כצאת השמש בגבורתו'.

מאי פרוסבל? אמ' רב חסדא: פרס בולי ובוטי; בולי' [h]אלו עשירים[h] (דכתיב[l]: ושברתי את גאון עוכס'. תני רב יוסף: [h]אלו בולאות שביהודה[h]), בוטי' [h]אלו עניים[h] (דכתיב[m]: העבט תעביטנו'). א"ל רבא ללעווא: מאי פרוסבל? א"ל: פורסא דמילתא.

---

g prm אבטליניה? ואפ אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין | h-h מיקם M. | ℵ חברו אלא א"כ גדול חימנו בחכמה ובמניין! | i Ca 1[12]. | k Jd 5[31]. | l Le 26[19]. | m De 15[8].

Addenda.

p 24*, l. 9. [1] Ber 6[b] Ar.

p 25*, l. 12. [1] Taan 24[a], pr pars Ar, alt M_1.

p 29*, l. 15, 23. [1] Ḳid 81[a] M (ℵ דל). || [2] sic M (אי superscr).

p 32*, l. 14 ff. [1] Ar. || [a] Ḳid 58[a] (פלגאה M). || [3] Ḳeb 58[a] M. || [4] En. || [5] Sanh 93[a] Ar. || [b] H.

A.

Aramäisches Wörterverzeichnis.

Aramaic Glossary.

א

א (§4*ej*) = עַל q. v.

אב (§13*c*) n. m.; d. אַבָּא (etiam pro sf. 1 s.); sf. 1 p. †אֲבוּנָא, אֲבוּן; 2 s. m. & f. אֲבוּךְ; 2 p. אֲבוּכוֹן; 3 s. m. †אֲבוּהִי, אֲבוּהַ; 3 s. f. †אֲבוּהָא, אֲבוּהַ; p. a. אֲבָהָן (§20*g*), d. אֲבָהָתָא; sf. 1 s. †אֲבָהָתִי; 1 p. אֲבָהָתִין; 2 p. אֲבָהָתֵיכוֹ; 3 p. אֲבָהָתֵיהוֹ: Vater, *father;* אֲבוּהַ דְּאַבָּא mein Großvater, *my grandfather;* p. Väter, Vorfahren, *fathers, ancestors.*

אבד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. אַבְדַן (§61*e*); Pt. p. m. †אָבְדִין: verloren gehen, *be lost.* | **Itpe.**, Pt. מִתְאֲבֵד: id. | **Pa.**, Inf. c. sf. 3 p. לְאַבְּ[וֹ]דָנְהוֹ: vernichten, *destroy.* | **Af.**, Imp. s. m. אוֹבֵד: verlieren, *lose.*

אבב v. נבב.

אַבּוּלָא (ass.) n. m. Stadttor, *city gate.*

[אַבְקָא] n. m. Staub, *dust.*

אִבְרָא v. בְּרַם.

אגד v. נגד.

אַגְמָא n. m. Sumpf, *swamp.*

אַגָּנָא n. m. (f.) Becken, *basin.*

אגר vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †אֲגַרְנָן, sf. 3. s. m. †אֲגַרְנוֹהִי; Pt. act. 1 s. אָגֵרְנָא, אוֹגַרְנָא; pass. אָגִיר: mieten, *hire.* | **Itpe.**, Pf. 2 s. אִתְגַּרְתְּ: sich vermieten, *hire oneself out.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אוֹגַר; Inf. c. sf. 3 s. f. אוֹגוֹרַהּ; Pt. act. מוֹגַר: vermieten, *rent.* | **Ittaf.**, Pt. מִתּוֹגַר: vermietet werden, *be rented.* || אַגְרָא n. m. Lohn, *hire, reward.*

אִגָּר n. m.; c. אִגַּר: Dach, *roof.*

אִגֶּרֶת n. f. Brief, *letter.*

עַד דְּ (= אַד §4*k*) = אַדְּ §4*e* v. עַד.

[אָדָּדִי §4*e* n. m.; p. אֲדָדֵי: Wollflocken, *flakes of wool.*

אֶדְנָא (et אָנָא §4*j*) n. f.; sf. 3 s. m. אָנַהּ; p. אָדְנֵי, c. sf. 2 s. m. אָנָיִךְ: Ohr, *ear.*

אוֹ conj.: oder, *or.* אוֹ ... אוֹ entweder – oder, *either – or.*

אוב. אָבָא n. m. Wald, *forest.*

אוּדָא n. m.; p. אוּדֵי: Schürholz, Brand, *kindling wood, firebrand.*

[אָוָּזָא] n. m.; p. אַוְזֵי: Gans, *goose.*

אוץ vb. **Pe.,** Inf. c. sf. 3 p. f. מיצאנהי l. מֵאֲצָנְהִי; Pt. act. אָיֵץ: drücken, *press.* | **Pa.,** Inf. c. sf. 3 p. מַיְצָנְהוֹ; Pt. act. מַיֵּץ: id.

אוּרְיְתָא, אוֹרַיְתָא v. ירא.

[1]אזל (אזא §4*o*) vb. **Pe.,** Pf. 1 s. אָזַל (אָזְלִי); 3 f. †אָזְלַת, אָזְלָא, p. אָזוּל, אָזְלוּ†; Impf. 1 s. אֵיזֵל; 3 p. לֵיזְלוּ; Imp. s. m. זֵל, f. זְלִי, אָזְלִי; Pt. אָזֵל, 1 s. אָזְלִינָא (אָזְלִינָא); 2 s. m. אָזְלְתְּ, f. אָזְלְתְּ, p. אוילתו l. אָזְלִיתוּ: 1. gehen, *go, walk;* 2. fortsetzen, *go on:* הֲוָה קָא תָפֵשׂ וְאָזֵל er fuhr fort, (Diebe) zu fangen, *he went on capturing (thieves);* קָא אָזֵל וְאָתֵי er ging fortwährend, *he kept walking.*

[2]אול. אוֵּלָא n. m. Gazellenjunges, *the young of a gazelle.*

אח (§13*c*) n. m.; sf. 1 f. †אָחִי, †אַח; p. אַחֵי (§20*a*), sf. 3 s. f. אַחָתָא: Bruder, *brother.* || אֲחָתָא n. f.; sf. 1 s. אֲחָתָךְ, אֲחָתִי, אֲחָתִי†; 2 s. m. אֲחָתָיִךְ; p. אֲחָוָתָא, sf. 3 s. m. אֲחָוָתֵהּ: Schwester, *sister.*

[1][אחד.] חַד (§6*a*) adj., d. חֲדָא, f. חֲדָא (constructio §52*b*): eins, ein, einzeln, einzig, *one, single.* | כָּל־חַד וְחַד ein jeder, *every one.* | ... חֲדָא וְחֲדָא die eine – und die andere, *the one – and the other.* | חַד בְּשַׁבָּא Sonntag, *Sunday.* | עַל־חַד תְּרֵין doppelt, *double.* || כַּחֲדָא zusammen, *together.* || לְחוֹד besonders, *separately;* sf. 2 s. m. לְחוֹדָךְ du allein, *by thyself,* 3 p. לְחוֹדַיְהוּ. || הַדָּדֵי (§4*e*) einander, *each other.* || בַּהֲדֵי

(ib.) praep., sf. 1 s. בְּהַדַי; 2 s. m. בְּהָדָךְ; 2 p. בְּהַדֵיכוֹ; 3 s. m. בְּהָדֵיהּ; 3 p. m. בְּהַדֵיהוֹ; f. בְּהַדַיְהִי: bei, mit, *with*. ‖ בְּהַדֵי דְ conj. während, *while*. ‖ לְהַדֵי präp. in der Richtung auf, *toward*. ‖ חַד סְרֵי, חֲדֵיסַר, חַד סַר 11.

אחד [2] vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. אֲחָדָא: schließen, *close*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְחַד pass.

אחך vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. אָחֵךְ: lachen, *laugh*. V. חוך.

אחר vb. **Pa.**, Imp. p. c. sf. 3 s. f. אַחֲרוּהָ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְאַחֲרוּהּ; zurückhalten, *delay*. ‖ אָחֳרִינָא adj., f. אָחְרָתִי (§18*b*); p. m. אָחֳרִינֵי, f. אָחְרָנָתָא: ein anderer, *another*. ‖ אֲחוֹרֵי praep., sf. 1 s. לַאֲחוֹרַי; 3 s. m. לַאֲחוֹרֵיהּ: hinter, *behind*.

אחתא v. אח.

אטו v. טען.

אַטְמָא (§4*e*) n. m. (f.) Schenkel, Hüfte, *thigh*.

אי conj. wenn, *if* (§73). אִי... אִי ob – oder, *whether – or*. | אִיכוֹ wenn doch, *if only, would that*.

אידי (?§9*e*) pron. dem. אִידֵי וְאִידֵי dieses und jenes, beides, *this and that one, both*.

אידי v. יד.

אידך (?§9*g*) pron. dem., f. אִידָךְ: jener, der andere, *that, the other*.

אידן v. דן.

איהו (§8*b*, *ε*) pron. pers., f. אִיהִי: er, sie, *he, she*.

איזי (etym.?) adv. nun, doch, *I (we) pray, now*.

איכא v. אית. ‖ איכו v. אי.

אילמא v. אמר.

אילנא (§18*b*) n. m., p. d. אִילְנֵיא†: Baum, *tree*.

אימתא n. f. Furcht, *fear*. אֵימְתָא דִשְׁמַיָא die Furcht Gottes, *fear of God*.

אין adv. ja, *yes*.

[*אן, אַן] adv.: מְנָא (§24*g*) woher? *whence?*

אית, אִיתַי part., sf. 1 p. אִיתְנַן; 2 p. אִיתְכוֹ; 3 s. m. אִיתֵיהּ; s. f. אִיתָא; p. m. אִיתְנֵהוֹ, f. אִיתְנְהִי: es gibt, *there is, are* (§62). | אִיכָּא id. | לָא אִית, לֵית (§6*b*; 5*d*) sf. 3 s. m. לֵיתֵיהּ†, לֵיתֵהּ, f. לֵיתַהּ, p. m. לֵיתְנֵהוֹ; .. לֵיכָּא es gibt

nicht, *there is not, are not* (ib.).

אָכַל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. אָכַלְתִּי, sf. 3 s. f. אֲכָלַתְּהוּ; 3 p. †אֲכָלוּ, אֲכוּל, sf. 3 s. f. אֲכָלוּהָ; Impf. 1 s. אֹכַל; 2 p. †תֹּכְלוּן, sf. 3 p. m. תֹּכְלֻנְהוּ (pro תֹּכְלֻנָּהוּ); 3 s. m. c. sf. 3 s. f. נֹכְלָהּ, 3 p. m. c. sf. 3 s. f. נֹכְלֻנֶּהָ; Imp. s. m. כֻּל†, אֱכֹל; p. אִכְלוּ; Inf. לְמֵיכַל; Pt. act. p. m. †אָכְלִין; 1 s. אֲכָלְנָא, 2 s. אֲכַלְתָּ; pass. אֵכִיל: essen, verzehren, *eat, consume.* אֲכַל קָרְצָא בְּ verleumden, *slander.* | **Itpe.**, Pt. pl. m. מִתַּכְלִי, pass. | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אוֹכְלְנֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 p. m. אוֹכְלִנְהוֹ; Impf. 1 s. c. sf. 2 s. f. אוֹכְלָךְ; Inf. לְאוֹכוֹלֵי; Pt. act. מְאַכֵּל: speisen, *feed.* || אָכְלָה (?) טִינָא Schlammfresser, *mud-eater.* || מֵיכְלָא n. m. Speise, *food.*

אכלבא (pers.?) n. m., p. אכלבי: Speicher, *store-room.*

[אָדֹם] adj., d. אָדְמָא, p. a. אַדְמֵי; f. d. אַדְמְתָא, אַדְמְתֵי: schwarz, *black.*

אַכְסַנְיָא (gr.) n. m. Fremder, *stranger.*

אכף vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. אַכְפַת לֵהּ אַ· es kümmert ihn um, es geht ihn an, *he has concern for;* Pt. act. s. f. אָכְפָה sie drängt, *she urges.*

אָכְפָּא n. m. Sattel, *saddle.*

אַכַּתַּי (etym.?) adv. noch, *yet.*

אֵל v. אֲלָא.

אֱלָהָא n. m. Gott, *God.*

[אלותא] n. f., p. אִלְוָתָא: Kolben, *club.*

אַלְיְתָהּ n. f., sf. 3 s. m. אַלְיְתֵהּ: Fettschwanz, *fat tail.*

אִלֵּ(י)ן (§9*a*) pron. dem. p. diese, *these.*

אִלֵּךְ (§9*f*) pron. dem. p. jene, *those.*

אֲלַכְסוֹנָא (gr.) n. m. Diagonale, *diagonal.*

אלם vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַלְמֵהּ: überwältigen, *overcome.* || אַלִּים adj., p. אַלִּימֵי: stark, *strong.*

אלף (ילף) vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †יְלֶפֶת; Impf. 1 p. נֵילַף; 3 p. f. †לֵילְפָן; Inf. לְמֵילַף; Pt. act. יָלֵף, 1 p. יָלְפִינַן: lernen, deduzieren, *learn, derive.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. נַלְפָּךְ (§4*l*); Pt. act. s. m. c. sf. 2 s. m.

מַלְפָּךְ; pass. s. f. מַלְפָּא: unterrichten, *instruct.*

אַלְפָּא n. m., p. †אַלְפֵי, אַלְפִּין: tausend, *thousand.*

אַתְרָא v. אַתַּר.

אֲמָא v. אֵמַר.

[אמברא] (pers.) n. m., p. אַמְבָרֵי: Magazin, *store.*

אמד (§4*e*) vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לֵימֹד: tauchen, *dive.* || [אמודא] n. m., p. אָמוּדָאֵי: Taucher, *diver.* בַּר אָמוּדָאֵי id.

אַמְתָא (§13*b*) n. f., s. f. 3 s. m. אַמְתֵּהּ; p. d. אַמַהָתָא: Magd, *maid.* || אַמְהוּתָא: Magddienst, *servitude.*

אַמְטוּל v. נטל.

[1] אמם. אִמָּא n. f., sf. 1 s. אֻמִּי; 2 s. f. אִמֵּךְ; p. אִמָּהָתָא: Mutter, *mother.*

[2] אמם. אַמְתָא n. f., sf. 3 s. m. אַמְתֵּהּ; p. אַמָּהָתָא: 1. Elle, *cubit.* 2. membrum virile.

[3] אמם. אַמְתָא n. f., c. אַמַּת, אַמְתָא דְּרֵחְיָא, אַמַּת רֵחְיָא; das Gestell der Mühle, *the frame of a mill.*

[4] אמם. [אַמְתָא] n. f., sf. 3 s. m. אַמְתֵּהּ: Volk, *people.*

[אמן] vb. **Haf.**, Pf. 1 s. הֵימְנִי; 3 p. c. sf. 3 s. m. הֵמְנוּהּ; Impf. 1 p. c. sf. 3 p. m. נְהֵמְנִנֵּהוּ; Pt. pass. מְהֵימַן, 1 s. מְהֵימְנָא (מַנְנָא): glauben, *believe*; pt. pass. glaubenswürdig, *trustworthy.* || הֵימְנוּתָא n. f. Treue, *faith.*

אָמְנָא n. m. Handwerker, Aderlasser, *artisan, cupper.*

אֲמַר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. אֲמַרִי, sf. 3 s. f. אֲמַרְתַּהּ (אֲמַרְיַתַּהּ); 1 p. אַמְרַן; 3 s. c. sf. 3 s. f. אַמְרַהּ; 3 p. †אֲמוּר, sf. 3 s. f. אֲמוּרוֹהִי; Impf. 1 s. אֵימַר (אֵימָא); 2 p. m. †תֵּימְרוּן (תֵּימוּ), sf. 3 p. m. תֵּימְרוּנְהוּ; 3 s. †יֵימַר, sf. 3 p. m. לֵימְרִנְהוּ; Imp. s. m. אֱמַר, f. לְמֵימַר (אִמְרִי); Inf. אֱמַרִי, לְמֵימְרָא; Pt. act. s. m. אָמַר, p. m. †אָמְרִין; 1 s. אָמַרְנָא (אָמִינָא); 1 p. אָמְרִינַן; 2 s. אָמְרִיתוּ(ן); 2 p. אָמַרְתְּ: sagen, *say.* | אֵימַר דְּ: ich sage, daß, *I say, that.* | וְאֵיתֵימָא: und wenn du sagst, *and if you say* = oder, *or.* | אֵילֵימָא wenn etwa, *if perchance.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְמַר; Impf. 3 s. f. תִּתְמַר; Pt. s. f. מִתְאֲמָרָא: pass. || אֲמוֹרָא n. m., d. אֲמוֹרָאָה:

1. Dolmetscher, *interpreter;* 2. Āmōrā.

אָמַר n. m., pl. d. †אִמְרַיָּא: Lamm, *lamb.*

אֲמַת adv. wann? *when.* | עַד־אֲמַת: wie lange? *how long?* | כָּל־אֲמַת דְּ conj. so oft als, *as often as.*

[אִן: wenn, *if.*] | אֶלָּא conj. nisi.

אֲנָא (§8*b*) pr. pers. 1 s. ich, *I.*

†אִנּוּן, אִנְהוֹ (§8*b*) pron. pers. 3 p. m.; אִנְדֵי 3 p. f. sie, *they.*

אנח vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְנַח; Inf. אִתְנוּחֵי; Pt. s. m. m. מִתְנַח; 2 s. מִתְּנַחְתְּ: seufzen, *sigh.*

†אֲנַחְנָא (§8*b*) pron. pers. 1 p. wir, *we.*

אִנֵּךְ (§9*g*) pron. dem. pl. jene, die andern, *those, the others.*

אֲנַן (§8*b*) jüngere Form für, *the common form for* אֲנַחְנָא.

אנס vb. **Pe.**, Inf. מְנַס, sf. 3 s. f. לְמֵינְסַהּ; Pt. pass. אֲנִיס: zwingen, notzüchtigen, *force, rape.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּנִס: pass.

אנף . [אַפַּי] n. du., c. אַפַּי; sf. 2 s. m. אַפָּךְ; 3 s. m. אַפֵּיהּ: Gesicht, *countenance;* Art, *species.* ‖ †בְּאַפַּי, בְּאַנְפַּי praep., sf. 1 s. †לְאַפַּי, בְּאַנְפַּי; 1 p. †בְּאַנְפָּנָא; 2 s. m. בְּאַפָּךְ; 3 s. m. בְּאַנְפּוֹהִי (בְּאַפּוֹי); 3 p. m. †בְּאַפַּיְהוֹן, בְּאַנְפַּיְהוֹן: vor, *before.* ‖ כְּלַפֵּי praep. gegen hin, *towards.* ‖ אַפּוּתָא n. f., sf. 1 s. אַפּוּתַי; 2 s. m. אַפּוּתָךְ; 3 s. m. אַפּוּתֵהּ: Nase, Stirn, *nose, forehead.*

אֱנָשׁ, אֱנַשׁ, אֱנֵשׁ, אֱנָשׁ n. m., p. אֱנָשֵׁי: 1. Mensch, *man;* 2. jemand, *some one.* לָא אֱנָשׁ: niemand, *none.* | בַּר, בַּר אֱנָשׁ | בְּנֵי אֱנָשֵׁי – p. נָשׁ: Mensch, *man (individual).* | בֵּי נָשֵׁי, נָשֵׁהּ: das Haus meiner, ihrer Eltern, *the home of my, her parents.*

אַתְּ, אַנְתְּ (§8*b*) pron. pers. 2 s. du, *thou.*

†אִתַּת, אִתְתָא, אִנְתְתָא n. f., s. c. †אִתַּת; sf. 2 s. m. אִתְתָךְ; 3 s. m. אִתְתֵהּ, אִנְתְתֵהּ †; p. נְשֵׁי, †נַשַׁיָּא, sf. 2 p. m. נְשֵׁיכוֹ: Frau, *woman, wife.*

אַתּוּ, אַתּוֹן, אַנְתּוּ (§8*b*) pron. 2 p. m. ihr, *you.*

אסא vb. **Pa.**, Inf. †אַסָּאָה; Pt. act. p. m. †מַסֵּי, מַסּוֹ; 1 s. מַסֵּינָא: heilen, *cure.* |

Itpa., Pf. 1 s. אִתַּסִּי; 3 s. m. אִתַּסִּי, s. f. †אִתַּסִּיאַת; Impf. 3 s. m. לִתַּסִּי: pass. || אָסְיָא n. m., p. d. אָסְוָתָא: Arzt, *physician.* || אָסוּ n. f., d. אָסוּתָא; p. a. אָסְוָן: Heilung, Heilmittel, *cure*, *medicament.*

[אַסְדָּא] n. m., sf. 1 p. אַסְדָּן: Polster, *cushion.* בֵּי סַדְיָא, sf. 3 s. m. בֵּי סַדְיֵהּ: id. | אַאַסְדָּן uns zu Häupten, *by our head-side.*

[אָסְיָא] n., p. c. sf. 3 s. m. אָסְיֵהּ: Nasenloch, *nostril.*

אַסְמַכְתָּא v. סמך.

אַסְקְטָלָא (gr.) n. Fingerschnippchen, *snapping with the thumb.*

אַסְקָרְיָא (gr.) n. Segelstange, *sail-yard.*

אַסַר vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. f. אַסְרַתְּהּ, 3 p. m. אַסְרַתְנְהוֹ; Pt. act. אָסֵר (אָסַר), p. אַסְרִי 1 s. אַסְרְנָא; pass. s. f. אֲסִירָא: binden, fesseln, beschwören, verbieten, *bind, imprison, bind by spell, forbid.* | **Itpe.**, Impf. 1 s. אִתְאַסַּר; 3 s. m. לִתְאַסַּר, f. תִּתְאַסַּר: verboten werden, *be forbidden.* || אִסָּרָא n. m. Entsagungsgelübde, *binding obligation.* || אִסּוּרָא n. m. Verbot, Verbotenes, Sünde, *prohibition, anything forbidden, sin.*

אַסְתָּנָא n. m. Nordwind, *north-wind.*

[אסתנים ἀσθενής adj.] vb. denom., Pf. 3 s. f. אִתְּנָסָא: siech werden, *fall sick.*

אַפָּא vb. **Pe.**, Inf. לְמֵיפָא, sf. 3 p. m. לְמֵיפְנֵהוֹ; Pt. act. 1 p. אָפֵינָן: backen, *bake.*

אַפַּדָּנָא n. m. Palast, *mansion.*

אַפּוּתָא v. אנף.

אפך v. הפך.

אפל vb. **Af.**, Pt. act. 2 s. מַאְפֵּלְתְּ: dunkel machen, *darken.*

אַפַּרְסְמָא n. m. = *βάλσαμον* = hebr. בָּשֶׂם.

אפשר v. פשר.

אצבעא v. צבע.

אַקְטַרְתָּא v. קטר.

[אקלידא] (gr.) n. m., p. אַקְלִידֵי: Schlüssel, *key.*

אַקְרָא (gr.) n. Burg, *citadel.*

אַקְרוֹקְתָּא (§4*e*) n. f. Frosch, *frog.*

אַרְבָּא (§4*e*) n. f. Boot, *boat.*

אַרְבַּע, אַרְבָּעָה v. רבע.

אַרְזָא n. m., p. †אַרְזֵי, אַרְזַיָּא: Zeder, *cedar.*

אֹרְחָא n. f., c. אֹרַח; sf. 1 p. אָרְחָן; p. אָרְחָן: Weg, Gewohnheit, *way, habit.* אֹרַח אַרְעָא Sitte, *custom.* אַגַּב אָרְחֲהּ beiläufig, *by the way.* || [אוֹרְחָא n. m.], p. אוֹרְחֵי: Reisender, Gast, *traveller, wayfarer.*

אֲרֵי conj. weil, *because.*

אַרְיָא n. m. Löwe, *lion.*

[אָרְיָא] n. m., sf. 3 s. m. אָרְיֵהּ: Krippe, *stall.*

[1]ארך vb. **Af.**, Impf. 2 s. m. תּוֹרֵךְ; 2 p. m. תְּוֹרְכוּ; Pt. act. מְאָרֵךְ: 1. lang machen, *prolong;* 2. lang sein, *be long.* || אָרִיךְ adj., p. אֲרִיכֵי: lang, *long.*

[2]ארך. אָרִיךְ adj. schicklich, *proper.* || אָרַךְ vb. denom. **Pe.**, Pt. act. 1 s. אָרְכְנָא: passend machen, zubereiten, *make fit, prepare.*

אַרְמָאָה n. m. Heide, *pagan.*

אַרְמַלְתָּא n. f. Witwe, *widow.* || אַרְמְלוּ, c. אַרְמָלוּת n. f. Witwenschaft, *widowhood.*

[ארנקא] (gr.) n. f., p. אַרְנָקֵי: Beutel, *bag.*

[1]ארע. אַרְעָא n. f., sf. 1 p. †אַרְעָנָא; 2 s. m. אַרְעָךְ, p. m. †אַרְעֲכוֹן; p. אַרְעָתָא: Erde, Land, *earth, land.*

[2]ארע (§4*e*) vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְרְעָא, f. אִתַּרְעָא: sich ereignen, *occur.*

אשד vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. אָשֵׁד: vergießen, *shed.*

אֲשִׁיתָא n. f., sf. 1 s. אֲשִׁיתַי; 2 s. m. אֲשִׁיתָךְ: Wand, *wall.*

אֶשְׁפִּיזָא (pers.), sf. 2 s. m. אֶשְׁפִּיזָךְ: Herberge, *lodging.* || אֶשְׁפִּיזְכְנָא, sf. 3 s. אֶשְׁפִּיזְכְנֵהּ: Wirt, *host, landlord.*

אֶשָּׁא n. f. Feuer, *fire.*

אשר vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּאַשַּׁר; Imp. אַשַּׁר: glauben, *believe.*

אַתְּ v. אַנְתְּ.

אֲתָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †אֲתֵיתִי, אֲתַי; 1 p. †אֲתֵינָן, אֲתָן; 2 s. אֲתֵית, p. אֲתֵיתוּ; 3 s. f. אֲתַת, †אֲתָת, אֲתָא, אֲתַי; p. m. †אֲתָן, f. אֲתָאן; Impf. 1 p. נֵיתֵי; 3 p. †נֵיתוֹן, נֵיתִי, (לֵיתוֹ); Imp. s. m. תָּא, f. תֵּי; p. m. תּוֹ, אֲתוֹ; Inf. מֵיתָא, sf. 2 s. m. מֶ(י)תָךְ; Pt. act. s. m. אָתֵי, f. אָתְיָא; p. m. †אָתֵן, אָתוֹ; 1 s. אָתֵינָא: kommen,

come. | **Af.**, Pf. 1 s. אֵיתַי (אֵיתִי, et sic infra), sf. 3 s. f. אַיְתִיתַהּ, 3 p. m. אַיְתִינְהוֹ; 1 p. †אַיְתִינַן; 2 s. m. אַיְתִית, sf. 3 s. f. אַיְתִיתַהּ, 3 p. m. אַיְתִיתַנְהוֹ; 3 s. m. אַיְתִי, sf. 2 s. m. אֵיתֵיךְ, 3 s. m. אֵיתֵיהּ (אֵיתִיתֵהּ, אֵתֵיהּ); 3 s. f. †אַיְתֵיאַ, sf. 3 s. m. אַיְתִיתֵהּ, 3 p. m. †אֵיתִיו, אֵיתֵיוֹ, sf. 3 s. m. אֵיתִיתֵהּ, אֵתִיתֵהּ (אֵתֵיהּ), 3 p. m. †אַיְתִינוּן, אַיְתִינְהוֹ; Impf. 1 s. אֵיתֵי; 3 p. נַיְתוֹ, sf. 3 s. m. נֵיתֵיהּ, 3 s. f. †לַיְתוֹהָא; Imp. s. m. אֵיתֵי, f. אֵיתָא; p. m. אֵיתִיו, sf. 3 s. m. אֵיתִיוּהִי†; Inf. אֵיתוֹיֵי (אֵתוֹיֵי), sf. 3 s. f. אֵיתוֹיַהּ, 3 p. m. אֵיתוֹיְנְהוֹ; Pt. act. s. m. מֵיתֵי, f. מֵיתְיָא; p. m. †מַיְתִין, f. מַיְתְנָן; 1 s. מַיְתֵינָא: bringen, einschließen, herleiten, *bring, include, derive.*

(וֹ)אַתּוּ v. אֲנָתּוּ.

אַתְרָא n. m., c. אֲתַר; sf. 1 p. אַתְרָן; 3 s. f. אַתְרַהּ: Ort, *place.* || בָּתַר praep., sf. 2 s. m. בָּתָרָךְ; 3 s. m. בָּתְרֵהּ; 3 s. f. בָּתְרַהּ; 3 p. m. בָּתְרֵיהוֹן, אַבָּתְרֵיהוֹן: nach, hinter, *after.* | בָּתְרָא adj. d., p. m. בָּתְרָאֵי; f. d. בָּתְרָיְתָא; p. f. d. בָּתְרָיָתָא: der letztere, letzte, *the latter, last.* | לְבָתַר דְּ conj. nachdem, *after.* || אַלְתַּר (= עַל אֲתַר): auf der Stelle, sofort, *on the spot, forthwith.*

ב

בְּ praep., sf. 1 s. בִּי; 1 p. בַּן; 2 s. m. בָּךְ(י), p. m. בְּכוֹ; 3 s. m. בֵּהּ, s. f. בַּהּ, p. m. בְּהוֹ, p. f. בְּהֵי: in, an, für, um, durch, *in, into, for, by, with, through.*

בְּאַנְפֵּי v. אנף.

בֵּירָא n. f., p. בֵּירֵי: Grube, *pit.* באר.

בִּישְׁתָא adj., f. p. d. בִּישָׁתַי: schlecht, böse, das Übel, *bad, evil, the evil.* | בִּישׁוּ n. f. Bosheit, *malice.* | בִּישׁוּת adv. böse, *angrily.*

בָּבָא n. m. (et f.?), c. בַּב: Tor, Tür, *gate, door.* | אַבַּב: an der Tür, *at the door.*

בָּבְלָאָה adj., p. בָּבְלָאֵי: Babylonier, *Babylonian.*

בדובר arab. = *bidubr*, mit dem Rücken, *with the back.*

בדח vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. בְּדִיחָא: heiter, *cheerful.* | **Pa.**, Impf. 2 s. m. c. sf. 1 s. תְּבַדְּחִינַן; Pt. act. 1 p. מְבַדְּחִינַן: erheitern, *cheer, make laugh.* | **Itpa.**, Impf. 3 p. m. נִבַּדְּחִי: pass. || בַּדְּחָא n. m., p. בַּדְּחֵי: Lustigmacher, *merry-maker.*

בְּדִיל v. לְ.

בדל vb. denom. **Af.**, Inf. לְאַבְדוֹלֵי: den Segensspruch am Sabbatausgang sagen, *recite the benediction at the outgoing of the sabbath.*

בְּדַק vb. **Pe.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. בדקיניה l. בְּדַקְנֵהּ; 3. p. m. בְּדַקוּ†; Impf. 1 s. c. sf. 2 p. m. אֶבְדְּקִנְכוֹ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִבְדְּקֵהּ; Pt. pass. 2 pl. בְּדִיקֵיתוּ: prüfen, untersuchen, *try, examine.*

בדר vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 p. m. בַּדַּרְתִּנְכוֹ; Pt. pass. p. f. מְבַדָּרָן: zerstreuen, *scatter.*

בְּהַדֵי v. אחד.

בהת vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. בְּהָתָא: sich fürchten, *be afraid.*

בּוֹצִינָא n. m., p. בּוֹצִינֵי: junger Kürbis, *young pumpkin.*

בּוֹצִינָא n. m. Lampe, *lamp.*

בוא vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּבַוֵּי; Inf. c. sf. 3 s. m. לְבַוּוֵיהּ: verachten, *insult.*

בְּוַע vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. בָּוֵע: spalten, *cleave.* || בְּוָעָא n. m., pl. (בּוֵי) בְּוָעֵי: Ritze, Öffnung, *cleft, rent.* | בְּוָתָא n. f.: id.

בוק vb. **Pe.**, Inf. מְבָזַק: streuen, *scatter.*

בְּוָרָא v. בְּעָא.

בוע v. בְּוָתָא.

בְּחַשׁ vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. בָּחֵשְׁנָא: suchen, *search.*

בטח vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. אַבְטָחָךְ: versichern, *assure.*

[בְּטָא] n. m., p. בְּטֵי: Funken, *spark.*

בְּטֵל vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. בָּטֵלִין†: nichtig sein, *be void.* | **Pa.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. f. בַּטְּלוּהָ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֲבַטְּלִנֵּהּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְבַטּוֹלֵהּ; Pt. act. s. m. מְבַטֵּל, p. m. מְבַטְּלִין†, 1 p. מְבַטְּלִינַן: müßig machen, ungültig machen, *make idle, make void.* | **Itpa.**, Imp. 3

p. m. לַבַּטְלוֹן: pass. ‖ בַּטְלָנָא n. m., p. בַּטְלָנֵי: Müßiggänger, *idler*.

בְּטַשׁ vb. **Pe.**, stampfen, *kick*.

בִּיבָר (lat.) n. vivarium.

בֵּי דִינָא v. דִּין.

בֵּי דַרֵי v. דּוּר.

בֵּי הִלּוּלָא v. הִלּוּלָא.

בֵּי וִינָא v. וִינָא.

בֵּי כְנִישְׁתָּא v. כנשׁ.

בֵּין, בֵּינֵי praepos., sf. 1 p. †בֵּינָנָא; 3 p. m. בֵּינֵיהוֹן: zwischen, *between*. בֵּין טָב לְבִישׁ zwischen dem Guten und Bösen, *between the good and the evil*. ‖ בֵּינֵי וּבֵינֵי adv. dazwischen, *between*.

בֵּי נָשֵׁי v. אנשׁ.

בֵּי סַדָּא v. אֲסַדָּא.

בֵּיעָא n. f., p. †בֵּיעִין, בֵּיעֵי: Ei, *egg*.

בֵּיתָא n. m., c. בֵּי; sf. 2 s. m. בֵּיתָךְ; 3 s. m. בֵּיתֵהּ; p. בָּתֵּי; sf. 2 p. m. בָּתֵּיכוֹן: Haus, *house*. | דְּבֵיתְהוּ seine Frau, *his wife*. ‖ בִּית vb. denom. **Pe.**, Pf. 3 s. m. בָּת; 3 p. m. בִּיתוּ; Inf. מְבָּת; übernachten, *pass the night*.

בֵּי, בֵּית praep. zwischen, *between*. בֵּי תְרֵי zwei zusammen, ein Paar, *a pair*.

בְּכָא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. בְּכֵית; Impf. 3 s. m. †יִבְכֵּה; 3 p. m. †יִבְכּוֹן; Pt. act. s. m. בָּכֵי, f. בָּכְיָא; p. m. בָּכֵי, בָּכוֹ; weinen, *weep*.

בְּכְדֵי v. הֵיא.

בַּלְיוֹנָא (etym.?) n. m. eingravierte Figur, *impression*.

בלל vb. **Itpalp.**, Impf. 3 s. m. לְבַלְבֵּל: vermischt werden, *be confused*.

בלע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. בַּלְעֵהּ, 3 s. f. בַּלְעַהּ; 3 s. f. †בַּלְעַת; Pt. act. s. m. בָּלַע, c. sf. 3 s. f. בָּלְעַהּ; 2 s. בָּלַעְתְּ; pass. p. m. בְּלוּעֵי: verschlingen, *swallow*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִבְּלַע, s. f. אִבְּלָעָא, אִבְּלַעָא: pass.

בְּנָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †בְּנֵיתִי, בְּנִי, בְּנֵית, בְּנֵי; 3 s. m. c. sf. 3 p. f. בְּנִנְהִי; 3 s. f. †בְּנָת; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶבְנֵיהּ; Infin. לְמִבְנֵי, c. sf. 3 p. f. לְמִבְנְנֵהִי; Pt. act. s. m. בָּנֵי, c. sf. 3 s. m. בָּנֵיהּ; 1 s. בְּנֵינָא: bauen, *build*. ‖ בַּנַּי n. m. Baumeister, *builder*. ‖ בִּנְיָנָא n. m. Gebäude, *building*.

בסם vb. **Itpa.**, Infin. לְאִתְבַּסָּמֵי (לְתַבֵּי); Pt. p. m. מִתְבַּסְמֵי: sich berauschen, *become drunk.* ‖ בַּסִּים adj. süß, *sweet.*

בִּסְתָּרְקֵי (pers.) n. p. Polster, Teppiche, *covers, rugs.*

בְּעָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. בְּעֵי; 1 p. †בְּעִינָא, †בְּעִנַן, בְּעַן; 2 p. m. בְּעֵיתוּ; 3 p. בְּעוֹ; Impf. 1 p. נִבְעֵי; 3 p. †לִבְעוֹן, לִבְעוֹ; Inf. מִבְעָא, לְמִבְעֵי; Imp. s. m. בְּעִי; Pt. act. s. f. בָּעְיָא; p. m. †בָּעִין, בָּעוֹן; 1 s. בָּעֵינָא 2 s. בָּעֵית, 2 p. בָּעֵיתוּן; pass. s. m. בְּעִי: fragen, bitten, nötig haben, *ask, require.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְבְּעִי, s. f. אִתְבְּעָיָא; Impf. 3 s. f. תִּתְבְּעִי; Pt. s. m. מִ(ת)בְּעֵי, f. מִתְבַּעְיָא; p. m. †מִתְבְּעִין, מִתְבְּעוֹ; 1 s. מִ(ת)בְּעֵינָא: pass. ‖ בַּעְיָא n. (f.), sf. 1 p. בַּעְיָן: Frage, *question.*

[בעלא] n. m., c. בְּעֵל: Herr, *master.* | בְּעֵל דְּבָבָא, sf. 2 s. m. בְּעֵל דְּבָבִיךְ: Feind, *enemy.*

[1]בער. [בעורא] n. m., p. †בֲּעוֹרִין: Fackel, *torch.*

[2]בער vb. **Pa.**, Imp. p. בַּעֲרוּ: entfernen, *remove.*

בְּצִיר adj. wenig, *lacking;* sq. מִן weniger als, *less than.*

בָּקָא n. m., בָּקְתָּא n. f. Mücke, *gnat.*

בקא vb. **Pe.**, Imp. s. בְּקִי: untersuchen, *examine.*

בקק. בָּקָא n. m., p. בְּקֵי: Krug, *pitcher.*

בר (§13*b*), c. בַּר; d. בָּרָא; sf. 1 s. †בָּרִי, בַּר, †בְּרַי; 2 s. m. בָּרָךְ; s. f. בָּרֵךְ; s. f. בְּרָהּ; p. †בְּנִין, c. בְּנֵי, †בָּנֵי; sf. 1 s. בְּנַי; 2 s. f. †בְּנָיְכִי, בְּנָיְךְ; 2 p. m. בְּנֵיכוֹ; 3 s. m. †בְּנוֹהִי, בְּנֵיהּ; 3 p. m. בְּנֵיהוֹ: Sohn, *son.* בַּר בְּרֵהּ sein Enkel, *his grandson.* | בְּרַתָּא, c. בַּת; sf. †בְּרַתִּי, †בְּרַת; 2 s. m. בְּרַתָּךְ; 3 s. f. בְּרַתַּהּ; p. a. בְּנָתָא, c. בְּנָת, d. בְּנָתָא (בְּנָתָן); sf. 1 s. בְּנָתַי; 1 p. בְּנָתַיִן: Tochter, *daughter.*

[1]בראּ **Pe.**, Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶבְרְיֵהּ: erschaffen, *create.* | vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְבְּרִיָא, p. אִתְבְּרוּ; Pt. 2 s. מִתְבְּרֵית: pass. ‖ [בְּרִיתָא] n. f., p. בְּרִיָתָא: Geschöpf, *creature.*

[2]בראּ vb. **Pe.**, Pt. act. בָּרֵי: stark werden, *become*

strong. | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְבְּרִי לֵהּ עָלְמָא „, er genas, *he became well.* | **Af.**, Imp. s. m. איבראי l. אַבְּרִי: nähren, *nurse.*

בַּרְדָא n. m. Hagel, Eis, *hail, ice.*

בַּרְזָא (gr.) n. m. Lederriemen, *thong.*

בָּרְזָא n. m. Ziegenbock, *he-goat.*

[בְּרְיוֹנָא] (etym.?) n.m., p. בְּרְיוֹנֵי: gewalttätiger Mensch, *rebel, outlaw.*

ברך vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לִבְרוֹךְ, נִבְרוֹךְ; Pt. pass. בְּרִיךְ; sed usitatius **Pa.**, Pf. 1 s. בָּרֵכִי, sf. 2 s. m. בָּרֵכְתָּךְ, 3 p. m. בָּרֵכְתַּנְהוֹ; 1 p. בָּרְכִינַן †, בָּרֵכְנָא †; 3 s. m. בָּרֵךְ; 3 p. m. c. sf. 1 s. בָּרְכוּן; Impf. 1 s. אֲבָרֵךְ, p. נְבָרֵךְ; 3 s. m. c. sf. 1 s. לְבָרְכַן; 3 p. m. c. sf. 2 s. m. לְבָרְכוּךְ; Inf. בָּרוֹכֵי; Pt. act. 1 p. מְבָרְכִינַן: segnen, eine Benediktion sprechen, *bless, say a benediction.* ‖ [בִּרְכָּא] n. f., du. c. sf. 3 s. m. בִּרְכֵּיהּ: Knie, *knee.* ‖ בִּרְכְתָּא n. f., p. d. בִּרְכָתָא: Segen, *blessing, benediction.*

בְּרַם v. ברר.

ברקא (בחֹרג) (pers.): vortrefflich, *excellent.*

בַּר adj., d. בָּרָא. ברר: draußen, außenstehend, freies Feld, Außenseite, *on the outside, external, field, peel.* | בָּרַי adj., s. f. d. בָּרְיְתָא, p. f. d. בָּרְיָתָא: äußerer, *external.* | (מִן)אֲבָרֵי, לְבָרָא adv.: draußen, *outside.* | לְבַר מִן, בַּר מִן: außer, *except.* | אִבְרָא, בְּרַם: aber, fürwahr, *but, of a truth.*

בִּשְׂרָא n. m. Fleisch, *meat, flesh.*

בשל vb. **Pa.**, Imp. s. f. בַּשְּׁלִי: kochen, *seethe.*

בַּשָּׁשׁ n. m. Bergraute, *wild rue.*

בְּתוּלְתָא n. f. Jungfrau, *virgin.*

בָּתַר v. אַתְרָא.

ג

גבא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. †יִגְבּוֹן; Inf. לְמִגְבָּא; Pt. act. 2 s. f. גָּבִית (גְּבִית): erheben, *collect.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַגְבֵּהּ; Pt. act. 1 p. מַגְבִּינַן, 1. = **Pe.**; 2. ein-

kassieren lassen, *order collected.*

[1]גבב . גְּבָתָא n. f. Rohr, *tube.*

[2]גבב . [גבתא n. f.], p. גְּבֵי: abgeschnittenes Stück, *a piece cut off.*

[3]גבב . גְּבָבָא n. m. Flocken, *flake.*

גבה vb. **Af.**, Pt. 2 p. מַגְבְּהֵיתוּ: erheben, *lift up.*

גבל vb. **Pe.**, Pt. pass. גְּבִיל: kneten, *knead.*

גְּבַר n. m., d. גַּבְרָא; sf. 1 s. גַּבְרִי, 3 s. f. גַּבְרַהּ, גַּבְרָא; p. גַּבְרִין, †גְּבִרִין, גְּבָרֵי, גְּבָרַי; sf. 2 p. f. גַּבְרֵיכִי: Mann, *man, husband.* ‖ גְּבוּרְתָּא n. f., sf. 3 s. m. גְּבוּרְתֵּהּ: Macht, *power.*

[1]גדא . גַּדְיָא n. m. Böckchen, *kid.*

[2]גדא vb. **Af.**, 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַגְדֵּהּ: auswerfen, *cast up.*

[1]גדד . גַּדָּא n. m. Geschick, *fortune.*

[2]גדד . גְּדָּא (גַּדָּא) n. m. Wand, Uferwand, *wall, bank of a river, shore.*

[3]גדד . גְּנָדָא n. m. Bande, *band, troop.*

גדל vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. גְּדִילְנָא: flechten, *twine.*

גַּדְפָּא (גַּפָּא) n. m., p. sf. 3 p. גַּדְפַּיְהוּ: Flügel, *wing.*

גוֹדַרְקָא (pers.) n. m., p. †גּוֹדַרְקִין: Tragsessel, *litter.*

[גו] בְּגוֹ praep., sf. 2 s. f. †בְּגַוְיִכִי, בְּגַוָּיְךְ, p. m. בְּגַוַּיְכוֹ; 3 s. f. בְּגַוָּהּ, p. m. בְּגַוַּיְהוּ: innerhalb, in, *within, in.* | לְגוֹ praep., sf. 3 s. m. לְגַוֵּהּ: in, *into.* | מִגּוֹ praep. infolge, *on account of.* | מִגּוֹ דְּ conj. infolgedessen daß, *because.* ‖ גַּוַּי adj., p. f. d. גַּוַּיְיתָא: innerer, *inner.*

גַּוְנָא n. m. Eunuch, *eunuch.*

גּוֹזָלָא n. m., p. d. †גּוֹזַלְיָא: junge Taube, *pigeon.*

גְּוָנָא (גְּוָנָּא) (pers.) n. m. Farbe, *color.* | כְּגוֹן praep. wie, *like.* כְּהֵי גַּוְנָא: auf diese Weise, *in this manner.*

גוס vb. **Pe.**, Pt. act. גָּיֵס: dreist sein, *be bold.*

גּוּפָא n. m., sf. 3 s. m. גּוּפֵהּ: Körper, Person, Wesen, *body, person, essence.* | הוּא גּוּפֵהּ er selbst, *himself.* אִנְתּוּ גּוּפֵיכוֹ ihr selbst, *yourselves.*

גּוּץ adj., f. גּוּצָא: klein, *small.*

גִּיּוֹרָא n. m. = hebr. גֵּר.

גִּיּוֹרְתָא n. f. | גור vb. denom. **Itpa.**, 3 s. m. אִתְגַּיַּר: Proselyt werden, *become a proselyte.*

גִּנְזָא, גַּנְזָא (pers.) n. m. Schatz, *treasure.* בֵּי גִּנְזָא Schatzhaus, *treasury.* || גנז vb. denom. **Pe.**, Pt. pass. s. f. גְּנִיזָא: aufheben, *store up.*

גזז vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. גַּזֵּהּ, גַּזֵּיהּ, גַּזֵּיהּ; 3 p. m. †גָּזוּ, sf. 3 p. m. גַּזֵּיהוֹן, 3 p. f. גַּזּוּ[נ]הֵי; Impf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אֶגְזְנָךְ 3 p. m. לֶגְזוּ (לֶגְזוּ), לֶגְזוּוּ; Pt. act. גָּזֵי, גָּזֵּי, p. m. גְּזִיזֵי: scheren, abschneiden, *cut, cut off.* || גְּזִיזָא n. m., p. גְּזִיזֵי: Stück, *piece.*

גום vb. **Pe.**, Pt. act. גָּיֵם: drohen, *threaten.*

גְּזַר vb. **Pe.**, Inf. לְמִגְזַר; Pt. act. p. m. גְּזִירֵי: beschließen, anordnen, *determine upon, order.* || גְּזֵרְתָא: Beschluß, Dekret, *decree.*

גחן vb. **Pe.**, Imp. גְּחֵן: sich beugen, *bow down.*

גַּיְסָא n. m. Räuberschar, *band of robbers.*

גְּלָא vb. **Pe.**, 1 s. גְּלֵי; 1 p. †גְּלִינַן; 2 p. †גְּלִיתוּן; Impf. 1 s. אֶגְלֵי; Pt. pass. p. m. גְּלַן: 1. offenbar machen, *reveal;* 2. in die Verbannung gehen, *go into exile.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְגְּלִי, p. f. †אִתְגַּלְיָן: geoffenbart werden, *be revealed.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. גַּלְיָא; Impf. 2 p. m. תְּגַלּוֹ; Inf. גַּלּוּיֵי; Pt. pl. m. מְגַלֵּי; 1 s. מְגַלֵּינָא; entblößen, offenbaren, *uncover, reveal.*

גלד vb. **Pe.**, Pt. pass. pl. m. †גְּלִידִין: mit Eis überzogen, *covered with ice, congealed.*

גַּלְדָּנָא (גל׳) n. m., p. גַּלְדָּנֵי: Name eines kleinen Fisches, *a certain small fish.*

[1]גַּלָּא. גלל n. m. Welle, *wave.* || גַּלָּא n. m., p. גַּלֵּי: dürres Gras, *dried grass.* || גַּלְתָּא n. f. Mantel, *cloak.* || גַּלְלָא n. m. Stein, *stone.* || [גְּלָלָן] adj., f. d. גַּלְלַנִיתָא: klumpenförmig, *in lumps.* || גַּלְגְּלָא (גל׳) n. m. Rad, *wheel.* || גַּלְגַּלְתָּא (גל׳) n. m. Augapfel, *apple of the eye.* || גַּלְגַּלְתָּא

n. f. id. ‖ [מְגִלְתָּא] (hebr.), p. מְגִלָּאֵי: Rolle, *scroll.*

[2]גלל. גַּלָּא n. m., p. גַּלֵּי: Tür, *door.*

גָּלִילָאָה n. m. d. Galiläer, *Galilean.*

גְּלִימָא n. m., p. c. sf. 3 p. m. גְּלִימַיְהוֹ: Mantel, *cloak.*

גַּמְלָא n. m. f., sf. 1 p. גַּמְלָן: Kamel, *camel.* ‖ [גַּמְלָן] adj., f. d. גַּמְלָנְיְתָא: groß, *large.*

גמל vb. **Pe.**, Pt. act. c. גָּמֵל: vergelten, antun, *requite, deal out, do.* גָּמֵל חֲסָדִין der Wohltaten erweist, *a doer of kindnesses.*

גמם vb. **Palp.**, Pt. act. מְגַמְגֵּם: stottern, *stammer.*

[1]גמר vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. גְּמַרְתְּ; Impf. 3 s. m. לִגְמַר; Inf. מִגְמַר; Pt. pass. s. m. גְּמִיר, p. m. גְּמִירֵי; 1 s. גְּמִירְנָא, 2 s. גְּמִירַתְּ: lernen, *learn.* | **Af.**, Impf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אַגְמְרָךְ; 3 s. m. c. sf. 1 s. לְגַמְרַן; 3 p. m. c. sf. 1 p. נְגַמְרִינַן; Imper. p. m. אַגְמְרוּ; Inf. לְאַגְמוֹרֵי, sf. 1 s. לְאַגְמו[וֹ]רַן, 3 s. m. לְאַגְמוֹרֵהּ: unterrichten, *instruct.*

[2]גמר [גמרתא] n. f., p. גְּמָרֵי: Kohle, *coal.*

[1]גנא vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּגְנֵי; Imp. גְּנִי; Pt. s. m. גָּנֵי, p. m. גָּנְנָן, גָּנוֹ; 1 s. גָּנֵינָא: schlafen, *sleep.* | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אַגְנֵיתֵהּ; 3 s. f c. sf. 3 s. m. אַגְנִיתֵהּ; Imp. אַגְנִי, sf. 1 s. אַגְנֶנָן; Inf. c. sf. 3 s. f. לְאַגְנוֹיֵהּ; Pt. p. m. מַגְנוֹ; 1 s. מַגְנֵינָא: zu Bett legen, *put to bed.*

[2]גנא vb. **Itpa.**, Inf. †מִתְגַּנְיָא; Pt. s. f. מִתְגַּנְיָא: beschämt werden, häßlich sein, *be ashamed, be ugly.*

[1]גנב. [גְּנִבְתָּא] n. f., sf. 3 s. m. גְּנִבְתֵּהּ: Schwanz, *tail.*

[2]גנב. [גַּבָּא] n. m., sf. 3 s. m. גַּבֵּהּ: Rücken, *back.* | (לְ,בְּ)גַבֵּי praep., sf. 1 s. m. לְגַבַּי; 1 p. גַּבָּן; 2 s. m. לְגַבָּךְ(י)ה; 2 p. m. (בְּ)גַבֵּיכוֹ; 3 s. m. לְגַבֵּיהּ, גַּבֵּי: bei, zu, *with, to.* | אַגַּב praep. wegen, *on account of.* | אַגַּב דְּ conj. während, *while.* | אַף עַל־גַּב דְּ conj. obgleich, *although.*

[3]גנב vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. לִגְנְבוּ; Imp. גְּנֹב; Pt. act. p. m. גָּנְבֵי: stehlen, *steal.* |

Itpe., Pt. מִתְגַּנֵּב, p. מִתְגַּנְּבִי: pass. | **Pa.**, Pt. act. p. m. מְגַנְּבוּ: = **Pe.** ‖ גַּנָּבָא n. m., p. גַּנָּבֵי: Dieb, *thief*. | רֵישׁ גַּנָּבֵי: Anführer von Dieben, *chief of thieves*.

גנדר vb., Impf. 3 s. m. נְגַנְדַּר: rollen, *roll*. | **It.**, Pt. מִתְגַּנְדַּר: pass.

גנז v. גָּנָא.

גנן vb. **Af.**, Inf. אַגּוֹנֵי; Pt. act. s. f. מַגְנָנָא; 2 s. מגנית l. מַגְנַנְתְּ; pass. s. f. מגניא l. מַגְנָנָא, p. מַגְנָנוּ: beschützen, *protect*. ‖ גִּנְּתָא n. f. Garten, *garden*. | גִּנָּאָה n. m., p. גִּנָּאֵי: Gärtner, *gardener*. ‖ גִּנָּנָא (בֵּי) n. m.: Brautgemach, *bridal chamber*. | גנן vb. denom. **Pe.**, Pt. act. 2 p. †גְּנִיתוּן: das Brautgemach herstellen, *build the bridal chamber*.

גסם . גַּסָּא n. m. Seite, *side*.

גַּפְנָא n. m., p. גַּפְנֵי: Rebe, Weinstock, *vine*. | עֲמַר גַּפְנָא: Baumwolle, *cotton*.

גרא vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּגָרֵי: reizen, *incite*. | **Itpa.**, Pf. 3 p. m. אִתְגָּרוּ; Impf. 2 s. m. תִּתְגָּרֵי: streiten, *contend*. ‖ תִּגָּרָא n. m. Streit, *quarrel*.

גרב vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. גָּרְבִי: gefangen nehmen, *take captive*.

גַּרְבָּא (pers.) n. m., p. גַּרְבֵי: Krug, *pitcher*.

גַּרְגְּלִידָא (גֶּ֫לְ, גִּ֫לְ) (gr.) n. m., p. ־לִידֵי: Rübe, *turnip*.

גַּרְגִּירָא n. m. Rauke, *watercress, rocket*.

גרד vb. **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. גָּרְדַתֵּהּ: kratzen, *scratch*. | גִּרְדָּא n. m. Stumpf, *stump*.

גִּרְדָּאָה (gr.) n. m., p. גִּרְדָּאֵי: Weber, *weaver*.

גְּרִיוָא (pers.) n. m. s., p. d. †גְּרִיוַיָּא: ein Maß, *a measure* = סָאָה.

[1]גרם . גַּרְמָא n. m., sf. 3 s. m. גַּרְמֵי; p. גַּרְמֵי; sf. 3 s. m. גַּרְמֵיהּ: Knochen, *bone*.

[2]גרם vb. **Pe.**, Pt. act. גָּרֵם: verursachen, *cause*.

גַּרְמִידֵי n. m., p. גַּרְמִידֵי: Elle, *cubit*.

גרס vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. יִגְרְסוּ; Pt. act. s. m. גָּרֵס, p. m. גָּרְסֵי: studieren, *study*. ‖ גִּרְסָא n. m., Studium, *study*.

גרע vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. גְּרַעְתֵּהּ: scheren, *cut (the hair).*

גָּרַר[1] vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נִגְרֵרֵהּ; Inf. מְגָרַר: schleppen, ziehen, *drag, draw.*

גַּרָא . גרר[2] n. m., sf. 3 s. m. גִּרֵּהּ; p. גִּרֵי, sf. 1 s. גִּרַי: Pfeil, *arrow,* ‖ גַּרָאָה n. m.: Pfeilmacher, *arrow-maker.*

גרש vb. **Pa.**, Pt. act. 2 p. מְגָרְשֵׁיתוֹ: zermalmen, *grind.*

גרש (hebr.) vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. f. גֵּרַשְׁתִּךְ; Pt. act. 2 s. מְגָרַשְׁתְּ: scheiden, *divorce.*

גִּשְׁפַּנְקָא (pers.) n. m. Siegelring, *seal ring.*

גִּשְׁקָרָא (pers.) n. m. Kleie, *bran.*

גִּשְׂרָא n. m., p. גִּשְׂרֵי: Brücke, *bridge.*

גשׁשׁ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. גַּשְׁשֵׁהּ, גַּשְׁשֵׁהּ: betasten, *touch, feel.*

ד

דִּי v. דְּ

דָּא (§9*a*) pron. dem. s. f. diese, *this.*

דאג vb. **Pe.**, Pt. act. דָּאֵג: besorgt sein, *be anxious, concerned.*

דְּיוּדָא . דבב[1] (§17*b*) n. m. (f.) Fliege, *fly.*

דֻּבָּא . דבב[2] n. m., p. דֻּבֵּי: Bär, *bear.*

דַּבְחָא n. m. = חַג הַפֶּסַח. ‖ מַדְבְּחָא n. m. Altar, *altar.*

דבק vb. **Itpe.**, Pf. 1 s. אִדְּבַקִי; 1 p. †אִדְּבַקְנָא; Pt. מִדְּבֵק: anhangen, ankleben, *cleave, adhere.* | **Pa.**, Pt. pass. מְדַבַּק: angeheftet, *clinging.*

דִּבּוּרָא . דבר[1] (hebr.) n. m., 3 p. m. דִּבּוּרֵיהוֹ: Wort, Ausspruch, *word, utterance.*

דְּבַר[2] vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דַּבְּרֵהּ, 3 p. m. דַּבְּרֵנְהוֹ; Pt. act. s. c. sf. 3 p. דְּבָרְנְהוֹ: führen, den Brauch haben, *lead, be accustomed.* | **Pa.**, Pt. act. p. מְדַבְּרֵי: leiten, *guide.* ‖ דַּבְרָא n. m. Feld, *field.* ‖ מַדְבְּרָא n. m. Wüste, *wilderness.* ‖ מְדַבְּרָנָא n. m. Führer, *leader.*

דְּבָשָׁא n. m. Honig, *honey.*

דַּגְלָא n. m. Lügner, *liar.*

דַּהֲבָא n. m. Gold, *gold.*

דהן vb. **Itpe.**, Imp. אִדְּהַן: fett werden, *become fat.* || [דַּהְיִן] adj., d. דַּהְיָנָא: fett, *fat.*

דוּן vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֵדוּן: fortfahren, *go on, continue.*

דוּץ (= דעץ) vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דְּצִיהּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. f. דְּצָתַהּ: einstecken, *thrust in.*

דוּק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. דָּק; Pt. act. דָּיֵק, דָּאֵק; pass. s. f. דְּיָקָא, p. m. דַּיְקִי: sorgfältig betrachten, genau sein, *observe carefully, be exact;* Pt. pass. genau erwiesen, nach der genauen Interpretation übereinstimmend mit, *proved with exactness; when correctly interpreted, in agreement with.*

[1]דור vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †דָּרִינַן; Impf. 2 s. m. †תְּדוּר; Inf. מְדָר; Pt. act. s. m. דַּיָּר, f. דָּיְרָא, p. m. דַּיָּרִי; 1 s. דָּאֲרָנָא, דָּיְרְנָא: wohnen, *dwell.* | **Itpe.**, Pt. מִתְדָּר wohnbar, *habitable.* || דָּרְתָא n. f., sf. 3 s. m. דָּרְתֵהּ: Hof, *court.* || בֵּי דָּרֵי Hürde, *sheepfold.* || דּוּרָא n. m. Dorf, *village.* || דִּיוָרָא n. m. Herberge, *inn.* || דַּיְוָרָאי n. m., p. דַּיְוָרָאֵי: Gastwirt, *inn-keeper.* || דָּרָא n. m., p. דָּרֵי: Geschlecht, *generation.* || דָּרָא n. m., p. דָּרֵי: Reihe, *row.*

[2]דור vb. **Pa.**, Pf. 3 p. sf. 3 s. m. דַּוְרוּהִי; Pt. act. מְדַוַּר: einholen, *overtake.*

דּוֹרוֹן (gr.) n. m. Gabe, *gift.*

דחא vb. **Pe.**, Imp. דְּחִי: stoßen, *push.* || **Af.**, Pt. act. p. m. †מַדְחַן: id.

דחל vb. **Pe.**, Impf. 2 s. f. תִּדְחֲלִי(ן); Pt. act. דָּחֵל, p. דְּחֲלִי(ן): fürchten, *fear.*

דחף vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִדְחֲפֵהּ: stoßen, *push.*

דחץ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דְּחָצֵהּ: einstecken, *thrust in.*

דחק vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. נִדְחָקוּהִי; Pt. act. p. m. דְּחָקֵי; pass. s. m. דָּחִיק, f. דְּחָקָא: drängen, *crowd, push;* Pt. pass. eng, *straitened.* || דְּחָקָא (דָּחָקָא) n. m. Gedränge, Bedrängnis, *crowding, distress.*

†דִּי, דְּ nota relationis (§70),

conj. (§71). | דִּיל- v. לְ; דִּיד- v. יַד.

דַּיָּלָא n. m. Staatsdiener (insbes. Steuereinnehmer), *public official (esp. tax-gatherer).*

דְּיָלְמָא v. מָה.

דִּין, דּוּן vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נָדוּן, לָדוּן, לָדִין; Imp. s. m. דּוּן, p. m. דּוּנוּ: richten, *judge.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. אִתְדּוּן; Pt. s. f. מִתְדָּנָא: pass. | **Pa.**, Impf. 3 p. m. לָדַיְנוּ, sf. 3 s. m. נְדַיְנוּהָ; Imp. c. sf. 3 s. m. דַּיְנֵהּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִדַּיְנֵהּ: = **Pe.** ‖ דִּין n. m., d. דִּינָא; sf. 1 p. †דִּינָנָא: Gericht, Prozeß, Gesetz, *court, lawsuit, law.* | בְּדִינָא adv. mit Recht, *rightfully.* | בֵּי דִינָא Gerichtshof, *court of justice.* ‖ דַּיָּן n. m., a. דַּיָּנָא: Richter, *judge.* ‖ מְדִינְתָּא n. f., p. מְדִינָתָא: Bezirk, *district, province.*

דִּינָרָא n. m., p. †דִּינָרִין, דִּינָרֵי: denarius.

דיספק n. m. Sänfte, *litter.*

דכא vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתַּכִּי: abgetan sein, *be gone.*

דְּכִי (§9*f*) pron. dem. s. m. jener, *that.* מָרֵי דְּכִי der Herr jenes (Windes), *the Lord of that (wind).*

דְּכָתָא n. f., a. דְּכָא; sf. 3 s. m. דְּכָתֵהּ: Ort, Stelle, *place.*

דכר vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. †יְדְכְּרָנָךְ, לְדָכְרָךְ; Pt. pass. p. m. דְּכִירֵי, 1 s. דְּכִירְנָא: eingedenk sein, *remember.* | **Itpe.**, Pf. 2 p. †אִדְכַּרְתּוּן: sich erinnern, *remember.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 1 s. אַדְכַּרְתַּן; Inf. לְאַדְכּוֹרֵי: erinnern, *remind;* sq. בְּ erwähnen, *make mention.* ‖ דְּכָרָנָא n. m., c. דְּכָרָן: Andenken, *memorial.*

דלא vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. דָּלֵינָא, 2 s. דָּלֵית; pass. p. m. דְּלוּי: schöpfen, erheben, *draw, lift.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִדְּלִי; Pt. מִדְּלִי: sich erheben, hoch sein, *be lifted, be high.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. דַּלִּי, sf. 1 p. דַּלִּינַן, 3 s. m. דַּלִּיהוּ, 3 p. דַּלִּינְהוּ; 3 s. f. דַּלִּיָא; 3 p. c. sf. 3 s. m. דַּלִּיוּהִי; Imp. דַּלִּי, דַּל, דַּלּוּ, p. דַּלּוּ: erheben, wegnehmen, *lift up, take away, deduct.* ‖ דְּלָא n. m. Höhe, *height.*

דלל vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תְּדַלֵּל: spinnen, *spin.*

דלק vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַדְלֵק; 3 p. אַדְלֵקוּ; Pt. act. מַדְלֵק, p. m. מְדַלְּקִי: anzünden, *light, kindle.*

דם (§13*b*) n. m., d. דָּמָא; sf. 2 s. m. דָּמָךְ: Blut, *blood.*

דמא vb. **Pe.**, Pt. act. דָּמֵי, p. m. דָּמוּ, f. דָּמְיָן: gleich sein, *be like.* | מִי דָּמֵי: ist es denn gleich? *is it at all like (the case mentioned)?* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִדְּמִי: in der Gestalt von ... erscheinen, *appear in the likeness of.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. דְּמָיֵהּ; Pt. pass. p. f. מְדַמְּיָן: vergleichen, als ... vorstellen, *liken, imagine.* || דְּמֵי n. p. m., c. דְּמֵי; sf. 3 p. דְּמַיְהוֹ: Preis, *equivalent, price.*

דְּמוּךְ adj., p. m. דְּמוּכֵי: schlafend, *sleeping.*

[דִּמְעָתָא] n. f., p. דִּמְעֵי et דִּמְעָתָא; sf. 3 s. m. דִּמְעֵיהּ: Träne, *tear.*

דֵּן, דֶּנֶן (§9*a*) pron. dem. s. m. dieser, *this.*

דנח . מָדְנָחָא n. m. Osten, *east.*

דנן . דַּנָּא n. m., p. דַּנֵּי: Faß, *wine-jar.*

דְּסָתָנָא (pers.) n. m. Portion, *portion.*

דעדק v. דקק.

ידע v. דַּעְתָּא.

דפף . דַּפָּא n. m. Brett, *board.*

דְּקָלָא n. m. Dattelpalme, *palm-tree.*

דְּקוּלָא n. m, Korb, *basket.*

דְּקָנָא n. m. Bart, *beard.*

דקק vb. **Pe.**, Imp. דַּק; Pt. pass. דַּיִק: zermalmen, *grind.* | דַּקְדַּקְתָּא adj., s. f. d. דַּקְדַּק, p. m. †דַּעְדַּקִּין (§4*h*): klein, *small.* דַּרְדְּקֵי: kleine Kinder, *small children.*

דקר vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִדְקְרֵהּ: durchbohren, *pierce through.*

דָּרָא v. דור.

דרא vb. **Pe.**, Pt. act. דָּרֵי, 2 s. דָּרַיְתְּ (דָּרַיְתִּ): tragen, *carry.*

דַּרְגָּא n. m. Stufe, *step.*

[דַּרְדָּא] n. m., p. d. †דְּרַדְיָא: Hefe, *dregs.*

דרדק v. דקק.

דַּרְכָּא n. m. Weg, *way.*

דָּרוֹמָא (hebr.) n. m. Süden, *south.* | דרם vb. denom. **Af.**, Imp. p. אַדְרְמוּ; Inf. אַדְרוֹמֵי:

sich südwärts wenden, *turn towards the south.*

דַּרְקוֹנָא (gr.) n. m. Drache, *dragon.*

דְּרַשׁ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. דַּרְשַׁהּ; p. m. דָּרוּשׁ; Impf. 2 p. †תִּדְרְשׁוּן: 1. den Schrifttext erklären, *interpret the Scriptural text;* 2. vortragen (im allgemeinen), *deliver in public (in general).* ‖ בֵּי מִדְרָשָׁא: Haus des Vortrages, Schule, *school.*

[1]דֶּשֶׁא . דֻּשָּׁא n. m. (f.?): Tür, Tor, *door, gate.*

[2]דשׁשׁ vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַדֲשׁ: schweigen, *be silent.*

דַּשְׁתָּנָא (pers.) n. f. menstruierendes Weib, *menstruating woman.*

ה

הֲ part. interr. = num. | הֲלָא = nonne.

הָא (§9*c*) pron. dem. s. f. diese, *this;* im neutrischen Sinne *(in a neuter sense):* dieses, *this.* ‖ הָא, הַ־ interj. siehe, *behold.* ‖ הָדָא conj. weil, *because.*

הָאֲדָנָא v. עדד.

הָאֵךְ (§9*f*) pron. dem. s. m. jener, *that.*

הַבְלָא n. m. Hauch, Dampf, *breath, vapor.*

הַבְרָא n. m. Finsternis, *darkness.*

הָדָא (§9*a*) pron. dem. s. f. diese, *this.*

הֲדָדֵי v. אחד.

הֲדֵי v. אחד.

בְּהֲדָיָא . הֲדָיָא adv. ausdrücklich, *explicitly.*

הָדֵין (§9*a*) pron. dem. s. m. dieser, *this.*

הֲדַר vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †הַדַּרְנָא, 2 s. m. הֲדַרְתְּ; Impf. 1 s. אֶהְדַּר; 3 p. m. לֶהְדְּרוּ, לֶהְדּוּר; Inf. לְמֶהְדַּר; Pt. act. הָדֵר, הָדַר, f. הָדְרָא, p. m. הָדְרִי; 1 s. הַדַּרְנָא: zurückkehren, *return;* sq. בְּ seinen Sinn ändern, *change one's mind;* sq. לְ umringen, *encircle.* | הָדַר adv. wiederum, *again.* | **Pa.**, Pf. 1 p. †הַדְּרִינַן: zurückerstatten, *restore.* | **Af.**, 1 s. אַהְדַּרִי, sf. 3 p. m. אַהְדַּרְתַּנְהוֹ; 2 s. m. אַהְדַּרְתְּ; 3 s. m. אַהְדַּר,

f. אַהֲדָרָא ; 3 p. m. c. sf. 3 p. m. אַהְדְּרוּנְהוֹ ; Impf. 3 s. m. לֶהְדַּר, נֶהְדַּר, לֶהְדַּר, sf. 3 s. m. לֶהְדְּרֵהּ ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. f. אַהְדְּרֵהּ ; Inf. אַהְדּוֹרֵי ; Pt. act. מַהְדַּר ; 1 s. מַהְדַּרְנָא : zurückerstatten, wiederherstellen, erwidern, betteln, *restore, reply, beg.* ‖ מַהְדּוֹרָא n. m. Bettler, *beggar.*

הָהוּא m., הָהִיא f. (§9*f*) pron. dem. jener, jene, *that.*

הוּא m., הִיא f. (§8*b*) pron. pers. 3 s. er, *he;* sie, *she.* ‖ כָּל־דְּהוּא : was es nur ist, *whatever it may be.* ‖ כְּדֵי adv. nur so, zwecklos, *only so, without aim.* | בְּכְדֵי adv. um nichts, *for nothing.* ‖ מִכְּדֵי conj. da, *since.*

[הוּגָנָא] (gr.) n. m., p. הוּגָנֵי : Dromedar, *dromedary.*

הֲוָה vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †הֲוֵיתִי, הֲוַי ; 1 p. †הֲוֵינָא, הֲוֵינַן† ; 2 p. m. †הֲוֵיתוּן† ; 3 s. f. הֲוַיִן† ; 3 p. m. הֲוַת†, הֲוַי, הֲוָיָא ; 3 p. f. הֲוָן ; Impf. 2 s. f. †תֶּהֱווּיִין† ; 2 s. m. תֶּהֱוֵא ; 1 p. נֶהֱוֵי ; 2 p. m. תֶּהֱווּן ; 3 s. m. †יְהֵי, †יְהֵא, לֶהֱוֵי, תֶּהֱוֵי, תֶּהֱוֵא ; 3 p. m. נְהוֹ ; Imp. הֱוֵי, p. הֲווֹ ; Inf. מֶהֱוֵי ; Pt. act. s. m. הָוֵי, f. הָוְיָא ; p. m. הָווֹ, f. הָוְיָן ; 1 s. הָוְיָנָא, p. הָוְיִתוּ : 2 s. הָוֵית : sein, *be.* | מַי קָא הָוְיָא עֲלַיְהּ : wie geht es ihm? *how is he faring?* | נְהֵי דְּ conj. wenn auch, *even if.* | מִיהָא, מִיהְתָּ, מִיהוֹ adv. jedenfalls, *at all events.* | הוה c. Pt. cf. §58*g.*

הוֹצָא n. m. Palmblättchen, *spathe of a palm.*

[הוּמְתָא] n. f., p. הָוְמֵי : eine gewisse Dornart, *a species of thorns.*

הָזָר pers. hazār = 1000.

הַי (§9*c*) pron. dem. s. m. dieser, *this.*

הֵי (§11*c*) pron. interr. welcher? *which?*

[היגתא], p. הֵיגֵי (הָגֵי) : eine gewisse Dornart, *a species of thorns.*

הֵיכָא adv. wo? *where?* | מֵהֵיכָא : woher? *whence?* | הֵיכָא דְּ conj. wo, *where.*

כִּי הֵיכִי adv. wie? *how?* | כִּי הֵיכִי דְּ conj. damit, *in order that.*

הימן v. אמן.

הֵינוּ m., הֵינִי f. (§9*d*): das ist, *it is*.

הָהּ (§9*f*) pron. dem. s. f. jene, *that*.

הָכָא adv. hier, *here*. | מֵהָכָא: von hier, *hence*.

הָכִי adv. so, *so*. | בַּר הָכִי: fähig dessen und dessen, *capable of this and that*.

הָלֵּין (§9*a*) pron. dem. pl. diese, *these*.

הלך vb. **Pe.**, Imp. לֵךְ: gehen, *go*. | **Pa.**, Pt. act. מְהַלֵּךְ: wandeln, *walk*. || הֲלָכְתָא n. f. Brauch, Rechtssatz, Rechtsentscheidung, *custom, law, legal utterance, legal decision*.

הִלּוּלָא n. m., p. הִלּוּלֵי: Festlichkeit, Hochzeit, *feast, wedding feast*. | בֵּי הִלּוּלָא, בֵּי הִלּוּלֵי id.

הַלֵּל (hebr.) n. m.: ה' מִצְרָאָה = Ps. 113—118.

הנא vb. **Itpe.**, Pf. 2 s. אִתְהֲנֵית; Impf. 1 s. אִתְהֲנֵי: genießen, *enjoy* | **Af.**, Pf. 1 s. אַהֲנֵי; 2 s. אַהֲנֵית; 3 s. m. אַהֲנִי; Pt. act. s. m. מַהֲנֵי, p. f. מַהֲנָן: Nutzen bringen, *benefit*. || הֲנָיְתָא n. f., sf. 3 s. f. הֲנָיְתַהּ: Nutzen, *benefit*.

הִנְדְּוָאָה n. m. indisch, *Hindoo*.

הָנָּהוּ (§9*f*) pron. dem. pl. jene, *those*.

הָנֵי (§9*c*) pron. dem. pl. diese, *these*.

הָנָּךְ (§9*f*) pron. dem. pl. jene, *those*.

הַסְפָּדָא v. ספד.

הפך (אפך) vb. **Pe.**, Pf. 1 s. אֲפַכְנָא†; Impf. 2 s. m. תֵּיפֹךְ; Imp. אֵפֹךְ, הֲפֹךְ: wenden, sich beschäftigen mit, *turn, busy oneself with*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְהַפַּךְ; 3 p. m. אִתְהַפְכוּ†: sich wenden, sich verwandeln, *turn about, be changed*.

הַפְקָרָא v. פקר.

הרר vb. **Palp.**, Pf. 3 s. m. הַרְהַר: nachdenken, *muse*.

הַרְמָנָא (pers.) n. m. Dekret, *decree*.

הַרְסָנָא n. m. Gericht von zerschnittenen Fischen, *fish-hash*.

ו

וְ conj. und, aber; *and, but.*
וַי interj. wehe, *woe.*
וְלַד v. ילד.

וַרְדָּא (pers.) n. m. Rose, *rose.* | וַרְדִינָא n. m. Rosenstrauch, *rose-bush.*

ז

וְבִילָא n. m. (f.) Spaten, *spade.*
וְבַן vb. **Pe.**, Pf. 1 s. וְבַנִי, sf. 3 s. f. וְבַנְתַּהּ (וַבְנִיתַהּ); 2 s. m. וְבַנְתָּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. וְבַנֵּהּ; Impf. 2 p. m. תִּוְבְּנוּן†, תִּוְבְּנוּ; 3 s. m. לְוַבֵּן; Imp. וְבֹן, וְבֵן; Inf. לְמִוְבַּן; Pt. act. s. m. וָבֵן: kaufen, *buy.* | **Pa.**, Pf. 1 s. וַבֵּנִי; 3 s. m. c. sf. 3 s. f. וְבַנַהּ, 3 p. m. וְבַנְּנֵהוּ; Impf. 2 s. m. תְּוַבֵּן; 3 p. c. sf. 3 p. וְנְוַבְּנִינְהוּ; Imp. וַבֵּן, p. וַבְּנוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְוַבּוֹנֵהּ, f. לְוַבּוֹנַהּ, p. m. לְוַבּוֹנְהוּ, p. f. וְבּוֹנְנֵהִי; Pt. act. s. m. מְוַבֵּן, f. מְוַבְּנָא; 1 s. מְוַבְּנָא (מְוַבְּנָנָא); 2 s. c. sf. 2 s. f. מְוַבַּנְתַּהּ: verkaufen, *sell.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִוְדַּבַּן; Impf. 3 p. לְוִדַּבְּנוּ; Pt. 1 p. מְוִדַּבְּנִינַן, 2 s. מְוִדַּבְּנַתְּ: pass. ‖ וְבִינָא n. m., sf. 2 s. m. וְבִינָךְ; p. וְבִינֵי, sf. 2 p. וְבִינֵיכוֹ: Kauf, *purchase.* ‖ וָבוֹנָא n. m. Käufer, *buyer.*
וְבוֹרָא n. m., וְבוֹרְתָא n. f., p. וְבוֹרֵי, וְבוֹרָתָא: Wespe, *wasp.*
וְזִיג vb. **Pe.**, Pt. pass. וְזִיג, וְזִיגִ: klar, *clear.* ‖ מְזִגָּא n. m., p. מְזִגֵי: Becher, *cup.*
זהר vb. **Itpe.**, Impf. 3 s. m. יִזְדַּהַר†; Inf. לְאִזְדַּהוֹרֵי: vorsichtig sein, *take care.* ‖ **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אַזְהַרְתָּךְ: verwarnen, *forewarn, admonish.*
זוא. זוא n. f. Winkel, *corner.*
זוֹגָא n. m., p. זוֹגִין, Paar, *pair.*
זְוָדָא n. m., p. זְוָדִין†: Reisekost, *provision for a journey;* p. זְוָדָתָא Sterbekleid, *shroud.*
זוּזָא n. m., p. זוּזֵי, sf. 1 s. זוּזַי: Silberdenar, *silver denarius;* p. Geld, *money.*
זוטר vb. **It.**, Pf. 3 s. m. אִזּוֹטַר; Pt. s. f. מְזוֹטְרָא: klein werden, erscheinen, *be or*

seem small. || זוֹטַר adj., d. זוֹטָא, זוֹטָא; f. זוֹטָרָא, d. זוֹטַרְתִּי; p. m. זוֹטְרֵי, זוֹטַי, 1 p. זוֹטְרִינַן: klein, *small.*

זון vb. **Pe.**, Inf. מְזַן; Pt. act. 1 s. זָיְנָא (זַיְינָא): ernähren, *feed.* | **Itpe.**, Impf. 3 p. נִזְתַּנֵי: pass. || מְזוֹנָא n. m., sf. 3 s. m. מְזוֹנֵהּ; p. מְזוֹנֵי, sf. 2 p. m. מְזוֹנֵיכוֹ: Speise, *food.*

זוע vb. **Itpalp.**, Pf. 3 s. f. אִזְדַּעְזָעָא: beben, *quake.*

זֵיגָא (בֵּי) (pers.) n. m. Zollhaus, *customs house.*

זֵיוָתָן adj. strahlend, *bright.*

זֵימָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. זֵימֵיהּ: Nasenloch, *nostril.*

זיף vb. **Pe.**, Pt. pass. d. זַיְפָא: fälschen, *falsify.* || זַיְפָא n. m. = זַיְפָנָא = זַיְפָנָא: Fälscher, *falsifier.*

זֵיקָא n. m. Wind, *wind.*

זֵיתָא n. m., p. †זֵיתַיָּא: Olive, Ölbaum, *olive, olive-tree.*

זכי vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֶזְכֵּי; Pt. act. זָכֵי: 1. würdig sein, *be worthy;* 2. überwinden, *conquer.* || זְכוּתָא, c. זְכוּת; sf. 2 s. m. זְכוּתָךְ: Gerechtigkeit, *righteousness.*

זלל vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. †זַלַּת, זָלָא; Pt. pass. s. f. זְיָלָא: verächtlich sein, von geringem Werte sein, *be worthless, be of little value.* | **Ittaf.**, Impf. 3 p. m. לְתַזּוֹלוּ: an Wert verlieren, *lose in value.* | **Palp.**, Inf. לְזַלְזוֹלֵי; Pt. act. 1 s. מְזַלְזְלֵנָא: geringschätzen, *esteem lightly, treat contemptuously.* || זִילוּתָא n. f. Geringschätzung, *contempt.*

זְמָנָא n. m., p. †זְמָנִין, זְמָנֵי: Zeit, Mal, *time.* | זִמְנָא חֲדָא: einmal, *once.* | בְּלָא זְמֵהּ: vorzeitig, *prematurely.* || זמן vb. denom. **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 1 s. זַמַּנְתַּן; 3 s. m. c. sf. 2 s. m. זַמְּנָךְ, 3 s. f. c. sf. 3 s. m. זַמְּנַתֵּהּ; Pt. act. s. m. מְזַמֵּן; f. מְזַמְּנָא, sf. 3 s. m. מְזַמְּנַתֵּהּ; pass. s. m. מְזַמַּן: 1 einladen, *invite;* 2. bereiten, *prepare.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִזְדַּמְּנָא: sich treffen, *occur.* | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אַזְמַנְתֵּהּ; 3 s. m. c. sf. 2 s. m. אַזְמִנָךְ; 3 p. c. sf. 3 s. f. †אַזְמִנוּהָא: einladen, *invite.*

זמר vb. **Pe.**, Pt. act. זָמֵר: singen, *sing.* || זְמָר n. m. Musik, *music.*

זְנָא (§13*b*) n. m., p. זְנֵי: Art, *kind.*

זְנִיתָא . זנא n. f. Hure, *harlot.* || זַנַי n. m. Buhle, *whoremonger.*

זַנְדַּנָקָא (pers.) n. m. Kerkermeister, *jailer.*

זַעֲפָא u. m. Sturm, *storm.*

זְעֵיר adj., f. זְעֵירָא: klein, *small.*

זקף vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. זָקְפוּהִי: aufhängen, pfählen, *hang, crucify.* || זְקִיפָא n. m. Kreuz, *cross.*

[1]זקק . זְקָא n. m. Schlauch, *wine-skin.*

[2]זקק . זְקָא n. m., p. †זְקִין: Funke, *spark.*

[3]זקק vb. **Itpe.**, Pf. 1 p. †אִזְדַּקְקִינַן; Inf. אִזְדַּקּוֹקֵי; Pt. act. 1 s. מְזַדַּקְקִינָא, 1 p. מְזַדַּקְקִינַן: sich verpflichten, *obligate oneself.*

זקן vb. **Af.**, Pf. 3 s. f. אַזְקָנָה: alt werden, *grow old.*

זקר vb. **Itpe.**, Pf. 3 p. אִזְדְּקוּר: aufspringen, *leap forth.*

זְרִיז adj. rüstig, *strenuous.*

זַרְנוֹקָא n. m. Schlauch, *wine-skin.*

זרע vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּזְרַע: säen, *sow.*

זרק vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִזְדְּרַק: gesprengt werden, *be sprinkled.*

ח

חבא . חֲבִיתָא n. f., p. חֲבִיתָא: Weinfaß, *wine-cask.*

חבב . חֲבִיבוּתָא n. f. Liebe, *affection.*

חבט vb. **Pe.**, Imp. p. חִבְטוּ: schlagen, klopfen, *beat.* || מַחְבָּטָא n. m. Schlagen, *beating.*

חֲבָלָא n. m. Strick, *rope.* || חֲבוּלְיָא n. Wucher, *usury.* חֲבָל sq. עַל- interj. wehe, *woe.*

חֲבָרָא n. m., sf. 2 s. m. חַבְרָךְ; p. d. †חַבְרַיָּא, sf. 2 s. m. חַבְרָךְ; 3 s. m. חַבְרֵיהּ: Genosse, *companion.* | חַד לְחַבְרֵיהּ: einer zum andern, *one to the other.* || חַבְרוּתָא n. f. Freundschaft, Geselligkeit, *companionship, familiarity.*

חבשׁ vb. **Pe.**, Pf. 3 pl. c. sf. 3 s. m. חַבְּשׁוּהִי: fesseln, *put in prison.*

חגג. [חָגָא] n. m., p. חַגְגֵי: Reigen, *dance.*

חַגָּרָא n. m. lahm, *lame.* || מְחַגְּרָא (pt. pass. d. **Pa.**) id.

חדד vb. **Pa.**, Imp. חַדֵּד; Pt. pass. p. f. מְחַדְּדָן: wetzen, *whet;* Pt. pass. scharfsinnig, kühn, *sagacious, keen.*

חדא vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. †לֶחֱדֵי, יֶחֱדֵי; Imp. s. f. חֲדֵי; Inf. מֶחְדָּא; Pt. act. p. m. חָדוֹ: sich freuen, *rejoice.* || חֶדְוָא n. m. Freude, *joy.* || [חדותא], n. f., c. חֲדָוַת: id.

חֲדַת adj., d. חַדְתָּא; f. d. חַדְתָּא, חֲדַתָּי, p. f. d. חַדְתָּתָא: neu, *new.*

חוא vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַחֲוִי; Impf. 1 s. אֲחֲוֵי; Imp. אַחֲוִי; Pt. act. s. m. מַחֲוֵי, p. m. מַחְוִוֹ: zeigen, *show;* sq. עַל־, anzeigen, *inform on.*

חוב vb. **Pa.**, Pt. pass. p. m. מְחַיְּבִי: verpflichten, *obligate.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתְחַיַּב: schuldig befunden werden, *be found guilty.* || חוֹבְתָא n. f., p. חוֹבִין†; sf. 3 s. f. חוֹבְיהּ: Schuld, *guilt.*

חוו. מָחוֹזָא (ass.) n. m., p. מָחוֹזֵי: Stadt, *town.*

חוּטָא n. m., p. †חוּטִין, חוּטֵי: Faden, *thread;* p. Schaufäden, *fringes.*

חִוְיָא n. m. Schlange, *snake.*

חוך vb. **Pe.**, Pt. act. חָיְכָה, p. חַיְכִי, 1 s. חָיֵכְנָא, 2 s. חַיְכְתְּ: lachen, *laugh.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. חַיֵּךְ; Inf. חַיּוֹכֵי: Pt. act. מְחַיֵּךְ, p. מְחַיְכִי: id. | **Af.**, Pf. 2 s. m. אַחִיכְתְּ; 3 s. m. אַחִיךְ; Impf. 2 p. m. תְּחִיכוּ; Inf. אָחוֹכֵי; Pt. act. p. m. מְחֵכוּ: id. V. אחך. || חוֹכָא n. m. Gelächter, *laughter.*

חול חָלָא n. m. Sand, *sand.* || חֵלְתָא f. nomen unitatis.

חום vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. חָס; Impf. 3 p. m. לְחֶסוּ; Pt. act. חָיֵס: schonen, Mitleid haben, *spare, have pity.*

חור vb. **Pa.**, Pt. act. p. m. מְחַוְּרִי: reinigen, *clean;* pass. s. f. d. מְחַוַּרְתָּא: die richtige Meinung, *the correct opinion.* || חָוַר adj., d. חַוְרָא; s. f. d. חִוָּרְתָּא, חִוָּרְתָּי, p. f. d. חִוָּרָתָא: weiß, *white.* || חִוָּרְתָּא n. f. weißes Mehl, *white flour.*

חָוָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †חֲוֵיתִי, חָוֵית†, חָוִי, sf. 2 p. m. חֲוֵיתְכוֹ, 3 s. m. חֲוֵיתֵהּ, 3 p. m. חֲוֵיתְנְכוֹ; 1 p. †חָוֵינָן, חָוֵינַן, sf. 2 s. m. חֲוֵינָךְ, 3 p. m. חֲוֵינְהוֹ, 3 p. f. חֲוֵינְהִי; 2 s. m. חָוֵית, sf. 1 p. חֲוֵיתָנָן, 3 s. m. חֲוֵיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. חָוְיֵהּ, f. חָוְיָהּ, p. m. חָוְנֵהוֹ (חָוְנוֹהִי); 3 s. f. †חָוָת, חָוָא, חָוַי, sf. 3 s. m. חָוְיָתֵהּ; 3 p. m. חָוִוֹ, sf. 3 s. m. חָוְיוֹהִי, 3 p. m. חָוְוֹנְהוֹ (חונהו), 3 p. f. חָוְוֹנְהִי l. חונהי; Impf. 1 s. אֶחֱוֵי; 2 p. m. (ן)תֶּחֱוֹוֹן; Imp. s. m. חֲוִי, p. m. חֲוֹוֹ; Inf. לְמֶחֱוֵי; Pt. act. s. m. חָוֵי, p. m. חָוִוֹ; 1 s. חָוֵינָא, 1 p. חָוֵינַן, 2 s. חָוֵית; pass. s. m. חֲוִי: sehen, *see;* sq. בְּ betrachten, *look at.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְחֲוִי; Pt. מִתְחֲוִי: מְחֲוִי: gesehen werden, aussehen, *be seen, look.* | **Af.**, Imp. אַחֲוִי: zeigen, *show.* | **Ittaf.**, Perf. 3 s. m. אִתְאַחֲוִי; Impf. 2 p. m. תִּתְאַחֲוֹוֹן; Inf. אִתְאַחֲוָאָה†, אִתְאַחֲוּיֵי: erscheinen, *appear.*

חוק (hebr.) vb. **Af.**, Impf. 1 s. אַחֲוֵק: halten, *hold;* sq. טוֹבָה et בְּ zu Dank verpflichten, *oblige.*

חַוְרָא n. f., p. חַוְרֵי: eine Dornart, *a species of thorns.*

חֲוָרָא n. m., p. חֲוָרֵי: Schwein, *swine.*

חֲטָא vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תְּחֲטֵי: sündigen, *sin.* ‖ חֲטָאָה n. m., p. c. sf. 3 s. m. חֲטָאֵיהּ (חֲטָאֵיהִי): Sünde, *sin.*

חטט vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. חַט; Pt. act. חָטֵט, חָיֵט: aushöhlen, ausgraben, *hollow out, dig out.* | **Pa.**, Pt. act. מְחַיֵּט: ausgraben, *dig out.* | **Pā.**, Pt. act. מְחָטֵט: id. ‖ מְחָטָא n. m. Nadel, *needle.*

חָטַף vb. **Pe.**, Pf. 1 s. חֲטַפִי; 3 s. m. c. sf. 3 s. f. חֲטַפָהּ; Imp. חָטֵף; Inf. מְחָטַף: fortreißen, rauben, *snatch away, take by force.*

[1]חָטְרָא n. m. Stab, Rute, *rod.* ‖ מַחְטָרָא n. m. Züchtigung mit dem Stock, *beating with a stick.*

[2]חָטְרָא n. m. Hürde, *sheepfold.*

חיא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †חֵית, חַיִי; 2 s. m. חַיֵית; 3 p. f. †חַיָן; Pt. act. חֵיֵי, 1 s. חָיֵינָא, 2 s. חָיֵית: leben, genesen,

live, become well. | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַחְיֵיהּ; Inf. אַחְוֵי; Pt. act. s. m. מַחְיֵי: wieder beleben, *revive.* ‖ חַיִּין †, חַיֵּי n. p. m., sf. 2 s. m. חַיָּיךְ: Leben, *life.* | לְחַיֵּי wohlauf, *well and good.* ‖ חַי adj., d. חַיָּא: lebendig, *living.* ‖ חֵיוָתָא n. f., p. חֵיוָתָא: Tier, *animal.*

חַיָּתָא n. f. (= syr. ḥettā, √אחד?) Sack, *sac.*

חֵילָא n. m., sf. 1 s. חֵילַי, 2 s. m. חֵילָךְ: Kraft, *strength.* | בְּנֵי חֵילָא Soldaten, *soldiers.*

חַכִּים adj., 2 p. חֲכִימָתוּ: weise, *wise.* ‖ חָכְמְתָא n. f. Weisheit, *wisdom.*

חכר vb. **Pe.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. f. חֲכַרְנוֹהַ: verpachten, *give in rent.*

[1]חלא. חֲלֵי adj. süß, *sweet.* ‖ חֲלָיָא n. m. Süßigkeit, *sweetness.*

[2]חלא vb., Pt. חָלֵי: bekümmert, *moved.*

[3]חלא. [חליתא] n. f., p. חֲלָיְתָא: Glied, Stück, *portion.*

חַלְבָא n. m. Milch, *milk.*

חלט vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לְחֵלֵט: mischen, *mix.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. נְחַלֵּט, id.

[1]חלל. חַלָּא n. m. Essig, *vinegar.*

[2]חלל. חַלָּלָא n. m., p. a. et c. חַלָּלֵי: Höhlung, *hollow space;* p. verborgene Schätze, *hidden treasures.*

[3]חלל vb. **Pa.**, Pt. act. p. מְחַלְּלֵי: entweihen, *desecrate.* | **Af.**, Pf. 3 p. m. אַחְלוּ; Impf. 2 p. m. c. sf. 3 s. f. תְּחַלְּוִנַהּ; Pt. act. מַחֵל, p. m. מָחֲלִין, id. | **Ittaf.**, Impf. 3 s. m. נְתַחַל, לְתַחַל (לְתִתְחֵיל); Pt. s. m. מִתַּחַל, s. m. מִתְחָלָא, pass. ‖ [תְּחָלָה hebr.] תחל vb. denom. **Af.**, Inf. אַתְחוֹלֵי; Pt. s. f. מְתַחְלָא; 1 p. מְתַחְלִינַן: anfangen, *begin.*

[1]חלם vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. חֲלַטָה: fest werden, *become solid.*

[2]חלם. חֶלְמָא n. m., 1 s. f. חֶלְמִי; 1 p. חֶלְמִין; 3 s. f. חֶלְמֵי; p. חֶלְמִין †, חֶלְמֵי; Traum, *dream.*

חלף vb. **Pe.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 s. m. חַלְפוּהַ; Impf. 2 s. m. לְחֵלוֹף, לַחֲלוֹף; 3 s. m. תַּחֲלוֹף; Pt. act. s. m. חָלֵף, f. חָלְפָה; pass. חֲלִיף: vorübergehen, *pass by;* Pt. pass. verwechselt, *changed.* | **Itpe.**, Pf.

3 s. m. אֶחֱלַף; Pt. מֶחֱלַף: verwechselt werden, *be changed.* || **Pa.**, Inf. c. sf. 3 p. f. חֲלוֹפְנֵהִי: umtauschen, *change.* || חֲלָף praep. anstatt, *in the place of.*

חִלְפָּא n. m., p. חִלְפֵי: eine Dornart, *a species of thorns.*

חֶלְקָא, חֶלְקָא n. m. Anteil, *portion.*

חֲלַשׁ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. חֲלֵשָׁא; Pt. act. חָלֵשׁ: schwach sein, werden, *be, become faint.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְחֲלַשׁ, id. | **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. חַלְּשְׁתֵּהּ: schwach machen, *weaken.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. אַחֲלַשְׁתֵּהּ, id. || חֻלְשָׁא n. m. Schwäche, *weakness.* || חַלָּשׁ adj., f. חַלָּשָׁא: schwach, *weak.*

[חם] (§13*c*) n. m., sf. 3 s. m. חֲמוֹהִי: Schwiegervater, *father-in-law.* || חֲמָתָא n. f., sf. 2 s. m. חֲמָתָךְ: Schwiegermutter, *mother-in-law.*

חמא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †חֲמִיתִי; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. חֲמִיתֵהּ: Impf. 1 s. c. 3 s. m. אֶחֱמִנֵּהּ: sehen, *see.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. †אִתְחֲמִיאוּ, pass.

חמם vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. חַם; Inf. מְחַם; Pt. act. חָאֵם, חָיֵם, s. f. חֲיָמָא: warm sein, *be warm.* | **Af.**, Pt. act. מְחַם: erwärmen, *warm up.* || חַמִּים adj., p. m. d. חַמֵּימֵי: warm, *warm.*

[1]חמר. חֲמָר n. m. et f., d. חֲמָרָא; p. חֲמָרֵי: Esel, Eselin, *he-, she-ass.* | חֲמָרְתָּא n. f. Eselin, *she-ass.* | בַּר חֲמָרָא Esel, *ass.* || חַמָּרָא (בַּר) n. m. Eseltreiber, *ass-driver.*

[2]חמר. חֲמַר n. m., d. חַמְרָא; sf. 2 s. m. חַמְרָךְ; 3 s. m. חַמְרֵהּ: Wein, *wine.* || חֲמִירָא n. m. Sauerteig, *fermented dough.*

חֲמֵשׁ חֲמִשָּׁה, חֲמֵשׁ n. m. et f. 5. || חֲמֵשׁ עֲשַׂרֵה †חֲמִ(י)סַר, f. חֲמֵשׁ עֲשַׂרֵה †חֲמִ(י)סְרֵי, חֲמֵשׁ סְרֵי 15. || חֲמִשִּׁי n. m., p. חֲמִשָּׁא: $\frac{1}{5}$.

חֲמָתָא v. חם.

חנא . חֲנוּתָא n. f., p. חֲנָוָן: Gewölbe, Kaufladen, *vaulted room, store.* || חֲנָוָאָה, חֲנָוָאָה n. m. Krämer, *shop-keeper.*

חנט . [חִטְתָּא] n. f., p. חִטֵּי: Weizen, *wheat.*

חנן vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִתְחַנָּנָא: um Erbarmen flehen, *supplicate.*

חנף vb. **Pa.**, Pf. 1 s. m. חַנֵּפִי: schmeicheln, *flatter.*

חֶסֶד n. m., p. †חֲסָדִין: Gnade, Huld, *favor;* p. Wohltaten, *acts of kindness.*

חסן vb. **Af.**, Impf. 3 p. m. †יַחְסְנוּן: Besitz ergreifen, *occupy.*

חָסַר vb. **Pe.**, Mangel haben, *be lacking.* | **Pa.**, Inf. חַסּוֹרֵי; Pt. pass. s. m. מְחַסַּר, f. מְחַסְּרָא: fehlen lassen, *cause to be wanting.*

חפף vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. חָיֵף, f. חָיְפָא: abreiben, *rub.*

חֲפוּרָא n. m. junges Gras, *young grass.*

חֲפִשְׁתָּא n. f. schwarzer Käfer, *blackbeetle.*

חַצְבָּא n. m., p. חַצְבֵי 1 sf. 3 p. חַצְבֵיהוֹ: Krug, *pitcher.*

חצד vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תְּחֵצַד: ernten, *reap.*

חצל . [מחצלתא] n. f., p. †מַחְצַלַיָּא: Matte, *mat.*

חֲצִינָא n. m. Axt, *axe.*

חֲצִיף adj. frech, *impudent.* || חֲצָפָא n. m. Frechheit, *impudence.*

חַקְלָאָה n. m. Bauer, *rustic.*

חקק vb. **Pe.**, Pt. pass. חָקִיק (חַקּוּק): eingravieren, *engrave.*

חֲרוּבָא n. m. Johannisbrotbaum, *carob tree.*

חַרְבָּא n., p. חַרְבֵי: Schwert, *sword.*

חרב vb. **Pe.**, Pf. 3 p. †חֲרִבוּ, חָרוּב; Impf. 3 s. m. יֶחֱרַב, לֶחְרַב: wüste sein, verwüstet werden, zerstört werden, *be, become deserted, destroyed.* | **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. חֲרֵבְתֵּהּ; Inf. לְחָרוֹבֵי: zerstören, *destroy.* || **Af.**, Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אַחֲרֵבֵהּ; Pt. act. מַחֲרֵב, 2 s. מַחֲרַבְתְּ, id. || חֲרָבָא n. m. Schaden, *injury.*

חַרְדְּלָא n. m. Senf, *mustard.*

חרט vb. **Itpa.**, Impf. 2 s. m. תִּתְחָרַט; Imp. אִתְחָרַט: bereuen, *regret.*

חרך vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. חֲרִיכָא: anbrennen, *burn.* | **Pa.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 p. חרכינהו l. חֲרָכוּנְהוּ; Impf. 3 s. m. לְחָרֵךְ, נָחֲרֵךְ; Pt. act. מְחָרֵךְ; pass. p. f. מְחָרְכָן: versengen, *singe, scorch.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתְחָרַךְ; Inf. אִתְחָרוֹכֵי, pass.

חָרִיף[1]. חרף adj., s. f. d. חֲרִיפְתָּא: scharf, *sharp, keen.* ‖ חֲרָפָא n. m. Schärfe, etwas Scharfes, *keenness, something sharp (bitter).*

חרף[2] vb. **Af.**, Imp. p. m. אַחְרִפוּ: früh sein, *be early.*

חָרְיָא n. m., p. חָרְיֵי: Graben, *ditch.*

חרק vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לֶחְרֹק: einschneiden, *make an incision.*

חַר[1]. חרר adj., p. m. חָרֵי; p. f. חָרָתָא: frei, *free.* | חֵרוּ n. f. Freiheit, *freedom.*

חָרָא[2]. חרר n. m. Loch, *hole.*

חשב vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. מֶחְשַׁב, Inf. לְחַשָּׁבָה; Pt. pass. חָשִׁיב, f. חֲשִׁיבָא; p. d. חֲשִׁיבֵי; 1 s. חֲשִׁיבְנָא, 1 p. חֲשִׁיבִינַן, 2 s. חֲשִׁיבַתְּ: rechnen, achten, *count, esteem.* | **Pa.**, Pt. act. p. m. †מְחַשְׁבִין: planen, *plan.* ‖ מַחֲשַׁבְתָּא n. f., p. c. sf. 3 s. m. מַחֲשַׁבְתֵּהּ: Gedanken, Plan, *thought, plan.*

חשד **Pe., Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 1 p. חַשַּׁדְתַּנַן, חַשְׁדַתְּנַן: verdächtigen, *suspect.*

חשך vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְחֲשֵׁךְ: finster werden, *grow dark.* | **Pa.**, Imp. p. m. חַשְׁכוּ; Pt. act. p. m. מְחַשְׁכִי, pass. p. f. מְחַשְׁכָן: dunkel machen, spät sein, *darken, be late.* ‖ **Af.**, Imp. p. m. אַחְשְׁכוּ: spät sein, *be late.* ‖ חֲשׁוֹךְ adj., d. חֲשׁוֹכָא; p. d. †חֲשׁוֹכָיָא: finster, elend, *dark, poor.* ‖ חֲשׁוֹכָא n. m. Finsternis, *darkness.*

חשׁשׁ vb., **Pe.**, Pf. 1 s. חַשִׁי, חַשֵׁי; 3 s. m. חַשׁ; 3 s. f. †חַשַׁת; Impf. 1 p. נְחַשׁ; Pt. act. 1 p. חֲיָשִׁינַן: leiden, besorgt sein, *suffer pain, care.*

חתך vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. f. חֲתָכְנֵהִי: schneiden, *cut.*

חתם vb. **Pe.**, Imp. p. חֲתִמוּ; Pt. act. 1 s. חָתִמְנַן; pass. p. m. חֲתִימִי; 2 p. חֲתִימִיתוּ: unterzeichnen, *sign, subscribe;* schließen, *close.*

חַתְנָא n. m., p. חַתְנֵי, חַתְנֵוָתָא: Bräutigam, Schwiegersohn, *bridegroom, son-in-law.*

ט

טבח vb. **Pe.**, Pt. act. 2 s. טָבַחְתָּ: schlachten, *kill.* ‖ טַבָּח n. m. Schlächter, *butcher.*

טָבְיָא n. m., p. טָבֵי: Gazelle, *antelope.*

טבל vb. **Pe.**, Imp. p. טִבְלוּ: eintauchen, *be immersed.*

טַבְלָא n. m. Pauke, *drum.*

טבע vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. טָבַעְנָא, 1 p. טָבַעְנִן: versinken, *be drowned.* ‖ **Pa.**, Inf. לְטַבּוֹעֵי Pt. act. מְטַבַּע; pass. p. f. מְטַבְּעָן: versenken, einsenken, *drown, fix deep.*

[1]טהר vb. **Pe.**, rein sein, abgeschafft sein, *be clean, be clean gone.* ‖ **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. טַהֲרִנְהוֹ: für rein erklären, *pronounce clean.*

[2]טהר. טְהָרָא n. m. Mittag, *noon.*

טוא **Pa.**, Pf. 1 p. †טַוִּינָא: rösten, *roast.*

טוט interj. tut! *toot!*

טוֹפָנָא n. m. Sintflut, *deluge.*

טוּר n. m. Berg, *mountain.*

טחן vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. טְחַנְתְּ; Imp. טְחַן; Pt. act. p. m. †טָחֲנִין, טָחֲנִי, sf. 3 s. m. †טָחֲנוֹהִי; pass. s. m. d. †טְחִינָא: mahlen, *grind.*

טוב, **טיב** vb. **Af.**, Pt. act. †מְטִיב: Gutes tun, *do good, deal well.* ‖ טָב adj., d. טָבָא; s. f. טָבָא: gut, *good.* | יוֹמָא טָבָא Feiertag, *holiday.* ‖ טוּבָא n. m. Güte, *goodness.* | טוּבֵיהּ דְּ heil dem, der, *happy he, who.* ‖ טָבָא adv. viel, sehr, *much, very.* ‖ טִיבוּתָא n. f., d. טִיבוּתָא; sf. 2 s. m. טִיבוּתָךְ: Güte, Wohltat, *goodness, kindness.*

טִינָא n. m. Schlamm, *mud.*

טַיָּעָא n. m. Araber, *Arab.* | טַיָּעוּת ad. arabisch, *in Arabic.*

[1]טלל vb. **Itpe.**, Pf. 2 p. m. †אִטַּלְלִיתוּן: spielen, *play.* | **Pa.**, Pt. act. מְטַלֵּל: scherzen, *sport.*

[2]טלל. טְלָא n. m. Schatten, *shadow.* | טלל vb. denom. **Pe.**, Pt. act. p. מְטַלְלִי: überschatten, *overshadow.* ‖ טַלָּא n. m. Dach, *roof.* ‖ מַטַּלְלְתָּא n. f., p. מַטַּלְלֵי:

Bedachung, Hütte, *roofing, booth.*

טלע vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אִטְלַע; Imp. אַטְלַע: nach einer Seite stellen, *turn sidewards.*

טמר vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. d. טְמִירָתָא: verbergen, *hide.* | **Itpe.**, Imp. p. m. אִטְמַרוּ: sich verbergen, *hide oneself.* | **Pa.**, Pt. pass. p. f. מְטַמְּרָן: verborgen, *hidden.*

טמש vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. טְמְשֵׁהּ; Pt. act. טָמֵשׁ: eintauchen, *dip.*

טען v. טנא.

טַעְדוּ (pers.) adv. zu zweien, *two together.*

טעא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. לְטָעוֹ; Inf. מְטָעָא: irren, *err.*

טְעֵם vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. טְעֵמְתְּ; 3 s. m. c. sf. 3 p. †טְעֵמנוּן; Impf. 3 s. m. לְטַעֵם; Imp. s. m. טְעֵם, p. m. טְעֵמוּ; Inf. מְטְעַם: kosten, *taste.* | טַעֲמָא n. m., sf. 2 s. m. טַעֲמִיךְ: Grund, Meinung, *reason, opinion.*

טען vb. **Pe.**, Pf. 3 p. טְעוֹן; Pt. act. טָעֵן; pass. s. m. טְעִין, p. m. טְעִינִי: 1. beladen, tragen, *load, bear,* 2. anklagen, *sue.* || טְעָנָא n. m. Last, *burden.* || אַטּוּ praep. um willen, wegen, *for the sake of, on account of;* part. interr. = num.

טפא vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. טָפֵי, f. טָפְיָא, p. טָפוֹ: überfließen, *be abundant.* | טְפֵי adv. viel, sehr, mehr, *much, very, more.*

טְפָרָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. טְפָרֵיהּ: Klaue, *claw.*

[טִפְּשָׁאי] n. m., p. טִפְּשָׁאי: dummer Mensch, *fool.*

טָרָא vb. **Pe.**, werfen, *throw.*

טָרַד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. m. טָרְדִנְהוֹ; Pt. pass. טָרִיד, p. טְרִידִי: vertreiben, *drive away;* Pt. pass. beschäftigt, *busy.* | **Itpe.**, 3 s. m. אִטְּרַד; Impf. 2 p. m. תִּטַּרְדוּ; Inf. לְאִטְרוֹדֵי; Pt. מִטְּרַדְנָא, 1 s. מִטְּרַד: beschäftigt sein, *be busy.*

טרח vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֶטְרַח; Pt. act. 1 s. טָרַחְנָא, 1 p. טָרְחִינַן; pass. s. f. טְרִיחָא: sich mühen, *take pain, trouble oneself;* Pt. pass. lästig, *burdensome.* | **Af.**,

Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. אַטְרְחוּנֵהוּ, 3 p. m. אַטְרְחוּנֵהוּ; Pt. act. מַטְרַח: bemühen, *trouble.*

[1]טרף vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. טָרְפָא: klopfen, *knock.* || **Itpe.,** Pt. f. s. מִטַּרְפָא: entrissen werden, *be snatched.*

[2]טרף . טַרְפָא n. m., sf. 2 s. m. טַרְפָּךְ: ein gerichtliches Dokument, das dem Gläubiger gestattet, vom Schuldner verkaufte Grundstücke den Käufern zu entreißen, *a document which permits the seizure of property sold by the debtor.*

טָרַק vb. **Pe.,** Imp. p. m. טָרְקוּ; Pt. act. טָרֵק: 1. schlagen, stechen, *strike, sting;* 2. verschließen, *close.*

טשׁא vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. טָשׁוּ; Pt. pass. טָשֵׁי, p. טְשׁוּ: sich verbergen, *hide oneself.*

י

יאה vb. **Pe.,** Pt. act. יָאֵי: schön, passend, *fair, comely.*

יַבְלָא n. m. Gras, *grass.*

יבל vb. **Af.,** Pt. act. p. m. מְוֹבְלִין†, p. f. מְוֹבְלָן: hinführen, bringen, *conduct, bring.*

יבם vb. **Pa.,** Imp. יַבֵּם; Inf. c. sf. 3 s. f. לְיַבּוֹמָהּ: die Schwagerehe vollziehen, *do a brother-in-law's office.*

יבשׁ vb. **Pa.,** Pt. pass. p. m. מְיַבְּשֵׁי: trocken machen, *dry up.* || יַבִּישׁ adj. trocken, *dry.* | יַבֵּישְׁתָּא (= s. f. d.): trockenes Land, *dry land.*

יָד n. f., sf. 1 s. יְדִי, †יַד, יְדַי; 2 s. m. יְדָךְ; p. (sive du.) c. sf. 3 s. m. יְדֵיהּ, 3 p. m. יְדֵיהוֹן: Hand, *hand.* || אֲיָדֵי דְ (= עַל־יְדֵי) conj. da, weil, *since, because.* || בִּידֵהּ דְ praep. durch, *through.* || דִּידִי etc. (§§10*b*; 48*d*) mein, *my* etc.; לְדִידִי etc. (§61*b*) mich, *me* etc.

ידא vb. **Af.,** 3 s. m. אוֹדִי; Inf. אָוּדוּיֵי; Pt. act. מוֹדֵי, p. מוֹדוֹ: 1. gestehen, *confess;* 2. danken, *give thanks.*

ידע vb. **Pe.,** Impf. 3 p. m. לְדַעוּ, sf. 2 s. m. לְדָעוּךְ; Inf. מַדַּע; Pt. act. s. m. יָדַע, p. m. יְדָעֵי, 1 s. יָדַעְנָא,

1 p. יְדַעְנָן, 2 s. יְדַעְתָּ, 2 p. יְדַעְתּוּן(ן); pass. s. m. יְדִיעַ: wissen, *know.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. †הוֹדַעְתָּ, sf. 1 s. אוֹדַעְתַּן; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נְוֹדְעֵהּ; Inf. לְאוֹדוֹעֵי; Pt. act. מוֹדַע, sf. 3 s. m. מוֹדְעֵהּ; 1 s. מוֹדַעְנָא; 2 s. c. sf. 1 s. מוֹדַעְתַּן: kund tun, benachrichtigen, *make known, declare, inform.* ‖ דַּעְתָּא n. f. (m.), sf. 1 s. דַּעְתִּי; 1 p. דַּעְתָּן(ן); 2 s. m. דַּעְתָּךְ; 2 p. m. דַּעְתִּיכוֹ: Bewußtsein, Verstand, Meinung, *consciousness, mind, opinion.* V. s. נפל, סלק. ‖ מְוֹדָעָא n. m. Erklärung, *declaration.* ‖ אשתמודע vb. denom., Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. אִשְׁתְּמוֹדַעְנוֹהִי: anerkennen, identifizieren, *recognize, identify.* ‖ †מִדַּעַם, מִדֵּי: etwas, *something.*

יָהַב vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. †יְהַבְנָא; 1 p. †יְהַבְנָן, †הַבְנַן; 2 s. m. †יְהַבְתְּ; 3 s. m. †וְיהַב, הֵיהַב, c. sf. 2 s. m. †יְהַבָךְ(י); 3 s. f. †יְהַבַת; 3 p. m. †יְהַבוּ(הַבוּ); Impf. 1 p. נְתֵּב (§30*dζ*), 3 s. m. נְתֵּב; Imp. s. m. הַב, sf. 3 s. m. הַבֵּיהּ, f. הַבַּיהּ; p. הַבוּ; Inf. מֵיהַב, מִתְּבָא; Pt. act. s. m. †יָהֲבִין, f. יָהֲבָא, p. m. †יָהֲבִין; 1 s. יָהֲבְנָא, 2 s. יָהֲבִי, יָהֲבוּ; pass. p. m. יְהִיבִי: geben, *give;* Pt. pass. gelegen, *placed.* | שְׂלָמָא י׳ sq. ל grüßen, *greet.* | עֵינַיָּה י׳ sq. עַל־ begehren, *desire.* ‖ **Itpe.**, Pf. 3 s. f. †אִתְיְהַבַת, pass.

יְהוּדָאָה n. m. Jude, *Jew.*

יהר vb. **Itpa.**, Pt. מִיתַהַר: sich überheben, *be overbearing.* ‖ יַהִיר adj., p. f. יְהִירָן: übermütig, *arrogant.* ‖ יְהָרָא n. m., יַהִירוּתָא n. f. Übermut, *arrogance.*

יוֹמָא n. m., p. a. †יוֹמִין, יוֹמֵי; sf. 2 s. m. יוֹמָךְ: Tag, Tageslicht, *day, daylight.* ‖ בְּיוֹמָא adv. am Tage, *during the day.* ‖ מִן יוֹמָא דְ conj. seit, *since.*

[יוֹנְתָא] n. f., sf. 1 f. †יוֹנָן; 2 s. m. יוֹנָ(י)ךְ; p. יוֹנֵי: Taube, *dove.*

יוף vb. **Pe.**, Pt. act. יָוֵף: 1. borgen, *borrow;* 2. leihen, *lend.* | **Af.**, Pf. 1 s.

c. sf. 2 s. m. אוֹוַפְתָּךְ; 2 s. m. אוֹוַפְתְּ; Inf. c. sf. 3 p. f. אוֹוַ[וֹ]פְנֶהָי; Pt. p. m. מְוַוְפֵי: leihen, *lend.*

יכח vb. **Af.**, Impf. 3 s. m. נוֹכַח; Pt. pass. s. f. מוֹכָחָא: zurechtweisen, feststellen, beweisen, *reprove, decide, prove.*

יכל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †יְכֵלִת, יָכְלִי; Pt. act. יָכֵל, 1 p. יְכֵלִינַן, 2 s. יְכֵלְתְּ: können, vermögen, *be able;* sq. ל überwältigen, *overcome.*

ילד vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. יְלַדַת, יְלָדָה: gebären, *bear.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. f. אִתְיְלָדָא; Pt. מִתְיְלֵד, pass. | **Af.**, Impf. 2 s. m. תּוֹלֵד; Imp. אוֹלֵד: zeugen, *beget.* || יְלַד n. m., sf. 3 s. f. יַלְדַּהּ: Kind, *child.*

ימם. יַמָּא n. m. Meer, *sea.*

יַמִּין adj., s. f. יַמִּינָא: rechte Hand (rechter Fuß), *right hand (foot).* || ימן vb. denom. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַיְמֵן: rechts stehen, *choose the right.*

יַנּוֹקָא n. m., p. יַנּוֹקֵי: Knabe, *boy.* | יַנּוֹקְתָא n. f. Mädchen, *girl.* || יַנְקוּתָא n. f., sf. 3 s. m. יַנְקוּתֵהּ: Jugend, *youth.*

יסף vb. **Af.**, Pf. 1 s. †אוֹסֵפְת; Inf. לְאוֹסוֹפֵי: hinzufügen, *add.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. f. אִתּוֹסַפָּא, Impf. 3 p. m. לֶהְתּוֹסְפוּ, pass.

[יִסּוּרֵי] n. m., p. יְסוּרֵי: Züchtigung, *chastisement.*

יעד. מוֹעֲדָא [מוֹעֲדָא] n. m., p. †מְוָעֲדֵיא: Fest, *festival.*

יעץ (hebr.) vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. יָעֲצֵי, יָעֲצוּ: raten, *advise.* | **Pa.**, Pt. act. p. m. מְיַעֲצֵי: Rat pflegen, *take counsel.*

יַצִּיב adj., d. יַצִּיבָא: einheimisch, *native.*

יִצְרָא (hebr.) n. m. (böser) Trieb, *(evil) impulse.*

יקד vb. **Af.**, Pf. 3 p. c. sf. s. m. אוֹקְדוּהִי: anzünden, *kindle.*

יקר vb. **Pa.**, Pt. act. s. f. מְיַקְּרָא: ehren, *honor.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִיתְיַקַּר; Inf. אִתְיַקּוֹרֵי: teuer werden, *become dear;* geehrt werden, *be honored.* | **Af.**, Imp. p. m. אוֹקִרוּ; Pt. act. s. m. מוֹקֵר, 2 s. מְוַקַּרְתְּ: ehren, *honor.* || יַקִּיר adj., f. יַקִּירָא: teuer, *dear.*

ירא vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אוֹרִי; Pt. act. p. m. מוֹרִין, מוֹרַן:

lehren, *teach.* ‖ אוֹרָיָן n. m., אוֹרַיְתָא n. f. = תּוֹרָה.

יַרְחָא n. m., p. יַרְחֵי: Monat, *month.* | רֵישׁ יַרְחָא: Neumond, *new moon.* ‖ יַרְחִינָאָה: n. m. Astronom (Berechner des Mondlaufes), *astronomer (computer of the course of the moon).*

יָרֹק, יְרָק adj., d. יְרָקָא; s. f. יְרוֹקְתִי; p. יְרוֹקֵי: grün, *green.* | יַרְקָרַק adj., s. f. יַרְקָרְתִי (§17*c*), id. ‖ יַרְקָא n. m. Kraut, *herbs.*

ירת vb. **Pe.**, Impf. 2 p. m. תֵּרְתוּן†; 3 s. f. תֵּרֵת; 3 p. יֵרְתוּן†: erben, *inherit.*

יִשְׁנָא. שְׁנָא n. f. Schlaf, *sleep.*

יָת nota accus., sf. 1 s. יָתִי; 2 p. m. יְתְכוֹן; 3 s. m. יְתֵהּ.

יָתֵב (אִיתֵב) vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. אִיתֵבְתְּ, יְתֵבְתְּ; 3 p. m. יְתִבוּ†; Impf. 1 s. אֵתֵב; 2 p. m. תֵּתְּבוּ; 3 s. m. לֵתֵב, נְתֵב; Imp. תֵּב (יְתֵב), p. m. אִיתְבוּ; Pt. act. s. m. יָתֵב, f. יָתְבָא, p. m. יָתְבִי, f. יָתְבָן†, 2 s. יָתְבַתְּ, 2 p. יָתְבִיתוּן†: sitzen, wohnen, bewohnt sein, *sit, dwell, be inhabited.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. יְנַיְּתְבֵהּ; Pt. pass. s. f. מְיַתְּבָא: beruhigen, *quiet, soothe.* | **Af.**, Pf. 1 s. אוֹתֵבִי; 1 p. c. sf. 3 s. m. אוֹתְבֵנֵהּ; 3 s. m. אוֹתֵב; sf. 3 s. m. אוֹתְבֵהּ, 3 p. m. אוֹתְבִנְהוֹ; 3 p. m. c. sf. 3 s. f. אוֹתְבוּהָ; Impf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. נְוֹתְבוּהִי; Imp. s. m. c. sf. 3 s. f. אוֹתְבֵהּ; p. m. c. sf. 1 s. אוֹתְבוֹן; Inf. אוֹתוֹבֵי, sf. 2 s. m. לְאוֹתוֹבָהּ; Pt. act. s. m. מוֹתֵב, p. m. מְוֹתְבֵי; 1 p. מְוֹתְבִינַן; pass. s. f. מְוֹתְבָא: setzen, *seat, set, place.* | **Ittaf.**, Impf. 3 p. m. יִתְּוֹתְבוּן†; Pt. s. m. מִתּוֹתַב: sich niederlassen, *settle.* ‖ מְוֹתְבָא n. m., c. מוֹתַב; sf. 2 s. m. מְוֹתְבָךְ: Sitzung, Sitz, Wohnort, *session, seat, home.* ‖ מַתְיְבְתָא n. f. (§16*c*V$^{\alpha}$): Schule, *college.* | רֵישׁ מַתְיְבְתָא: Schuloberhaupt, *head of an academy.*

יַתְמָא n. m., p. יַתְמֵי: Waise, *orphan.*

יַתִּיר adj., d. יַתִּירָא: überschüssig, *in excess.* ‖ בְּיַתִּירָא adv. übermässig, *to excess.*

כ

כְּ praep. wie, *like*, *as*. ‖ כַּד כִּי conj. als, wenn, *when*. ‖ כַּדּוּ adv. schon, jetzt, *now*.

כאב vb. **Pe.**, Pt. כָּאֵב: schmerzen, *pain*. ‖ כְּאֵבָא, כִּיבָא n. m. Schmerz, *pain*.

כאר = pers. ḥar Esel, *ass*.

כבא vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּבִּיהּ: auslöschen, *extinguish*.

כבב[1] כְּבָא n. m. Eiter, *pus*.

כבב[2] כּוֹכְבָא n. m. Stern, *star*.

כבן מַכְבְּנְתָּא n. f., sf. 3 s. f. כִּנְתַּהּ: Kapuze, *hood*.

כְּבָר adv. längst, *already*.

כברי vb. denom., Inf. כְּבָרוּיֵי: schwefeln, *fumigate with sulphur*.

כבש vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †כְּבַשְׁתּ; 3 s. f. c. sf. 3 p. f. כְּבַשְׁתִּנְהִי; 3 p. c. sf. 3 s. f. כְּבָשׁוּהָ; Inf. c. sf. 3 s. f. לְמִכְבְּשַׁהּ; Pt. act. 1 s. כָּבֵשְׁנָא: unterdrücken, unterwerfen, *suppress, subdue*. ‖ כִּבְשָׁא n. m., p. כִּבְשֵׁי: Geheimnis, *secret*.

כַּד v. כְּ.

כדד כַּדָּא n. m. Krug, *pitcher*.

כַּדּוּ v. כְּ.

הֵיא v. כְּדֵי.

כְּדַנְיְתָא n. m. et f., p. כְּדַנְיָא: Maultier, *mule*.

כַּהֲנְתָּא n. m. = כֹּהֵן. ‖ כַּהֲנְתָּא n. f., p. כַּהֲנָתָא = בַּת כֹּהֵן, אֵשֶׁת כֹּהֵן.

[כָּוָת] praep., sf. 1 s. †כְּוָתַי, כְּוָתִי, כְּוָתִי†; 2 s. m. כְּוָתָ(י)ךְ; 2 p. m. כְּוָתֵיכוֹ; 3 s. m. כְּ = כְּוָתֵיהּ; 3 p. m. כְּוָתֵיהוֹ.

כַּוְּתָא n. f., p. כַּוֵּי: Öffnung, Fenster, *aperture, window*.

כוּזָא (pers.) n. m. Krug, *pitcher*.

כון vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. כַּוֵּן; Impf. 3 s. m. לְכַוֵּן; Pt. pass. p. f. †מְכַוָּנָן: richten, *direct*. | **Itpa.**, Pf. 1 s. אִכַּוַּנִי: beabsichtigen, *intend*. ‖ כֵּן adv. so, *thus*.

כוס כָּסָא n. m., p. כָּסֵי: Becher, *cup*.

כּוֹרָא n. m., p. כְּוָרֵי: Fisch, *fish*.

כחד v. אחד.

כְּחָלָא n. m. Schminke, *eye-paint* (stibium).

כחש vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לְכְחֵשׁ, f. תְּכְחֵשׁ; Pt. pass. כְּחִישׁ: mager werden,

become lean; Pt. pass. schwach, *weak.*

כִּי v. כָּ

כֵּיבָא v. כאב.

כיל, כול vb. **Pe.,** Impf. 2 s. m. תְּכוּל; 3 s. m. לְכַיֵּל; Pt. act. p. m. כַּיְלִי: abmessen, *measure off.*

כִּיסָא n. m., sf. 2 s. m. כִּיסָ(י)ךְ: Beutel, *purse.*

כֵּיפָא n. m., c. כֵּיף: Ufer, *shore.*

כָּךְ adv. so, *thus.*

ככך. כַּכָּא n., p. כַּכֵּי; sf. 1 s. כַּכַּי; 2 s. m. כַּכָּיךְ: Zahn, *tooth.*

כַּכְרָא n. m., p. כַּכְרֵי: Talent, *talent.*

כלא[1] vb. **Pa.,** Pt. act. s. f. מְכַלְּיָא: vernichten, *wear out.*

כלא[2] . [כליתא] n. f., p. כְּלְיָתָא: Niere, *kidney.*

כַּלְבָּא n. m., p. c. sf. 3 s. m. כַּלְבּוֹהִי†: Hund, *dog.*

כַּלְדָּאָה n. m. Mager, *astrologer.*

כלכא = אכלכא q. v.

כלל[1] . כְּלָא n. m. כָּל־; sf. 3 s. m. כֻּלֵּהּ = כֻּלֵּי, s. f. כֻּלַּהּ, כָּלָא, p. m. כֻּלְּהוֹן†, p. f. כֻּלְּהֵי, cf. §46. || כְּלוּם: irgend etwas, *anything.* || כְּלָלָא n. m., p. כְּלָלֵי: allgemeine Regel, *general rule.* | מִכְּלָלָא adv. impliciter, *in an implied manner.* | מִתְּכַלְּלָ דְּ: es ergibt sich, daß, *it follows that.* | לָא . . . כְּלָל: gar nicht, *in no way.* || כלל vb. denom. **Pe.,** Pt. act. s. m. כָּיֵל, כָּלֵל: eine Regel aufstellen, *establish a rule.* || כְּלִילָא n. m. Krone, *crown.*

כלל[2] . כַּלְתָּא n. f., sf. 3 s. f. כַּלְתָּהּ; p. c. sf. 2 s. m. כַּלָּתָךְ: Braut, Schwiegertochter, *bride, daughter-in-law.*

כְּלַם v. כלל[1].

[כַּלְמָתָא] n. f., p. כַּלְמֵי: Wurm, *worm.*

כְּלַפֵּי v. אנף.

כֵּן v. כון.

כנן . כַּנָּא n. m. Stamm, *stem.*

כנע vb. **Itpe.,** Pf. 3 s. f. אִתְכְּנָעָא, אִתְכְּנָעַי: sich demütigen, *humble oneself.*

כַּנְפָא n. f., sf. 3 s. f. כַּנְפָהּ; p. (sive du.) c. sf. 2 s. m. כַּנְפָיךְ: Flügel, Zipfel, *wing, skirt.* || כנף vb. denom. **Pa.,** Impf. 3 p. לְכַנְּפֵי: versam-

meln, *assemble.* ‖ כְּנוּפְיָא n. Versammlung, *assembly.*

כְּנִישְׁתָּא n. f., p. כְּנִישָׁתָא: Versammlung, *assembly.* | בֵּי כְּנִישְׁתָּא: Synagoge, *synagogue.*

כסא vb. **Pe.,** Pt. pass. p. m. כְּסִין: verbergen, *hide.* | **Pa.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. כַּסִּינַן; Imp. כַּסִּי, sf. 3 p. m. כַּסִּינְהוֹ; Pt. pass. 2 s. m. מְכַסִּיתְ: bedecken, *cover.* | **Itpa.,** Pf. 3 s. m. אִכַּסִּי; 3 s. f. c. sf. 3 p. אִכַּסִּיתְנְהוֹ pass.

כסס . מִכְסָא n. m. Zoll, *tax.*

כסף vb. **Pe.,** Pt. pass. s. f. כְּסִיפָא לְהוֹ: sie schämen sich, *they are bashful* (§55*d*). | **Itpe.,** Impf. 2 p. m. תִּתְכַּסְפוּ; 3 s. m. לִכְסֵף; 3 p. m. לִכְסְפוּ; Pt. s. m. מִכְסֵף: sich schämen, beschämt werden, *be ashamed, be put to shame.* | **Pa.,** Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּסְּפֵתֵהּ: beschämen, *put to shame.* ‖ כַּסְפָּא n. m., a. כַּסַף: Silber, *silver.* ‖ כְּסוּפָא n. m. Scham, *shame.*

כְּפוֹתָא n. f., p. כְּפוֹיֵי (כְּבוֹיֵי): Mist, *dung.*

כפל vb. **Itpe.,** Imp. אִתְכַּפַּל: sich angelegen sein lassen, *make it one's business.*

כפן vb. **Pe.,** Pf. 1 p. כְּפֵנַן; 3 p. כְּפוֹן; Pt. act. 1 p. כָּפְנִינַן, 2 s. כָּפְנַתְּ: hungrig sein, *be hungry.* ‖ כְּפֵן adj. hungrig, *hungry.* ‖ כַּפְנָא n. m. Hunger, *hunger.*

כפף vb. **Pe.,** Imp. כֹּף; Pt. act. כָּיְף; pass. p. f. כִּיפָן: beugen, überwinden, *bend, subdue.* | **Pa.,** Impf., 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְכַיְּפֵהּ: umbiegen, *bend over.* ‖ כַּפָּא n. f., Schale, *bowl.*

כפר vb. **Pe.,** Pt. act. כָּפֵר: abwischen, *wipe.* | **Pa.,** Inf. כַּפּוֹרֵי; Pt. pass. מְכַפַּר: abwischen, sühnen, *wipe off, expiate.* | **Itpa.,** Impf. 3 s. m. לְכַפַּר; Pt. מִתְכַּפַּר: gesühnt werden, *be expiated.* ‖ כִּפּוּרָא n. m., p. כִּפּוּרֵי: Versöhnung, *atonement.* ‖ יוֹמָא דְכִפּוּרֵי: Versöhnungstag, *day of atonement.*

כפת vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. כְּפָתֵהּ: fesseln, *chain.*

כֹּרָא n. m. kōr, ein Maß, *a measure.*

כרא . כַּרְיָא n. m. Haufe, *heap.*

כְּרָבָא n. m. Kohl, *cabbage.*

כְּרָגָא n. m. Kopfsteuer, *poll tax.*

כְּרַךְ vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. כְּרַכְתֵּהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. כַּרְכֵּהּ; 3 p. m. c. sf. 3 p. m. כְּרַכְינְהוֹ, 3 p. f. כְּרַכְונְהִי; Imp. p. m. כִּרְכוּ; Pt. act. כָּרֵךְ, p. כָּרְכִי: umwickeln, zusammenwickeln, *wrap, wrap up.* כְּרַךְ רֵיפְתָּא: eine Mahlzeit halten, *dine.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִכְּרַךְ: eingehüllt sein, *be wrapped up.* ‖ כַּרְכָּא n. m., p. c. כַּרְכֵי: Stadt, *city.*

כרכש vb., Inf. כַּרְכּוֹשֵׁי: abschütteln, *shake off.*

כַּרְכְּשָׁא n. m., sf. 3 s. m. כַּרְכְּשֵׁהּ: Mastdarm, *gut.*

כַּרְכְּשְׁתָּא n. f. Wiesel, *weasel.*

כַּרְמָא n. m., p. d. †כַּרְמַיָּא: Weingarten, *vineyard.*

כְּרָסָא n. m., sf. 2 s. m. כְּרָסָיךְ; 3 s. m. כַּרְסֵהּ: Bauch, *belly.*

כְּרָעָא n. f., sf. 1 s. כְּרָעַי; 3 s. f. כְּרָעָא; p. (sive du.) כְּרָעַי, sf. 2 s. m. כְּרָעָיךְ; 3 s. m. כְּרָעֵיהּ; 3 p. m. כְּרָעֵיהוֹ: Fußgelenk, Fuß, *ankle, leg, foot.*

כרשי (כרשא, כריש, כרישא) n. m. Haifisch, *shark.*

כשל vb. **Af.**, 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַכְשְׁלֵהּ: straucheln machen, *cause to stumble.*

כֻּשׁוֹרֵי (ass.) n. m., p. כֻּשׁוֹרֵי: Balken, *beam.*

כתב vb. **Pe.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. כַּתַבְנוֹהִי; 3 s. m. c. sf. 3 p. m. כְּתַבְנֵהוֹ; Impf. 2 p. m. תִּכְתְּבוּ; Imp. p. m. כְּתַבוּ, כְּתְבוּ; Inf. לְמִכְתַּב; Pt. act. 1 s. כָּתְבְנָא, 2 p. †כָּתְבִיתוּן; pass. s. m. כְּתִיב: schreiben, *write.* ‖ **Itpe.**, Pt. p. f. מִכַּתְבָן: eingetragen werden, *be registered.* ‖ מַכְתְּבָא n. m. Griffel, *stile.*

כְּתָנָא n. m. Flachs, *flax.*

כַּתְפָּא (כַּפָּא) n. f. (m.), sf. 3 s. m. כַּתְפֵּהּ (כַּפֵּהּ): Schulter, *shoulder.* ‖ כתף vb. denom. **Pa.**, Pt. act. מְכַתֵּף, p. מְכַתְּפִי; 1 s. מְכַתְּפְנָא, 1 p. מְכַתְּפִינַן: aufladen, tragen, *carry on the shoulder.*

ל

לְ praep., sf. 1 s. לִי, נֵהָלַי; 1 p. לָנוּ, נֵהָלַן; 2 s. m. לְךָ, נֵהָלָךְ, f. לָךְ, נֵהָלָךְ, p. m. לָכֶם†, נֵהָלָכוֹ; 3 s. m. לוֹ, נֵהָלֹה, f. לָהּ, נֵהָלָהּ, p. m. לָהֶם†, נֵהָלָהוֹן, p. f. לָהֶן†: zu, für, *to, for;* nota accusativi (§61*b*). | 1 p. דַּיְלָן; 2 p. m. דַּיְלָכוֹן; 3 s. m. דַּיְלֵהּ, p. m. דַּיְלְהוֹן (§48*d*). | בְּדִיל praep. wegen, *on account of.*

לָא, לָו (§67) adv. nicht, nein, *not, no.* | לָא אִית v. אִית.

לאי vb. **Pe.**, Pt. pass. לְאֵי: müde, *tired.*

לאך. מַלְאָךְ n. m., d. מַלְאָךְ; p. מַלְאֲכֵי: Engel, *angel.*

לבב[1]. לֵבָא n. m., sf. 1 s. לִבִּי; 2 s. m. לִבָּךְ: Herz, *heart.* אַלְבָּא דְ: im Sinne von, *according to.*

לבב[2]. לוּלְבָּא n. m. Palmzweig, *branch of a palm.*

לבן. לִבְנָתָא n. f., p. לִבְנֵי: Ziegel, *brick.*

לבש vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 p. לְבִשְׁתְּנוּן; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶלְבְּשִׁנֵּהּ, אֶלְבְּשִׁהּ; 3 s. m. יִלְבַּשׁ; Imp. לְבַשׁ; Inf. לְמִלְבַּשׁ; Pt. pass. p. c. sf. 3 p. f. לְבִישַׁיְהוּ: anziehen, *put on;* Pt. pass. bekleidet, *clothed.* | **Af.**, Pt. act. מַלְבֵּשׁ: bekleiden, *clothe.* || לְבוּשָׁא n. m., sf. 3 s. m. לְבוּשֵׁהּ: Gewand, *garment.*

להא vb. **Šaf.**, Pt. pass. מְשַׁלְהֵי: ermüdet, *tired.*

לְהֲדֵי v. אחד.

לוא vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְלְוִי: sich anschließen, *join.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. לַוְיָךְ; Impf. 3 s. m. יְלַוֵּה†; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. יְלַוּנֵּהּ†: begleiten, *accompany.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. אַלְוָיָךְ id.

לֵוָאָה n. m. Levit, *Levite.* | בַּר לֵוָאִי id.

לוּבָא, לוּבָאָה n. m., p. m. לוּבָאֵי, f. d. לוּבָיְתָא: aus Libyen, *Libyan.*

לוּגָא n. m. Log, *log* (ein Maß, *a measure*).

לוט vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. לָטֵתֵהּ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶלְטֵיהּ; 3 s. m. יִלְטְ; Inf. מִלְטְ 1 sf. 3 s. m.

לְמַלְטָיֵהּ; Pt. act. s. m. d. לַוְטָא, לַאֲטָא, 2 s. לַוְטַתְּ; pass. s. m. d. לוּטָא, לַוְטָא: verfluchen, *curse*. | **Pā.**, Pt. act. s. m. d. מְלַטְטָא id.

לִישׁ, לוּשׁ vb. **Pe.**, Impf. 2 p. m. תְּלִישׁוּ, תְּלוּשׁוּ; Imp. p. m. לִישׁוּ, לוּשׁוּ; Pt. act. 1 p. לַיְשִׁנַן: kneten, *knead*. || לַיְשָׁא, לֵישָׁה n. m. Teig, *dough*.

לָוָת praep., sf. 1 s. †לְוָתִי; †לְוָתְ, 2 s. m. לְוָתָךְ(י): zu, *to*.

לְחוֹד v. אחד.

לְחַיֵּי v. חיא.

לַחְמָא n. m., sf. 2 s. f. לַחְמֵךְ: Brot, *bread*.

[1]לְחַשׁ vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּלְחַשׁ; Imp. s. m. לְחַשׁ: flüstern, *whisper*.

[2]לחשׁ vb. **Pa.**, Pt. act. p. f. מְלַחְשָׁן: glühend, *glowing*.

לֵיכָא v. אית.

לֵילְיָא n. m., p. לֵילְוָתָא, לֵילְוֵי: Nacht, *night*. || לֵילִיתָא n. f. = לִילִית (weiblicher Dämon, *female demon*).

לֵיצָנוּתָא n. f. Spott, *scoffing*.

לֵית v. אית.

תַּלְמִידָא n. m., p. †תַּלְמִידִין, תַּלְמִידֵי, sf. 2 s. m. תַּלְמִידָךְ; 3 p. m. †תַּלְמִידֵיהוֹן: Schüler, *disciple*. || תַּלְמוּדָא n. m. Talmud.

לִסְטָאָה (gr.) n. m. Räuber, *robber*. || לִסְטֵיוּתָא n. f. Räuberei, *the robber's business*.

לָעוּוָא n. m. Fremdsprachiger, *speaker of a foreign language*.

לִפְדָּא (gr.) n. m. Pfanne, *pan*; eine aus Feigen verfertigte Speise, *a dish made of figs*.

לקא vb. **Pe.**, Pt. act. לָקֵי: geschlagen werden, *be beaten*.

לְשָׁן n. m., d. לִשְׁנָא: Zunge, Ausdruck, *tongue, expression*.

לתת vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. לְתִתֵי: anfeuchten (Getreide), *moisten (grain)*.

מ

מָאָה n. f., du. מָאתַן, 100.

מוּמָא (hebr.) n. m. Makel, *blemish*.

מָ(א)נָא n. m., p. מָנֵי; c. מָאנֵי; sf. 2 p. m. מָנֵיכוֹ; 3 s. m. מָאנֵיהּ; 3 p. m. מָנֵיהוֹ(ן): Ge-

fäß, Gerät, Gewand, *vessel, utensil, garment.*

מאס vb. **Pe.,** Inf. מְמַאַס; Pt. pass. מָאִים: verachten, *despise;* Pt. pass. widerlich, *loathsome.*

מַבּוֹרָא, מַבְּרָא v. עבר.

מַגָּן adv. umsonst, *gratuitously.*

אַמְגּוּשָׁא n. m. Magier, *magician.*

מַדְבְּרָא, מַדְבָּרָא v. דבר.

מַדָּא . מדד n. m., sf. 2 s. m. מַדָּךְ: Kleid, *garment.*

מְדֵי v. ידע.

מְדִינְתָּא v. דִּין.

מְדַנְחָא v. דנח.

מְדַעַם v. ידע.

מָה, מָא, מַי pron. interr. (§§11*a*; 50*ad*) was? *what?* | אַמַי: warum? *wherefore?* | בְּמַי: worin? womit? *wherein? wherewith?* | כְּמָה: wie, *how.* | לְמָה: wozu? *wherefore?* | דִּילְמָא: daß nicht etwa, *lest;* vielleicht, *perchance.* | מָה דְ, מַי דְ: dasjenige, welches, was, *that which, what.* | כְּמָה דְ conj. wie, *as.*

מְהַדּוֹרָא v. הדר.

מהל vb. **Pe.,** Imp. p. m. מְהָלוּ; Pt. act. 1 p. מָהֲלִינָן, 2 p. מְהַלְיִתוּ: beschneiden, *circumcise.* || מָהוֹלָא n. m. Beschneider, *circumciser.*

מְוַדָּעָא v. ידע.

מון (?). מָמוֹן n. m., d. מָמוֹנָא: Geld, *money.*

מְוַעֲדָא v. יעד.

מוֹרָנָא n. m. Made, *worm.*

מוש vb. **Pe.,** Impf. 3 s. f. תְּמוּשׁ; imp. מוּשׁ: zubereiten, *prepare.*

מות, מית vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. מִית, f. †מִיתַת, מִיתָא; 3 p. m. †מִיתוּ; Impf. 3 s. m. †יְמוּת, f. †תְּמוּת; 3 p. m. †יְמוּתוּן(ן), לְמִתוּ, †לְמִתּוּן; Inf. מֵתָא, מֵתָא; Pt. act. s. m. מָיֵתִי, †מָיְתִין, p. m. מֵאֵת; 1 p. מָיְתִינַן, 2 s. מָיְתַתְּ; pass. s. d. מִיתָא: sterben, *die;* Pt. pass. tot, *dead.* || מֵיתָנָא n. m. Toter, *a dead person.* || מוֹתָא n. m., מְוָתָנָא n. m., מָיְתוּתָא n. f. Tod, *death.*

מוא (?). מַוְיָא n. m., sf. 1 s. מְוָיַי; 3 s. m. מַוְיֵהּ, f. מַוְיַהּ: Haar, *hair.* || [מְוָתָא n. f., p. מְוַיֵי;] sf. 2 p. m. מְוַיְכוֹ; 3 s. m. מְוֵיהּ id.

מְוָתָא v. יתב.

מְזוּגָא v. וגג.

מַזָּלָא v. נול.

מחא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. מְחָנַן, 2 s. m. מְחָנָךְ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. מְחָיוּהִי, מְחוֹנֵהוּ, 3 p. m. מְחוֹנֵהוּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְמְחֵיהּ; Inf. מְטָא, sf. 3 s. m. לְמְחֵיהּ; Pt. מָחֵי, 1 p. מָחֵינַן, 2 s. מָחֵית: schlagen, *strike, smite.* | **Pa.**, Pf. 1 s. מַחַי; 3 p. מחו: verwehren, verhindern, *protest against, hinder.*

מַחְבָּטָא v. חבט.

מָחוֹנָא v. חוו.

מחח מֹחָא n. m., sf. 1 s. מֹחַי: Gehirn, *brain.*

מְחַטָּא v. חטט.

מַחְטָרָא v. חטר.

מחל vb. **Pe.**, Pt. act. 1 s. מָחֲלָנָא: verzeihen, *forgive.*

מחצלתא v. חצל.

מָחָר(לְ) adv. morgen, *to-morrow.*

מָחַשַׁבְתָּא v. חשב.

מְטָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. מְטֵי; 3 p. m. מְטוֹ, sf. 3 s. m. מַטְיוּהִי; Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְמִטְנֵן: 3 p. נִמְטוֹ; Pt. act. s. m. מָטֵי, f. מָטְיָא, p. m. מְטוֹ, f. מָטְיָן, 2 s. מָטֵית absol., sq. לְ sive accus.: gelangen, reichen, einholen, *arrive, reach, overtake.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. אַמְטֵית; 3 p. m. אַמְטוֹ, sf. 3 s. m. אַמְטִיוּהִי, 3 p. m. אַמְטִינְהוֹ; Imp. אַמְטִיו†, sf. 3 s. m. אַמְטִיוּהִי; Pt. act. p. m. מַמְטוֹ: bringen, führen, *carry, conduct.* ‖ מָטוּתָא n. f. Bitte, *petition.* בְּמָטוּתָא מִנָּךְ, מִנָּיְכוּ: bitte, *I pray thee, you.*

מַטְלַלְתָּא v. טלל.

מְטָרָא n. m. Regen, *rain.*

מִי part. interr. = num. ‖ מִיָּא, מַיְתָא, מִיהוֹ v. הוה.

מַיָּא n. p. m., sf. 2 s. m. מַיָּךְ; 3 p. m. מַיְהוֹ: Wasser, *water.*

מֵיכַל v. אכל.

מִילָּא n. m. = *μίλιον.*

מִילְתָא (gr.) n. f., p. מִילָּתָא: Wolle, wollener Mantel, *wool, woolen cloak.*

מִינָא n. m., sf. 3 s. f. מִינַהּ; p. מִינֵי: Art, *kind;* Häretiker, *heretic.*

מֵיתְיָא v. אתא.

מַכְבְּנָתָא v. כבן.

מִכְדֵי v. הוא.

מכך vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. מַךְ; Imp. מֹךְ; Pt. act. p. m. †מָיְכִין:

unterbreiten, *lay, spread.* | **Af.**, Pt. act. מַמִּיךְ: niedrig machen, *lay low.* || מַכִּיךְ adj., 2 s. מַכִּיכְתְּ: niedrig, *low.*

מִכְסָא v. כסס.

מַכְתֹּבֶת v. כתב.

מָלָא vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †מָלְאוּ, מָלוּ; Impf. 3 s. f. תִּמְלֵי; Pt. act. מָלֵי, p. m. מְלוּ, f. †מָלְיָן, מָלְיָא; pass. מְלֵי, f. מְלִיָא, p. m. †מְלַיִן, מְלוּ: voll sein, füllen; *be full, fill.* | **Pa.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 p. מְלָוְנְהוּ; Impf. 1 s. אֲמַלֵּי; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְמַלֵּיהּ, f. לְמַלַּיהּ; Pt. act. s. m. c. sf. 3 s. f. מְמַלְיָא: füllen, *fill.* || מְלָא n. m. Fülle, *fulness.*

מַלְאַךְ v. לאך.

מֶלַח n. m. (f.) Salz, *salt.* || מלח vb. denom. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. f. מְלָחְנֵהִי; p. m. †מְלַחוּ; Pt. pass. p. m. מְלִיחֵי: salzen, *salt.*

[1]מֶלֶךְ n. m., d. מַלְכָּא: König, *king.* || מַלְכְּתָא n. f. Königin, *queen.* || מַלְכוּתָא n. f. sf. 2 s. m. מַלְכוּתָךְ: Reich, königliche Person, Regierung, Herrschaft, *reign, government, kingdom, royalty.* || מְלַךְ vb. denom. **Pe.**, Impf. 3 s. m. †יְמְלֹךְ; Pt. act. s. m. מָלֵךְ, 2 p. מָלֶכְתּוּ: regieren, *reign.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַמְלֵךְ; Impf. 3 s. m. נַמְלֵךְ id.

[2]מלך vb. **Itpe.**, Impf. 1 s. אִמְתַּלֵךְ; Inf. אִמְתַּלוּכֵי; Pt. s. m. מִתְמַלְכִין, p. m. †מִתְמַלְכִין: sich beraten, andern Sinnes werden, *take counsel, change one's mind.*

מִלָּה . מלל n. f., d. מִלְתָא, sf. 3 s. m. מִלְתֵהּ; p. מִלֵּי, sf. 3 s. m. מִלַּיהּ, 3 p. m. מִלֵּיהוֹ: Wort, Ding, *word, thing.* || מִמְּלָא, מִמִּלָּא adv. von selbst, *of itself.* || מְלוֹלָא n. m. Rede, *speech.*

מָמוֹן v. מון.

מִמְּלָא, מִמִּלָּא v. מלל.

מִמְשָׁא v. משש.

מִן, מִ־, מֵ praep., sf. 1 s. †מִנִּי, †מִן, מִנַּי; 1 p. מִנָּן; 2 s. m. מִנָּךְ; 2 p. m. †מִנְכוֹן, מִנַּיכוֹ; 3 s. m. מִנֵּהּ, f. מִנַּהּ, p. m. †מִנְהוֹן, מִנַּיְהוּ, f. מִנַּיְהִי: von, aus, als, *of, from, out of, than.* || מְנָא v. אָן.

מַן pron. interr. (§§11*a*; 50): wer? *who?* || מַנוּ, מַנִי

(§11*b*): wer ist es? *who is it?* ‖ מַן דְּ (§51*b*): derjenige, welcher, *he who, whosoever.*

מנא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. m. נְמְנוֹ; Imp. מְנִי; Inf. מְמָנֵי, sf. 3 p. m. מְמָנֵיהוֹ; Pt. act. 1 p. מָנֵינָן: zählen, *count.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. אִתְמְנוֹ, sq. עַל־: durch Stimmenabgabe wählen, *vote for, elect by ballot.* ‖ מִנְיָנָא n. m., p. מִנְיָנֵי: Zahl, Zählung, *number, count.*

מנע vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְמָנְעָן: zurückhalten, *restrain.* | **Itpe.**, Pt. p. m. מִתְמַנְּעֵי, pass.

מַסָּא n. m. Schaufel, *shovel.*

מסא(ה) v. מָסְאָנָא.

מספרא, מִסְפְּרָא v. ספר

מַסְקָנָא v. סְלֵק

מסר vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. תְּמְסְרֵהּ; Pt. act. s. m. מָסַר, 1 s. מְסַרְנָא; pass. p. f. מְסִירָן: überliefern, *hand over.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְמְסַר; Impf. 3 s. m. לִתְמְסַר, יִתְמְסַר†; Pt. s. f. מִתְמְסָרָא, pass.

מִסְפָּא n. Genüge, *sufficiency;* sf. 1 s. מִסְפָּתִי; 2 s. m. מִסְפָּתָךְ(י), מִסְפָּתָיךְ; 3 s. m. מִסְפָּתֵיהּ: es ist genug für, *it is enough for.*

[מְעָא] n. m., sf. 3 s. m. מְעֵהּ; p. c. sf. 3 s. m. מְעֵיהּ, מַעֲנֵיהּ: Eingeweide, *intestines.*

מעט vb. **Pa.**, Inf. מָעוֹטֵי: ausschließen, *exclude.* ‖ מָעוּטָא n. m. Ausschließung, *exclusion.*

מַעְיְנָא v. עֵינָא.

מַעֲלֵי, מֵעֲלֵי v. עלל.

מֵעֲלַיְותָא v. עַל־.

מַעְלָנָא v. עלל.

מְעָרְתָא v. ערר.

מַפְקָנָא, מַפְּקָנָא v. נפק.

מְצִי, אִתְמְצִי vb. **Pe.**, Pf. 1 s. מְצִי; 3 p. m. מְצוֹ; Pt. pass. מְצִי, 1 s. מְצִינָא, 2 s. מְצִית: vermögen, können, *be able.*

מִיצְעִי . מִצְיַע adj., p. m. l. מִצְיְעֵי, s. f. d. מִצְיְעָתָא: mittelster, *middle.* ‖ [אֶמְצָעָאָה] adj., p. אֶמְצָעֵי (= אֶמְצָעֵאי), id.

מצץ vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. מְצַתְּ, מַצִּית; Pt. act. מָצֵץ: saugen, *suck.*

מִצְרָא n. m., sf. 1 s. מִצְרַי; p. c. sf. 3 p. f. מִצְרַנְהָא: Grenze, *boundary.*

מִצְרָאָה n. m. Ägypter, *Egyptian.*

מָקָא n. m., sf. 1 s. †מָקְרִי: Gehirn, *brain.*

[1]מרא . מָרָא n. m., c. מָרֵי; sf. 1 s. †מָרִי, †מָר; 1 p. †מָרָנָא; 2 s. m. מָרָיְכוֹ(ךְ), p. m. מָרַיְכוֹ; 3 s. m. מָרֵהּ, f. מָרַהּ, p. m. מָרַיְהוֹ; 1 p. מָרָנָא, sf. 3 p. m. מָרָוָתְהוֹ: Herr, *lord, master.*

[2]מרא vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְמְרַי, = מרד q. v.

מַרְבַּעְתָּא, מַרְבַּעְתָּא v. [2]רבע.

מַרְגָּנִיתָא (gr.) n. f. Perle, *pearl.*

מרד vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †מָרַדוּ; Pt. act. מָרֵד: sich empören, *revolt.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְמַרְדָה id.

מַרְזְבָא v. רוב.

מרטט vb. **It.**, Pf. 3 s. m. אִתְמַרְטַט; Inf. אִתְמַרְטוּטֵי: in Fetzen zerrissen werden, *be torn in shreds.* || מַרְטוּטָא n. m., p. מַרְטוּטֵי: Fetzen, *rag.*

מַרְעֵה n. m., sf. 3 s. m. מַרְעֵהּ; p. †מַרְעִין: Krankheit, *sickness.*

מָרִיר adj. bitter.

מׁשׁא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. מְשֵׁית; Impf. 3 s. m. נְמַשֵׁי; Imp. מְשֵׁי; Pt. act. s. m. מָשֵׁי, f. מָשְׁיָא, 1 s. מָשִׁינָא: waschen, *wash.* | **Af.**, 1 s. c. sf. 3 s. m. אַמְשִׁיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַמְשִׁיהּ id.

[1]משׁח vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נְמַשַׁח: messen, *measure.* || מַשְׁחָא n. m., c. מַשַׁח: Maß, *measure.*

[2]משׁח . מִשְׁחָא n. m., c. מִשַׁח: Öl, *oil.*

משׁך vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. מָשְׁכֵי: ziehen, *draw.* || מַשְׁכָּא n. m., sf. 3 s. m. מַשְׁכֵּהּ; p. מַשְׁכֵי: Haut, Fell, *skin.* || מָשָׁכָא n. m. Ausdehnung, *extent.*

מׁשׁשׁ . מַמָּשָׁא n. m. Wesentliches, *something tangible.*

מְשַׁתְיָא v. שׁתי.

מָתָא n. f., c. מַת; sf. 1 s. מָתַי; 3 p. m. מָתַיְהוֹ: Stadt, *city.*

מתח vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. מָתְחֵי: spannen, *stretch.*

מְתִיבְתָא v. יתב.

מתל vb. **Pe.**, Pt. pass. p. m. מְתֻלֵי, sq. בְּ sive כְּ: vergleichen, *liken.* ‖ מַתְלָא n. m. Gleichnis, Sinnspruch, *simile, parable.*

מַתְנָא n. m. Strick, *rope.*

מַתַּנְתָּא v. נתן.

נ

נאה vb. **Pe.**, Pt. act. נָאֵי: passen, *become.*

נבא . נְבִיאָה (hebr.)] n. m., p. †נְבִיָּיא: Prophet, *prophet.*

נבב . אֲבוּב n. m. Flöte, *flute.*

נְבַח vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. נָבָח, p. m. †נָבְחִין: bellen, *bark.*

נִבְלְתָא n. f. Aas, *carcass.*

נבע vb. **Af.**, Pt. act. s. m. מַבַּע, p. f. מַבְּעָן: sprudeln lassen, *cause to gush forth.*

נגב vb. **Pe.**, Pt. act. נָגֵב: sich trocknen, *dry oneself.*

נגד vb. **Pe.**, Inf. מִנְגַּד; Pt. act. s. m. נָגֵד, p. m. נָגְדִי: 1. wegziehen, *remove;* 2. fließen, *flow;* 3. geißeln, *scourge.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְנְגֵד, אִנְגֵד; Pt. s. m. מִתְנְגֵד, מְנָגֵד: 1. in Ohnmacht fallen, verscheiden, *faint, pass away;* 2. gegeißelt werden, *be scourged.* | **Pa.**, Inf. נַגּוֹדֵי; Pt. act. p. m. †מְנַגְּדִין: geißeln, *scourge.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַנְגֵּד, = הַאְרִיךְ. ‖ נִיגְדֵי l. נַגְדָּא n. m., p. m. נַגְדֵי: Zieher, Schlepper, *one who draws (a ship).* ‖ נַגּוֹדָא n. m. Führer, *leader.* ‖ אַגַּדְתָּא n. f. = הַגָּדָה, Haggada.

נָגַהּ vb. **Pe.**, sich verspäten, *come late.* נְגַהּ לֵהּ, נְגָהָא לֵהּ: er verspätete sich, *he came late* (§55*d*).

מַגְלָא . נגל n. m. Sichel, *sickle.*

נָגַע vb. **Pe.** sq. בְּ: berühren, *touch.* ‖ **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִתְנַגַּעַי, אִנַּגַּעַי: aussätzig werden, *become leprous.*

נַגָּרָא n. m. Tischler, *carpenter.*

נִגְרָא n., p. c. sf. 2 s. m. נִגְרָךְ: 1. Kanal, *canal;* 2. Fuß, Schritt, *foot, step.*

נדא vb. **Af.**, Pt. 1 p. מַדַּיְנָן: sprengen, *sprinkle.*

נדב vb. **Pa.**, Pt. act. מְנַדֵּב, **Itpa.**, Pt. מִתְנַדַּב, מְנַדַּב:

freiwillig geloben, *offer as a freewill-gift.*

נדח vb. **Af.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 s. m. †אַדָּחוּהִי: ausstoßen, *thrust out.*

נדר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. נָדַרְתִּי: geloben, *vow.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. f. אַדַּרְתַּהּ; 3 m. c. sf. 3 s. f. אַדַּרַהּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. f. אַדַּרְתַּהּ: ein Gelübde auferlegen, *impose a vow.* || נֶדֶר n. m. Gelübde, *vow.*

נהוּ m., נְהִי f. (§63*a*), p. נִנְהוּ m., נִנְהֵי f. pron. 3 pers. er, sie, *he, she;* sie, *they.*

נהג vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †נָהַגוּ, נָהֲגוּ; Impf. s. f. נָהֲגִי; Pt. act. p. m. נָהֲגֵי, pass. p. m. נְהִיגֵי: führen, beobachten, *conduct, conduct oneself, observe;* Pt. pass. gewohnt, *accustomed.* (בְּ) נָהַג יָקָר: Ehre erweisen, *honor.*

נְהָמָא n. m. Brot, *bread.*

[1]נְהַר vb. **Pe.**, hell werden, *dawn.* | **Af.**, 3 s. m. c. sf. 3 p. f. אַנְהַרְנֵהִי: erleuchten, *cause to shine.* || נַהִיר adj., p. m. נְהִירִי, s. f. נְהִירָא, p. f. נְהִירָן: leuchtend, klar, *bright, clear.* || נְהוֹרָא n. m., sf. 2 s. m. נְהוֹרָיךְ: Licht, *light.* | סַגִּי נְהוֹר, p. סַגְיֵי נְהוֹרֵי: blind, *blind.*

[2]נהר . נְהַרָא n. m., c. נַהַר, p. נַהֲרֵי, נַהֲרָוָתָא: Strom, *river.*

נוד vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. נָדְיָא: sich bewegen, *move.*

נוח vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. נָח; Impf. 3 s. m. נְנַח, לֶנַח, f. תְּנַח; Inf. מְנָח; Pt. act. s. m. נָיְחָ, pass. s. m. d. נִיחָא, s. f. נִיחָא: ruhen, zur Ruhe kommen, *rest, enter into rest;* Pt. pass. angenehm, annehmbar, *pleasing, acceptable.* | תְּנַח: es ist annehmbar, *it is acceptable.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִתְנָחָא, Inf. אִתְנוֹחֵי: sich hinlegen, *lie down;* darauf eingehen, *acquiesce.* | **Af.**, Pf. 1 s. אַנַּחְתַּהּ, sf. 3 s. f. אַנַּחְתַּהּ; 1 p. †אַנַּחְנָא; Impf. 3 s. m. יַנַּח; Inf. אַנּוֹחֵי, sf. 3 p. לְאַנּוֹחֵנְהוֹ; Pt. act. מַנַּח; pass. s. m. מַנַּח, s. f. מַנְּחָא: legen, hinlegen, lassen, *lay, place, leave.* || נִיחָא n. m., c. נִיחַ: Ruhe, *rest.* || נִיחוּתָא n. f.

Sanftmut, Ruhe, *gentleness.* ‖ תנח vb. deriv. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַנַּח = אַתְנַח.

נוּם, נִים vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. נִים; Impf. 1 p. נֵנוּם; 3 s. m. יְנוּם; Inf. מְנָם; Pt. act. s. m. נָיֵם, f. נָיְמָא, 1 s. נַיְמְנָא: schlummern, schlafen, *slumber, sleep.* | **Pa.**, Pf. 1 s. נַיֵּמִי, id. | **Palp.**, Pt. act. מְנַמְנֵם, id.

נור n. m. (f.), d. נוּרָא: Feuer, *fire.*

נזל . מַזָּלָא n. m. Schicksal, *fortune.*

נזף . נְזִיפוּתָא n. f. Verweis, *rebuke.*

נזק vb. **Af.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 1 s. אַזִּקְתַּן; Inf. אַזּוֹקֵי; Pt. act. מַזִּק: schädigen, *injure.* | **Ittaf.**, Pf. 1 s. אִתַּזַּקִי; 2 s. m. אִתַּזַּקְתְּ; 3 s. m. אִתַּזַּק; Pt. p. m. מִתַּזְּקִי: Schaden erleiden, *suffer injury.*

נְזִירָא (hebr.) n. m. = נָזִיר.

נַחֲלָא n. m., p. נַחֲלֵי: Bach, *brook.*

נְחַת vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †נְחַתוּ; Impf. 2 p. m. תֵּנְחַתוּ (תֵּחֲתוּ); Imp. s. m. נְחַת, p. m. נְחַתוּ; Inf. לְמֵחַת; Pt. act. s. m. נָחֵת, 1 p. נָחֵתִינַן: herabsteigen, *descend.* | **Af.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. אחתיניה l. אַחֲתִנֵּהּ; 3 s. m. c. sf. 3 p. m. אַחֲתִנְּהוּ, f. אַחֲתִנֵּהִי; 3 p. m. †אַחְתוּ; Impf. 1 p. נַחֵת; Pt. act. s m. מַחֵת; pass. p. m. מְחָתֵי, f. מְחָתָן: herabkommen lassen, niederlegen, *cause to descend, place.* ‖ נְחוֹתֵי יַמָּא n. m.: = יְרִדֵי יַמָּא.

נטל vb. **Pe.**, Imp. טֹל: nehmen, *take.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. †אִנְטַלַת: pass. ‖ אַמַטוּל, אַמַטוּ praep. wegen, um willen, *on account of, for the sake of.* ‖ אַמַטוּל דְּ conj. weil, *because.*

נטע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נְטָעֵהּ: pflanzen, *plant.*

נְטַף vb. **Pe.**, tropfen, *drop.* ‖ נְטָפְתָּא n. f. Tropfen, *drop.*

נטר vb. **Pe.**, Impf. 3 p. f. נִנְטְרָן†; Imp. s. m. נְטַר (א): 1. bewahren, *guard;* 2. warten, *wait.* | **Itpe.**, Pt. p. f. מִנְטָרָא: bewacht werden, *be guarded.* | **Pa.**, Inf. c. sf. 3 p. m. לְנַטָּרוּתֵהּ: bewachen, *guard.*

נִיבָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. נִיבֵיהּ: Zahn, *tooth.*

נכא vb. **Pe.,** Pt. pass. נָכֵי: abziehen, *subtract.*

נכס vb. **Pe.,** Imp. כְּס: schlachten, *slaughter.* | **Pa.,** Inf. לניכסא leg. לְנַכְסָא, id. || נְכֵסַי n. p. m., sf. 1 s. נְכַסַי; 2 s. m. נְכָסָ(י)ךְ; 3 s. m. †נְכָסוֹהִי, נְכָסֵיהּ: Besitz, *possessions.*

נֻכְרָאָה n. m. fremd, *foreign.*

נַמְטָא n. m., p. נַמְטֵי: Decke, *cover.*

נַמֵי adv. auch, *also.* || אִי נַמֵי: oder, *or.*

נסב vb. **Pe.,** Pf. 1 s. נְסֵבִי; 1 p. †נְסֵבְנָא; 2 s. m. נְסֵבְתָּ; Impf. 2 s. m. תִּנְסַב, תִּסַּב, תִּנְסֵב; 3 s. m. לְנְסֵב; sf. 1 s. נְנְסְבַן; 3 p. m. †יְסְבוּן; Imp. נְסֵב; Pt. act. p. m. (ן)נָסְבִי: nehmen, heiraten, *take, marry (take a wife).* | **Itpe.,** Pf. 3 s. f. †אִתְנְסַבַת, אִנְסַבָא; Inf. †אִתְנְסָבָא, אִנְסוּבֵי; Pt. s. f. מִתְנַסְבָה, p. m. מִתְנַסְבִי, p. f. †מִתְנַסְבָן; 1 s. מִנְסְבְנָא (מִתְנַסְבִינָא), 1 p. מִתְנַסְבִינַן, 2 s. f. מִתְנַסְבָת: sich verheiraten, verheiratet werden, *be married (take a husband).* || **Af.,** Pt. act. מַנְסֵב: verheiraten, *marry off (give a wife to).*

נסח vb. **Af.,** Pf. 1 s. c. sf. 3 p. m. אַסַּחְתִּנְהוֹ: entfernen, *remove.*

[1]נסך . מַסֶּכְתָּא n. f. Traktat, *treatise.*

[2]נסך . נְסָכָא n. m. Metallbarren, *bar of metal.*

[1]נסם . נְסָא n. m., p. †נְסִין, נְסֵי: Wunder, *miracle.*

[2]נסם . סְסְיָא n. m. Mißmut, *bad humor.*

נסר vb. **Pa.,** Pt. act. p. m. †(ן)מְנַסְּרִי: sägen, *saw.*

נעל . [מנעלא] n. m., p. †מַנְעָלִין: Schuh, *shoe.*

נפא . [נְפָתָא] n. f., p. נְפוּתָא: Sieb, *sieve.*

נפח vb. **Pe.,** Pt. act. נָפַח: anfachen, *blow.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִנְּפַח pass. || נַפָּחָא n. m. Schmied, *smith.*

נפל vb. **Pe.,** Pf. 3 s. f. נְפָלָה; 3 p. m. †נְפוּל, נָפְלוּ; Pt. act. s. m. נָפֵל, 1 s. נָפְלְנָא: fallen, *fall.* | **Af.,** Pt. s. f. מַפְלָא: abortieren, *give premature birth to.*

נפץ vb. **Pe.**, Imp. פֹּץ: schütteln, ausklopfen, *shake out, beat.*

נָפַק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. נָפַק; 3 p. m. נָפוּק; Impf. 1 s. אֵפֹק; 1 p. נִפֹּק; 3 s. m. יִפֹּק, f. תִּפֹּק; 3 p. (ן) יִפְקוּ; Imp. פֹּק, p. פְּקוּ; Inf. לְמֵפַק; Pt. act. s. m. נָפֵק, f. נָפְקָא p. m. נָפְקֵי, 1 s. נָפְקָנָא: herausgehen, hervorgehen, *come out, go forth.* | מַי נָפְקָא לָן מִנַּהּ: was ergibt sich uns daraus? *what follows for us therefrom?* לְמַי נָפְקָא מִנַּהּ: was für Bedeutung hat es? *what is the significance thereof?* | **Af.**, Pf. 1 s. אַפֵּק, sf. 2 p. m. אַפְּקִיתְנְכוּ; 2 s. m. אַפֵּקְתָּ, sf. 3 s. m. אַפֵּקְתֵּהּ; 3 s. m. אַפֵּק, sf. 3 s. m. אַפְּקֵהּ; 3 s. f. אַפְּקָה, sf. 3 s. m. אַפְּקֵתֵּהּ; 3 p. m. †אַפְּקוּ, sf. 3 s. m. אַפְּקוּהִי; Impf. 2 s. m. תַּפֵּק; 3 p. m. †יַפְּקוּן; Imp. s. m. אַפֵּק, p. m. אַפְּקוּ; Inf. לְאַפּוֹקֵי; Pt. act. s. m. מַפֵּק, f. מַפְּקָא, p. m. (ן) מַפְּקֵי, 1 s. מַפְּקָנָא, 1 p. מַפְּקִינַן: hervorgehen machen, herausziehen, *cause to come out, cause to go forth, bring out, lead out.* || מַפְּקָתָא n. f., sf. 3 s. m. מַפְּקָתֵהּ, מַפְּקָנָא n. m. Ausgang, *exit.*

נַפְשָׁא n. m., sf. 1 s. †נַפְשִׁי, נַפְשַׁי; 1 p. נַפְשַׁן; 2 s. m. נַפְשָׁךְ; 2 p. m. נַפְשֵׁיכוּ; 3 s. m. נַפְשֵׁהּ; 3 s. f. נַפְשַׁהּ: Seele, *soul;* c. suff. = pron. reflex. (§48*e*). | מִנַּפְשֵׁהּ: aus sich selbst, *of himself.* | מִדְּנַפְשֵׁהּ: aus seinen eignen Mitteln, *out of his own means.* || נפשׁ vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. נָפִישׁ, f. נָפִישָׁא, p. m. נָפִישִׁין: viel, groß, *numerous, large.* | **Af.**, Impf. 3 s. f. תַּפֵּשׁ: vermehren, *multiply.*

נצא vb. **Itpe.**, Pt. s. m. מִנְצֵי, f. מִנְצְיָא, p. m. מִנְצוֹ, 2 s. מִנְצֵית: streiten, *quarrel.* || מְצוּנָא n. m. streitsüchtig, *quarrelsome.*

נצל vb. **Af.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְצַלַּן; Pt. act. 1 s. מְצַלְּנָא: (er)retten, *save, deliver, rescue.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. m. אִתְצַל; Pt. 2 s. מִתְצַלְתָּ pass.

נקב vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m.

אֲנֻקָּב; Pt. s. m. מְנֻקָּב: durchlöchert werden, *be perforated.*

נָקַט, אֲנָקֵט vb. **Pe.,** Pf. 2 s. m. נָקַטְתָּ; 3 s. m. c. sf. 1 s. נְקָטָן, 3 s. m. נְקָטֵהּ; Impf. 1 s. אֶנְקֹט; 2 s. m. תִּנְקֹט; 2 p. m. תִּנְקְטוּ; 3 s. m. לִנְקֹט; 3 p. m. נִנְקְטוּ, נְקוּט; Imp. נְקֹט; Inf. c. sf. 3 p. m. לְמַנְקְטָנְהִי, f. לְמַנְקְטָנְהוּ; Pt. act. נָקֵט, 1 s. נָקֵטְנָא, 1 p. נָקְטִינָן 2 s. נָקֵטְתְּ; pass. p. m. נָקִיטִי, 1 p. נָקִיטִינָן: ergreifen, halten, *seize, take hold, keep;* Pt. pass. = act. | נָקַט בְּדַעְתֵּהּ (מִלְּתָא sc.) אַ· jmdm es übel nehmen, auf jmdn böse sein, *be angry with.* | **Pa.,** Pt. act. מְנַקֵּט: sammeln, *gather.* | **Af.,** Pt. act. מְנַקֵּט: auflesen, *pick.*

נקף vb. **Af.,** Pt. act. 1 s. מַקְפְנָא: umringen, *encompass.*

נקר vb. **Pa.,** Pf., 1 p. †נַקְּרְנָא: Fett und gewisse Adern beseitigen, *remove fat and certain veins.*

נקש vb. **Pe.,** Pt. act. נָקֵשׁ: klopfen, *knock.* || **Af.,** Pt. act. מַקֵּשׁ: vergleichen, gleichstellen, *compare, place on an equal footing.*

נַרְנָא n. m. Beil, *axe.*

נשׂא . נְשִׂיאָה n. m. Fürst, *prince.*

[1]נשא vb. **Itpe.,** Pf. 1 s. אִנְשֵׁי; 3 p. c. sf. 3 s. m. אִנְשִׁיוּהִי; Pt. s. f. מִנְשָׁיָא: vergessen, *forget.*

[2]נָשָׁא vb. **Pe.** = נָשַׁב.

נָשַׁב vb. **Pe.** wehen, *blow.*

נִשְׁבָּא n. m., p. נִשְׁבֵּי: Netz, *net.*

נשט vb. **Pe.,** Imp. נְשֹׁט: enthäuten, *skin.*

נשׁף vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. נַשֵּׁף: fortrücken, *depart.*

נשׁק vb. **Pe.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. נְשָׁקָךְ; 3 p. m. נְשׁוּק; Pt. act. s. f. נָשְׁקָא, p. m. נָשְׁקֵי: küssen, sich berühren, *kiss, touch.*

נתן vb. **Pe.,** Impf. 1 s. אֶתֵּן; 3 p. m. †לִתְּנוּן; Imp. תֵּן: geben, *give.* || מַתְּנָתָא n. f. Geschenk, *gift.*

נְתַר vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. נְתוֹר, f. †נַתְרָן: abfallen, *fall off.*

ס

[סָאתָא] n. f., p. סָאוֵי: Seah, ein Maß, *a measure.*

סאן . מְסָאנָא n. m., sf. 3 s. f. מְסָאנָא; p. מְסָ(א)נֵי sf. 3 s. m. מְסָאנֵיהּ: Schuh, *shoe.* ‖ סְיָנָא n. m., sf. 3 s. m. סְיָנֵהּ, id.

סבל vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. סָבֵל: ertragen, *bear.*

סְבַר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. סְבָרִי; 1 p. †סְבַרְנָן, †סְבַרְנָא; 2 s. m. סְבַרְתְּ; 3 s. f. סְבָרָה; 3 p. m. סְבוּר; Impf. 3 s. m. לִסְבַּר; Pt. act. s. m. סָבַר, 1 p. סָבְרִינַן; 2 s. סָבְרַתְּ; pass. s. f. סְבִירָא: meinen, nachdenken, verstehen, *think, reason, understand;* סְבִירָא לִי: es ist meine Meinung, *it is my opinion.* | **Itpa.**, Pt. s. f. מִסְתַּבְרָא: für richtig befunden werden, *be found correct.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַסְבַּר, sq. אַפִּי et לְ: freundlich sein, anerkennen, *be friendly to, recognize.* ‖ סְבָרָא n. m. etwas mit dem Verstande Erschlossenes, *something arrived at by reasoning.*

[1]סגא vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †סְגֵינַן; 3 s. f. סְגֵי, סַגְיָא; Pt. p. m. †סָגֵינַן, †סָגֵן, 1 p. סָגֵינַן: gehen, wandeln, *walk.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. f. אִסְתַּגְיָא; Pt. s. m. מִסְתַּגֵי: vorwärts kommen, *proceed;* אִסְתַּגֵי לֵהּ id. | **Af.**, Pt. act. s. m. מַסְגֵי, f. מַסְגְיָא, p. מַסְגֵן, = **Pe.** ‖ סַגֵי adj., p. m. †סַגְיִאִין; p. f. סַגְיָאָן: viel, *numerous.* סַגֵי לֵהּ: es genügt ihm, *it is enough for him.* לָא סַגֵי דְּלָא אוֹלֵנָא: ich muß gehen, *I must go.* v. סַגֵי נְהוֹרָא.

[2]סְגַר vb. **Pe.** = סְגַר: zuschließen, *lock.*

סגד vb. **Pe.**, Imp. סְגֵד, sq. לְ: sich niederwerfen vor, *prostrate oneself before.*

[סגנא] n. m., p. סְגָנֵי: Fürst, *prince.*

סדד . סָדָא n. m., sf. 3 s. m. סַדֵּהּ: Fußblock, *stocks.* ‖ סַדָּאָה n. m., סַדָּנָא n. m.

Verfertiger von Fußblöcken, *maker of stocks.*

סְדִינָא n. m., sf. 3 s. m. סָדִין . סדן: leinenes Tuch, *linen wrapper.*

סדר vb. **Pa.**, Pt. act. מְסַדֵּר: ordnen, *arrange.* ‖ סִדְרָא n. m., p. סִדְרֵי: Ordnung (= Teil der Mišna), *order (= part of the Mishna).*

סָהֲדָא . סהד (שָׁהֲדָא): Zeuge, *witness.* ‖ סהד vb. denom. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַסְהֵד; 3 p. m. †אַסְהִדוּ; pt. act. מַסְהֵד: Zeugnis ablegen, *bear testimony.*

סַהֲרָא . סהר n. m., p. סַהֲרֵי: Mond, *moon.*

סוּסְיָא, סוּסְיָא n. m., p. c. sf. 3 p. m. סוּסְוָתֵיהוֹ: Pferd, *horse.*

סוֹפָא, סֵיפָא (§14*g*) n. m. Ende, letzter Fall, *end, latter case.* | לְסוֹף, לְבָסוֹף adv. zuletzt, endlich, *at last.*

סְחָא vb. **Pe.**, baden, *bathe.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַסְחֵהּ: baden, *bathe.* ‖ מַסְוָתָא (§16*c*) n. f. Bad, *bath.*

סחף vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. סְחִיפָא: niederwerfen, *throw down;* pass. ruhen, *rest.*

סְחוֹר . סחר adv. rings herum, *round about.* | סַחְרָנֵי n. p. m., sf. 3 s. m. †סַחְרָנוֹהִי: Umgebung, *surroundings.*

סָטָנָא (שָׂטָנָא) (hebr.) n. m. Satan.

סְטָרָא n. m. Seite, *side.*

סיב vb. **Pe.**, alt werden, *grow old.* ‖ סָבָא n. m. Greis, *old man;* p. die Ältesten, *the elders.* ‖ סָבְתָא n. f. Greisin, *old woman.* ‖ סִיבוּתָא, סֵבוּתָא n. f., sf. 3 s. m. סִיבוּתֵהּ (שֵׂי׳): Greisenalter, *old age.*

סים, סום vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נְסִים, נְסוֹם; Pt. act. סָיֵם: anlegen, *put on.* ‖ **Pa.**, Pf. 3 s. m. סַיֵּם; Inf. לְסַיָּמָא, sf. 3 s. m. לְסַיָּמֵהּ; Pt. act. p. m. מְסַיְּמֵי, id.; anlegen lassen, *cause to put on.* ‖ סִימָא n. m. Schatz, *treasure.*

סִימָנָא (gr. ?) n. m., sf. 2 s. m. סִימָנָךְ: Zeichen, *sign.* ‖ סים vb. denom. **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 p. m. סַיֵּימְתִּנְהוֹ: schließen, *conclude.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. f. תִּסְתַּיַּם: bestimmt werden, *be correctly ascertained, fixed.*

[1]סְיָנָא v. סאן.

[2]סְיָנָא n. m., sf. 3 s. m. סְיָנֵהּ: Hut, *hat.*

סיע vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. סַיְּעֵהּ; Imp. s. m. c. sf. 3 p. סַיְּעִנְהוֹ; Inf. סַיּוֹעֵי; Pt. act. s. m. מְסַיְּעָא, f. מְסַיְּעָא: unterstützen, *support.* | **Itpa.**, Pt. s. f. מִסְתַּיְּעָא (מִסְתַּיְּעַת): gelingen, *succeed.*

סיף. סְיָפָא, סַיְפָא n., p. סַיְפֵי: Schwert, *sword.* || סַיָּפָא n. m.: Schwertträger, *swordsman.*

סוֹפָא v. סֵיפָא.

סכא vb. **Pa.**, Pt. act. s. f. מְסַכְיָא: ausschauen, erwarten, *look for, expect.*

סַכִּינָא n. f.: Messer, *knife.*

סכך. [סַכְתָּא] n. f., p. סַכֵּי: Pflock, *peg.*

סכל vb. **Itpa.**, Pf. 1 s. אִסְתַּכְלִי; Impf. 2 s. m. תִּסְתַּכַּל; 3 s. m. נִסְתַּכַּל, p. f. לִסְתַּכְלָן; Imp. לְ אִסְתַּכַּל; Inf. אִסְתַּכּוֹלֵי sq. בְּ: schauen, betrachten, *look at, consider.*

סכן vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. סַכְּנָתָךְ; 2 p. †סַכְּנָתוּן, sf. 1 s. סכינתין l. סַכְּנָתוּן: gefährden, *endanger.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. m. לִסְתַּכַּן; Pt. מִסְתַּכַּן: pass.

סַכְלָא n. m.: dummer Mensch, *stupid person.*

סכר vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. סַכְּרֵהּ; Pt. act. 1 s. סָכְרָנָא: verstopfen, *stop up.*

סלא. סְלִיתָא, סַלְיָתָא v. שְׁלִיתָא.

סַלְוָא n. m.: Dorn, *thorn.*

סלל. סַלְתָּא, סַלָּתָא n. f., sf. 1 s. סַלָּתַי; 2 s. m. סַלְתָּךְ; 3 s. m. סַלְתֵּהּ: Korb, *basket.*

סְלֵק vb. **Pe.**, Pf. 1 s. סְלֵקִי; 2 s. m. סְלֵקְתְּ; 3 p. m. †סְלִקוּ (?סַקוּ), סְלוּק; Impf. 1 s. אֶסְפַּק; 1 p. נִסְפַּק (נִסְלַק), נִסְלֵק); 2 s. m. תִּסְפַּק; 3 s. m. †יִסְפַּק; Imp. סַק; Inf. לְמִסְפַּק; Pt. act. s. m. סָלֵק, f. סָלְקָא, p. m. סָלְקִי, 1 s. סָלְקְנָא, 1 p. סָלְקִינָן, 2 s. סָלְקְתְּ: aufsteigen, *ascend.* סְלֵק אַדַּעְתָּא: in den Sinn kommen, *come into the mind.* סָלְקָא דַּעְתָּךְ: du denkst, *you think.* | **Pa.**, Inf סַלּוֹקֵי; Pt. act. 1 p. מְסַלְּקִינָן: entfernen, *remove.* | **Itpa.**, Pt. 1 s. מְסְתַּלְּקְנָא, 2 p. מְסְתַּלְּקִיתוּ: sich entziehen, *withdraw.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַסְפֵּק, sf. 3 s. m.

אַסְפְּקֵהּ; 3 p. m. †אַסְפְּקוּ, sf. 3 s. m. אַסְפְּקוּהִי; Imp. s. f. c. sf. 1 s. אַסְפְּקִין; Inf. לְאַסּוֹקֵי; Pt. act. s. m. מַסֵּק, 1 s. מַסְקְנָא: aufsteigen lassen, *cause to ascend;* wachsen lassen (Fleisch), *cause to grow (flesh);* benennen, *name;* vollenden, *complete;* מַסְקְנָא בָךְ (זוּזֵי): du bist mir (Geld) schuldig, *you owe me (money).* || מַסְקָנָא n. m.: Ausgang, *result.*

סמא vb. **Pa.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. סַמִּיהּ, 3 p. סַמְּוֹנֵהוּ: blind machen, *blind.* || [סְמֵי] adj., s. f. d. סְמִיתָא: blind. || סַמְיוּתָא n. f. Blindheit, *blindness.*

סְמִידָא (gr.) n. m. Feinmehl, *fine flour.*

סְמַךְ vb. **Pe.**, Pf. 1 s. סְמַכִי; Imp. p. m. סְמָכוּ, סְמֻכוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְסַמְּכֵהּ; Pt. act. s. m. סָמֵךְ, 1 p. סָמְכִינַן, 2 s. סָמְכַתְּ; pass. s. סְמִיךְ: anlehnen, sich anlehnen, die Hand auflegen (bei der Ordination), ordinieren, *join, lean, lay the hand upon (a person to be ordained), ordain;* pass. *lean.* | **Af.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 p. m. אַסְמְכִינְהוּ: anlehnen (einen Lehrsatz an einen Bibelvers), *cause (a scholastic proposition) to rest (on Scripture).* || אַסְמָכְתָּא n. f. Anlehnen, *causing to rest.*

סמם. סַמָּא n. m., p. †סַמָּנִין, סַמָּנֵי: Medizin, *medicine.* || סַמְתְּרֵי: Drachenblut (Name eines Gewächses), *dragon's blood (name of a plant).*

סָמָק adj., d. סָמְקָא; p. m. סָמְקֵי: rot, *red.*

סמר vb. **Itpe.**, Inf. לְאִסְתַּמּוֹרֵי: sich in acht nehmen, *take care, beware.*

סמם v. סַמְתְּרֵי.

סנא vb. **Pe.**, Inf. c. sf. 3 s. m. מְסָנֵיהּ, מִסְנֵיהּ; Pt. act. s. m. סָנֵי, f. סָנְיָא, p. s. m. c. sf. 3 s. m. †שָׂנְאוֹהִי, 3 p. m. †שָׂנְאֵיהוֹן; p. f. c. sf. 1 s. †סְנָנְתִי; pass. s. m. סָנֵי, f. סַנְיָא, p. m. סְנוֹ: hassen, *hate.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. †אִשְׁתְּנִיו: pass.

נסס v. סַסְיָא.

סעד vb. **Pe.**, Inf. מְסָעַד: speisen, *dine.* || סְעֻדְתָּא n. f.,

sf. 2 s. m. סְעֻדָּתְךָ: Mahlzeit, *meal.*

סער vb. **Pe.**, Pt. act. סָיֵר (§5*f*): untersuchen, *examine.*

[1]ספא vb. **Itpe.**, Impf. 2 s. תִּסְתַּפִּי; Pt. 2 p. מִסְתַּפִּיתוּ: sich fürchten, *be afraid.*

[2]ספא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. סְפִית: zu speisen geben, speisen, *give to eat, feed.* | **Af.**, Imp. אַסְפִּי, id.

ספד vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. c. sf. 3 s. m. סַפְדוּהִי; Impf. 3 s. m. †יִסְפֹּד; 3 p. m. †יִסְפְּדוּן: trauern, klagen (um einen Toten), *wail, lament (for a dead person).* || סַפְדָּא (hebr.) n. m. Trauerrede, *funeral speech.*

סַפְטָא (pers.) n. m., p. c. sf. 3 p. m. סַפְטַיְהוֹ: Kasten, *chest.*

סְפִינְתָא n. f., c. סְפִינַת: Schiff, *ship.* || סַפּוּנָא n. m., p. סַפּוּנֵי, סַפּוּנָאֵי: Schiffer, *sailor.*

סַפְסָלָא (lat.) n. m., p. סַפְסָלֵי: Bank, *bench.*

סְפוּסְקָא (pers.) n. m. Kleie, *bran.*

סַפְסִירָא (syr., pers.) n. m. Schwert, *sword.*

סַפְסָרוּתָא (pers.) n. f. Vermittlung, Maklerwesen, *brokerage.*

סַפָּא. ספף n. m. Schwelle, Pfoste, *threshold, post.*

סַפֵּקָא (hebr.) n. m. Zweifel, *doubt.*

סַפְרָא n. m., c. סַפַּר: Buch, *buch.* || סַפְרָא n. m., p. סָפְרֵי: Schreiber, *scribe.* || מַסְפְּרָא n. m., p. d. †מַסְפְּרַיָּא, מַסְפְּרָתָא n. f. Schere, *scissors.*

סרג vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †סָרְגוּ; Pt. act. p. m. סָרְגֵי: satteln, *saddle.* | **Pa.**, Pt. pass. p. f. מְסָרְגָן: id.

סרא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. סְרִי; Pt. pass. s. f. סַרְיָא: stinken, *stink.*

סרב. סַרְבָנוּתָא n. f., sf. 3 s. m. סַרְבָנוּתֵהּ: Vornehmheit, *assumption.*

[1]סַרַח adv. mehr, *more.*

[2]סרח vb. **Pe.**, Pt. pass. סְרִיחַ: verderben, verwesen, *spoil, decay.* | **Af.**, Pt. act. s. m. מַסְרַח, p. m. מַסְרְחִי: id.

סרך vb. **Pe.**, Pt. act. סָרֵךְ: anhangen, *cling to.*

סרק. מַסְרָקָא n. m., sf. 1 s. סַרְקִי: Kamm, *comb.*

סתר vb. **Pe.**, Pf. 3 sf. †סְתָרָהּ; 3 p. m. †סָתְרוּ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶסְתְּרֵהּ; Pt. act. סָתֵר, 1 s. סָתַרְנָא: niederreißen, *tear down;* auflösen, *loosen.*

סָתָם n. m. Winter, *winter.*

סָתָמָא n. m. Unbestimmtes, *something undefined.* | adv. schlechtweg, ohne weitere Bestimmung, *simply, without further qualification.*

סְרִיק adj., p. סְרִיקֵי: leer, *empty.*

ע

עָאנָא n. coll., sf. 3 s. m. עָאנֵהּ: Kleinvieh, *small cattle, sheep and goats.*

עבד vb. **Pe.**, Pf. 1 s. עַבְדִי; 2 s. עַבְדְתָּ; 2 p. עַבְדִיתוּ; 3 s. f. †עַבְדַת; 3 p. m. †עַבְדוּ; Impf. 1 s. אֶעְבֵּד; 1 p. נֶעְבֵּד; 2 s. m. תַּעְבֵּד, f. תַּעְבְּדִי, p. m. תַּעְבְּדוּ; 3 s. m. נַעְבֵּד, p. m. לֶעְבְּדוּ; Imp. s. m. עֲבֵד, p. m. עִבְדוּ; Inf. מֶעְבַּד; Pt. act. s. m. עָבֵד, f. עָבְדָא, p. m. (ן)עָבְדִי, f. עָבְדָן; 1 s. עָבְדִינָא (אָ), 1 p. עָבְדִינַן, 2 p. עָבְדִיתוּ; pass. s. m. עָבִיד, p. m. עֲבִידִי: tun, arbeiten, *do, work;* pass. beschaffen sein, pflegen, *be liable, likely, accustomed.* | עֲבַד יְקָרָא לְ: Ehre erweisen, *honor.* ע' טֵיבוּתָא בְּ: eine Gefälligkeit erweisen, *do a favor.* | **Itpe.**, Impf. 3 s. m. לִתְעֲבֵד, f. תִּתְעֲבֵד: getan werden, gemacht werden, *be done, be made.* | **Šaf.**, Inf. שַׁעְבּוֹדֵי; Pt. act. מְשַׁעְבֵּד; pass. p. m. d. מְשַׁעְבְּדֵי: unterwerfen, verpflichten, *subject, obligate.* | **Ištaf.**, Pt. s. f. מִשְׁתַּעְבְּדָא, p. m. מִשְׁתַּעְבְּדִי, 1 s. מִשְׁתַּעְבְּדָנָא: pass. ‖ עַבְדָּא n. m., p. עַבְדֵי: Knecht, *slave.* ‖ עֲבָדָא n. m., sf. 2 p. m. עֲבָדֵיכוֹ; p. c. sf. 3 s. m. עֲבָדֵיהּ: Tat, Werk, Geschäft, Ereignis, *deed, work, business, occurrence.* ‖ עֲבִידְתָּא n. f., sf. 2 p. m. עֲבִידְתַּיכוֹ: Arbeit, Geschäft, *work, business.* | מַי עֲבִידְתַּיכוֹ בְּהַדֵי: was habet ihr zu tun mit . . .? *what have*

you to do with . . .? ‖ שְׁעְבּוּדָא n. m. Verpflichtung, *obligation.*

עבר vb. **Pe.**, Pf. 1 s. עֲבַרִי, 1 p. †עֲבַרִינַן; 2 s. m. עֲבַרְתְּ; Pt. act. עָבַר: überschreiten, *cross;* sq. עַל־ übertreten, *transgress.* | **Itpa.**, Pt. s. f. מִתְעַבְּרָה: schwanger werden, *become pregnant.* ‖ עֶבְרָא n. m., c. עֵבֶר: Seite, Gegend, *side, region.* ‖ מַעְבְּרָא n. m. Fähre, *ferry.* ‖ מַעְבּוֹרָא n. m. Fährmann, *ferryman.*

[1]עגל. לְעֵגֶל adv. alsbald, *soon.*

[2]עגל. עֶגְלָא n. m. Kalb, *calf.*

עַד praep. bis, *until.* ‖ אַדְּ־עַדְּךְ (§4*ek*) conj. während, als, *while, when* (§§56*c*; 58*b*).

עָדָא (§9*b*) pron. dem. s. f. diese, *this.*

עדד. עִדָּנָא n. m., c. עִדָּן; sf. 3 s. m. עִדָּנֵהּ: Zeit, *time.* | הַאדָּנָא adv. jetzt, *now, at this time.*

עָדֵי (§9*b*) pron. dem. s. m. dieser, *this;* p. diese, *these.*

עדף vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. עָדִיף, f. עֲדִיפָא, 1 p. עֲדִיפִינַן, 2 s. עֲדִיפַתְּ, sq. מִן־ besser, *better.*

עוק. עָקָא n. f., p. a. עָקָן: Not, *distress.*

[1]עור vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְעַר: erwachen, *awake.*

[2]עור vb. **Itpa.**, Pt. s. f. מִתְעַוְרָא: blind werden, *become blind.* ‖ עִוֵּר adj., f. עִוְרָא: blind. ‖ עִוְרָא n. m. Blindheit, *blindness.*

עות vb. **Pa.**, Inf. לְעַוּתֵי: verderben, *spoil.*

עָוָא v. ענו.

עַוְיו adj., f. עַוְיָא: stark, *strong.*

עטף **Itpa.**, Pt. מִתְעַטַּף: sich einhüllen, *wrap oneself.*

עֵיבְתָא n. m., עֵיבְתָא n. f. Wolke, *cloud.*

עַיְנָא, עֵינָא n. f., p. (du.) c. sf. 1 p. עֵינַיִן; 3 s. m. †עֵינוֹהִי, עֵינֵיהּ, עֵינֵיהּ, f. עֵינֵיהּ: Auge, *eye.* ‖ עין vb. **Pa.**, Pf. 1 p. עֵינִינַן; 3 s. m. עֵין, 3 p. m. †עֵינוּ; Impf. 1 p. נְעֵין (לְעֵינַן = לְעֵין אֲנַן); Imp. עֵין; Pt. act. s. m. מְעַיֵּן, f. מְעַיְּנָא, 1 s. מְעַיְּנָא: betrachten, untersuchen, *consider, examine.* ‖ מַעְיָנָא n. m. Quelle, *spring.*

עכב vb. **Pa.**, Pt. act. מְעַכֵּב: aufhalten, verhindern, *delay,*

check. | **Itpa.**, Impf. 1 s. אֶעַכַּב: verweilen, *tarry.*

עַכְבְּרָא n. m. Maus, *mouse.*

עַכְנָא (gr.) n. m. (f.) Otter, *adder.*

עַל־[עַלֵּי], עֲלָוֵי praep., sf. 1 s. עֲלָוַי, עֲלַי; 1 p. עֲלָוַן; 2 s. m. עֲלָךְ(י), עֲלָוָךְ(י); 3 s. m. עֲלָוֵיהּ, עֲלַיהּ, עֲלוֹהִי† עֲלָהּ; 3 p. m. עֲלַיְהוֹן†, עֲלָוֵיהוֹן: auf, über, wegen, *upon, over, on account of.* || מִלְּעַל adv. oben, *above.* || עִלַּאי adj. עִלָּאָה; p. עִלָּאֵי oberer, oberster, *upper, uppermost;* לְעִלַּי oben, *above.* || עִלִּיתָא n. f., p. עִלִּיָּתָא; Oberstock, Söller, *upper story, room.* || עלא vb. denom. **Pa.**, Pt. pass. s. m. מְעַלֵּי, d. מְעַלְיָא, s. f. d. מְעַלַּיְתָא (־לִּיתָא), p. m. מְעַלּוֹ, p. f. d. מְעַלְיָתָא, 1 p. מְעַלֵּינַן: vorzüglich, *excellent.* || מְעַלְיוּתָא n. f. Vorzüglichkeit, *excellence.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִתְעַלְיָא, אִתְעַלִּיַת†: vorzüglich werden, *become excellent.*

עלב. עֲלְבָנָא n. m. Bedrückung, *oppression;* p. 83: Anmaßung, *excess of authority.*

עלל. עֲלִילוּתָא n. f. Ränke, *insidiousness.*

עלל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †עַלֵת; 3 s. m. עַל, f. †עַלַת, עַלָא; 3 p. m. †עַלוּ, עוּל; Impf. 1 s. אֵעוֹל; 3 s. m. לֵיעוֹל; 3 p. m. †לֵיעֲלוּן; Imp. s. m. עוֹל, p. m. עֲלוּ; Inf. מֵעַל; Pt. act. s. m. עָיֵל, f. עָיְלָא, p. m. †עָיְלִין, עָיְלוּ, עֲלִי, עָלִין, f. עָיְלָן; 1 s. עָיְלְנָא, 2 s. עָיְלְתְּ, 2 p. עָיְלִיתוּ: hineingehn, *enter.* | **Pa.**, Pf. 2 s. m. עַיֵּלְתְּ; 3 s. m. עַיֵּל, עַלֵל, sf. 3 s. m. עַיְלֵהּ; 3 s., f. עַיְלָא; 3 p. m. עַיְלוּהִי† עַיְלוּ, sf. 3 s. m. עַיְלוּהִי, p. m. עַיְלוּנְהוֹ; Impf. 2 s. m. תְּעַיֵּל; 3 s. m. לְעַיֵּל; 3 p. m. נְעַיְלוּ, sf. 3 s. m. נְעַיְלוּהִי; Imp. עַיֵּל; Pt. act. s. m. מְעַיֵּל, p. m. †מְעַיְלִין, 1 p. מְעַיְלִינַן: 1. hineinbringen, hineinführen, *cause to enter;* 2. intr. = **Pe.** || מֵעֲלֵי, מַעֲלֵי n. p. m. c. Eingang, Rüsttag, *entrance, commencement, day before.* || מַעֲלָנָא n. m. Eingang, *entrance.*

עָלְמָא n. m. Welt, Äon, *world, aeon;* das Volk, *the people.*

עָלְמָא דְאָתֵי die zukünftige Welt, *the world to come.* | לְעָלַם adv. auf immer, *for ever.* | בְּעָלְמָא adv. bloß, *merely.* | מִלֵּי דְעָלְמָא weltliche Dinge, *secular matters;* Gegensatz *(opposite):* מִלֵּי דְשַׁמַיָּא Dinge, die sich auf Gott (Religion, Sittlichkeit) beziehen, *matters appertaining to God (religion, morality).* | כָּלֵי עָלְמָא tout le monde. | אֱנַשׁ מֵעָלְמָא irgend ein Mann, *any man.*

עֻלֵּם n. m. Jüngling, *young man.*

עַמּוּדָא n. m., p. עַמּוּדֵי: Säule, *column.*

עמם. עַמָּא n. m., sf. 3 s. m. עַמֵּהּ; p. †עַמְמִין; d. †עַמַּיָּא: Volk, *people;* p. = גּוֹיִם Nichtjuden, *Gentiles.*

עֲמִיקָא adj., s. f. d. עֲמִיקְתָּא; p. עֲמִיקֵי: tief, *deep.*

עֲמַר n. m., d. עֲמָרָא: Wolle, *wool.* | גַּפְנָא עֲמַר v. גַּפְנָא.

עמא. עַמִּיתָא n. m., sf. 2 s. m. עַמִּיתָךְ; בַּר עַמִּיתָא: Volksgenosse, *fellow-tribesman.*

[1] ענא vb. **Pe.,** Pf. s. m. c. sf. 2 s. m. עֲנָתָךְ; Pt. act. עָנֵי: antworten, *answer.*

[2] ענא. עִנְיָנָא n. m., c. עִנְיָן: Angelegenheit, *affair.*

[3] ענא. עָנִי adj., d. עַנְיָא; p. עָנְיֵי: arm, *poor.* || עַנְיוּתָא n. f., sf. 1 s. †תִּי: Armut, *poverty.* || ענא vb. denom. **Itpe.,** Pt. מִתְעַנֵּי: arm werden, *become poor.* || תַּעֲנִיתָא n. f., p. תַּעֲנִיתָא: Fasten, *fasting.*

עִנְבָא n. m., p. עִנְבֵי: Weintraube, *grape.* || עִנְבְתָא, עֲנָבְתָא n. f. id.; Augenbeere (ein Fehler im Auge), *pustule.*

ענג vb. **Pa.,** Pt. pass. 2 s. מְעַנְּגַתְּ: vergnügt machen, *delight.*

ענז. עִזָּא n. f., p. עִזֵּי: Ziege, *goat.*

עָנָנָא n. m., p. עֲנָנֵי: Wolke, *cloud.*

עַנְפָא n. m., p. c. sf. 3 s. m. עַנְפּוֹהִי†: Zweig, *branch.*

ענש vb. **Pe.,** Pt. act. עָנֵשׁ: bestrafen, *punish.*

עסק vb. **Pe.,** Pt. act. 1 p. עָסְקִינַן, 2 p. עָסְקִיתוּ; pass. s. m. עָסִיק, 1 p. עָסְקִינַן, 2 p. עָסְקִיתוּ: beschäftigt

sein, *be occupied.* | **Itpa.**, Pf. 2 s. m. אֶתְעַסַּקְתָּ, אֶתְעַסַּקְתְּ; Impf. 3 p. m. †יִתְעַסְּקוּן; Inf. לְאֶתְעַסּוּקֵי; Pt. p. m. מִתְעַסְּקֵי: sich beschäftigen, *busy oneself.* || עֵסֶק n. m., d. עִסְקָא; sf. 2 s. m. עִסְקָךְ: Geschäft, *business.*

עפף vb. **Pe.**, Pt. act. עָיֵף; pass. עִיף, עַיִף: doppelt legen, verdoppeln, *fold twice, double.* | **Pa.**, Pt. pass. מְעַפַּף: verdoppeln, *double.*

עֲפָרָא n. m., sf. 2 s. f. עַפְרָךְ; 3 s. m. עַפְרֵהּ: Staub, *dust.*

עצב vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. עֲצִיבָא, p. m. d. עֲצִיבֵי, 2 s. f. עֲצִיבַת: betrübt, *sad.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. †אֶעֱצִבוּ: sich betrüben, *become sad.* || עֶצְבָּא n. m. Betrübnis, *sadness.*

עֲצַרְתָּא n. f. Wochenfest, *Pentecost.*

עִקְבָּא n. m. Ferse, *heel.* | בְּעִקְבָּא דְּ: hinter, nach, *behind, after.*

עִקָּרָא n. m. Wurzel, *root.* | מֵעִקָּרָא adv. anfänglich, *at first.* || עֲקַר vb. denom. **Pe.**, Pt. act. s. m. עָקַר, f. עָקְרָא, 1 s. עָקְרְנָא: entwurzeln, zu Grunde richten, losreißen, *uproot, destroy, remove.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְעֲקַר, p. m. †אִתְעֲקִרוּ; Pt. מִתְעֲקַר: losgerissen werden, entwurzelt werden, *be pulled, move, be uprooted.* | **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּעַקַּר: ziehen, *pull out.* || עֲקָרָא m. n. unfruchtbar, *barren.* || עֲקִירָא, עֲקָרָא n. m. Kastrierter, *castrate.*

עַקְרַבָּא n. (m.), p. עַקְרַבֵּי: Skorpion, *scorpion.*

[1] ערב. עָרְבָּא n. m., p. †עָרְבִין: Bürge, *sponsor.*

[2] ערב vb. denom. **Pe.**, Pt. act. s. f. עָרְבָא: untergehen, *set.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְעָרַב: id.

עֲרַטְלַי adj. nackt, *naked.*

עַרְסָא n. m., sf. 3 s. m. עַרְסֵהּ: Bahre, *bier.*

עַרְפְּלָא n. m. Gewölk, *clouds.*

[1] עֲרַק vb. **Pe.**, Pf. 3 sf. †עַרַקְתָּ, עֲרָקָא; Impf. 3 s. f. תָּעְרֹק, תֶּעֱרֹק: fliehen, *flee.*

[2] ערק. עַרְקְתָּא n. f. Riemen, *thong.*

ערר. מְעָרְתָּא n. f., sf. 3 s. m. מְעָרְתֵּהּ; p. מְעָרָתָא: Höhle, *cave.*

עשׂא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 p. m. עִשִּׁיתָנְהוּ; Inf. c. sf. 3 p. עַשְׁוֹתָנְהוּ: zwingen, *force.*

עֲשָׁבָא n. m., p. עִשְׂבֵי: Kraut, *herb, herbage.*

עֲשַׂר n. m., עֲשָׂרָה n. f. 10. ‖ עֲשִׂירָאָה n. m. zehnter, *tenth.* ‖ עֶשְׂרִין n. p. 20.

עֲשִׁיק adj. teuer, *dear.*

עֲתִיד adj. zukünftig, *future;* sq. Inf. sive Pt. in der Zukunft, *in the future.*

עֲתִיק adj., f. d. עַתִּיקְתָּא: alt, *old.* ‖ עָתְקָא n. m. Alter, *old age.*

עתר vb. **Itpa.**, Pf. 1 s. אֶעַתַּרִי, 3 s. m. אִתְעַתַּר; Impf. 2 p. m. תִּתְעַתְּרוּ: reich werden, *grow rich.* ‖ עַתִּיר adj., s. f. d. עַתִּירְתָּא; p. m. עַתִּירֵי: reich, *rich.* ‖ עֲתִירוּתָא n. f., sf. 1 s. †תִּי־: Reichtum, *riches.*

פ

פְּגַע vb. **Pe.**, sq. בְּ treffen, *meet.*

פגר vb. **Itpa.**, Impf. 1 s. אִפַּגַּר: müßig gehen, *be idle.* ‖ פִּגְרָא n. m. Schadenersatz, *compensation for damages.*

פדא, פדע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. פַּדְעֵהּ, פַּדְיֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. פַּדְעוּהִי, פַּדְיוּהִי†; Pt. act. פָּדֵע, פָּדֵי: verwunden, *bruise, wound.* ‖ פַּדַעְתָּא n. f. Wunde, *bruise, wound.*

פוש vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. פָּשׁ; 3 p. m. פּוּשׁ, f. פָּשָׁא; Pt. act. פָּיֵשׁ: übrig bleiben, *remain.*

פַּוִּיז adj., d. פַּוִּיזָא: übereilt, *hasty.* ‖ פַּוִּיזוּתָא n. f., sf. 2 p. m. פַּוִּיזוּתַיכוֹ: Übereilung, *haste.*

פַּחְדָּא n. m., sf. 2 s. m. פַּחְדָּךְ: Furcht, *fear.*

פַּחְרָא n. m. Töpfer, *potter.*

פחת vb. **Pe.**, Inf. לְמִפְחַת: sq. מִן verringern, *diminish.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְפְּחֵת: schadhaft werden, *become rickety.*

פטם vb. **Pa.**, Inf. פַּטּוֹמֵי: (mästen), besänftigen, *mollify.*

פטר vb. **Itpe.**, Pf. 2 p. m. אִתְפְּטַרִיתוּ; 3 p. m. אִתְפְּטוֹר; Inf. לְפִטּוֹרֵי: sich verab-

schieden, *take leave.* | **Pa.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 p. m. פַּטַּרְתָּנוּן†; 2 p. m. †פַּטַּרְתּוּן; 3 s. m. פַּטַּר: entlassen, entbinden, *dismiss, free from obligation.*

פִּילָא n. m. Elefant, *elephant.*

פכח vb. **Pa.**, Inf. לְפַכּוֹחֵי: schwinden machen, *cause to vanish.*

פלא. פְּלָן adj., d. פְּלָנְיָא; s. f. d. פְּלָנִיתָא: ein gewisser, *a certain one.*

פְּלַג vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †פְּלַגוּ; Impf. 3 p. m. נִפְלְגֵי; Imp. s. m. פְּלַג, p. m. פִּלְגוּ; Inf. מִפְלַג; Pt. pass. s. f. פְּלִיגָא; p. m. פְּלִיגֵי: teilen, austeilen, unterscheiden, *distribute, divide, deal out, distinguish;* Pt. pass. abweichend, verschiedener Meinung, *contrary, of a different (contrary) opinion.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. m. †אִתְפְּלִגוּ; Pt. p. m. מִתְפַּלְגֵי: geteilt werden, verschiedener Meinung sein, *be divided, be of a different (contrary) opinion, be divided in opinion.* || פַּלְגָא n. m. Hälfte, *half.* || פַּלְגָא n. m. ein streitsüchtiger Mensch, *a quarrelsome man.*

פלך vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. פַּלְכָא: spinnen, *spin.*

פְּלָטָא (lat.?) n. m., p. פְּלָטֵי: Schlag, *stroke.*

פִּלְפְּלְתָּא (sanscr.) n. f. Pfefferkörnchen, *grain of pepper.* || פִּלְפּוֹלָא n. m., sf. 1 s. פִּלְפּוֹלַי: Scharfsinn, *keen mind.*

פֻּמָּא n. m., c. פֻּם; sf. 2 s. m. פֻּמָּךְ; 3 s. m. פֻּמֵּהּ; 3 p. m. פֻּמַּיְהוּ: Mund, *mouth.* || לְפֻם praep. gemäß, *according to.*

פנא vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְפְּנִי; Impf. 2 p. †תִּתְפְּנוּן; 3 p. m. †יִתְפְּנוּ, לִפְנוּ; Pt. s. m. מִתְפְּנֵי: sich wenden, frei sein, die Notdurft verrichten, *turn about, be free, ease oneself.* || פְּנָיָא n. m. Abend, *evening.*

פנק vb. **Pa.**, Pt. pass. p. f. †מְפַנְּקָן: verweichlichen, *pamper.* || מְפַנְּקוּתָא n. f. Verweichlichung, *pampered condition.*

פסד vb. **Pe.**, Pt. pass. פָּסִיד: schädigen, *injure.* || **Af.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 p. אַפְסַדְתָּנְהוּ; Pt. act. p. f. מַפְסְדָן, id.

פסל vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. sf. 3 s. m. פְּסָלֵהּ; pass. 1 s. פְּסִילְנָא: untauglich machen, *render unfit.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַפְסֵל, id.

פְּסַק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. פְּסַקֵהּ; 3 p. m. †פְּסַקוּ, sf. 3 s. m. פְּסָקוּהִי; Inf. מְפְסַק; Pt. act. s. m. פָּסֵק, p. m. פְּסָקֵי; pass. s. m. פְּסִיק: abschneiden, zerschneiden, *cut off, cut through.* | **Pa.**, Inf. לְפַסּוֹקֵי: zerschneiden, *cut through.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַפְסֵק; Pt. act. s. f. מַפְסְקָא: 1. = **Pa.**; 2. sich unterbrechen, *interrupt oneself.* || פְּסוּקָא n. m., sf. 2 s. m. פְּסוּקָיךְ: Bibelvers, *Scriptural verse.* | פסק vb. denom., Imp. פְּסֹק: (einen Bibelvers) hersagen, *recite (a Scriptural verse).*

פְּקָא v. פקע.

פקד vb. **Pa.**, Pf. 3 s. f. פִּקְדָא; Imp. p. m. פַּקְדוּ; Pt. pass. 2 s. מְפַקְדְתְּ: befehlen, *command;* ein Testament hinterlassen, *leave a will.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַפְקֵד; Pt. act. s. m. מַפְקֵד, p. m. מַפְקְדֵי: in Verwahrung geben, *deposit.*

פקע vb. **Af.**, Infin. לְאַפְקוֹעֵי; Pt. act. מַפְקַע: entziehen, *withdraw.* || פְּקָא, פְּקָעָא n. m. Spalte, *fissure.* || פְּקָעְתָא n. f. Ebene, Tal, *plain, valley.*

[1]פְּקַר n. m. Geschäfte, *dealings.*

[2]פקר vb. **Af.**, Imp. אַפְקַר: freigeben, *give free.* || הַפְקָרָא (hebr.) n. m. Zügellosigkeit, *licentiousness.*

פְּקָתָא v. פקע.

פַּרְדֵּסָא n. m. Baumgarten, *park.*

פַּרְדַּכְשָׁא (pers.?) n. m. Fürst, *prince.*

פרהגבנא (orig.?) n. m. Beamter, *official.*

בְּפַרְהֶסְיָא (gr.) adv. öffentlich, *publicly.*

פַּרְוָנְקָא (pers.) n. m. Bote, *messenger.*

פַּרְזְלָא n. m. Eisen, *iron.*

פרח vb. **Pe.**, Pf. 3 p. †פָּרְחוּ, פָּרוּחַ; Pt. act. s. m. פָּרַח, p. f. פָּרְחָן: fliegen, davonfliegen, *fly, fly off.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m.

אַפְרֵחֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. נַפְרַחַהּ: fliegen lassen, *cause to fly off.*

פרט vb. **Pa.**, Pt. act. מְפָרֵט: einzeln aufzählen, *specify.* || [פְּרִיטָתָא] n. f., p. פְּרִיטָיָא, פְּרִיטֵי: Kleingeld, *small change.*

פְּרְיָא (gr.) n. m., sf. 1 s. פְּרְיַי; 2 s. m. פְּרְיָךְ: Lager, *couch.* | פְּרִיוָתָא n. f. id.

פרך vb. **Pa.**, Inf. לְפַרּוֹכֵי, **Af.**, Inf. לְאַפּוֹרוֹכֵי: zerreiben, *bruise.*

פַּרְסָא (pers.) n. m., p. פַּרְסֵי: Parasange, *parasang.*

פְּרְסָא (gr.) n. m. Vorrichtung, *contrivance.*

פַּרְסָאָה n. m. Perser, *Persian.*

פִּרְסְתָּקָא (pers.) n. m. Bote, *messenger.*

פרע vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. פְּרַעְתָּיךְ, 3 s. m. פְּרַעְתֵּהּ; Imp. s. m. c. sf. 1 s. פְּרַעְנִי(י)ן; Pt. act. פָּרֵע, sf. 3 s. m. פָּרְעֵהּ, 2 s. c. sf. 1 s. פָּרַעְתִּין: bezahlen, *pay.* | **Itpe.**, Imp. אִתְפְּרַע: sich bezahlen lassen, *be paid.*

פרץ vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. פְּרִיצָא: ausgelassen, *licentious.*

פַּרְצוֹפָא (gr.) n. m., sf. 3 s. m. פַּרְצוֹפֵהּ: Gesicht, *countenance.*

פרק vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 1 p. לְפָרְקָנָן: 1. einstürzen, *fall in;* 2. erlösen, *deliver.* | **Pa.**, Inf. לְפָרּוֹקֵי, sf., 3 s. m. לְפָרּוֹקֵהּ, 3 p. m. לְפָרּוֹקְהוֹן; Pt. act. מְפָרֵק, 1 s. מְפָרְקְנָא: 1. trennen, *separate;* 2. erlösen, *deliver;* 3. auf eine Widerlegung antworten, *meet a question of objection.* || פִּרְקָא n. m. Vortrag, *discourse.* || פִּרּוּקָא n. m., p. פִּרּוּקֵי: Antwort auf eine Widerlegung, *answer to a question of objection.*

פרקד. אַפַּרְקֵד adv. rücklings, *on the back.*

פרר. [פָּרְתָא] n. f., p. פָּרֵי: Kleie, *bran.*

[1]פרשׁ vb. **Pe.**, Inf. לְמִפְרַשׁ; Pt. act. p. m. פָּרְשִׁי: 1. sich absondern, *separate oneself;* 2. reisen, *travel.* | **Pa.**, Pt. act. מְפָרֵשׁ; pass. s. m. מְפָרַשׁ, p. m. מְפָרְשִׁי: 1. absondern, *separate;* 2. genau angeben, *specify.* ||

פֵּרוּשָׁא n. m., sf. 3 s. m. פֵּרוּשֵׁהּ: Erklärung, *explanation.* | בְּפֵרוּשׁ adv. ausdrücklich, *explicitly.*

[2]פרש. פָּרָשָׁא n. m. Reiter, *horseman.*

פַּרְתָּא n. m. Exkrement, Mist, *excrements, dung.* | פְּרָתָא adv. ein wenig, *a little.*

פשט vb. **Pe.,** Pf. 3 p. m. †פְּשַׁטוּ, sf. 3 s. m. פַּשְׁטוּהִי; Imp. פְּשֹׁט; Pt. act. 1 s. פָּשְׁטְנָא; pass. s. f. פְּשִׁיטָא: 1. ausstrecken, *stretch out;* 2. einen Zweifel lösen, *straighten out a difficulty;* Pt. pass. klar, selbstverständlich, *clear, self-evident.* | **Itpe.,** Pf. 3 s. f. אִתְפְּשִׁטָא: gelöst werden, *be solved.* || פְּשָׁטָא n. m. natürlicher Lauf, *natural course.*

פִּשְׁקָנָא n. m. Rabe, *raven.*

פשר vb. **Pa.,** Pt. act. מְפַשֵּׁר; pass. מְפַשַּׁר: deuten, *interpret.* || אֶפְשָׁר n. m. Möglichkeit, *possibility;* möglich, *possible.*

פִּתְגָמָא n. m., p. פִּתְגָמֵי: Wort, *word.*

פתח vb. **Pe.,** Pf. 1 p. †פְּתַחְנָא; 3 s. f. פְּתַחָא, p. m. †פְּתַחוּ; Imp. s. m. פְּתַח, p. m. פְּתַחוּ; Inf. לְמִפְתַּח; Pt. act. פָּתֵח: öffnen, *open.* || פִּתְחָא n. m. Tür, *door.*

פַּתְיָא n. m. Topf, *pot.*

פְּתְיָא n. m. Breite, *breadth.*

פְּתִילְתָּא n. f., p. פְּתִילֵי, sf. פְּתִילָתָא: Docht, *wick.*

פִּתְקָא (gr.) n. m. Tafel, *tablet.*

פְּתוֹרָא n. m., sf. 2 s. m. פְּתוֹרָךְ: Tisch, *table.*

פַּתָּא n. m. Brot, *bread.*

צ

צבא vb. **Pe.,** Pt. act. 2 s. f. צָבֵית: wollen, *want.* || צְבוּ n. f. Wille, Ding, Bedarf, *will, thing, need.*

צבע. [אֶצְבְּעָתָא, אֶצְבַּעְתָּא] n. f., p. c. sf. 1 s. †אֶצְבְּעָתַי; 3 s. m. אֶצְבְּעָתֵהּ: Finger, *finger.*

צְבוּרָא n. m. coll. Gemeinde, *congregation.*

[1]צבת, צות vb. **Itpa.,** Pt. s. f. מִצְטַבְּתָא (מִצְטַוְּתָא): sich ge-

sellen, *be attached.* | צַבְתָּא (צוּתָא) n. m. (f.), sf. 1 p. (צוֹתָן) צַבְתַּיִן: Gesellschaft, *company.*

[2]צבת. צַבְתָּא n. f. Zange, *tongs.*

צַדִּיקָא n. m., p. צַדִּיקֵי: Gerechter, *righteous man.* || צְדָקְתָּא n. f. Almosen, *alms-giving.*

צַוָּא(א)רָא n. m. Hals, *neck.*

צוד vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. צוֹד; Pt. act. 1 s. צָיֵדְנָא: jagen, fangen, *hunt, catch.* | **Itpe.**, Impf. 3 p. f. לִתְצָדָה; Inf. אִתְצוֹדֵי; Pt. p. m. מִתְצָדֵי: pass. || צַיּוֹדָא n. m., p. †צַיּוֹדִין: Fischer, *fisherman.*

צוח vb. **Pe.**, Inf. מְצוֹחַ; Pt. act. 1 p. צָוְחִינַן: schreien, *cry.*

צְוִיצְתָּא n. f. = צִיצְתָּא q. v.

צור vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. צָר: sq. עַל: belagern, *besiege.*

צות vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. צָאֵת, f. צָיְחָא, 2 s. צָיְחַתְּ: gehorchen, *obey.* | **Af.**, Impf. 2 p. m. תְּצִיתוּ; Imp. אֲצִית: hören, *hearken.*

צות v. צבת.

צָחֵי, צָחָא vb. **Pe.**, Pt. act. 2 s. צָחֵית: dürsten, *be thirsty.*

צִיבֵי n. p. m. Brennholz, *kindling wood.*

צין vb. denom. **Pa.**, Pf. 3 s. m. צִיֵּן; Pt. act. מְצַיֵּן: kenntlich machen, bezeichnen, *mark.*

צִיצְתָּא n. f. Haarlocke, Flamme, *forelock, flame.*

צלא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. †צְלֵיתִי, צְלֵי; Impf. 1 s. אֲצַלֵּי; 3 s. m. יְצַלֵּי; Pt. act. s. m. מְצַלֵּי, p. m. מְצַלְּיָנָא, 1 s. מְצַלֵּינָא: beten, *pray.* | **Af.**, Inf. אַצְלוּיֵי; Pt. act. מַצְלֵי, p. מַצְלוּ: neigen, beugen, *incline, bend.*

צלב vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. †צָלְבִין: kreuzigen, *crucify.*

[1]צלח vb. **Pa.**, Pt. act. p. m. מְצַלְּחִי: spalten, *cleave.*

[2]צלח vb. **Af.**, Pt. Act. מַצְלַח: Erfolg haben, *succeed.*

[1]צלל vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לְצֵל; Pt. pass. s. m. צִיל, צֵיל, צְלִיל, f. צִילָא, p. m. צִילֵי: klar sein, *be clear.* || צִילוּתָא n. f. Klarheit, *clear mind.*

[2]צלל. צַלָּא n. m. Fell, Leder, *hide, leather.* || צַלָּלָא n. m. Gerber, *tanner.*

[צַלְמָא] n. m., p. †צַלְמַנַיָּא: Bild, Götzenbild, *image, idol.*

צמת vb. **Pe.**, Inf. מְצַמֵּת: zusammenziehen, *contract.*

צַנָּא n. m. Korb, *basket.*

צנן vb. **Pa.**, Inf. לְצַנּוֹנֵי: abkühlen, *cool off.*

צנע vb. **Pe.**, Pt. pass. s. f. צְנִיעָא, p. f. a. צְנִיעָתָן, 2 s. f. צְנִיעָת: züchtig, heimlich, *modest, secretive.* ‖ צְנָעָא n. m. Verborgenheit, *secrecy.* בִּצְנָעָא: heimlich, *secretly.* ‖ צְנִיעוּתָא n. f. Züchtigkeit, Verborgenheit, *modesty, secrecy.*

צנף vb. **Pe.**, Pt. act. צָנֵף: wiehern, *neigh.*

צִנּוֹרָא n. m. Loch (in der unteren Türschwelle), *door-socket.*

צער vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. צְעַרְתֵּהּ; 2 s. m. c. sf. 1 s. צְעַרְתַּן; 3 p. m. c. sf. 1 s. צַעֲרוּן; Imp. s. m. c. sf. 1 s. צָעֲרֵן; Inf. צַעוֹרֵי; sf. 1 s. לְצַעוֹרַן; Pt. act. s. m. c. sf. 1 s. מְצַעֲרַן, p. m. מְצַעֲרַיָּא(ן), 2 s. f. מְצַעֲרָת: quälen, beschimpfen, *vex, insult.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִצְטַעַר; Impf. 1 s. אֶצְטַעַר, לָ 1 p. נִצְטַעַר; 3 s. m. נִצְטַעַר; Pt. act. s. m. מִצְטַעַר: sich quälen, sich grämen, *be vexed, be grieved.*

צְפוֹנָא n. m. Norden, *north.*

צפח. צְפַחְתָּא n. f. Matte, *mat.*

צפר[1]. צַפְרָא n. m. Morgen, *morning.* לְצַפְרָא, בְּצַפְרָא: morgens, *in the morning.*

צפר[2]. צִפְּרֵי n. m., p.: Vogel, *bird.* ‖ צִפְּרְתָּא n. f. id.

צפר[3]. צְפִירָא n. m. Ziegenbock, *he-goat.* ‖ צְפִירְתָּא n. f. Ziege, *she-goat.*

צרא. צְרִיָא n. m. Spalt, *crack.*

צ' (etym.?) מַרְבְּנַן n. m.: Gelehrter, *scholar.*

צרך vb. **Pe.**, Pt. pass. צְרִיךְ, 2 p. צְרִיכִיתוּ: nötig, *necessary;* bedürftig, *in need.* | **Itpe.**, Pf. 1 s. אִצְטְרִיכִי; 3 s. m. אִצְטְרִיךְ; Pt. s. m. מִצְטְרִיךְ: bedürftig sein, nötig haben, *be in need, need.*

צרף vb. **Itpa.**, Impf. 3 s. m. לִצְטָרְפִי, 3 p. m. לִצְטָרְפִי; Pt. p. m. מִצְטָרְפִי: vereinigt werden, *be joined.*

צרר vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. צַר; Inf. מִצְרַר, מִצָּרַר; Pt. act. s. m. צָרֵר, צָרַר: einwickeln, zusammenbinden, *wrap up, tie up.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְצַיְּרֵהּ: id.

ק

קַבָּא n. m., p. קַבֵּי: Ḳab (ein Maß, *a measure).*

[לְקָבֵל] praep., sf. 1 s. †לְקָבְלִי; 1 p. †לְקָבְלָנָא: entgegen, gegen, *opposite, against.* | קבל vb. denom. **Pa.**, Pf. 1 s. †קַבֶּלְתְּ; 1 p. †קַבֶּלְנָא, sf. 2 s. m. קַבְּלָךְ; 2 s. m. קַבֶּלְתָּ, sf. 1 s. קַבְּלַתָּן, 3 s. m. קַבְּלָתֵהּ; 2 p. m. †קַבֶּלְתּוּן; 3 s. m. קַבֵּל, sf. 3 s. m. קַבְּלֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. קַבְּלוּהִי; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. f. אֲקַבְּלַהּ; 1 p. c. sf. 3 s. f. נְקַבְּלַהּ; 3 p. m. לְקַבְּלוּ; Pt. act. מְקַבֵּל, 2 p. מְקַבְּלִיתּוּ: erhalten, empfangen, *receive, accept.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. f. תִּתְקַבֵּל, תִּתְקַבַּל; Pt. s. m. מִתְקַבַּל: angenommen werden, aufgenommen werden, *be received, be accepted.* | **Af.**, Inf. אַקְבּוֹלֵי, sq. אַפֵּי דִּפְלָנְיָא: begrüßen, *greet, salute.*

קְבָנְתָא n. m. Zinne, *turret.*

קבע vb. **Af.**, Pt. act. מַקְבַּע: festsetzen, *fix, appoint.*

קבץ vb. **Pe.**, Imp. קְבֹץ = קפץ q. v.

קבר vb. **Pe.**, Impf. 3 p. †יִקְבְּרוּן, sf. 3 s. m. †יִקְבְּרִנֵּהּ; Pt. pass. קְבִיר: begraben, *bury.* | **Pa.**, Impf. 3 s. m. †יְקַבֵּר: id. || קְבָרָא n. m., sf. 3 s. m. קִבְרֵהּ; p. קִבְרֵי: Grab, *tomb.*

קְבוֹרָא n. m. Knäuel, Blütenknäuel, *coil, cluster.*

קְדַח vb. **Pe.**, Pt. act. s. f. קָדְחָה: aufsprossen, *sprout up, grow up.*

[קָדָם] praep., sf. 1 p. †קָדָמְנָא, קָדָמַי†נָא; 2 p. m. †קָדֶמֵיכוֹן; 3 s. m. †מִן־קָדָמוֹהִי; קֳמֵי praep., sf. 1 p. קֳדָמַן; 2 s. m. קָדָמָךְ; 3 s. m. קָדָמֵהּ; 3 p. m. קָדָמֵיהוֹן: vor, *before.* | מִן־קָדַמַת דְּנָא† adv. vormals, *heretofore.* || מִקָּדֵי דְ conj. sq. Impf. bevor, *before.* | קַדְמָאָה, קַדְמָתָא adj., f. קַדְמָא†, קַדְמֵיתָא, קַדְמָיְתָא, p. m. קַדְמָאֵי, p. f.

קַדְמָיְתָא, קַדְמַיְתָא: erster, *first.* ‖ קָדֵם vb. denom. **Pe.,** Pt. act. sf. קָדְמָה, sq. לְ vorangehen, überholen, *precede, overtake.* | **Pa.,** Pf. 3 s. m. קִדֵּם; 3 p. m. קִדּוּם (sive קְדוּם **Pe.**), sf. 2 s. m. קִדְּמוּךְ; Impf. 1 p. נְקַדֵּם (לְקַדֵּם); Imp. s. m. קַדֵּם, p. m. קַדְּמוּ; Inf. קַדּוּמֵי; Pt. act. p. מְקַדְּמֵי, sq. לְ (nota accus.) sive verbo in eadem forma (§69*a*): früh tun, zuvorkommen, *do early, anticipate.* | **Af.,** Impf. 3 p. m. לְקַדְּמוּ; Imp. s. אַקְדֵּם; p. אַקְדְּמוּ, sf. 3 s. f. אַקְדְּמוֹהִי; Inf. אַקְדּוּמֵי: früh tun, schnell sein, *do early, be quick.*

קִדְרָא n. f., sf. 2 s. m. קִדְרָךְ: Topf, *pot.*

קְדַשׁ vb. **Pe.,** heilig werden, *become holy.* יוֹמָא קְדֵשׁ: der (Sabbat)Tag hat begonnen, *the day (of the sabbath) has commenced.* | **Pa.,** Inf. לְקַדּוֹשֵׁי: für heilig erklären, *pronounce holy* = 1. (obj. אִתְּתָא) trauen, *betroth;* 2. den Segenspruch am Eingange des Sabbats sprechen, *say the benediction at the commencement of the sabbath.* | **Af.,** Pf. 1 s. אַקְדֵּשִׁי: weihen, *dedicate.* ‖ קַדִּישׁ adj., d. קַדִּישָׁא: heilig, *holy.* ‖ קְדֻשָּׁא n. m. Heiligkeit, *holiness.*

קָלָא n. m., c. קָל: Stimme, *voice.*

קוּם vb. **Pe.,** Pf. 1 p. †קָמְנַן; 2 s. m. קָמְתְּ; 3 s. m. קָם; 3 s. f. קָמַת, קָמָה; 3 p. m. †קָמוּ, קוּם; Impf. 1 s. אֵקוּם, אֲקוּ; 1 p. נְקוּם, נְקוּ; 2 p. m. תְּקוּמוּ; 3 s. m. †יְקוּם, לֶקוּ; 3 s. f. †תְּקוּם, תֵּקוּ; 3 p. m. לֶקוּמוּ, תֵּקוּם; Imp. s. קוּם; Pt. act. s. m. קָא(ק), קָאֵי, קָאֵם (§38*d*), f. קָיְמָא, p. m. קָיְמִי, קָיְמוּ, p. f. †קָיְמָן; 1 s. קָאֶמְנָא (קָאֲמִינָא), 2 s. קָיְמְתְּ; pass. s. m. קִים, f. קְיְמָא: aufstehen, stehen, bestehen bleiben, *rise, stand, remain;* Pt. pass. feststehend, *certain.* תֵּקוּ: die Frage bleibe unbeantwortet, *the question remain unanswered.* | **Pa.,** Pf. 1 s. †קַיֵּמִת; Impf. 1 s.

אֲקַיֵּם, 1 p. נְקַיֵּם; Imp. p. קַיְּמוּ; Pt. act. 1 s. מְקַיְּמָנָא; pass. s. m. מְקַיָּם, s. f. מְקַיְּמָא: erfüllen, feststellen, *fulfil, establish;* מְקַיָּם: am Leben erhalten, *living.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתְקַיָּם; Impf. 3 s. f. תִּתְקַיָּם; Pt. מִתְקַיָּם: erhalten bleiben, *remain.* | **Af.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. f. אוֹקְמַנַהּ; 2 s. m. c. sf. 3 s. f. אוֹקְמַתָּא; 2 p. m. †אוֹקְמְתוּן; 3 s. m. אוֹקֵם, sf. 2 p. m. אוֹקְמַנְכוֹ; 3 p. m. c. sf. 3 s. f. אוֹקְמוּהָ; Impf. 1 s. אוֹקֵם, sf. 3 s. m. אוֹקְמִנֵּהּ, 3 s. f. אוֹקְמִנַּהּ; 3 s. m. לוֹקֵם, sf. 3 p. לוֹקְמִנְהוֹ; Imp. אוֹקִי, sf. 1 s. אוֹקְמַן; Inf. אוֹקוֹמֵי; Pt. act. s. m. מוֹקֵם, מוֹקֵי; 1 s. מוֹקְמָנָא, 1 p. מוֹקְמִינַן, 2 s. מוֹקְמַתְּ, 2 p. מוֹקְמִיתוּ: aufrichten, bestehen lassen, stellen, sich beziehen lassen, *raise, cause to remain, place, cause to refer.* | **Ittaf.**, Pt. מִתּוֹקֵם: sich beziehen, *refer.* ‖ קַיָּם adj. am Leben, beständig, *living, abiding.*

קוּפָּא n. m. Nadelöhr, *eye of a needle.*

[קוֹרְתָּא] (hebr.) n. f., p. קוֹרֵי: Balken, *beam.*

קטל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. קְטַלְתֵּהּ; 2 s. קְטַלְתָּ, sf. 3 p. m. קְטַלְתְּנְהוֹ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. קַטְלֵהּ, 3 p. m. קְטָלְנְהוֹ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. קַטְלוּהִי, 3 p. m. †קַטְלִינוּן; Impf. 1 s. c. sf. 3 p. m. †אֶקְטְלִנּוּן, אֶקְטְלִנְהוֹ; 1 p. נִקְטֹל, sf. 3 p. m. †נִקְטְלִנּוּן; 2 s. m. תִּקְטֹל; 2 p. m. c. sf. 3 p. m. תִּקְטְלוּנְהוֹ; 3 p. c. sf. 2 s. f. לְקַטְלוּךְ; Imp. s. m. קְטֹל, sf. 3 s. f. קַטְלַהּ, p. f. †קְטָלָן; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִקְטְלֵהּ; Pt. act. s. m. קָטֵל, קָטְלִי, †קָטְלִין, p. m. †קָטְלוֹ, 1 s. קָטְלָנָא, 1 p. קָטְלִינַן, 2 s. קָטְלַתְּ, 2 p. קָטְלֵיתוּ; pass. s. m. קָטִיל, d. קְטִילָא: töten, *kill, murder.* | **Itpe.**, Impf. 2 p. m. †תִּתְקַטְלוּן; Pt. מִתְקַטֵּל: pass. ‖ קַטְלָא n. m. Tod, *death.*

קְטִין adj., d. קְטִינָא; p. קְטִינֵי: klein, *small.* ‖ קְטָנָא n. m. Winzigkeit, *smallness.*

קטע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. m. קְטַעְתֵּהּ; Pt. pass. s. f. d. קְטִיעָתָא: abschnei-

den, verstümmeln, *cut off, curtail.*

קטף vb: **Itpe.**, Pt. מִקְּטֵף: abgeschnitten werden, *be cut off.*

קטר vb. **Pe.**, Imp. קְטַר: binden, *tie.* || קִטְרָא n. m., p. קִטְרֵי: Knoten, *knot.*

קִטְרָא n. m. Rauch, *smoke.* || אַקְטַרְתָּא n. f. etwas, das Rauch verursacht, *something that causes smoke.*

קַיְטָא, קֵיטָא n. m. Sommer, *summer.*

קֵיסָא n. m., p. קִיסֵי: Holzstück, *piece of wood.*

קֵיסָר: Caesar.

קֵירָא n. m. Wachs, *wax.*

קלא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. קְלֵית; 3 p. c. sf. 3 p. קְלוֹנֵהוּ; Impf. 3 s. m. לְקְלֵי, sf. 3 s. m. לְקְלֵהּ; Pt. act. קָלֵי; pass. s. f. קְלִיָא: sengen, verbrennen, *parch, roast.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִקְּלֵי; Pt. p. f. מִקְּלֵינָן, 1 p. מִקְּלֵינָן: pass.

[1]קלל. קַלָּא (?) n. m. Stein, *stone.*

[2]קלל vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. קִיל, f. d. קִילְתָּא, p. m. קִילֵי: leicht, *light.* | **Itpalp.**, Pt. s. f. מִקַּלְקְלָא: verdorben werden, *become spoiled.* | **Af.**, Pf. 2 s. m. אַקְלְתְּ; Impf. 3 s. m. לַקֵּל; Imp. אַקֵּל; Pt. act. מַקֵּל; pass. מְקַל: erleichtern, *lighten.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. m. אִתְקִיל: pass. || קַלִּיל adj. leichf, *light;* adv. ein wenig, *a little.*

קלע vb. **Itpe.**, Pf. 1 s. †אִקְּלַעְתּ, אִקְּלַעִי; 1 p. †אִקְּלַעְנָן (אִקְּלַעִינָן), אִקְּלַעְנָן; Pt. s. m. מִקְּלַע, p. m. †מִקְּלַעִין: eintreffen, *arrive;* begegnen, *strike.*

קַלְקְלְתָּא, קִיקְלְתָּא, קִלְקְלְתָּא n. f., p. קִיקְלֵי, קִלְקְלֵי: Misthaufen, *dung heap.*

קמא v. קדם.

קְמָחָא n. m. Mehl, *flour.*

קמי v. קדם.

קְמְקָמָא (gr.) n. m. Kessel, *kettle.*

קנא vb. **Pa.**, Impf. 2 s. m. תְּקַנֵּא: eifersüchtig sein, *be jealous.* || קִנְאָ n. m., sf. 3 s. m. קִנְאֵהּ: Eifersucht, *jealousy.*

קְנָא vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. קְנֵית; Impf. 3 s. m. לְקְנֵי; Imp.

קָנֵה; Pt. act. s. m. קָנֵי, p. m. קְנוֹ: erwerben, kaufen, *acquire, purchase.*

קָנְיָא n. m., p. קְנֵי: Rohr, *reed.*

קְנָסָא (gr.) n. m. Strafe, *fine.*

קפץ vb. **Pe.**, Imp. קְפֹץ; Pt. קָפֵץ: springen, *leap.*

[קַצָּבָא] n. m., p. d. קַצָּבַיָּא: Fleischhauer, *butcher.*

קצץ vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †קָצוּ; Impf. 1 s. אֶקֹץ; 2 s. m. תִּקֹּץ; 3 p. m. נִקְצוּ; Imp. s. m. קֹץ, p. m. קְצוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִקְצֵיהּ; Pt. act. קָאֵץ, p. m. קָיְצִי; pass. קִיץ: abhauen, bestimmen, *cut off, determine.* | **Itpa.**, Pf. 3 p. m. †אִתְקַצְצוּ: abgehauen werden, *be cut off.*

קְצִיר adj., d. קְצִירָא; p. d. קְצִירֵי: krank, *sick.*

קָקָא n. m., p. קָקֵי: Pelikan, *pelican.*

קָקוֹלֵי (pers.) p. m. Amomum Cardamomum.

קָרָא n. m., p. קָרֵי: Kürbis, *gourd.*

[1]קָרָא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. קָרֵאי, sf. 2 s. m. קָרִיתָ(י)ךְ; 2 s. m. קָרִית, sf. 3 s. m. קָרִיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. קָרְיֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. קָרְיוּהִי; Imp. קְרִי; Inf. מִקְרָא, מִקְרֵי; Pt. act. קָרֵי, p. קָרוֹ, 1 p. קָרִינַן: rufen, nennen, lesen, *call, read.* | **Itpe.**, Impf. 3 s. m. †יִתְקְרֵי; Pt. s. m. מִתְקְרֵי, s. f. מִתְקְרָא, p. f. מִתְקְרָן, מִתַּקְרָן: pass. | **Af.**, Pf. 1 p. c. sf. 3 s. m. †אַקְרִינוּהִי; 2 s. m. c. sf. 1 s. אַקְרִיתַן; 3 s. m. c. sf. 1 p. אַקְרִינַן, 2 s. m. אַקְרִיךְ, 3 s. m. אַקְרִיהּ; 3 p. m. c. sf. 1 s. אַקְרִיוּן; Imp. p. m. אַקְרוֹ; Pt. act. s. m. מַקְרֵי, p. c. מַקְרֵי, 1 s. מַקְרִינָא: lesen lassen, *cause to read.* ‖ קְרָא n. m., sf. 2 s. m. קְרָאִיךְ, קְרָיָךְ; 3 s. f. קְרָאַהּ; p. קְרָאֵי: Bibelvers, *Scriptural verse.* ‖ קַרְיָנָא n. m. Leser, *reader.*

[2]קִרְיָתָא קרא n. f., p. קִרְיָתָא: Stadt, Dorf, *town, village.*

קרב vb. **Pe.**, Pf. 3 p. m. †קָרְבוּ; Impf. 2 s. m. תִּקְרַב; 3 s. m. לִקְרַב; Imp. קְרַב; Inf. לְמִקְרָבָא: nahen, *come near.* | **Pa.**, Pf. 1 s. †קָרֲבֵת, sf. 2 s. m. קָרְבָתָךְ; 3 p. m. †קָרְבוּ; Imp. p. קָרְבוּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְקָרוֹבֵהּ; Pt. act. p. m.

מְקָרְבִין†; pass. s. m. מְקֻרָב, f. מְקֻרֶבֶת, 1 s. מְקֻרָבְנָא: nahebringen, darbringen, opfern, *bring near, offer;* Pt. pass. verwandt, *related.* | **Af.**, Pf. 3 s. f. †הַקְרַבַת; Pt. act. מַקְרֵב: bringen, opfern, *bring, offer.* ‖ קָרִיב adj., d. קָרִיבָא; sf. 1 s. †קָרִיבִי, קָרִיבָי; 2 s. m. קָרִיבָךְ; 3 s. m. קָרִיבֵהּ; 3 s. f. קָרִיבַהּ; 1 s. קָרִיבְנָא: verwandt, *related.* ‖ קְרָבָא n. m. Krieg, *war.* ‖ קָרְבָּנָא n. m. Opfer, *sacrifice.*

קָרָח adj., d. קָרְחָא: kahl, *bald.*

קַרְטָלִיתָא (gr.) n. f. Kästchen, *chest.*

קַרְיָא n. m. Wurm, *worm.*

[1]קָרְמָא n. m., p. קָרְמֵי: eine gewisse Pflanze, *a certain plant.*

[2]קָרְמָא n. m. Haut, Kruste, *skin, crust.*

קַרְנָא n. f., p. (du.) קַרְנִין, קַרְנֵי: Horn, *horn;* p. קַרְנָתָא Ecke, *corner.*

קָרְנָמָא n. m. Hammer, *hammer.*

[קַרְסְלָא] n. m., p. c. sf. 3 s. f. קַרְסַלָּהּ: Knöchel, *ankle.*

קרע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. קָרְעֵהּ; 3 p. m. †קָרְעוּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְנִקְרְעֵהּ; Pt. act. קָרֵע: zerreißen, *tear.* ‖ **Itpe.**, Pf. 3 p. f. †אִקְּרָעָן: pass.

קרץ vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 1 s. קְרָצַתַּן: kneifen, *nip, pinch.* ‖ קְרָצָא n. m. Stück, *piece,* v. אכל.

קרר vb. **Pe.**, Inf. מְקַר; Pt. act. s. m. קָאֵר, f. קָיְרָא: kalt sein, *be cold.* ‖ **Af.**, Impf. 1 p. נַקֵּר; Inf. אַקּוֹרֵי; Pt. act. s. f. מְקָרָא: abkühlen, *cool off.* ‖ קָרִיר adj. kalt, *cold.*

קרתא v. [2]קרא.

קְשִׁי adj., f. קְשָׁיָא, p. m. קְשׁוֹ, f. קְשָׁנָן: hart, schwer, *hard, difficult.* ‖ קְשִׁיתָא n. f., p. קְשָׁיָא: Kern, *kernel.* ‖ קְשָׁיָא, p. קְשָׁיָתָא (קְשָׁיֵי): Schwierigkeit, Frage, *difficulty, question.* ‖ קשא vb. denom. **Af.**, Pt. act. מַקְשֵׁי: einen Einwand erheben, *raise a point of objection.*

קשט vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. f. אִקַּשַׁטָא; Imp. s. f. אִקַּשַׁטִי; Pt. s. f. מִתְקַשְׁטָא: sich

putzen, *dress.* | קְשָׁטָא n. m. Wahrheit, *truth.*

קשקש vb., Inf. לְקַשְׁקוֹשֵׁי; Pt. p. m. †מְקַשְׁקְשִׁין: behacken, *hoe.*

קשש vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †קַשִׁינָא, קְשֵׁשְׁנָא†, קַשֵׁינַן†; 3 s. m. קַשׁ, f. קַשָׁא: alt werden, *grow old.* || קַשִׁישׁ adj., d. קַשִׁישָׁא: alt, *old.*

קשׁתָא n. Bogen, *bow.*

קַתָּא n. f., p. sf. 3 p. f. קַתַּיהֵי: Stiel, *handle.*

ר

ראם. רֵיעָא n. m. Wildochse, *wild ox.*

ראש. רֵישָׁא n. m., c. רֵאשׁ, רֵישׁ; sf. 1 s. רֵישִׁי; 2 s. m. †רֵישָׁ(י)ךְ; 3 s. m. רֵאשֵׁהּ, f. רֵישַׁהּ, רֵישָׁהּ; p. c. רֵישֵׁי: Haupt, Anfang, *head, beginning.* | בְּרֵישָׁא adv. anfangs, *at first.* | מֵרֵישׁ adv. id.

רבא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 3 s. m. רַבִּיתֵהּ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. רַבִּיתֵהּ; Impf. 3 s. f. תְּרַבֵּי; Imp. רַבִּי: großziehen, *bring up.* | רְבִיתָא n. f. Mädchen, *girl.* || רְבוּתָא n. f. Auszeichnung, *distinction.*

רבב. רַב adj., d. רַבָּא, רַבָּה; sf. 1 s. †רַבִּי, רַבַּי; s. f. d. רַבְּתִי; p. m. c. sf. 1 p. רַבָּנָן: groß, *great;* Lehrer, *teacher.* || רְבוּתָא, רַבְּתָא n. f., p. רַבָּוָן, d. רְבָוָתָא: 10 000. || רִבּוֹנָא n. m., c. רִבּוֹן; sf. 3 s. m. רִבּוֹנֵהּ; Herr, *Lord.* | רַבָּנוּתָא n. f., sf. 3 s. m., רַבָּנוּתֵהּ: herrisches Wesen, *lordship.* || [רְבָרַב] n. m., p. m. c. sf. 3 s. m. †רַבְרְבָנֵיהּ, רַבְרְבָנוֹהִי†; p. f. רַבְרְבָן: groß, *large;* Großer, *grandee.*

[1]רבע. אַרְבָּעָה n. m., אַרְבַּע n. f. 4. || אַרְבִּ(י)סַר, f. אַרְבַּע 14. || †אַרְבִּ(י)סְרֵי עָשְׂרֵה, †אַרְבְּעִין n. p. m. 40. || רְבוּעָא n. m. ¼. || רִבּוּעָא n. m. Quadrat, *square.*

[2]רבע vb. **Af.**, Pf. 2 s. m. אַרְבַּעְתְּ: lagern lassen, *cause to lie down.* || מַרְבְּעָא n. m. מַרְבַּעְתָּא n. f. Lagerstätte, *resting-place.*

רגז vb. **Pe.**, Pt. act. רָגֵז: zürnen, *be angry.* || רַגְזָן adj. jähzornig, *given to anger.*

(ר)רַגְלָא n. f., p. c. sf. 3 s. m. †רַגְלֵיהוֹן; 3 p. m. רַגְלֵיהוֹן: Fuß, *foot.* || רגל vb. denom. **Pe.**, Pt. pass. רָגִיל, 2 p. †רְגִילְתּוּ: gewöhnt, *accustomed.*

רָגַשׁ vb. **Pe.** rauschen, *be in commotion.* | **Af.**, Pf. 1 s. אַרְגֵּשׁ; Impf. 3 p. m. †לַרְגְּשׁוּן; Pt. act. מַרְגֵּשׁ: 1. in Bewegung bringen, *stir;* 2. empfinden, merken, *perceive.* || רְגָשָׁא n. m. Geräusch, *noise, commotion.*

רדד vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. רַדֵּד; Inf. רַדּוֹדֵי: plattschlagen, *beat out.*

רדף vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. רָדְפִי; pass. p. f. רְדִיפִי: rasch fließen, *flow vehemently.*

רָהַט vb. **Pe.**, Pf. 3 p. רְהוּט; Imp. s. m. רְהַט, p. m. רָהְטוּ; Pt. act. s. m. רָהֵט, p. m. †רָהֲטִין, f. רָהֲטָן: laufen, *run.* | **Af.**, Imp. s. m. c. sf. 1 s. אַרְהֲטֵנִי: laufen lassen, *cause to run.* || רָהֲטָא n. m. Laufen, *running.* || רָהוֹטָא n. m., p. רָהוֹטֵי: Läufer, *runner.*

רוא vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּרְוֵי; Pt. pass. s. m. d. רְוֵיָא: sich berauschen, *be drunk.* | **Af.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. m. אַרְוִיתֵהּ: berauschen, *make drunk.*

רוח vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. רָוֵח, f. רָוְחָא; pass. s. m. רְוִיחַ: sich erweitern, *become wide.* | **Pa.**, Pt. pass. מְרַוַּח weit, *wide, ample.* || רַוְחָא n. m. Raum, *space.*

רוּמָא n. m. Höhe, *height.*

רוֹמָאָה n. m. Römer, *Roman.*

רָוָא n. m., p. d. †רָוְיָא; sf. 3 s. m. †רָזוֹהִי: Geheimnis, *secret.*

רוב. מַרְוְבָא n. m. Rinne, *waterspout.*

רחא. רֵחְיָא n. m. Mühle, *mill.*

רַחֲמֵי n. p. m. Mitleid, *compassion.* | רחם vb. denom. **Pe.**, Pt. act. s. m. רָחֵם; sf. 3 s. m. רְחֵמֵהּ; p. m. רָחֲמֵי, 1 s. רָחֲמְנָא: lieben, *love;* Pt. act. Freund, *friend.* | **Pa.**, Pt. act. מְרַחֲמוּ: sich erbarmen, *have compassion.* || רַחֲמָתָא n. f., sf. 1 p. רָחֲמָתַן: Liebe, *love.* || רַחֲמָנָא n. m. der Barmherzige, *the Compassionate One.*

רחץ vb. **Pe.**, Pt. pass. 1 s. רְחִיצְנָא vertrauen, *trust.* ‖ רְחָצְנָא† n. m., sf. 1 s. רְחָצָנִי: Vertrauen, *trust.*

רחק vb. **Pa.**, Pt. pass. p. f. מְרַחֲקָא, 1 s. מְרַחֲקִינַן, 2 p. מְרַחֲקִיתוּ: entfernen, *remove.* ‖ רַחִיק adj., d. רְחִיקָא; s. f. רְחִיקָא: fern, *far, distant.* ‖ רְחוּקָא n. m., c. רְחוּק: Entfernung, *distance.*

רחש **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְרְחֵשׁ; Pt. s. m. מִתְרְחֵשׁ, p. m. מִתְרַחֲשִׁי: sich ereignen, *occur.* ‖ רְחָשָׁא n. m. coll. Gewürm, *worms.* [*moist.*

רטיב adj., d. רַטִּיבָא: feucht,

רטן vb. **Pe.**, Pt. act. רָטֵן: murmeln, *murmur.*

ריח vb. **Af.**, Pt. act. מוֹרַח: riechen, *smell.* ‖ רֵיחָא n. m., sf. 3 s. m. רֵיחֵהּ: Geruch, *smell.* ‖ רֵיחָנָן adj., d. רֵיחָנְתָנָא: wohlriechend, *of a sweet odor.*

רֵיחָא v. ראם.

רֵיפְתָא v. רעף.

ריק vb. **Af.**, Pt. act. מוֹרֵק: ausleeren, *empty out.* ‖ רֵיקָן adv. leer, *empty.*

רֵישָׁא v. ראשׁ.

רכב vb. **Pe.**, Imp. רְכֵב; Inf. לְמִרְכַּב, Pt. act. רָכֵב: reiten, *ride.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַרְכְּבֵהּ: reiten lassen, *cause to mount.*

רכך adj., f. רַכִּיכָא: zart, weich, *tender, soft.*

רוֹכְלָא (hebr.) n. m. Hausierer, *peddler.*

רכם vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אֶתְרַכַּם: verloren gehen, *be lost.*

רמא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 s. f. רְמָתָא; Impf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. תִּרְמִינֵּהּ; Imp. רְמִי, s. f. 3 p. f. רְמֵינְהִי; Inf. לְמִרְמֵי, לְמִרְמָא; Pt. act. s. m. רָמֵי, 1 s. רָמֵינָא, רָמִינָן; pass. s. f. רַמְיָא: werfen, erheben, gegenüberstellen, *throw, lift, contrast.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְרְמִי, f. אִתְרַמְיָא, אִתְרַמִי; Pt. s. m. מִתְרְמִי: sich ereignen, *occur.* | **Af.**, Pt. act. 1 s. מַרְמִינָא, 1 p. מַרְמִינַן: zusammenwerfen, *cast together.*

רמז vb. **Pa.**, Pt. act. p. f. מְרַמְּזָן: winken, *wink.*

רְמָחָא n. m. (f.) Speer, *spear.*

רְמָנָא n. m. Granatapfel, *pomegranate.*

רנן vb. **Pa.**, Pt. p. m. מְרַנְּנִי: murren, *murmur.*

[1]רעא vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. לְמַרְעֵי; Inf. נִרְעֵי; Pt. s. m. d. רֹעֵיָא; p. רָעֵי, רָעוֹ: weiden, *tend;* Pt. act. d. Hirt, *shepherd.*

[2]רעא. רַעֲוָא n. m., רְעוּתָא n. f., c. רְעוּת: Wille, *will.*

[1]רעע vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַרַע; Inf. לְאָרוֹעֵי: Böses zufügen, *do evil.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. m. לְתַרַע; Impf. 3 s. m. אִתְרַע: sich verschlimmern, *grow worse.*

[2]רעע vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. d. רְעִיעָא; f. רְעִיעָא: schadhaft, *broken.* | **Af.**, Pt. 2 s. מְרַעַתְּ: schadhaft machen, *impair.*

רעף. רִיפְתָא n. f., sf. 2 s. f. רִיפְתֵךְ: Brot, *bread.*

רפק vb. **Pe.**, Pt. act. רָפֵק: pflügen, *plough.* ‖ רִפְקָא n. m. Pflügen, *ploughing.* ‖ רַפּוֹקָא n. m. Pflüger, *ploughman.*

רצא (hebr.) vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִתְרְצִי; Pt. s. m. מִתְרַצֵּי: besänftigt sein, *be reconciled.*

רָקִיעָא (hebr.) n. m. Firmament, *firmament.*

רקק vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. †רַקַת, רְקָקָה, רַקָּה; Impf. 3 s. f. תֵּרֹק: speien, *spit.* ‖ רָקָא n. m. Speichel, *spittle.*

רְשׁוּתָ(י)ךְ n. f., sf. 2 s. m. רְשׁוּתָא: Erlaubnis, Darlehen, *permission, loan.* | מָרֵי רְשׁוּתָא: Schuldner, *debtor.*

רַשִׁיעָא adj., d. רַשִׁיעָא; p. d. רַשִׁיעֵי, †רַשִׁיעָיָא: gottlos, *wicked.*

רתח vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תִּרְתַּח; Pt. act. s. f. רָתְחָא; pass. p. m. רְתִיחִי: sieden, in Zorn aufbrausen, *boil, be hot with anger.* | **Pa.**, Pt. pass. p. m. מְרַתְּחוֹ: erzürnt, *angry.* ‖ רְתָחָא n. m. Zorn, *anger.*

רִתְמָא n. m. Ginsterstrauch, *broom-plant.*

ש

שבע vb. **Pe.**, Pt. act. שָׂבֵע, 1 p. שְׂבֵעִינוּן, 2 s. שְׂבַעְתְּ: satt sein, *be sated.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 p. אַשְׂבְּעַן; Impf. 3 s. m. c. sf. 2 s. m. לְיַשְׂבְּעָךְ: sättigen, *satisfy.*

שהד v. סהד.

שמאלא n. m. Linke, *left hand.*

שנא v. סנא.

שערה n. m., sf. 3 s. m. שַׂעֲרֵהּ: Haar, *hair.*

שערי (סערתא) n. f., p. שְׂעֹרֵי: Gerste, *barley.*

שפתא n. f., p. c. sf. 3 s. m. שִׂפְוָתֵהּ: Lippe, Rand, *lip, edge.*

ש

שאב vb. **Pe.**, Inf. מְשַׁב; Pt. act. s. m. שָׁיֵב; p. m. שָׁיְבִי, f. שָׁיְבָה: resorbieren, *absorb.*

שאר vb. **Pa.**, Pf. 1 s. †שַׁיֵּרִת; 2 s. m. שַׁיֵּרְתְּ: übrig lassen, *leave over.* | **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּיַּר: pass. || שְׁאָר n. m. Rest, *remainder.*

שבא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁבְיֵהּ; Pt. act. p. m. שָׁבוֹ: gefangen nehmen, *capture.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּבִי; f. אִשְׁתְּבִי; p. f. אִשְׁתַּבְיָן: pass. || שִׁבְיָא n. m. Gefangenschaft, *captivity.*

שאל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †שְׁאֵלִת, שְׁאֵלִי, sf. 3 s. m. שְׁאֵלֵהּ, 3 p. m. שְׁאֵלְנֵהוֹ, שְׁאֵלְתְּנֵהוֹ; 1 p. שְׁאֵלְנָא; Imp. s. m. שְׁאַל, p. m. שְׁאֵלוּ; Inf. לְמִשְׁאַל; Pt. act. שָׁאֵל, p. m. שָׁיְלִי; pass. s. f. שְׁאִילָה: fragen, entleihen, *ask, borrow.* | **Itpe.**, Pf. 1 s. אִתְּשַׁלִי; 3 s. m. אִתְּשַׁל; Impf. 3 s. m. נִתְּשַׁל; Inf. אִתְּשׁוֹלִי; Pt. מִתְּשַׁל: die Auflösung eines Gelübdes nachsuchen, *apply for the dissolution of a vow.* | **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁיְּלֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. f. לְשַׁיְּלֵהּ; 3 p. m. לְשַׁיְּלוּ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁיְּלֵהּ; Inf. לְשַׁיּוֹלֵי; Pt. act. s. m. מְשַׁיֵּל, p. m. מְשַׁיְּלִין, 1 s. †מְשַׁיְּלְנָא: fragen, *ask;* sq. בְּ sich er-

kunden, *inquire.* || **Af.**, Pf. 3 s. f. אוֹשְׁלָה; Inf. אָוְשׁוֹלֵי; Imp. s. m. c. sf. 1 s. אָוְשְׁלַן; Pt. act. s. m. מוֹשֵׁל; p. m. מְוֹשְׁלִי: leihen, *loan.*

[1] שׁבב. שֶׁבְבְתָא n. f., sf. 3 s. f. שֶׁבְבְתַהּ; p. c. sf. 3 s. f. שֶׁבַבְתַהּ: Nachbarin, *woman-neighbor.* || שֶׁבֵנוּתָא n. f., sf. 1 s. †שֶׁבֵנוּתִי; 1 p. שֶׁבֵנוּתַן: Nachbarschaft, *neighborhood.*

[2] שׁבב. שְׁבָא n. m., p. שְׁבֵי: Span, *splinter.*

שׁבח vb. **Pa.**, Pf. 3 p. m. †שַׁבַּחוּ: preisen, *praise.* | **Af.**, Inf. אַשְׁבּוּחֵי; Pt. act. מְשַׁבַּח: verbessern, *improve.*

שְׁבִילָא n. m., p. שְׁבִילֵי: Pfad, *path.*

שְׁבַע n. m., שְׁבָעָה n. f., שַׁב n. m. et f. 7. || שַׁבְסַר, שְׁבְסַר, f. שְׁבַע עֶשְׂרֵה†, שַׁבְסְרֵי 17. || שַׁבְעִין n. p. m. 70. || [שָׁבוּעָא] (hebr.) n. m., p. שָׁבוּעֵי: Woche, *week.* || שׁבע vb. denom. **Itpe.**, Pf. 1 s. אִשְׁתַּבַּעִי; Impf. 3 s. m. לִשְׁתַּבַּע: schwören, *swear.* | **Af.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 p. m. אַשְׁבַּעְתְּכוֹ: beschwören, *adjure.*

שְׁבַק vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. et f. שְׁבַקְתְּ; 2 p. m. †שְׁבַקְתּוּן; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׁבְקֵהּ, 3 p. m. שְׁבָקְנֵהוֹ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. שְׁבַקְתֵּהּ; 3 p. m. †שְׁבַקוּ, sf. 1 s. שְׁבַקִין, 3 p. m. שְׁבַקוּנֵהוֹ; Impf. 1 s. c. sf. 3 s. m. אֶשְׁבְקֵהּ, 3 p. m. אֶשְׁבְקִנֵהוֹ; 3 s. m. c. sf. 3 s. f. לִשְׁבְקִנַהּ; Imp. s. m. שְׁבֹק, 1 s. שָׁבְקַן, 3 s. m. שָׁבְקֵהּ, 3 p. m. שָׁבְקִנֵהוֹ; s. f. שָׁבְקִי, sf. 3 s. m. שָׁבְקִיהּ; p. m. c. sf. 3 s. m. שָׁבְקוֹהִי; Pt. act. s. m. שָׁבֵק, 1 p. שָׁבְקִינַן, 2 s. שָׁבְקַתְּ; pass. p. f. שְׁבִיקָא: übriglassen, hinterlassen, fahren lassen, zulassen, *leave over, leave behind, let go, permit.*

שַׁבְרִירֵי n. p. m. Blindheit, *blindness.*

שׁבש vb. **Pa.**, Pt. s. f. d. מְשַׁבַּשְׁתָּא: fehlerhaft, *erroneous.* | **Itpa.**, Pf. 3 p. אִשְׁתַּבּוּשׁ: sich irren, *err.* || שַׁבַּשְׁתָּא n. f. Irrtum, *error.*

שַׁבְּתָא n. f., a. שַׁבָּא; p. שַׁבֵּי, שַׁבְּתָא: Sabbat, Woche,

sabbath, week. | חַד בְּשַׁבָּא, אַרְבְּעָה בש', תְּלָתָא בש', תְּרֵי בש' מְעָלֵי שַׁבְּתָא, חַמְשָׁא בש', בש': Sonntag, Montag, Dienstag, Mittwoch, Donnerstag, Freitag, *Sunday, Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Friday.*

שיבתא n. Name eines Dämons, *name of a demon.*

שגח vb. **Af.**, Pf. 3 s. m. אַשְׁגַּח; 3 s. f. †אַשְׁגַּחַת; Pt. act. מַשְׁגַּח: sich kümmern, *care, mind.*

שגר vb. **Pe.**, Pt. pass. s. m. d. שְׁגִירָא: heizen, *heat.*

שדא vb. **Pe.**, Pf. 1 s. שְׁדַי, sf. 3 s. m. שְׁדַיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׁדֵיהּ, 3 p. שְׁדִנְהוֹ, שָׁדְנֵהוֹ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. שְׁדֵיתֵהּ, שְׁדָתֵהּ; 3 p. m. c. sf. 3 s. m. שַׁדְיוּהִי; Impf. 3 s. m. נִשְׁדֵי, sf. 3 p. לִשְׁדְנֵהוֹ; Imp. s. m. שְׁדִי, sf. 3 s. f. שְׁדֵיהּ; Inf. לְמִשְׁדָּא; Pt. act. s. m. שָׁדֵי, f. שָׁדְיָא, p. m. שָׁדוֹ, 1 s. שָׁדֵינָא, 2 s. שָׁדֵית; pass. s. m. שְׁדֵי, f. שְׁדְיָא, p. f. שַׁדְיָן: werfen, *cast.*

שדר vb. **Pa.**, Pf. 1 s. c. sf. 2 s. m. שַׁדַּרְתָּיךְ, 3 s. m. שַׁדַּרְתֵּהּ; 3 s. m. שַׁדַּר; f. שַׁדַּרְתָּה, sf. 3 s. m. שַׁדַּרְתֵּהּ; 3 p. m. †שַׁדְּרוּ, שַׁדּוּר, sf. 1 p. שַׁדְּרִינַן, 3 s. m. שַׁדְּרוּהִי; Impf. 1 s. אֲשַׁדַּר; 1 p. נְשַׁדַּר, sf. 3 s. m. נְשַׁדְּרֵהּ; 3 s. m. לְשַׁדַּר; 3 s. f. תְּשַׁדַּר; Imp. שַׁדַּר; Pt. act. s. m. מְשַׁדַּר, p. m. מְשַׁדְּרֵי, 1 s. מְשַׁדַּרְנָא: senden, *send.*

שת. שֵׁת n. m., שָׁתָא n. f. 6. || שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה† f., שְׁתֵּי־סְרֵי 16. || שְׁתִּין† n. p. m. 60. || שְׁתִיתָא n. f. $\frac{1}{6}$.

שהא vb. **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 p. לְנַשְׁהָנְהוֹ: zurückhalten, *detain.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. m. לִשְׁתַּהֵי: verweilen, *tarry.*

[1] שוא vb. **Pe.**, Pt. pass. שְׁוֵי, p. שְׁוִי: wert, preiswert, billig, *worth, cheap.* | **Af.**, Imp. p. אַשְׁוִוּ: sq. vb. billig, *cheap.*

[2] שוא vb. **Pa.**, Pf. 1 s. שַׁוֵּי, sf. 2 p. שַׁוִּנְכוֹ, 3 s. m. שַׁוִּיתֵהּ, 3 p. שַׁוִּנְהוֹ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁוְּיֵהּ; 3 p. m. c. sf. 2 s. m. שַׁוְּיוּךְ; Imp. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְשַׁוְּיֵהּ;

Inf. לְשַׂוּיֵי, sf. 3 s. m. לְשַׂוּיֵהּ: setzen, machen, *set, render.*

שׂוּם vb. **Pa.**, Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. לְשַׂיְּמֵהּ: abschätzen, *estimate.*

שׂוּעַ vb. **Pe.**, Pt. pass. p. f. שְׂיָעָן: verpichen, glätten, *plaster, make smooth.* | **Itpe.**, Pf. 3 p. †אִתְשָׂעוּ: glatt werden, *become smooth.* || שִׂיעָא n. m., שְׂיָעְתָא n. f. Mörtel, Spund, *cement, sealing clay.*

שׂוּף vb. **Pe.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 s. f. שַׂפִיוּהָ; Imp. שׂוּף; Pt. act. p. m. שָׂאֲפוּ; pass. p. m. שָׂיְפִי, שִׂיפִי: reiben, abreiben, *rub, wear out.* | **Pa.**, 3 p. c. sf. 3 s. f. שַׂיְּפוּהָ: id.

[1]שׂוּק. שׁוּקָא n. m. Marktplatz, *market place.*

[2]שׂוק. שָׁקָא n. [f.] Schenkel, Fuß, *leg.*

שׂוּר vb. **Pe.**, Impf. 2 s. m. תְּשׂוּר; Pt. act. שָׂוֵר: springen, *leap.* | **Pa.**, Pt. act. מְשַׂוֵּר: id.

שׂוּרָא n. m. Mauer, *wall.*

שׂוּשְׁבִינָא n. m. Hochzeitskamerad, *best man.*

שׂוּתָא v. שׂעא.

שָׂחְדָא n. m. Bestechung, *bribe.*

שׂחט vb. **Pe.**, 3 p. c. sf. 3 s. m. שָׂחֲטוּהִי; Impf. 3 s. m. נִשְׂחֹט; Imp. p. m. c. sf. 3 s. m. שְׂחָטוּהִי: schlachten, *slaughter.*

שַׂחֲנָא n. m. Last (eig. Erhitzung), *load (prop. heat).*

שׂחר vb. **Pa.**, Pt. act. p. m. מְשַׂחֲרֵי: fronen lassen, *impose forced labor.*

שׂטא vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. d. שָׂטְיָא Narr, *fool.* | שָׂטְיוּתָא n. f. Torheit, *folly.*

שׂטח vb. **Itpa.**, Pf. 1 s. אִשְׂתַּטַּחִי: sich ausstrecken, *stretch oneself.*

שׂטף vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׂטַפְתֵּהּ; Impf. 1 p. c. sf. 3 s. m. נְשָׂטְפֵהּ: wegschwemmen, *wash away.*

שׂטר vb. **Pe.**, Impf. 1 s. אֶשְׂטַר; Inf. מְשַׂטַר: bestreichen, *smear (apply a salve).* || שְׂטָרָא n. m., c. שְׂטַר; sf. 1 s. שְׂטָרִי; 2 s. שְׂטָרָךְ; p. c. sf. 2 p. m. שְׂטָרֵיכוֹ: Urkunde, *document.*

שׂיב vb., Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שֵׂיבֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 1 s. לְשֵׂיבַן; Inf. c. sf.

3 s. m. לְשֵׁיזוּ[ו]בֵהּ: erretten, *deliver*.

שֵׁיצָא n. m., p. שֵׁיצֵי: Flosse, *fin*.

שֵׁירָאֵי (gr.) n. m. p. Seide, *silk*.

שֵׁישָׁא n. m. Alabaster, *alabaster*.

שְׁכֵב vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †שְׁכֵבְנַן, שְׁכַבְן; 3 s. f. שְׁכְבָא; 3 p. m. †שְׁכֵבוּ; Pt. act. s. m. שָׁכֵב, f. שָׁכְבָא, p. m. d. שָׁכְבֵי, f. שָׁכְבָן: sich legen, liegen, schlafen, sterben, *lie down, lie, sleep, die*.

[1]שכח vb. **Pe.** (**Af.**), Pf. 1 s. sf. 3 s. m. אַשְׁכְּחִיתֵהּ, f. אַשְׁכַּחְתַּהּ, p. m. אַשְׁכַּחְתְּנֵהוֹ, אַשְׁכְּחִיתְנֵהוֹ; 1 p. †אַשְׁכְּחִינַן, אַשְׁכַּחְנָן; 3 s. m. אַשְׁכַּח, sf. 3 s. m. אַשְׁכְּחֵהּ, 3 p. m. אַשְׁכְּחִנֵהוֹ; 3 s. f. c. sf. 3 s. m. אַשְׁכַּחְתֵּהּ; 3 p. m. †אַשְׁכַּחוּ, אַשְׁכַּחְתַּהּ, sf. 3 s. m. אַשְׁכּוּחֵהּ, אַשְׁכּוּחַ; Impf. 2 s. m. תַּשְׁכַּח; Pt. act. מַשְׁכַּח, 1 s. מַשְׁכַּחְנָא, 2 s. מַשְׁכַּחְתְּ; pass. s. m. שְׁכִיחַ, f. שְׁכִיחָא, 2 s. שְׁכִיחַתְּ: finden, *find;* Pt. pass. sich befindend, antreffbar, *found, frequent*. | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּכוֹחִי; Inf. אִשְׁתַּכָּחָא; Pt. p. m. †מִשְׁתַּכְחִין: gefunden werden, *be found, be met with*.

[2]שכח (hebr.) vb. **Pe.**, Pf. 1 p. שְׁכַחְן, sf. 3 p. שְׁכַחַנְנְהוֹ; Pt. act. 1 p. שָׁכְחִינַן: vergessen, *forget*. | **Itpe.**, Pt. s. f. מִשְׁתַּכְּחָא, pass.

שׁכל n. m., p. מַשְׁכְּלֵי: Becken, *basin*. | מַשְׁכַּלְתָּא, מִשְׁכַּלְתָּא n. f. kleines Becken, *small basin*.

שׁכן n. f., p. שְׁכִינָתָא: die Gegenwart Gottes, *the Divine Presence*. || מַשְׁכֵּן vb. pfänden, *pawn*. | מַשְׁכְּנְתָּא (בַּ) n. f. Pfand, *pledge*.

שְׁכָרָא n. m. Rauschtrank, *intoxicating drink*.

שׁלא vb. **Itpe.**, Pf. 1 p. אִשְׁתְּלַיִן: vergessen, *forget*.

שְׁלַח vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. שַׁלְחַהּ; 3 p. f. †שְׁלַחָן; Impf. 3 s. m. לִשְׁלַח; 3 p. לִשְׁלְחוּ; Imp. שְׁלַח; Pt. pass. שְׁלִיחַ, d. שְׁלוּחָא, שְׁלִיחָא, sf. 3 s. f. שְׁלוּחַהּ: 1. senden, *send;* Pt. pass. Bote, *messenger;* 2. ausziehen, *take off*. |

Pa., Pt. act. p. מְשַׁלֵּחַ: ausziehen, *strip off*.

שׁלט vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. יִשְׁלַט; Pt. act. שָׁלַט: herrschen, *rule*. || שַׁלִּיטָא n. m., p. שַׁלִּיטֵי: Herrscher, Machthaber, *ruler*, *potentate*. || שָׁלְטָן n. m., d. שָׁלְטָנָא: Herrschaft, *dominion*.

סִלְתָּא, שִׁלְיְתָא n. f. Nachgeburt, *after-birth*.

שׁלל vb. **Itpalp.**, Impf. 3 s. m. יִשְׁתַּלְשַׁל: lose werden, *be loosened*. || שׁוּשַׁלְתָּא n. f. Kette, *chain*.

שׁלם vb. **Pe.**, Pf. 3 p. †שְׁלִמוּ; Inf. מְשַׁלַּם: vollendet sein, *be completed*. | **Pa.**, Impf. 1 s. אֲשַׁלֵּם; 3 s. m. לְשַׁלֵּם; Inf. לְשַׁלּוֹמֵי; Pt. act. 2 p. מְשַׁלְּמִתּוּן: bezahlen, *pay*. | **Itpa.**, Pt. מִשְׁתַּלַּם; 1 s. מִשְׁתַּלְּמָנָא, 2 s. מִשְׁתַּלְּמַתְּ: vergolten werden, bezahlt werden, *be requited*, *receive an indemnity*. || **Af.**, Pf. 1 s. אַשְׁלֵמִי; 2 s. m. אַשְׁלֵמְתְּ; Inf. c. sf. 3 p. m. לְאַשְׁלָ[וֹ]מֵנְהוֹ: ausliefern, *deliver*. || שְׁלָם n. m., d. שְׁלָמָא: Friede, *peace*. עֲבַד שׁ' לְ Frieden stiften unter, *make peace among*. עֲבַד שׁ' בֵּהֲדֵי Frieden schließen mit, *make peace with*. יְהַב שׁ' לְ begrüßen, *salute*. שְׁלָמָא עָלָךְ Friede sei mit dir, *peace be with you*. | בְּשְׁלָמָא adv. recht, *correct*. || שַׁלְמָנָא n. m. Vollkommener, *perfect man*.

שׁלף vb., Pt. pass. s. m. שְׁלִיף, f. שְׁלִיפָא: abziehen, *draw off*. || שָׁלוֹפֵי n. m., p. c. שָׁלוֹפֵי: der (das Schwert) herauszieht, zückt, *he who draws (the sword)*.

שְׁמָא n. m., sf. 1 s. שְׁמִי; 2 s. m. שְׁמָךְ; 3 s. f. שְׁמַהּ; 3 p. שְׁמֵיהוֹן: Name, *name*. | מִשּׁם praep. wegen, *on account of*. | מִשּׁם דְּ conj. weil, *because*.

שְׁמַיָּא n. p. m., c. שְׁמֵי: Himmel, *heaven*, *Heaven*.

שְׁמָדָא n. m. Verfolgung, *persecution*.

שׁמט vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׁמָטֵהּ; Impf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. נְשְׁמְטֵהּ; Inf. c. sf. 3 s. m. לְמִשְׁמְטֵהּ; Pt. pass. p. m. שְׁמִיטֵי: los-

machen, ablösen, *loosen, detach.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 s. אִשְׁתַּמְטַן; 3 s. f. c. sf. 1 s. אִשְׁתַּמְטַתַן; Pt. s. f. מִשְׁתַּמְטָא, p. m. מִשְׁתַּמְטֵי, f. מִשְׁתַּמְטָא: sich ablösen, lose werden, entschlüpfen, *become detached, loosened, escape.* ‖ **Pa.**, Impf. 3 s. f. תְּשַׁמֵּט; Pt. act. s. f. מְשַׁמְּטָא: erlassen, *remit.*

שַׁמְבָּא n. m., p. שַׁמְבֵי: Zwiebel, *onion.*

שַׁמִּין adj. fett, *fat.* ‖ שְׁמָנָא, שַׁמְנוּנָא n. m., sf. 3 p. שְׁמָנֵיהוֹ, שַׁמְנוּנֵיהוֹ: Fett, *fat.*

שְׁמַע vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †שְׁמַעִת, שְׁמַעִי; 1 p. †שְׁמַעְנָא; 3 s. m. c. sf. שְׁמַעֵהּ, f. שְׁמַעָא, p. שְׁמַעִנְהוֹ; 3 s. f. שְׁמַעָהּ, sf. 3 s. m. שְׁמַעְתֵּהּ; Impf. 1 p. c. sf. 2 s. m. נְשְׁמַעֲנָךְ; 3 p. לִשְׁמְעוּ; Imp. שְׁמַע; Pt. act. s. m. שָׁמֵעַ, d. שְׁמָעָא, sf. 3 s. m. שָׁמְעֵהּ, p. שָׁמְעֵי, 2 s. שָׁמְעַתְּ; pass. s. m. שְׁמִיעַ, f. שְׁמִיעָא: hören, bedienen, folgern, *hear, listen, attend, deduce.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּמַע; Impf. 3 p. f. לִשְׁתַּמְעָן; Pt. p. f. מִשְׁתַּמְעָן: gehört werden, *be heard.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 1 p. אַשְׁמְעַנַן; Impf. 1 s. אֶשְׁמַע, sf. 3 s. f. אַשְׁמְעַהּ; 3 s. m. c. sf. 1 p. יַשְׁמְעַנַן; Imp. p. f. אַשְׁמְעָן; Inf. c. sf. 1 p. לְאַשְׁמוּעַנַן; Pt. act. מַשְׁמַע: ertönen lassen, verkünden, bedeuten, *cause to be sounded, declare, tell, signify.* ‖ שְׁמַעְתָּא, שְׁמַעְתָּתָא n. f., p. שְׁמַעְתָּתָא: halachische Überlieferung der nachtannaitischen Zeit, *post-tannaïtic halakic tradition.* ‖ שְׁמָעָנָא n. m., p. c. sf. 3 s. m. שְׁמָעֲנֵיהּ: Ruf, *reputation.*

[1]שמש vb. **Pa.**, Pt. act. מְשַׁמֵּשׁ: bedienen, *attend.* | **Itpa.**, Impf. 3 s. m. לִשְׁתַּמֵּשׁ; Inf. לְאִשְׁתַּמּוֹשֵׁי; Pt. 1 s. מִשְׁתַּמְּשְׁנָא: sich bedienen, *make use.*

[2]שמש שִׁמְשָׁא n. f. Sonne, *sun.*

שִׁמְשְׁמָא n. m. Sesam, *sesame.*

שִׁשְׁמָנָא, שִׁמְשְׁמָנָא n. m. Ameise, *ant.*

שמת vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁמְּתֵהּ; Impf. 1 p. c. sf. 3 s. m. נְשַׁמְּתֵהּ;

Pt. pass. 1 s. מְשַׁמַּתְנָא: in den Bann tun, *excommunicate.* ‖ שַׁמַּתָא n. f. Bann, *ban.*

שְׁנָא vb. **Pe.**, Pt. act. שָׁנֵי: verschieden sein, *be different.* | מֵי שְׁנָא worin ist es verschieden? *wherein is it different?* | לָא שְׁנָא es ist nicht verschieden, *it is not different.* ‖ **Pa.**, Pf. 1 s. שַׁנֵּי; 1 p. †שַׁנִּינָא, שַׁנִּין, †שַׁנִּינַן, sf. 3 p. שַׁנִּינְהוֹ; 3 s. m. שַׁנֵּי; Impf. 1 s. אֲשַׁנֵּי; 1 p. c. sf. 3 s. m. נְשַׁנְּיֵהּ; Imp. שַׁנֵּי; Pt. act. s. מְשַׁנֵּי, p. m. מְשַׁנְּיוֹ, f. מְשַׁנְּיָן: 1. ändern, wechseln, *change;* 2. einen Einwand widerlegen, *remove a contradiction, answer an objection.* | **Af.**, Imp. אַשְׁנִי: wechseln, *change.* ‖ שַׁתָא n. f., p. †שְׁנִין, שְׁנֵי; c. שְׁנֵי; d. †שְׁנַיָא; sf. 3 s. m. שְׁנֵיהּ: Jahr, *year.* | לְשָׁנָא nach einem Jahre, *after a year.* שׁנן.

שְׁנָא n. f., p. שְׁנֵי; sf. 1 s. שְׁנַי; 3 s. m. שְׁנֵיהּ: Zahn, *tooth.* | מְשַׁנְתָא n. f. Fels, *rock.*

שְׁנַרָא n. m. Katze, *cat.*

שְׁנָתָא v. ישׁן.

שְׁעָתָא n. f., p. †שָׁעִין, שָׁעֵי: Stunde, *hour.* ‖ הַשְׁתָא adv. jetzt, *now.*

שׁעא vb. **Itpa.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּעֵי; 3 s. f. אִשְׁתַּעְיָא; 3 p. m. אִשְׁתַּעוֹ; Imp. אִשְׁתַּעֵי; Pt. act. מִשְׁתַּעֵי: erzählen, *relate.* ‖ שׁוּתָא n. f. Gespräch, *talk.*

שְׁעִבּוּדָא v. עבד.

שׁער vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. שַׁעֵר; Inf. לְשַׁעוֹרֵי: abschätzen, *estimate.* ‖ שְׁעוּרָא n. m., c. שְׁעוּר: Maß, *measure.*

שְׁפַטְנָא n. m. Tor, *fool.*

שׁפך vb. **Pe.**, Imp. שְׁפֹךְ; Pt. שָׁפֵךְ: ausgießen, *pour out.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּפַךְ, pass.

שׁפל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †שְׁפֵלְת, שְׁפַלִי; Imp. שְׁפֵל: nach unten sehen, *look below.* | **Af.**, Pf. 3 p. c. sf. 3 s. f. אַשְׁפִּלוּהָ: niedrig machen, *lower.* ‖ שַׁפִּיל adj. niedrig, *low.* ‖ בְּשִׁפְלָא bergab, *down hill.* ‖ שִׁפּוֹלָא n. m., p. sf. 3 s. m. שִׁפּוֹלֵהּ: Saum, *skirt.*

שׁפע **Pe.**, Pf. 3 p. †שְׁפַעוּ: strömen, *overflow.*

שפץ vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. f. שִׁפְצָנְהִי; Impf. 2 s. m. תְּשַׁפֵּץ: ausbessern, *repair.*

שְׁפַר vb. **Pe.**, gefallen, *please.* || שַׁפִּיר adj., d. שַׁפִּירָא, f. שַׁפִּירָא, p. f. שַׁפִּירָן: schön, *beautiful.* | שַׁפִּיר adv. recht, *correctly.* || שִׁפְרָא n. m., sf. 2 s. m. שִׁפְרָךְ: Schönheit, *beauty.*

[1]שקא vb. **Pe.**, Pt. act. c. sf. 3 s. m. שָׁקֵיהּ: ausschenken, *give to drink;* Pt. act. Mundschenk, *butler.* | **Af.**, Pf. 1 p. sf. 3 s. m. אַשְׁקִינֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַשְׁקִיהּ, 3 p. m. אַשְׁקִינוּהוּ; 3 p. c. sf. 3 s. m. אַשְׁקִיוּהוּ; Impf. 1 s. c. sf. 2 s. m. אַשְׁקִנָּךְ; Imp. c. sf. 1 s. אַשְׁקִנַן, p. c. sf. 3 s. m. אַשְׁקִיהוּ; Pt. act. p. m. מַשְׁקוֹ: zu trinken geben, *give to drink.*

[2]שקא vb. **Pe.** = שקל.

שקל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. †שְׁקַלְתִּ, שְׁקַלִי, sf. 3 s. m. שְׁקַלְתֵּהּ, 3 s. f. שְׁקַלְתָּא, 3 p. m. שְׁקַלְנֵהוּ; 1 p. c. sf. 3 p. שְׁקַלְנִינֵהוּ; 2 s. m. שְׁקַלְתְּ, sf. 3 p. שְׁקַלְתִּינֵהוּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׁקַלֵּהּ, f. שְׁקַלַהּ; 3 s. f. †שְׁקַלַת, שְׁקַלָה, sf. 3 s. f. שְׁקַלַתֵּהּ; 3 p. c. sf. 3 s. f. שְׁקַלוּנֵהוּ, 3 p. לְ Impf. נִשְׁקוֹל; 3 s. m. אֶשְׁקוֹל, sf. 3 p. לִשְׁקְלִנֵהוּ; 3 p. c. 3 s. f. לִשְׁקְלוּהָ; Imp. שְׁקוֹל, sf. 3 s. m. שְׁקֵלֵהּ, 3 p. שְׁקַלְנֵהוּ; s. f. שְׁקֵלִי; p. m. שְׁקוֹלוּ; Pt. act. שָׁקֵל, p. שָׁקְלִי, 1 p. שָׁקְלִינַן, 2 s. שָׁקְלַתְּ; pass. s. m. שְׁקִיל, f. שְׁקִילָא, p. f. שְׁקִילָן: nehmen, *take.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּקַל; Pt. p. f. מִשְׁתַּקְלָן, pass.

שקר vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. שַׁקַּר; Inf. שַׁקּוֹרֵי, sq. בְּ: betrügen, *deceive.* || שְׁקָרָא: Lüge, *lie.* || שַׁקְרוּרֵי n. m. Lügner, *liar.*

שרא vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁרְיֵהּ, f. שַׁרְיַהּ, שַׁרְיָא, p. שְׁרַנְהוּ; 3 s. f. †שְׁרַת; 3 p. m. c. sf. 3 s. f. †שַׁרְיוּהָא, p. m. שְׁרוֹנְהוּ, 3 p. f. שְׁרוֹנֵהִי; Impf. 3 s. m. לִשְׁרֵי; Imp. שְׁרִי; Inf. מְשָׁרָא; Pf. act. שָׁרֵי, p. שָׁרוּ; pass. s. m. שְׁרֵי, f. שַׁרְיָא: lösen, erlauben, *loosen, permit.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתְּרִי;

Impf. 2 p. m. תִּשְׁתְּרוֹ: Erlaubnis erhalten, *receive permission.* | **Af.**, Pf. 3 s. m. אַשְׁרִי: wohnen lassen, *cause to dwell.* || מַשְׁרְיָתָא n. f., p. c. sf. 1 s. †מַשְׁרְיָתַי: Lager, *camp;* p. Truppen, *troops.* || שֻׁרוּתָא n. f., sf. 2 s. m. שֻׁרוּתָ(י)ךְ; Mahlzeit, *meal.*

שרבב vb. **It.**, Pf. 3 s. m. אִשְׁתַּרְבַּב; Inf. אִשְׁתַּרְבּוֹבֵי: herabgleiten, *slip down.*

שְׁרָגָא n. m., p. שְׁרָגֵי: Lampe, *lamp.*

שְׁרִיקָא n. m., p. שְׁרִיקֵי: Flecken, Faden, *spot, thread.*

שרף vb. **Pe.**, Impf. 3 s. m. נְשׁוֹרֵף: schlürfen, *sip.*

שָׁרִיר adj. p. f. שְׁרִירָן: fest, *firm.*

שת v. שדת.

שתא v. שנא.

שתי vb. **Pe.**, Pf. 2 s. m. שְׁתֵית, sf. 3 s. m. אִשְׁתֵּיתֵהּ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. שַׁתֵּיהּ; Impf. 1 p. נִשְׁתֵּי; 2 s. m. תִּשְׁתֵּי, p. †תִּשְׁתּוֹן; Imp. אֵשְׁתֵּי, שְׁתֵי; p. m. אִשְׁתּוֹ, שְׁתוֹ; Inf. מִשְׁתָּא, לְמִשְׁתֵּי, מִשְׁתְּיָא; Pt. act. שָׁתֵי, 2 s. שָׁתֵית: trinken, *drink.* || מִשְׁתְּיָא n. m. Getränk, *drink.*

שתל vb. **Pe.**, Pf. 1 s. שְׁתַלִי; 2 s. m. c. sf. 3 s. m. שְׁתַלְתֵּהּ; 3 p. †שְׁתַלוּ; Impf. 1 s. אֶשְׁתֵּל; Pf. act. שָׁתֵל, p. שְׁתִלֵי, 1 s. שְׁתֵלְנָא: pflanzen, *plant.*

שָׁתָפָא n. m., p. שָׁתְפֵי: Genosse, *partner.* || שִׁתּוּפָא n. f. Genossenschaft, *partnership.* || שתף vb. denom. **Pa.**, Impf. 3 s. m. לְשַׁתֵּף: zugesellen, *associate.* | **Itpa.**, Impf. 1 s. אֶשְׁתַּתַּף; 3 s. m. לִשְׁתַּתַּף; Infin. אִשְׁתַּתּוּפֵי, sq. בְּהַדֵּי: sich beteiligen, *take part, participate.*

שתק vb. **Pe.**, Pf. 1 s. שְׁתֵקִי, אֶשְׁתֵּק, שְׁתֵקִי; 3 s. m. שָׁתֵק, 3 p. †שְׁתֵקוּ, אֶשְׁתְּקוּ; Pt. act. שָׁתֵק: schweigen, *be silent.* || שְׁתִיקוּתָא n. f. Schweigen, *silence.*

ת

תָּאנָא n. m., s. f. תָּאנְהּ: Krone, *crown.*

תְּאֵנָתָא n. f., p. תְּאֵנֵי: Feige, *fig.*

תֵּבוּתָא n. f. Arche, *ark.*

תִּבְנָא n. m. Stroh, *straw.*

תבע vb. **Pe.**, Pf. 3 s. f. c. sf. 3 p. m. תַּבְעָתִנְהוֹ: auffordern, *ask, accost.*

תבר vb. **Pe.**, Pt. act. s. m. c. sf. 3 p. m. תָּבְרָנֵהוֹ: zerbrechen, *break.* | **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְבַּר; Impf. 3 s. m. לְתִתְבַּר: pass. || תְּבָרָא n. m. Unglück, *misfortune.*

תְּגָרָא v. גרא.

תַּגָּרָא (ass.) n. m. Kaufmann, *merchant.*

תוב vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †תְּבְנָא; 3 s. m. תָּב; Imp. s. f. תּוּבִי: zurückkehren, *return.* | **Af.**, 1 p. †אוֹתֵבְנָא, sf. 2 s. m. אוֹתְבָנָךְ, 3 s. m. אוֹתְבֵנֵהּ, 3 p. m. אוֹתְבִינְהוֹ; 2 s. m. c. sf. 1 s. אוֹתְבַתַּן; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אֲתִיבֵהּ; Pt. act. s. m. מְתִיב, מוֹתֵב, p. m. מְתִיבִי, 2 s. מוֹתְבַתְּ: Einwendung erheben, *raise an objection.* | **Ittaf.**, Pf. 3 s. m. אִתּוֹתַב: widerlegt werden, *be refuted.* || תְּיוּבְתָּא n. f., p. תְּיוּבָתָא: Widerlegung, *refutation.* || תוּב, תּוּ adv. wiederum, *again.*

תּוּמָא n. m. Knoblauch, *garlic.*

תּוֹרָא n. m. Ochs, *ox.*

תּוֹתָבָא (etym.?) n. m., p. 1 s. תּוֹתָבַי: Kleid, *garment.*

תְּחוֹת, תְּחוֹתֵי, תּוֹתֵי praep., sf. 2 s. m. תּוֹתָךְ; 3 s. m. תְּוֹתֵיהּ, p. m. תְּוֹתַיְהוֹ: unter, *under.* || מִלְּתַחַת adv. unten, *beneath.* || תַּתַּי, תַּתָּא adj., d. תַּתָּאָה; p. תַּתָּאֵי: unterer, *lower.* || לְתַתַּי, מִתַּתַּי adv. unten, *beneath.* || תתא vb. denom. **Pa.**, Impf. 3 s. m. לְתַתֵּי; 1 p. נְתַתֵּי: nach unten bringen, *bring down.*

תחל v. חלל.

תַּכָּא n. m. Tisch, *table.*

תְּכָלָא n. m. Kinderlosigkeit, *childlessness.*

תְּכְלָא n. m., p. תְּכְלֵי: Schmerz, *pain.*

תְּכֶלְתָּא n. f. Purpur(farbe und -stoff), *violet (color and stuff).*

טַכְטַכָּא, תַּכְתַּכָּא (pers.?) n. m., p. טַכְטְכֵי: Thronsessel, *chair.*

תְּלָא vb. **Pe.**, Pf. 1 p. †תְּלִינַן; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. תְּלֵיהּ, p. f. תְּלִנְהִי; 3 p. תְּלוֹ; Impf. 2 p. m. תִּתְלוֹ; Pt. act. s. m. תָּלֵי; pass. s. f. תָּלְיָא: (auf-)

hängen, *hang (up).* | **Itpe.,** Pf. 3 s. m. אִתְתְלִי, p. אִתְתְלוֹ: pass.; angezündet werden, *be kindled.* | **Af.,** Pf. 3 s. f. אַתְלֵי; Imp. (אַ)אַתְלִי: anzünden, *light.*

תְּלַג n. m., d. תַּלְגָּא: Schnee, *snow.*

תַּלְמוּדָא, תַּלְמִידָא v. למד.

תְּלוֹלָנָא, תְּוֹלָנָא adj. d. purpurrot, *scarlet.*

תְּלָת n. m., תְּלָתָא n. f. 3. || תְּלַת† f. תְּלַיסַר, תְּלַת עֲשַׂר† תְּלֵיסְרֵי, תְּלַת סְרֵי, עֲשְׂרֵה 13. || תְּלָתִין n. p. m. 30. || תְּלִיתַי: dritter, dreifach, *third, threefold.* || תְּלָתָא, תְּלָתָא n. m. $\frac{1}{3}$; drittgeboren, *born third.*

תַּמָּן, דָּתַם adv. dort, *there.*

תמה vb. **Pe.,** Pt. pass. p. f. תְּמִיהָא: sonderbar, *strange.* | **Af.,** Inf. אַתְמוֹהֵי; Pt. מַתְמֵהּ: sich wundern, *be astonished.*

תְּמִידָא (hebr.) n. m. das tägliche Opfer, *the daily sacrifice.*

תְּמָנֵי n. m., תְּמָנְיָא n. f. 8. || תְּמָנֵי עֲשְׂרֵה† f. תְּמָנֵיסַר, תְּמָנַן, תְּמָנִין 18. || תְּמָנֵי סְרֵי n. p. m. 80. || תְּמִינָאָה n. m. achter, *eighth.* || תְּמַנְתָּא n. f. Achtelmaß, *measure of an eighth.*

תַּמְרָא n. m., p. תַּמְרֵי: Dattel, *date.*

תנא[1] תְּרֵי(ן) n. d. m., sf. 1 p. תַּרְוֵינָן, 2 p. תַּרְוֵיכוֹ, 3 p. תַּרְוֵיהוֹ, תַּרְתֵּי(ן) n. d. f. 2. || תַּרְתֵּי סְרֵי, תְּרֵי עֲשַׂר† 12. || תִּנְיָן adj., f. תִּנְיָתָא: zweiter, *second.* || מַתְנִיתָא n. f., sf. 1 p. מַתְנִיתַיִן; p. מַתְנְיָתָא: Misna. || תְּנָא vb. denom. **Pe.,** Pf. 1 s. תָּנֵי; 1 p. †תָּנֵינָא, תָּנַן, sf. 3 p. f. תָּנַנְהִי; 2 p. c. sf. 3 s. f. לְ תָּנֵיתוּהָ; Impf. 3 s. m. נְתְנֵי; Imp. תְּנֵי; Inf. מְתְנֵי; Pt. act. תָּנֵי; pass. s. f. תָּנְיָא: einen Lehrsatz der Mišna, die Mišna vortragen, *recite a paragraph of the Mishna, the Mishna,* | **Pa.,** Impf. 3 s. m. נְתַנֵּי; Inf. תַּנּוּיֵי: eine Erläuterung zur Mišna vortragen, *utter an interpretation of the Mishna.* | **Af.,** Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. אַתְנֵיהּ; Imp. 3 s. m. c. sf. 1 s. אַתְנִנָן; Imp. p. אַתְנוֹ: die

Mišna lehren, *instruct in the Mishna.* || תַּנָּא n. m., p. תַּנָּאֵי: Tanna (doctor Mišnicus).

[2]תנא vb. **Af.**, Pf. 3 p. m. אַתְנוֹ: verabreden, *make an agreement.*

תנח v. נוח.

תַּנִּינָא n. m. (f.) Seeungeheuer, *sea monster.*

תַּנּוּרָא n. m., p. תַּנּוּרֵי: Ofen, *oven.*

תַּעְלָא n. m., p. תַּעְלֵי: Fuchs, *fox.*

תַּעֲנִיתָא v. [3]ענא.

תְּפַס vb. **Pe.**, Pf. 2 p. c. sf. 3 s. f. תְּפַסְתּוּהָ, תַּפְסִיתוּהָ; 3 s. m. c. sf. 3 s. m. תַּפְסֵהּ (תַּפְשֵׁהּ); 3 p. m. c. sf. 3 s. m. תַּפְסוּהָ; Imp. s. m. c. sf. 3 s. m. תְּפָשֵׁהּ; p. m. c. sf. 3 s. m. תָּפְסוּהָ, f. תָּפְסוּהָ; Pt. act. s. m. תָּפֵס, p. m. †תָּפְשִׁי, תָּפְסִין; 1 p. תָּפְסִינַן: ergreifen, in Besitz nehmen, *seize, take possession.* | **Itpe.**, Pt. 2 s. מִתְפַּסְתְּ: ergriffen werden, *be seized.*

תפת vb. **Pe.**, Pf. 2 p. תְּפֵיתוּ: speien, *spit.*

[1]תְּקַל vb. **Pe.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 s. m. תְּקָלֵהּ; Impf. 3 s. m. לְתִקְלֵ, Pt. act. תָּקֵל: 1. wägen, *weigh;* 2. wiegen, aufwiegen, *weigh, be equal.* || מַתְקָלָא(ק), sf. 3 s. m. מַתְקָלֵהּ, מָתְקָלֵהּ: Gewicht, *weight.*

[2]תקל vb. **Itpe.**, Pf. 3 s. m. אִתְּקַל, f. אִתְּקָלָא: straucheln, *stumble.*

תקן vb. **Pe.**, Pt. act. p. f. תְּקָנָן: gerade, recht, *straight, right.* || **Pa.**, Pf. 3 s. m. תַּקֵּן, p. m. †תַּקוֹן, תַּקְנוּ; Inf. לְתַקוֹנֵי; Pt. pass. s. m. מְתַקַּן, f. d. מְתַקַּנְתָּא: anordnen, richtig stellen, *order, set in order.* || תַּקָּנְתָּא n. f., sf. 3 s. m. ־תֵּהּ: Verordnung, Besserungsmittel, *ordinance, means of improvement, remedy.*

תקף vb. **Pe.**, Pt. act. p. m. תָּקְפִי: stark sein, *be strong.* | **Itpa.**, Pt. p. m. מִתַּקְפוּ: sich anstrengen, *strain oneself.* | **Af.**, Pt. act. מַתְקֵף: eine starke Frage stellen, *ask a strong question.* || תֻּקְפָּא n. m., c. תֻּקְף: Stärke, Heftigkeit, *strength, vehemence.*

[1]תרא vb. **Pe.**, Impf. 3 p. לְתִרוֹ: aufweichen, *dissolve.*

[2]תרא vb. **Af.**, Pf. 1 p. אַתְרִינַן: verwarnen, *forewarn.*

תַּרְבָּא n. m. Fett, *fat.*

תרגם vb., Pf. 3 p. m. †תַּרְגְּמוּ; Pt. act. 1 p. מְתַרְגְּמִינַן: übersetzen, erklären, *translate, interpret.*

תרך vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. תָּרֵךְ: verstoßen, *repudiate.*

תרם vb. denom. **Af.**, Pf. 2 s. m. אַתְרַמְתָּ; 2 p. m. †אַתְרַמְתּוּן: sich widersetzen, *oppose.* || תֻּרְמָא n. m. Widersetzlichkeit, *rebelliousness.*

תַּרְנִיתָא n. f. Cypresse, *cypress.*

תַּרְנְגוֹלָא (תַּרְנְגוֹלָא) n. m. Hahn, *cock.* || תַּרְנְגוֹלְתָא n. f. Henne, *hen.*

תַּרְעָא n. m. Tür, *door.*

תרץ vb. **Pa.**, Pf. 3 s. m. c. sf. 3 p. תַּרְצִנְהוֹ; Pt. act. טָתַרֵּץ; pass. s. f. d. מְתַרְצָתָא: zurechtstellen, richtig stellen, *set aright, correct.*

תְּשַׁע n. m., תְּשָׁעָה n. f. 9. || תְּשַׁע, תְּשַׁע עֶשְׂרֵה† f. תְּשֵׁסַר, תְּשֵׁסְרֵי (תְּשֻׁסְרֵי) 19.

B.

Hebräisches Wörterverzeichnis.

Hebrew Glossary.

אֲבוּקָה n. f. Fackel, *torch.*

אֲהִילָה n. f., p. אֲהִילוֹת: Überdachung, *covering.*

אחר vb. **Pi.** Pt. pass. מְאָחָר verspätet, *belated, postdated.*

אִי adv. nicht, *not.*

אֵלָךְ adv. weiter, *further on.*

אִלְמָלֵא conj. wenn nicht, *if not.*

אמר vb., Inf. כְּלוֹמַר: das will sagen, *that is.*

אֲפִלּוּ conj. obwohl, *although.*

בדא. בַּדַּי n. m., p. בַּדָּאִין: Lügner, *liar.*

בדל. הַבְדָּלָה n. f. Segenspruch am Sabbatausgang, *benediction at the outgoing of the sabbath.*

בוא. בִּיאָה n. f. Untergang, *setting.*

בול (gr.) n. m., p. בְּוֹלָאוֹת: Ratsherr, *councillor.*

בחר vb. **Ho.**, Pt. מְבֻחָר: auserlesen, *choice.*

בטח vb. **Ho.**, Pt. 1 s. מְבֻטָּחַנִי: gewiß sein, *be certain.*

בטל vb. **Pi.**, Pf. 3 s. f. בִּטְּלָה: unterbrechen, *interrupt.* || בְּטוּל n. m. Unterbrechung, *interruption.*

בקש vb. Nitp. = Hitp.

ברא: בְּרִיָּה n. f. Schöpfung, *creation.* || בְּרִיָּה n. f. Geschöpf, *creature.*

ברר: בְּרִירָה n. f. Sonderung, *separation, selection.*

בַּת n. f. || בַּת קוֹל Stimme, *voice.* || בְּבַת אַחַת auf Einmal, *at one and the same time.*

גָּבָה vb. einziehen, *collect.*

גוי n. m. Nichtjude, *Gentile.*

גוּף n. m. Körper, Wesen, *body, essence.*

גְּזֵרָה n. f.: גְּזֵרָה שָׁוָה Analogie-Beweis, *proof by analogy.*

גְּמַר n. m. Vollendung, *completion.*

גְּרֶגֶרֶת n. f. Feige, *fig.*

גַּרְגְּרָן n. m. Schlemmer, *glutton.*

דְּגְמָה (gr.) n. f. Gleichnis, *likeness.*

דַּק n. m., p. דְּקִין: Flor im Auge, *cataract.*

דֶּקֶל n. m. Palme, *palm-tree.*

הֵיאַךְ adv. wie? *how?*

הפרכום (gr.) = *ὕπαρχος.*

וַדַּאי n. m., p. וַדָּאוֹת: Gewißheit, *certainty.* || וַדַּי adv. gewiß, *certainly.*

וַבַּי adj., p. וְבָאִין: würdig, *worthy.*

זון vb. **Ni.**, Pt. נָזוֹן: gespeist werden, *be fed.*

חול vb. Pf. 3 s. m. חָל: fallen, *fall.*

חָס וְשָׁלוֹם Gott behüte, *God forbid.*

חֲזָקָה n. f., c. חֲזָקַת: Präsumtion, *presumption.*

חלק vb. **Ni.**, verschiedener Meinung sein, *be of a different opinion.*

חַמָּה n. f. Sonne, *sun.*

חמר vb. Pt. pass. חָמוּר: schwer, *heavy, weighty.*
מֵחֲמַת praep. wegen, *on account of.*

טול vb. **Hi.** werfen, *cast.*
טַלִּית n. f. Mantel, *mantle.*
טפל vb. **Ni.** sich anschließen, *attach oneself.*

יאל. הוֹאִיל וְ conj. da, *since.* ‖ הֵיוֹלָךְ adv. also, *hence.*
יְסוּרִין n. p. m. Leiden, *suffering.*
יְשִׁיבָה n. f. Akademie, *college.*
ישר **Pi.** stark machen, *make strong.*

כְּ praep., sf. 1 s. כְּמוֹתִי.
כֵּיוָן שֶׁ conj. sobald als, nachdem, *as soon as, since.*
כָּךְ adv. so, *thus.*
כָּן adv. hier, *here.* | מִכָּן von jetzt ab, *from now on.*
כנס vb. **Ni.** eintreten, *enter.*
בֵּית הַכִּסֵּא Abtritt, *privy.*
כַּפָּרָה n. f. Sühne, *atonement.*
כרך vb. umschlingen, *wind about.*

[1]לוה vb. **Pa.** begleiten, *accompany.*

[2]לוה. הַלְוָאָה n. f. Darlehen, *loan.*
לָשׁוֹן n. f. Bedeutung, *meaning.*

מה. מַה־שֶּׁ dasjenige, welches, *that which.* ‖ עַל־אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה um wieviel mehr, *how much the more.*
מוּת. מִיתָה n. f. Tod, *death.*
מִךְ praep., sf. 3 s. m. הֵמֵנּוּ.
מנה. מִנְיָן n. m. Zahl, *number.*
מסר vb. Pt. act. 1 s. מְסוֹרַנִי.
מַרְגָּלִיּוֹת (gr.) n. f., p. מַרְגָּלִית: Perle, *pearl.*

נדה. נִדּוּי n. m. Bann, *excommunication.*
נטל vb. erheben, nehmen, *lift, take.*
נֵיב שְׂפָתַיִם Oberlippe, *upper lip.*
נֵס n. m., p. נִסִּין: Wunder, *miracle.*

סבב vb. **Hi.** zu Tische liegen, *recline at table.*
סבר vb. Pt. pass. סָבוּר meinend, *of the opinion.*
סָיָח n. m. Eselsfüllen, *foal of an ass.*
סָנִיף n. m. Ansatz, *attachment.*
סָפֵק n. m., p. סְפֵקוֹת: Zweifel, *doubt.*

סרב vb. **Pi.** sich weigern, *refuse.*
סתר vb. widersprechen, *contradict.*

עגל vb. **Pi.** einen Kreis bilden, *form a circle.*
עוד: מִבְּעוֹד יוֹם während des Tages, *while it is yet day.*
עין: מֵעֵין praep. nach Art von, *after the manner of.*
עַכְשָׁו adv. jetzt, *now.*
עלב vb. bedrücken, *oppress;* Pt. pass. unglücklich, elend, *miserable.* | **Ni.** pass.
עלה vb. angerechnet werden, *be counted.* | **Hi.** nennen, *name.*
עֲנָוָתָנוּת n. f. Bescheidenheit, Sanftmut, Demut, *humility.*
עַצְמִי: עַצְמִי ich selbst, *myself.*
עַרְבִּית n. f. Abend, *evening.*
עָרוֹד n. m. Wildesel, *wild ass.*

פְּגִיוֹן (lat.) n. m. pugio.
פְּגָם n. m. Verschlimmerung, *deterioration.*
פחת verringern, *lessen.*
מִפְּנֵי שֶׁ conj. weil, *because.*
פנה vb. **Ni.** die Notdurft verrichten, *ease oneself.*

פרש vb. sich absondern, *separate oneself.*
פְּרִידָה n. f. Taube, *dove.*
פְּרִיָה n. f. Fruchtbarkeit, *fruitfulness.*
פרום בולבטי (gr.) = *πρὸς βουλευτάς.*
פְּתִיחָה n. f. Anfang, *commencement.*

מִצְוָה n. f. Gebot, *commandment.* || Wohltat, *good deed.*
צחח vb. **Pilp.** polieren, *polish.*

קדם vb. vorangehen, *go before.* | **Ho.** Pt. מְקֻדָּם verfrüht, *antedated.*
קום. בִּמְקוֹם praep. anstatt, *in the place of.*
קרא. קְרִיָה n. f. Lesen, *reading.* || מִקְרָא n. m. Schrift, Schriftvers, *Scripture, Scriptural verse.*
קרקע קַרְקַע n. m. Grund und Boden, *[ground.*

ראה. רְאָיָה n. f. Beweis, *proof.*
רבב. רַבֵּנוּ: unser Lehrer, *our teacher.*
רבה. רְבָיָה n. f. Mehrung, *multiplication.*
רדה. מִרְדֶּה n. m. Schaufel, *shovel.*

רפף. רֶגֶף עַיִן: Augenblick, *twinkling of an eye.*

רשׁה. רְשׁוּת n. f. Erlaubnis, *permission.*

שׁ: nota relationis. | שֶׁלִּי: mein, *my.* | שֶׁל: nota genitivi.

בְּשְׁבִיל praep. wegen, *on account of.*

שַׁחַר n. m., p. שְׁחָרִין, שְׁחָרִית n. f.: Morgenzeit, *dawn.*

שְׁטָר n. m., p. שְׁטָרוֹת; c. שִׁטְרֵי (שִׁטְרֵי): Schriftstück, *document.*

שְׁכִיבָה n. f. Liegen, *lying down.*

שׁכח vb. **Hitpa.**, vergessen werden, *be forgotten.*

שׁמשׁ: בֵּין הַשְׁמָשׁוֹת: Abenddämmerung, *twilight.*

שמשׁ vb. **Pi.**, dienen, *serve.*

שׁנה vb. **Pu.**, Pt. ungewöhnlich, *extraordinary.*

שׁנה. מִשְׁנָה n. f. Mišna.

שׁ מִשָּׁעָה: von der Zeit, da, *from the time when.*

[תחל] תְּחִלָּה vb. denom. **Hi.**, anfangen, *begin.*

תְּנַי n. m. Bedingung, *condition.*

תקן vb. **Hi.**, verordnen, *establish, order.*

THEOLOGY LIBRARY
CLAREMONT, CALIF.
441419

T. Wyse
Antiquarian
Frankfurt

Margolis, Max Leopold, 1866–1932.

13 A manual of the Aramaic language of the Babylonian Tal
mud; grammar, chrestomathy and glossaries by Max L. Mar
10 golis. München, C. H. Beck; [etc., etc.,] 1910.

xvi, 99, [1], 184 p. 18½cm. (*Added t.-p.:* Clavis linguarum semit
carum, edidit Hermann L. Strack. III)

1. Aramaic language--Grammar. I. Title. II. Series: Clavis
linguarum semiticarum, 3.

A 10-550
Title from Brown Univ. Printed by L. C. CCSC/mab
441419 [a32d1]